

Daniel Keyes
VIRÁGOT
ALGERNONNAK

DANIEL KEYES
*Virágot
Algernonnak*

ÁRKÁDIA
BUDAPEST 1988

FORDÍTOTTA SZEPESSY GYÖRGY

DANIEL KEYES: FLOWERS FOR ALGERNON
HARCOURT, BRACE AND WORLD, INC., NEW YORK, 1966
COPYRIGHT © 1959, 1966 BY DANIEL KEYES
ALL RIGHTS RESERVED
HUNGARIAN TRANSLATION © SZEPESY GYÖRGY JOGUTÓDA
ALAPKIADÁS: 1968, EURÓPA

1ső elömeneti jelenés – március 3

Dr Strauss aszongya lekel irnom amit gondolok és emlékszek meg mindent ami velem történik mostanátál. Nem tudom mér de aszongya fontos mer így fogják látni hogy használhatnak e engem. Reméltem tudnak használni mer Miss Kinnian aszongya lehtë hogy megfognak okositani. Szeretnék okos lenni. Charlie Gordonak hívnak a Donner péknél dolgozok ahol Mr Donner 11 dollárt ad egy hétre meg kenyeret és süteményt amenyit akarok. 32 éves vagyok és a jövő hónapba lesz a születésem naplya. Montam a dr Straussnak és Nemur profeszornak hogy nem jól tudok írni de aszongya nembaj aszongya irjak csak éppenyahogy beszéllek és ahogy foggal mazást irok Miss Kinnian osztájába a beekman iskola közspontba a szelemileg vissza marat felnötek részére ahová járok tanulni 3 szor egy héten a szabad időmbe. Dr Strauss mongya irjak egy csomot mindet amit gondoltok és mindet ami velem történik de mos már nem gondoltok semit és mer nem tudok többet írni akor mára abba is hagyom tiszteletel Charlie Gordon

2dik elömeneti jelenés – március 4

Máma vizsgán voltam. Asziszem meg buktam és asziszem mosmár nemis fognak engemet hasznáni. Ugy volt hogy elmentem a Prof Nemurhoz az irodályába az ebéd időmbe ahogy monták és a titkárnyölye elvit egy hejre aholl az volt ki irva az ajtora szpihológija osztáj egy hoszu ellöszoba és egycsomo kis szobák csak egy iroasztall meg székekel. És egy kedves ember volt az egyyk szobába és volt neki sok fehér kártyálya öszevisza öntve tintával. Aszonta üljön le Charlie hejeszkegyen el kényelmesen és engegye el magátt. Fehér kabáttya volt mint egy orvosnak de nem hiszem hogy az volt mer nem monta hogy nyisam ki a számat és mongyam á. Nem volt nálla más csak azok a fehér kártják. Ugy hijják hogy Burt. Elfelelytetem a másik nevit mer nem vagyok joemlékező.

Nem tuttam mıt fog csinálni és fessessen ültem a székbe mind néha mikor fog orvoshoz mennem csakép Burt sem nemis fog orvos, de ő csak mindig montta nekem hogy engegyem el magam és ettől mindig megijedek mer ez mindig aszt jelenti hogy fájni fog.

Asztán Burt aszonta Charlie mit lát ezen a kártján. Én a szétöntöt tintát látam és nagyonn megvoltam ijedve pedig a nyul lábba is a zsebembe volt mer gyerek koromba mindig meg buktam a vizsgán az iskolába és a tintátis ki öntöttem.

Aszontam Burtnek hogy ki öntöt tintát látok egy fehér kártyán. Burt aszonta igen és mosojgot és etől jól éreztem magamat. Ő csak egyre forgata a kártyákatt és én montam neki valaki ösze piszkolta mindet piros meg fekete tintával. Aszt gondoltam ez egy könyü vizsga de mikor föl keltem hogy megyek Burt meg álitot és aszonta üjjön csak le Charlie még nem vagyunk késszen. Még más dolgunk is

lessz ezeket a kártyákat. Esztet nem értetem de eszembe jutot hogy dr Strauss aszonta mekkel csinálni mindent amit a vizsgászato mond nekem még ha semi értelme sincs mer ez a vizsga.

Nem emlékszek ojan jól hogy Burt mit mondot de aszt akarta hogy mongyam meg mivan a tintába. Nem látam semit a tintába de Burt aszonta képekk vannak bene.

Nem láttam én ot képen pedig igyekeztem. Közel tartotem a kártyát asztán meszire. Akor aszt montam ha föl teném a szemüveket biztosan jobban látnák csak akor szoktam szemüveket hordani ha moziba vagyok vagy tévét nézek de aszt gondoltam hogy hát ha akor joban látom a képen a tintába. Föl tetem a szem üveget és aszontam na mutasa megin a kártyákat fogadok hogy mostan meg talállom a képen.

Erössen igyekeztem de mégse tuttam megtalálni a képeket csak a tintát látam. Montam Burtnek talán új szem üveg kelene. Valamit ráirt egy papira és meg ijtem hogy meg buktam a vizsgán. Ezér aszontam neki hogy ez egy nagyon szép tintakép szép pöttyökel köröskörül a szélínél de ő csak megrászta a fejit ugyhogy esse volt jó. Mekkérdesztem tole hogy mások látnak e képeket atintába és ő asztmonta igen képeket kébzelnek a tintapacába. Ő monta hogy a tintát a kártyán tintapacának hívják.

Burt nagyon kedves és lesen beszél mint Miss Kinnian a visza marat fel nőtek osztájába ahoval járok olvasást tanuni. Meg magyarászta nekem hogy ez egy rossz vizsgálat. Asztmonta hogy az emberek minden félit látnak a tintába. Montam mutassa meg hogy hol. Nem mutata meg csak ujja mondogata hogy gondolkozok és kébzejem hogy valami van a kártyán. Montam neki hogy én egy tinta pacát kébzelek. Rászta a fejit ugyhogy esse volt jó. Aszonta mire emlékeszteti ez magát ha aszt kébzeleli hogy ez valami. Becsuktam a szemem jó sokájig hogy kébzelek és akor aszontam hogy egy üveg tintát kébzelek amit mind rá öntötek egy fehér kártyára. És ekor tört ki a ceruzájának a hegye és akor föl keltünk és ki mentünk. Asziszem megbuktam a rossz zsák vizsgán.

3dik előmeneti jelenés

március 5 Dr Strauss és Nemur porf aszongyák hogy a tinta a kártyán nem számít. Megmontam nekik hogy nem én öntöttem ki és nemis látok semit a tintába. Aszonták talán mégis tudnak majd használni. Megmontam a dr. Straussnak hogy Miss Kinnian sose csinát ijen vizsgát velem csak írást meg olvasást. Aszonta hogy Miss Kinnian megmonta neki hogy én vagyok a Beekman Iskola legeslegjobb tanuloja a vizsamarat felnőtek osztájába és én nagyon erőssen igyekeztem is mer igazán akartam tanulni még joban is akartam mind azok akik nállam is okosabak.

Dr. Strauss azt kérdezte tőlem hogy volt az Charlie hogy egészen magától elment a Beekman Iskolába. Hogy jöt erre rá. Aszontam nem emlékszek.

Nemur porf aszonta először is mér akart maga olvasást és hejes írást tanulni. Aszontam neki mer egész életembe okos akartam leni és nem buta és a mama is mindig monta nekem hogy igyekezek és tanujjak épahogy Miss Kinnian is mongya de nagyon nehéz okos leni és mégha tanulok is valamit az iskolába a Miss Kinnian osztájába egycsomot elfelelytek.

Dr Strauss valamiket irkált egy papira és Nemur porfeszor nagyon komojan beszét hozám. Aszonta tuggya Charlie mi nem tuggyuk biztosan hogy ez a kiséret hogy sikerül embereken mer eddig csak álatokon próbáltuk meg. Aszontam eszt monta Miss Kinnian is nekem de asse bánom ha fájis vagy akármi mer én erős vagyok és keményen fogok dolgozni.

Okos akarok leni ha haggyák. Aszonták engedéjt kel nekik szerezni a családomtól de a Herman bácsikám aki azellőt gondoskodot róllam már meghalt és én nem emlékszek a családomra. Nem látam a mamámat vagy a papát a kistest véretem Normát már hoszu hoszu idő ota. Talán ökis meghaltak. Dr Strauss kérdezte holl laktak. Asziszem bruklinba. Aszonta majd meglátyák talán megtuggyák keresni őket.

Reméllem már nemkel sok ijen elmeneteli jeletnést irni mer nagyon sokátart és nagyon későn fekszek le és reggel fáratt vagyok a munkába. Gimpy rám orditot mer elejtetem egy nagy tálcá zsömlét amit a kemecnéhez vittem. Pizkosak leték és neki lekelet törögetni mielőt betolta a kemencébe. Gimpy mindig orditoz velem ha valamitt roszul csinállok de azért igazán szeret engem mer ő a barátom. Hü ha okos leszek az hogy meglesz lepetve.

4gyes előmeneti jelenés

Már. 6. Mára töb bolond vizsgát csináltak velem hátha mégistudnak használni engemet. Ugyanaz a hej csak egy másik kis vizsgáló szoba. Az a kedves hölgy aki ide attá azt is megmonta hogy minek nevezik és én megkérdeztem hogy kel leirni hogy jól tuggyam beleirni az előmeneti jeletésbe. **TEMATIKUS APPERCEPCIÓS VIZSGÁLAT.** Az első 2 szot nemértem, de asztat tudom hogy a vizsga mit jelent. Át kel meni rajta mer különben rosz osztájzatot kap az ember.

Ez a vizsga könyünek lácot mer láttam a képeket. Csak ép most nem kelet megmondani mit látok a képeken. Ettől megzavarottam. Montam neki hogy teg nap Burt aszonta mongyam meg mit látok a tintába. A hölgy aszonta az nem számitt mer ez másmiyen vizsgálat. Magának most történeteket kel ki találni az emberekről akik a képen vannak.

Aszontam hogy mongyak én történeteket ojan emberekről akiket nem ismerek. Ő aszonta talájak ki de én mondtam neki akor ez hazugság. Én már sohatöbet nem hazudok mer köjök koromba hazudós voltam és akor mindig megverték. Van

egy fénykép a tárcámba én meg Norma Herman bácsival aki a Donner péknél a mindenes álást szereszte nekem mielőtt meghalt. Montam a hölgynek hogy rolluk tudok történetet mondani mer sokáig laktam Herman bácsinál de ő nem volt rályuk kíváncsi. Aszonta hogy ez a vizsgálat meg a másik rossz zsák azér van hogy megismerlyék a szeméjségemet. Nevetem. Montam neki hogy lehet asztat meg ismerni kártyákból amikre valaki tintát öntöt meg ojan emberek képiből akiket nemis ismerek. Mérges let és el tete a képeken. Bánomisén.

Asziszem ezen a vizsgán is meg buktam.

Asztán rajzoltam neki képeket de én nem rajzok nagyon jól. Később a másik vizsgáztató Burt a fehér kabátba viszajött Burt Seldon a neve és elvitt egy másik hejre ugyanit a 4dik emeleten a Beekman egyetemen ahol az ált az ajton PSZIHOLÓGIAI LABORATORIUM. Burt aszonta PSZIHOLÓGIA aszt jelenti lélek LABORATORIUM meg az a hej ahol kisételeket csinálnak. Aszitem hogy ojasmi hejet gondol mintahol rákogumit csinálnak de mos már asziszem hogy rejtvényeket és játékokat mer asztán esztet csináltuk.

Nemnagyon boldogultam az össze rakásai mer töröt volt az egész és a darabok nem illettek a jukakba. Egyik játék egy papir volt vonalakkal össze visza minden irányba meg etycsomó kocka. Egyik oldalán az volt RAJT a másik végin CÉL. Aszonta nekem hogy ez a játék ut vessző és foglyam a ceruzát és indujjak onan ahol az van RAJT adig ahol az van CÉL de egy vonalon semennyek át.

Nem értetem az ut vesszőt és egycsomo papirt elrontotunk. Akor Burt aszonta néze én mutatok magának valamit gyerünk a kiséleti laborba talán rá jön a dologra. Föl mentünk az 5ödikk emeletre egy másik szobába egycsomo ketrec volt és álatok malymok meg egerek. Bűdös volt mint a szemét. És voltak it mások is fehér kabátba jáccotak az álatokkal ezér gondoltam ojan mind egy álat kereskedés csak it vevők nem voltak. Burt ki vet egy fehér egért a ketrecből és meg mutata nekem. Burt aszonta ez Algernon és ő nagyon joltuggya eszt az ut vesszőt csinálni. Montam neki mutasa meg hogy csinája.

Hát kébzejék beletete Algernont egy ládába akora mint egynagy asztal amibe egycsomo kanyarodo meg fordullo volt minden féle falakból és ot volt a RAJT meg a CÉL épugy mind a papiron. Csak a nagy asztal fölöt egy drot szitta volt. És Burt kivete az oráját és föl emelt egy csapo ajtot és aszonta gyerünk Algernon és az egér 2töt 3mat szimatolt és neki iramodot. Előbb végig szalatt egy hoszu uton és amikor láta hogy nem tud tovább meni sehová visza jött ahonan indult és csak ált ott egy percig a bajszat mozgata. Asztán elindult a másik irányba és megin neki iramodot. Épen aszt csináta amit a Burt akart hogy én csinájak a vonalas papiron. Nevetem mer ugygondoltam nehéz lesz esztet egy egérnek megcsinálni. De Algernon csak ment ment végig aba a valamibe mindig a jo uton amig kijött azon a végin ahol az volt hogy CÉL és akor egyet cincogot. Burt aszongya ez aszt jelenti hogy bolldog mer jól csinálta a dolgot.

Elyha montam ez asztán egy okos egér. Burt aszonta volna kedve versenyezni Algernonal. Aszontam persze és ő aszonta van neki egy másik ut vesszőlye fábol

amibe utak vannak karcolva meg van egy vilány bot ojan mint egy ceruza. És betuggya álitani az Algernon ut vesszőlyét épen ojanra mind ez ugyhogy mind a keten ugyan aszt csinálhatyuk.

Mind szét szette a léceket az Algernon táblályán mer szétlehetet szedni és minden hogyan össze tutta rakni. És asztán viszatete rá a drot szittát hogy Algernon ne tuggyon átugorni más utra hogy oda jusson ahol a CÉL van. Akor a kezembe attá a vilány botott és meg mutata hogyan kel a karcolásba teni és nem szabad felemelni a tábláról csak meni a kis karcolásba amig már a ceruza nem tud tovább meni mer különben én egy kis ütést érzek.

Elövelte az orályát és megpróbálta el dugni. Ezér én igyekeszttem nem nézni örá és etől ideges letem.

A mikor aszonta indujj meg probátam indulni de nem tuttam hova indujjak. Nem tuttam merefelé mennyek. Akor halotam Algernont cincogni az asztalon a ládából és a lábai kaparásztak mint ha már szaladna. El kesztem meni de rosz irányba mentem és elakattam és egykis ütést éreszttem az ujaimba hát vissza mentem a RAJT hoz de akárhány szor mentem más felé elakattam és az ütés. Nem fájt vagy valami ijen csak épen egykicsit ugorni kelet tölle és Burt aszonta azért van ez hogy lássam hogy roszul csinátam. Félluton voltam a táblán mikor halotam Algernont cincogni mintha megin bolldog lenne és ez aszt jelentete hogy ő nyerte a versenyt.

És még 10 szer ujra csináltuk és mindig Algernon nyert mer én nem találtam a hejes utat oda ahol az van hogy CÉL. Nem izgatot mer Algernont figyeltem és meg tanultam hogy kel végig meni az ut vesszőn hamég most nagyon sokájig tart is.

Nem is tuttam hogy az egerek ijen okosak.

5ödik elömeneti jelenés Márc 6

Megtalálták a test véretem Normát aki mamával Bruklinba élt és ő engedéjt adot az operációjóra. Szoval mégis fel hasznának engem. Ojan izgatot vagyok alig tudom le irni. De akor előb a Nemur prof és Dr Strauss nagyon vitatkosztak. Nemur prof gondba volt hogy használhat e engem de Dr Strauss asztmonta neki hogy ugyláccik én vagyok a leg job akit mostanig kiprobáltak. Burt aszonta neki hogy Miss Kinnian engem ajálott legjoban mind az emberek közül akiket tanit a vizsamarat fel nötek osztájába. Ahová járok.

Dx Strauss aszonta nállam van valami nagyon jo. Aszonta hogy nekem jo a motivációm. Nemis tuttam soha hogy nekem ijen van. Örültem mikor monta hogy 68cas intelegencija fokal nem mindenkinek van ez a dolog ahogy nekem van. Nem tudom hogy ez mi vagy hol szereztem de aszonta hogy Algernonak is van. Algernon motivációja az a sajt amit a ládályába tesznek. Denemcsak enyi lehet a dolog mer én nemis kaptam sajtott ezen a héten.

Nemur prof atol félt hogy az intelegencia fokom majd tul magasra nő és etől megbetegszek. És dr Strauss mondot valamit Nemur profnak amit nem értetem ezér leirtam pár szot a noteszomba amíg beszétek hogy bevehesem az előmeneti jelenésembe.

Aszonta Harold ez a Nemur prof kereszneve én tudom hogy Charlie nem az a mit te elképzeltél aba az uj fajta Intelek** nem értetem jól a szot feslőbrendü embernek. De az ijen alacsony szelemi emberek töbnyire malig** és nem koope** általába tompultak és apati** és nehezen hozzáférhetők. Charlie jó indulatu és érdeklődő és mohon vágyik elismerésre.

Akor Nemur prof aszonta nefelejcsd el ölesz az első emberi lény akinek intelegenciáját valahais műtétel fokoszták. Dr Strauss aszonta ő is pontosan ere gondol. Hol találunk mégegy másik visza marat felnötet ijen oriási motivációjával a tanunásra. Nézd mijen jól meg tanult írni és olvasni ahoz képest amijen alacsony szelemi fokon van. Oriás teljesit***

Nem minden szot értetem és tulgyorsan beszéltek de úgy hangzot mint ha dr Strauss meg Burt az én oldalamon volna és Nemur prof meg elenem.

Burt aszt monta hogy Alice Kinnian úgy érzi hogy le küszhetet** tanulnivágy**** van bene. Valóságai könyörgöt hogy használjuk. Ez igaz is mer én okos akartam leni. Dr Strauss föl ált körbe járkállt és aszonta tehát használjuk Charliet. És Burt bolintot. Nemur prof a fejit vakarta az orát dörzsölgete a hüvejkujával és aszonta talánn igazatok van. Használjuk Charliet. De megkel értetni vele hogy egycsomo dolog roszul sikerülhet a kíséret után.

Mikor eszt monta ojan boldog és iszgatot letem hogy föl ugortam és meg rásztam a kezit mer ijen jó volt hozám. Asziszem megijett mikor eszt csináltam.

Aszonta Charlie mi már régen dolgozunk ezen decsak álatokon ojanokon mint Algernon. Aba biztosak vagyunk hogy semi fizikai veszéj nem fenyegeti magát de vannak más dolgok is amiket nem tudhatunk amíg ki nem próbátuk. Szeretném ha megértené hogy ez esetleg nem sikerüll és akkor egyáltalán semi sem történik. Vagy eset leg idő leges sikerei jár utánna roszab álapotba kerül mint amijenben most van. Érti hogy ez mit jelent. Ha ez meg történik akkor visza kel küldenünk magát a Warren álam othonba és ot kel élnije.

Aszontam nem bánom mer nem félek semitől. Nagyon erős vagyok és mindig szótt fogadok és azon kívül van egy szerencse nyulábom és soha életembe nem törtem össze tükrött. Egy szer el ejtetem egy pár tányért de az nem hoz rosz szerencsét.

Akor dr Strauss aszonta Charlie ha ez nemis sikerülne maga akkor is nagyba hozá járul a tudományhoz. Ez a kíséret egycsomo álaton sikerült de még sose próbátuk ki emberi lényen. Maga lesz az első.

Aszontam neki köszönöm doki nem fogja meg báni hogy még 1 lehetőséget ad nekem ahogy Miss Kinnian mongya. És ugyis gondotam ahogy mondtam neki. Az operációjó után meg próbállok okos leni. Nagyon fogok igyekezni.

6odik előmeneti jelenés – Márc. 8.

Féllek. A főiskoláról meg sokan az orvosi egyetemről jötek szerencsét kíváni nekem. Burt a vizsgáztató virágot hozot aszonta hogy a szpihologija osztájrol küldik az emberek. Szerecsnét kívánt. Reméltem leszis szerecsném. Megvan a nyuláb a szerecsne pénz meg a lopatko is. Dr Strauss aszonta ne legyen ojan babonás Charlie. Ez tudomány. Én nem tudom mi az a tudomány de mindenki csak így mondogatya hát talánn az valami ami hozá segitt a jo szerecsnéhez. Akárhogyis van egyik kezembe fogom a nyulábot a szerencse pénst meg a másik kezembe ami lukas. Már mint a pénz. Szeretném a lopatkot is magamul vini de tul nehéz így hát a kabátomba hagyom.

Joe Carp a pékmühejből hozot egy csokoládé tortát Mr Donner kütte és a többiek a pékmühejből és aszonták reméllik hogy hamarossan joban leszek. A pékmühejbe asziszik hogy beteg vagyok mer Nemur prof monta hogy eszt kel mondani nekik és semit se szabad mondani az operációjrol amivel okosittanak. Ez titok utánna egydarabig mer hát ha nem sikerüll vagy valami hiba lesz.

Asztán Miss Kinnian jöt látogatoba és képes ujságokat hozot olvasni és idegesnek láccot és ijettnek. El rendszte a virágokat az asztalomon és mindent szép csinossan rendbe rakot nem öszevisza hányva ahogy én csináltam. És a párnát is el rendszte a fejem alatt. Ropantul szeret engem mer én nagyon igekszek mindent meg tanulni nem úgy mind sokan a fel nőt osztájba akiket igazába nemis érdekel. Ő is akarja hogy okos legyek. Tudom.

Asztán Nemur prof aszonta töb látogato nem jöhet mer pihenem kel. Meg kérdesztem a Nemur proft hogy meg e tudom verni Algernont az operációj után és ő aszonta talán. Ha az operációj sikerül meg mutatom anak az egérnek hogy énis tudok ojan okos leni mindö még okosab is. Akor joban fogok tudni olvasni és hejesen fogom irni a szokat és egycsomo dolgot fogok tudni és ojan leszek mind más emberek. Hüha hogy meglesz lepetve mindenki. Ha az operációj sikerül talán megtudom találni a mamám és papám és a test vérem és meg mutatom neki. Hü hogy meglesznek lepetve ha látyák hogy ojan okos vagyok mind ök és a test vérem.

Nemur prof aszongya hogyha sikerül és tartos lesz akor másokat is megokositanak ugymint engemett. Nemcsak it talán az egész világon. És aszonta hogy ez asztat jelenti hogy én valami nagy dolgot csinállok a tudományér és hires leszek és a nevemett a könyvekbe fogják bele irni. Nem iszgat hogy hires legyek. Csak ép okos akarok leni mint mások hogy sok barátom lehesen akik szeretnek.

Máma nem attak nekem semitse enni. Nem tudom miköze van az evésnek ahoz hogy az ember okos legyen és éhes vagyok. Nemur prof elvete a csokoládé tortám. Ez a Nemur prof egy utállatos ember. Dr Strauss aszongya hogy visza kaphatom operációj után. Operációj elöt nem szabad enni. Még sajtott se.

7. Előmeneteli jelentés – március 11.

Az operációjó nem fályt. Dr Strauss csinálta amíg én aluttam. Nem tudom hogyan mer nem látam de 3 napig kötés volt a szememen és a fejemen így asztán nem irhatam ELŐMENETELI JELENTÉST a maji napig. A girhes ápolonó aki nészte ahogy irok aszonta roszul irtam az ELŐMENETEL szot és megmonta hogy kel irni és a JELENTÉST is meg a MÁRCIUST. Erre emlékeszmem kel. Nagyon roszul emlékszek a hejes írásra. Minden esetre ma leveték a kötést a szememről most hát tudok ELŐMENETELI JELENTÉST irni. De a fejemen még mindig van kötés.

Megvoltam ijedve mikor bejötek és aszonták megyünk operációjóra. Föl kelet kelni az ágyból át egy másik ágyra aminek kerekeji voltak és kiguritotak a szobából és végig a fojoson ahoz az ajtohoz amin az ált müttö. Hü de megvoltam lepetve hogy mekora nagy szoba zöld falakat és egycsomo doktor ült a szobába körös körül nészték az operációjót. Nem tuttam hogy ojan tessz mint egy előadás.

Egy ember jöt az asztalhoz tiszta fehérbe és egy fehér kendő volt az arcán is mint a tévé darabokba és gumi keztjü is és aszonta nyugalom Charlie én vagyok dr Strauss. Aszontam hello doki bevagyok gyuladva. Aszonta nem kel begyuladni Charlie aszonta mingyárt aludni fog. Aszontam épen ettül vagyok begyuladva. Meg simogata a fejemet és akor 2 másik ember jöt azok is fehér makszot viseltek lekötöszték karomat lábomat ugy hogy nem tutam mozgatni és etöl nagyon megijettem és a gyomromba szoritást éresztem mintha mingyárt hányni kölene de nem hánytam csak bevizeltem kicsit kijabálni akartam de egy gumi vacakot tetek az arcomra hogy abba lélegzeljek és fura szaga volt. Közbe fojton halotam hogy a Dr Strauss hangosan beszél az operációjórol elmonta minden kinek hogy mit fog csinálni. De semitse értetem belöle és aszt gondoltam hogy talán az operációjó utánn okos leszek és mindent meg értek amiről beszélt. Méjeket lélegeztem hát és akor asziszem nagyon fáratt letem mer elaluttam.

Mikor föl ébrettem megint az ágyamba voltam és nagyon sötét volt. Semitse látam de halotam valami beszédet. Az ápolo nő és Burt volt és aszontam mi a baj mér nem gyutanak lámpát és mikor fognak operáni. És nevetek és Burt aszonta Charlie mindenem tul vagyunk. És azér van sötét mer kötés van a szemem.

Fura egy dolog. Azalat csinálták amig aluttam.

Burt minden nap begyön hogy mindent fölirjon ugy mint hőmérséglett vérnyomás és más dolgokat rollam. Aszongya hogy ez a tudományos módszer véget van. Föl jegyzést kel csinálni mindenről ami történik hogy megin megtuggyák csinálni ha akarják. Nem énvelem hanem másokal akik nem okosak akárcsak én.

Ezér kel nekem eszt az (előmenetti) előmeneteli jelentést csinálni. Burt aszongya hogy ez is a kisérethez tartozik és fotokopiját fognak csinálni a (jelené) jelentésekről hogy tanulmányozák és így tudni fogják hogy mi megy végbe az agyamba. Nem értem hogy fogják tudni mimegy végbe az agyamba abol hogy

nézik ezeket a jelentéseket. Én újból meg újból elolvastam őket egycsomosor hogy lásam mit irtam és nem tudom mi megy végbe az agyamba hát akkor hogy fogják ők tudni.

De hát ez tudomány és nekem mekkel próbálni okosnak lenni mint más emberek. Akkor majd ha okos leszek beszélni fognak velem és én velük ülhetek és halgathatom őket ahogy Joe Carp és Frank és Gimpy csinálják amikor beszélgetnek és vitatkoznak fontoss dolgokon. Mi alatt dolgoznak beszélgetni kezdenek dolgokról mint istenről vagy hogy az a baj hogy az elnök olyan sok pénzt elköltött vagy a republikánusokról és demokritákról. És mind izgatottak lesznek mint ha mingyá verekenni akarnának úgy hogy Mr Donner nek be kell jönni és mondani hogy mennyenek vissza sütni vagy különben mindenki ki lesz rugva szag szervezet ide vagy oda. Én is beszélgetni akarok ilyen dolgokról.

Ha okos vagy egycsomo barátod lehet akivel beszélgethess és sose vagy magányosan egyedül fojton.

Nemur prof aszongya az jó hogy mindent leírok az előmeneteli jelentésbe ami velem történik de aszongya írjak többet arról amit érzek és amit gondolok és arról amire emlékszek a múltból. Montam neki hogy nem tudom hogy kell gondolkozni vagy emlékezni és ő aszonta csak próbáljak.

Egész idő alatt amikor a kötés a szememen volt próbáltam gondolkozni és emlékezni de nemsikerült. Nem tudom mit gondoljak és mire emlékezek. Talán ha megkérdezem tőle ő meg mondja hogyan kell gondolkozni most amikor már úgy van hogy okos leszek. Mikre gondolnak az okos emberek vagy mikre emlékeznek. Fogadok hogy különleges dolgokra. Bár csak már én is tudnák különleges dolgokat.

Március 12 – Nem kell minden nap tetejibe fölírni hogy ELŐMENETELI JELENTÉS csak amikor egy új sütetbe kezdek és a Nemur prof elviszi a régit. Eszt jól kigondolta. Föl ülhetek az ágyba és kinézhetek az ablakon a fűre meg a fákra odakint. A girhes ápoló nő Hildának hívják és nagyon jó hozám. Enivalokat hoz nekem és megcsinálja az ágyamat és aszongya hogy nagyon bátor voltam mert hatytam hogy a fejembe meg csinálják oszt a dolgot. Aszongya ő sose hagyná hogy az ő agyába ijet csinájának. A világ minden kincséjé se. Montam neki hogy ez nem a kincsér volt. Azért volt hogy okos legyek. És ő aszonta talán nemis volt joguk hogy okosra csinájának engem mert ha az isten úgy akarta volna hogy okos legyek akkor úgy csináta volna hogy úgy szülessék. Hát Ádám és Éva meg az eredendő bűn meg a tudás fálya meg a bűnbe esés? És talán a Nemur prof és dr Strauss olyan dolgokba árcsák magukat, amihez nem is volna joguk.

Hilda nővér nagyon girhes és amikor beszél csupa vörös lesz az arca. Aszongya job lesz ha imátkozok az istenhez és kérem hogy bocsátsa meg amit velem csináltak. Semmi almát se ettem és nemi bünt se csináltam. És most meg vagyok ilyedve. Talán nem is kelet volna hagyni az agyamba operálni ahogy ő mondja hogyha ez az isten elenn van. Nem akarom az istent meg haragítani.

Március 13 – Mára kicserélétk az ápoló nőt. Ez a mostani csinos. Lucille a neve megmutata hogy kel hejesen beírni az előmeneteli jelentésembe és szőke haja van neki meg kék szeme. Meg kérdeztem tőle hol van a Hilda és ő aszonta Hilda már nem dolgozik a kor háznak ebe a részibe töbet. Csak a szülészeti osztájba dolgozik a kis babákal ahol nem baj ha túl sokat beszél.

Mikor meg kérdeztem őtet mi az a szülészet aszonta hogy amikor valakinek kis babája lesz de amikor kérdeztem hogy hogy lesz az vörös let a képe pontt úgy mind a Hildának és aszonta most neki a lázát kel meg mérni valakinek. Senki nem magyaráza meg nekem a kis babákat. Talán ha ez a dolog sikerül és okos leszek magamtól is kitalálom.

Miss Kinnian máma meglátogatot engem és aszonta Charlie maga csuda jól nézki. Montam neki jól is érzem magam de még nem érzem hogy okos letem. Aszthitem hogyha az operácijó kész lesz és a kötést már leveszik a szememről akkor okos leszek és egycsomo dolgot fogok tudni úgyhogy tudok olvasni és beszélgetni fontos dolgokról mind mindenki más.

Ő aszonta nem így megy ez a dolog Charlie. Lasan jön és magának nagyon keményen kel dolgozni hogy okos legyen.

Eszt nem tuttam. Hát ha mindenhogyan keményen kel dolgozni akkor minek kelet az operácijó. Ő aszonta nem tuggya biztosan de az operácijó azért volt hogy ha keményen dolgozok hogy okos legyek meg ragad a fejembe és nem úgy lesz ahogy az előtt amikor nem jól ragatt meg.

Montam neki etől kicsit rosszul érzem magam mer én aszt hitem hogy röktön okos leszek és vissza mehetek a pékműhejbe és meg mutathatom a fiuknak hogy milyen okos vagyok és beszélgethetek velük minden félt és talán még péksegéd is lehetek. Akor asztán mehetek meg keresni a mamát és a papát. Meglesznek lepetve ha láttyák milyen okos vagyok mer a mamám is mindig aszt akarta hogy okos legyek. Lehet hogy töbött else küdenek ha lássák hogy milyen okos vagyok. Montam Miss Kinnianak hogy keményen igyekszek okos leni ojan keményen ahogy csak tudok. Meg veregete a kezemet és aszonta tudom hogy igyekszik majd. Bízok magába Charlie.

8. Előmeneteli jelentés

Március 15 – Kijöttem a kor házból de még nem mentem vissza dolgozni. Semise történik. Sok csomo vizsgán voltam és minden félle versenyen Algernonal. Utállom aszt az ezért. Mindig megver engemet, Nemur prof aszongya hogy nekem ujból végig köljáccani a játékokat és meg próbálni a vizsgákat.

Azok az ut vesszők buták. És azok a képek is buták. Szeretek képeket rajzolni egy emberől és aszonyról de nem akarok hazugságokat kitalálni emberekről.

És az összerakosát se tudom jól csinálni.

Megfájul a fejem ahogy próbálok gondolkodni és emlékezni olyan sokat. Dr Strauss megígérte hogy segít nekem de nem segít. Nem gondolom meg hogy mit gondoljak vagy hogy mikor leszek okos. Csaképen le kell feküdni egy diványra és beszélni kell.

Miss Kinnian a kolégiumba is eljön hozzám látogatoba. Montam neki hogy semise történik. Mikor leszek már okos. Aszonta türelmesnek kell lenni Charlie ezekhez a dolgokhoz idő kell. Olyan lasan fog történi hogy észre se veszi hogy történik. Asztis montam burt montam neki hogy én szépen halladok.

Mégis azt hiszem azok a versenyek meg azok a vizsgák buták és azt hiszem eszt az előmeneteli jelentéseket írni is butaság.

Március 16 – Burtel ebédeltem a kolégium étkezőjébe. Mindenféle jó enivalójuk van és nekem fizetni se kell érte. Szeretek ülni és nézni a díjak fiukat és lányokat. Néha csak marháskodnak de leg többet mindenféle dolgokról beszélnek ép mint a pékek a Donner pék műhejbe. Burt asztmondja hogy művészetről politikáról és valásról beszélnek. Nem tudom hogy azokba miről van szó de azt tudom hogy a valás az az isten. Mama szokot rola mindenfélét mesélni és amiket csinál hogy megteremcse a világot. Aszonta mindig szeresem az istent és imátkozak hozzá. Ara nem emlékszek hogy kell imátkozni hozzá de azt hiszem egycsomosor imátkoztam hozzá a mamával gyerek koromban hogy jobban legyek és ne legyek beteg. Ara nem emlékszek hogy beteg voltam. Azt hiszem arról volt szó hogy nem vagyok okos.

Akárhogyis Burt aszongya ha a kísérlet sikerül mind megtudom majd érteni azokat a dolgokat amikről a díjakok beszélnek és én aszontam gondolom hogy olyan okos leszek mint ők és ő nevetet és aszonta azok a gyerekek nemis olyan okosak maga úgy elfogja hagyni őket mintha csak egyhejbe álnának.

Bemutogatott engem egycsomo díjagnak és némejjik furcsán nézet rám mintha én nem volnék oda való a kolégiumba. Majnem elfelejtetem és elkésztem mondani hogy nem sokára én is olyan nagyon okos leszek mind ők de Burt félbe szakított és aszonta nekik hogy én takarítottam a szpihológiai labort. Később meg magyarázta nekem hogy nem szabad remi nyilvánoságnak lenni. Ez azt jelenti hogy ez egy titok.

Nem értem igazán mér kell engemet titokba tartani. Burt aszongya ez azért van mer ha nem sikerül a Nemur prof nem akarja hogy nevesenek rajta főleg az emberek a Welberg alapványánál akik a pénzt aggyák a munkájához. Aszontam én nem bánom ha az emberek nevetnek rajtam. Egycsomo ember nevet rajtam és ők a barátajim és jól mulatunk. Burt válamra tette a karját és aszonta nem maga miatt agodik Nemur. Aszt nem akarja hogy ő rajta nevesenek az emberek.

Nem hiszem hogy az emberek nevetnének Nemur profon hiszen ő egy tudos egy fő iskolába de Burt aszongya seméjjik tudor se nagy ember a kolégáknak és a végzet díjakjainak.

Burt egy végzet díjak és pszichológia tanár segéd mint ahogy a labor ajton kivan írva. Nem tuttam hogy a főiskolába is vannak segédek. Aszt hitem csak a pék mühejbe vannak.

De én reméltem nem sokára okos leszek mer mindent meg akarok tanulni ami csak van a világon ahogy a fő iskolás díjakok tuggyák. A művészetről és politikáról és istenről.

Március 17 – Amikor máma regel fölébrettem azt gondoltam mingyá okos leszek de nem letem. Minden regel aszt gondolom okos leszek de semise történik. Lehet hogy a kíséret nem váltbe. Lehet hogy nem leszek okos és elmuszáj menyek a Warren otthonba. Utállom a vizsgákat és utállom az ut vesszőket és utállom Algernont.

Sose tudtam edig hogy butáb vagyok mint egy egér. Nincs semi kedvem töb előmeneteli jelentést írni. El felejték dogokat és mégha fölis irom a noteszomba sok szor nem tudom elolvasni a saját írásomat és nagyon nehéz. Miss Kinnian aszongya legyen türelmes de roszul érzem magam és fáratt vagyok. És fojton fáj a fejem. Viszaakarok meni a pékmühejbe és nem akarok töbet (előmeneti) előmeneteli jelentést írni.

Március 20 – Visszamegyek dogozni a pék mühejbe. Dr Strauss megmondta Nemur profnak job ha visza megyek dogozni de még mindig nem szabad senkinek megmondani mér volt az operácijó és minden este munka után bekél jönöm 2 orára a laborba a vizsgák miat és tovább kel írni ezeket a hüje jelentéseket. Minden héten fizetést adnak mint egy másod álásér mer ezis bene volt az egyeségbe mikor a pénzt kapták a Welberg alapványtol. Még mindig nem tudom hogy ez a Welberg izé micsoda. Miss Kinnian meg magyarászta de még mindig nem értem. Ha nem letem okos mér fizetnek nekem hogy ezeket az ostoba dolgokat írjam. Ha fizetni fognak akor meg csinálom. De nagyon nehéz írni.

Örülök hogy visza megyek dolgozni mer hijányzik a munkám a pékmühejbe és mind a barátajim és a sok muri ami volt.

Dr Strauss aszongya tarcsak egy noteszt a zsebembe ojan dolgoknak amikre emlékszek. És nem kel minden nap előmeneteli jelentéseket csináni csak ha valami eszembe jut vagy valami szokatlan történik. Montam neki soha semi szokatlan nem történik velem és ugy láccik hogy ez a szokatlan kíséret sefog megtörténi. Aszongya neveszicse el a bátorságát Charlie mer ehez sokidő kel és lasan történik és nem is veheti észre mingyár. Meg magyarászta mijen sokájig tartot Algernonal is amig 3 szor ojan okos let mint az elöt.

Ezér van hogy Algernon mindig megver engem aba az ut vessző versenybe mer neki is volt ijen operációja. Ő egy különleges egér az első álatt aki egy operácijó után ojan soká okos maratt. Nem tuttam hogy ő egy különleges egér. Igy már más. Akor én bisztos gyorsaban tudnám csinálni aszt az uti vesszőt mint egy közönséges egér. Talán egy szer mégis meg verem Algernont. Hüha az lessz csak

valami. Dr Strauss aszongya edig ugyláccik hogy Algernon végleg okos marad és aszongya hogy ez jo jel mer neki is ugyan ojan operációjja volt mind nekem.

Március 21 – Nagy muri volt máma a pék mühejbe. Joe Carp aszonta hé nézéték csak hol volt Charlienak az az operációjja micsinátak veled Charlie betetek egy kis észt. Már akartam mondani neki hogy okos leszek de akor eszembe jutot hogy Nemur prof aszonta ne. Akor Frank Reilly aszonta micsinátál Charlie fejedre rántottál egy ajtot. Etöl nevetem. Ők a barátajim és igazán szeretnek engem.

Bekel potolni egycsomo munkát. Nem volt senki aki takaricsa a mühejt mer ez az én dolgom volt de föl vetek egy uj fijut az Ernie az áru kihordására amit mindig én csináltam. Mr Donner aszonta ugy határozot hogy még egy darabig nem küldi el hogy ki tugyam piheni magam és ne kejjen ojan keményen dolgozni. Montam neki már jól vagyok és kitudom hordani az árut és takarítani ahogy mindig csináltam de Mr Donner aszongya megtartyuk a fijut.

Aszontam akor én micsinállok. És Mr Donner megveregete a válamat és aszonta Charlie hány éves vagy. Montam neki 32 éves és 33 leszek a lekközelebbi születésnapomon. És miota vagy már iten monta. Montam neki nemtudom. Aszonta tizen hét ével ezelöt jötél ide. A nagybácsikád Herman isten nyugtasa a leg job barátom vot. Ő hozot ide be és kérte hogy it dolgozhass és töröggyek veled ahogy csak tudok. És mikor 2 év mulva meghalt és az anyád be adot a Warren otthonba kijártam hogy ki engegyenek külső el hejezkedésre. Bizony tizen hét éve már Charlie és szeretném ha tudnád hogy a pékség már nem ojan jo üzlet de ahogy mindig montam amig élsz it neked mindig meg lesz a kenyered. Szoval ne fájon a fejed amijat hogy a hejedbe hozok valakit. Neked sose kel visza meni abba a Warren othonba.

Nekem nem fáj a fejem csak mér kel neki az Ernie hogy ki horgyon meg takaricsan it mikor én mindig jo votam a csomag kihordásba. Aszongya a fijunak kel a pénz Charlie így hát meg tartom tanoncnak hogy kitanulhassa a pékséget. Te lehecc a segégye és segithecc neki kihordani ha kel.

Még sose voltam segéd. Ernie nagyon okos de a töbiek a pék mühejbe nem nagyon szeretik. Mind jo barátjaim és sokat vicelünk meg nevetünk iten.

Egy szer csak valaki aszt mongya hé idefigyelj Frank vagy Joe vagy épen Gimpy. Ez asztán igazán egy Charlie Gordon féle trük most. Nem tudom mér mongyák eszt de mindig nevetnek és én is nevetek. Máma regel Gimpy ő a fő pék és rosz a lába és sántit akor monta a nevemet mikor az Erniere rákijabát mer Ernie el veszitet egy születésnap tortát. Aszonta Ernie azistenszerelmére Charlie Gordon akarsz leni. Nemtudom mér monta esz tel. Én sose vesztetem el egy csomagotse.

Meg kérdesztem Mr Donnert nem e lehetek énis pék tanoc mint Ernie. Montam neki én is megtudnám tanulni ha meg engedné.

Mr Donner sokai nézet rám furcsán asziszem azér mer legtöb ször nem szoktam enyit beszéni. És Frank meg halota és nevetet és nevetet amig Mr Donner aszonta

neki hogy fogja be a száját és mennyen dogára a kemencéjéhez. Akor Mr Donner aszonta van még ere egycsomo idő Charlie. A péknek a munkája nagyon fontos és nagyon kompilált és ne törjed a fejedet ijemin.

Bár csak elmondhatnám neki meg a többinek az igazi operációjomat. Bár csak már hatásba jöne hogy okos lehesek mind mindenki más.

Március 24 – Nemur prof és dr Strauss máma este bejötek a szobámba és meg kérdeszték mér nem jövök a laborba ahogy kelene. Megmontam nekik nem akarok sohase versenyezni Algernonal töbett. Nemur prof aszonta hogy egydarabig nem is kel de minden kép csak jöjek. Ajándékot is hozol csakép remis vot ajándék csak kölcsönbe hoszta. Aszonta ez egy tanito gép ami ojan mind a tévé. Beszél és képeket mutat és ki kel nyitni pont mi elöt elalszok. Aszontam maga csak bolondozik. Mér nyisam ki a tévét mi elöt elalszok. De Nemur prof aszonta ha okos akarok leni aszt kel tenem amit ő mond. Ezér megis montam neki hogy asziszem ugyse leszek én már okos semi kép,

Akor dr Strauss hozámjöt és a válamra tete a kezit és aszonta Charlie maga még nem tuggya de egyre okosab lesz. Még egydarabig nemis fogja észre veri mind ahogy aszt se veszi észre ahogy a kis mutato mozog az orán. Így van ez a változásokat is magába. Ojan lasan történek hogy nemis tud roluk. De mi követni tuggyuk a vizsgálatokból és abol ahogy cselekszik és beszél és az előmeneteli jelentéseiből. Asztmonta Charlie bizon benünk és maga magába. Aba nem lehetünk biztossak hogy tartos lesz de bizunk bene hogy nem sokára nagyon intelligens fjjatal ember lesz magából.

Aszontam na jo és Nemur prof megmutata hogy kel báni a tévével ami igazán nemis tévé. Meg kérdesztem tole hogy ez mire jo. Elő ször megin boszusnak láccot mer kértem tole hogy magyarózon nekem és aszonta csak csinájam aszt amit ő előir. De dr Strauss aszonta csak magyaráza meg nekem mer én már kezdem 2 ségbe voni a szag tekintéjeket. Nem tudom hogy ez mit jelent de Nemur prof ugy nézet ki mint aki ecetett nyelt. Asztán nagyon lasan meg magyarászta hogy ez a gép egycsomo dolgot csinál az eszemel. Valamit csinál mi elől ép elaludnák ugmint tanit nekem dolgokat amikor nagyon álmos vagyok és egykicsivel azután hogy elaluttam még halom a beszédet hamár a képeket nem is látom. Másik dolog hogy ara is valo hogy éjel álmgogyak és emlékezek dogokra amik régen történtek amikor még nagyon kis gyerek votam.

Ijjesztő. Ja igen majd elfelejtetem. Meg kérdesztem Nemur profot mikor mehetek vissza Miss Kinnian osztájába és ő aszonta Miss Kinnian jön majd hamarossan a főiskola kiséleti központyába hogy külön tanicson engemet. Enek örülök. Nem sokat látom öt az operációjó ota de ő kedves.

Március 25 – Az a hüje tévé egész éjel nem hagyot aludni. Hogy lehet aludni ha valami egész éjel hüjeségeket üvöltöz a fülemben. És azok a bolond képek. Brrr. Akor se értem ha ébren vagyok hát akkor hogy ércsem ha alszok. Megkérdesztem

Burtöt eröl és ő asztmonta sebaly. Asztmongya hogy az eszem tanul eböl ép mielőt el alszok és ez segít majd nekem amikor Miss Kinnian el kezdi velem az órákat a kísérleti központba. A kísérleti központ nem álat kor ház mind ahogy azelőt gondotam. Ez egy tudományos laboratorium. Nem tudom mi az hogy tudomány kivéve hogy segíték neki ezel a kísérletel.

És egyáltalán nem értem esztet a tévét. Aszt hiszem ez egy hüjeség. Ha megokosodhat valaki mi alat alszik akor minek járnak iskolába az emberek. Nem hiszem hogy ezel a dologal valamire megyek. Szoktam nézni a tévébe az esti adást meg az écaikai adást mindig mi elöt elaluttam és sose letem tole okos. Talán csak bizonyos filmektol lesz okos az ember. Talán ojanoktol mind a kimitud.

Március 26 – Hogy dolgozzak napai ha az a vacak fojton fölébreszt engem éccaka. Az éccaka közepin is fölébresztet és nem tuttam megin elaludni mer fojton csak monta emlékez... emlékez... emlékez...

Igy asztán aszt hiszem emlékeztem valamire. Nem emlékszek pontosan de Miss Kinnianról volt meg az iskoláról ahol az olvasást tanultam. És hogy hogy mentem oda.

Egy szer régen megkérdesztem Joe Carpot hogy tanult meg olvasni és hogy énis meg e tudnék tanulni olvasni. Nevetet ahogy mindig szokta ha valami furát mondok és asztmonta nekem Charlie ne pocsekold az idődet ugyse lehet eszt beteni oda ahol egy áltatába nincs. De Fanny Birden meghalota és megkérdeszte az unoka test vérét aki Beekman fő iskolás díják és Fanny beszét nekem a Beekman fő iskola központyáról a szelemileg vissza maratt egyének részére.

Le irta a nevet egy papira és Frank nevetet és asztmonta nehogy asztán ugy kimüvejenek hogy szoba se álsz a régi barátokal. Asztmontam neféj mindig hüséges leszek a régi barátokhoz mégha tudokis olvasni meg irni. Ő nevetet és Joe Carp nevetet de bejöt a Gimpy és mondta nekik hogy mennyenek vissza zsömlét csinálni. Ők mind jo barátajim.

Munka után elmentem az iskolába hat ucával odéb és akor kicsit féltem. Ojan boldog voltam hogy megfogok tanulni olvasni hogy vetem egy ujságot hogy haza vigyem és el olvasam amikormár megtanultam.

Amikor oda értem egy nagy hoszu terem volt egycsomo emberel. Féltem hogy valami rosztat mondok hát inkább hazaindultam. De nemtudom mér megfordultam és megin bementem.

Adig vártam mig legtöbb mindenki el ment kivéve egy pár embert akik egy nagy ora melet mentek el amijen nálunk is van a pékmühejbe és megkérdesztem a hölgyet hogy tanulhatnák e olvasni és irni mer elakarok olvasni mindent az ujságba és megmutatam neki. Miss Kinnian volt de akor még nem tuttam. Asztmonta hogyha holnap visszajön és beiratkozik elkeszdem magát olvasásra tanítani. De tudja meg hogy sokáig fog tartani talán évekig amig megtanul olvasni. Montam neki nem tudtam hogy ijen sokáig tart de mindenhogy megakarok tanulni mert már egycsomoszor elhitegetem az embereket. Vagyis ugy

értem hogy úgy csinátam mintha tudnák olvasni de ez nem volt igaz és megakarok tanulni.

Megrászta a kezemet és asztmonta örülök hogy megismertem Misztr Gordon. Én leszek a maga tanító nője. Miss Kinnian a nevem. Szoval ide mentem tanulni és így találkoztam Miss Kinnianal.

Nehéz gondokozni és emlékezni és már nemis alszom ojan jól. Ez a tévé tulhangos.

Március 27 – Most hogy elkeztem azokat az álmokat látni és emlékezni Nemur prof azt mongya hogy terápijás kezellésre kell járnom dr Strausshoz. Azt mongya hogy a terápijás kezellés az ojan mint amikor rosszul érzi magát az ember és beszél rolla azér hogy joban legyen. Azt montam nem érzem rosszul magam és egész nap eleget beszélek akor minek járjak terápijára de boszus let és asztmonta mindenkép meni kel.

A terápija az az hogy le kel feküdni egy diványra és dr Strauss egy székre ül melém és minden féliről beszélek ami csak eszembe jut. Sokáig nem montam semmitse meg nem jutot semise eszembe amit mongyak. Asztán beszétem neki a pékmühejről és arol amik ottan történnek. De hüjeség az hogy oda megyek a rendelöbe és lefekszek a diványra beszélni mer ugyis leirom az előmeneteli jelentésekbe és ő elolvashatja. Ezét ma elhosztam magamat az előmeneteli jelentést és montam neki talán szépen elolvashatna én meg adig szundíthatnék egyet a díványon. Nagyon fáradt voltam mer az a tévé egész éjei nem hagyot aludni de ő asztmonta nem ez így nem megy. Nekem beszélni kel. Hát beszétem de akor mégis elaluttam a diványon épen a közepén.

Március 28 – Megfájdult a fejem. Most nem atol a tévétől van. Dr Strauss megmutata hogy kel a tévét halkra álitani úgyhogy most már tudok aludni. Egy kukkot se halok belöle. És még mindig nem értem amit mond. Egy pár szor ujra lejáccom regelenkint hogy rá jöjek mit tanultam mielőtt el aluttam és amig aluttam és még a szokot se értem. Talán ez egy más nyelv vagy valami. De a leg többször amerikajinak hangzik. De tul gyorsan beszél.

Kérdesztem dr Strausst mér jó az ha alvás közbe vagyok okos amikor én ébren szeretnék okos leni. Azt mongya az mindegy és nekem két értelmem van. Van a TUDATALATTI és a TUDATOS (ezeket így kel írni) és egyik nem mongya meg a másiknak hogy mit csinál. Még csak nemis beszélgetnek egymással. Ezér álmodok. Hüha micsoda hüje álmaim vannak. Brrr. Mindig azota az écaikai tévzés ota. Azota a késő késő écaikai adás ota.

Elfelejtetem dr Strausst megkérdezni hogy csak nekem van úgy vagy mindenkinek két értelme van.

(Megnéztem a szot az ételmező szotárba amit dr Strauss adott. TUDATALATTI. jelző. Egyfajta, a tudatban nem jelenlévő szellemi működés; pl.

a vágyak tudatalatti konfliktusa.) Van ott még több is de még mindig nem tudom hogy ez mit jelent. Ez nem nagyon jó étel mező szótár olyan butáknak mint én.

A fejfájás pedig a muritól volt. Joe Carp és Frank Reilly meghívtak menyek velük munka után a Halloran bárba egy korty italra. Nem szeretek viskit inni de ők asztmonták jó muri lesz. Jól éreztem magam. Minden félt jácrottunk és én a bárpulton táncotam egy lámpaernyővel a fejemem és mindenki nevetet.

Akor Joe Carp aszonta hogy mutasam meg lányoknak hogy szoktam kimosni a vécét a pékműhejbe és szerzet nekem egy fölmosó rongyot. Megmutatam nekik és mindenki nevetet amikor asztmontam nekik hogy Mr Donner asztmonta én vagyok a leg job mindenés és kifuto fiju akivel csak dogá vot edig mer én szeretem a munkámat és jó is csinálom és sohase kések vagy mulasztok egy napot kivéve amikor az operációm volt.

Asztmontam Miss Kinnian mindig monta nekem Charlie legyen büszke a munkájára mer maga jól végzi a dolgát.

Mindenki nevetet és Frank asztmonta hogy az a Miss Kinnian együtödöt csaj lehet ha bukik a Charliera és Joe asztmonta hé Charlie sikerült már valami vele. Aszontam oszt nem értem. Sokat itatok és Joe asztmonta hogy Charlie egy fényes pofa ha beszívot. Aszt hiszem ez oszt jelenti hogy sietetnek engem. Jól mulattunk de már alig várom hogy olyan okos legyek mint a leg job barátaim Joe Carp és Frank Reilly.

Nem emlékszek hogy a muri hogy végződött de arra kértek hogy mennek ki a sarokra és nézem meg esike és amikor vissza jötem már nem volt ott senki. Lehet hogy elmentek engem megkeresni. Minden fele kerestem őket és már nagyon késő lett. De eltévettem és haraguttam magamra amiért eltévettem mer fogadok hogy Algernon százszor is lefel tudna menni azokon az uccákon és nem tévedne el úgy mint én.

Asztán már nem olyan jól emlékszek de Mrs Flynn asztmongya egy kedves rendőr hozot haza.

Még akkor éjél álmodtam anyámról és apámról csal épen nem látam a mama arcát mer egész fehér vot és ő maga is homájos vot. Sirtam mer egy nagy áruházba voltunk és eltévettem és nem találtam őket és lefel szalattam a nagy pultok között az áruházba. Akor jöt egy ember és elvit egy nagy szobába ahol padok voltak és adot egy nyalokát és aszonta hogy egy ilyen nagy fijuak nem szabad sirni mer az anyám és az apám majd megtalálnak.

Enyi volt az álom és megfájdult a fejem és egy nagy pup let a fejemem és kék meg zöld foltok mindenhol. Joe Carp aszongya lehet hogy legurutam valahol vagy a zsarutól kaptam. Nem hiszem én hogy a rendőrök ilyeneket csinájának. De akárhogyan nem hiszem hogy még egy szer viskit iszok.

Március 29 – Meg verttem Algernont. Nem is tuttam hogy megvertem amíg Burt Selden meg nem monta. Akor másodszor vesztetem mer olyan izgatot lettem. De

ez után még 8 szor megverttem. Ugy láccik kezdek okosodni ha meg tudok verni egy ojan okos egeret mint Algernon. De nem érzem hogy okosab vagyok.

Még akartam egy kicsit versenyezni de Burt aszonta enyi elég egy napra. Hagyta hogy fogjam Algernont egy percig. Algernon egy kedves egér. Puha mint a vatta. Pislog és amikor kinyitya a szemit akkor fekete és körülöte meg rozsaszinü.

Meg kérdesztem hogy szabad e megetetni mer bántot hogy meg vertem és kedves akartam leni és össze barátkozni. Burt aszonta nem mer Algernon egy nagyon különleges egér akinek ojan operációjja volt mint nekem. Ő volt az első az összes álatok között aki ijén soká okos maratt és azt is monta hogy Algernon ojan okos hogy megkell oldani neki egy problémát egy zárral ami mindig változik ahány szor bemegy eni tehát mindig tanulnia kel valami újat hogy hozá juson az eledeléhez. Etől szomorú letem mer ha nem tuggya megtanulni nem bír enni és éhes lesz.

Nem hiszem hogy hejes ha az embernek átkel menni egy vizsgán ahoz hogy ehesen. Hogy teccene az Burtnek ha mindig vizsgáznia kéne ahány szor csak enni akar. Aszt hiszem barátok leszünk Algernon meg én.

Eről jut eszembe. Dr Strauss asztmongya irjam le az álmaimat és amiket gondolok úgyhogyha eljövök hozá eltudjam mondani. Montam neki még nem tudom hogy kel gondolkozni de ő asztmonta úgy értete hogy töb ojasmitket mint amit irtam a mamámrol meg a papámrol és arol amikor elkesztem a tanulást Miss Kinnianél vagy akár miről ami az operációj előtt történt ez a gondolkodás és én beirtam ezeket az előmeneteli jelentésembe.

Nem is tuttam hogy én gondolkoztam és emlékeztem. Talán ez aszt jelenti hogy valami történik velem. Nem érzem magam másnak de ojan izgatot vagyok hogy nem tudok aludni.

Dr Strauss rozsa szín pirulákat adot hogy jól aludjak. Aszt mongya hogy sokat kell aludnom mer akkor van az amikor a legtöbb változás történik az agyamba. Ez biztos igaz mer Herman bácsi is mindig alutt nálunk egész idő alatt amikor nem volt munkája az öreg divánon a napaliba. Kövér volt és nehezen kapott munkát mer házakat szokott kifesteni az embereknek és már nagyon lasan mászkát a létrán le meg föl.

Egyszer mikor montam a mamának hogy én is festő akarok leni mint Herman bácsi Norma testvérem asztmonta ühüm Charlie lesz a művész a családba. És a papa pofon ütöte és aszt mondta neki hogy ne legyen ojan átkozotul undok a testvéréhez. Nem tudom mi az hogy művész de ha Normát meg pofoszták amér asztmonta aszt hiszem nem valami rendes dolog. Mindig rosszul esett nekem ha Normát megpofoszták mer komisz kodott velem. Ha okos leszek majd elmegyek és meglátogatom őt.

Március 30 – Mára este munka után Miss Kinnian eljött a tanterembe a laboratórium mellett. Ugy láccot örült hogy találkoztunk csak ideges volt.

Fijatalabnak láccik mint ahogy emlékeztem. Megmondtam neki hogy nagyon igyekszem okos leni. Ő asztmonta bizom magába Charlie hiszen maga anyit küszködött hogy joban írjon és olvason mint a többi. Tudom hogy maga képes lesz rá. A legroszab esetben mindez csak rövid ideig fog tartani és még más visszamarat értelmü embereknek is hasznáni fog.

Elkeztünk olvasni egy nagyon nehéz könyvet. Még sose olvastam ijen nehéz könyvet ezelöt. Ugy hívják hogy Robinson Crusoe egy emberöl szol aki partra vetödik egy katlan szigeten. Ez egy okos ember és minden félit kitalál ughogy háza lesz meg enivaloja és jol tud uszni. Csak én sajnálom öt mer egész egyedül van és nincsenek barátjai. De aszt hiszem kel még valaki másnak is leni a szigeten mer van egy kép rola a fura esernyöjével ahogy a láb nyomokat nézi. Remélem hogy lesz neki egy barátja és rlem lesz ojan egyedül.

Március 31 – Miss Kinnian arra tanit engem hogy kel hejeseben irni. Aszt mongya nézen meg egy szot és csukja be a szemét és mongya ki ujra meg ujra amíg emlékezni tud rá. Sok bajom van a *folyas* szoval amit ughy kell mondani mint a *tojás* és a *mondja* amit ughy kell ejteni mint a *hangya*. Nem igy irtam ezeket mielött még okosodni kezdtem. Megvagyok zavarodva de Miss Kinnian aszt mongya ne aggodjon nem a helyes irástol lesz az ember értelmes.

9. Előmeneteli jelentés

Április 1 – Mára mindenki odajöt a pékmühelybe engem nézni amikor elkezdtem az uj munkámat a tésztakeverő gépnél. Így történt. Oliver aki a keverőn dolgozik tegnap kilépett. Régebben én szoktam neki segiteni odavittem a zsák liszteket hogy beöncse a keverőbe. Egyáltalába nem is tudtam hogy tudom hogy hogy kell kezelni a keverőgépet. Ez nagyon nehéz és Oliver egy évig járt pékiskolába mire kitanut péksegéd lett.

De Joe Carp ő a barátom (aszonta) *azt mondta* Charlie mért nem veszed át te az Oliver munkáját. Akkor az emberek az emeletről mind odagyültek és nevettek és Frank Reilly azt mondta igen Charlie már elég régen itten vagy. Gyerünk. Gimpy nincs itten és nemfogja megtudni hogy megpróbáltad. Meg voltam ijedve mert Gimpy a művezető és megmondta nekem hogy soha közelébe se menjek a keverőnek mert megsérülhetek. Mindegyik azt mondta csináld kivéve Fannie Birden aki azt mondta hagyátok abba mért nem hagyátok békébe a szerencsétlent.

Frank Reilly azt mondta tarcsd a szád Fanny április elseje van és ha Charlie dolgozik a keverőn lehet hogy olyan jól megcsinája hogy mindnyájan szabadnaposak leszünk. Én azt mondtam megcsinálni nem tudom a gépet de dolgozni tudok vele mer amióta visszajöttem mindig figyeltem Olivert.

Dolgozni kezdtem a tésztakeverővel és mindenki meg volt lepve különösen Frank Reilly. Fanny Birden izgatott lett mert azt mondta Olivernek 2 év kelett

amig megtanulta hogy kell a tésztát jól keverni és ő pékiskolába is járt. Bernie Bates aki segédmunkás a gépnél azt mondta hogy gyorsabban csinálom mint Oliver szokta és jobban. Senkise nevetet. Amikor Gimpy viszajött és Fanny megmonta neki dühös lett rám mert dolgoztam a keverővel.

De Fanny azt mondta figyeld csak és nézd meg hogy csinálja. Ezek április bolondját akartak járni vele és ehelyett ő tette bolondá őket. Gimpy figyelt engem és tudtam hogy dühös rám mert nem szereti ha az emberek nem csináják azt amit mond nekik épenugy mint Nemur prof. De láta hogy hogyan dolgozom a keverővel és megvakarta a fejit és azt mondta látom de nem hiszem. Aztán hivta Mr Donnert és mondta hogy csináljam újra hogy Mr Donner is láthassa.

Megijedtem hogy dühös lesz és rám ordit ugyhogy amikor kész lettem azt mondtam vissza mehetek most már a saját munkámhoz. Ki kell söpörnöm a péküzletben a pult mögött. Mr Donner sokáig furcsán nézett rám. Azután azt mondta ez csak valami áprilisi tréfa lehet amit velem csináltok fiuk. Hol itt az átejtés.

Gimpy azt mondta én is azt hittem ez valami beugratás. Körül bicegte a gépet és azt mondta Mr Donnernek én se értem de Charlie tudja hogy kell kezelni a gépet és el kell ismernem hogy jobban csinálja mint Oliver.

Mindenki odatódult és erről beszélt és megijedtem mert mind furcsán néztek rám és izgatotak voltak. Frank azt mondta mondtam nektek hogy valami különös van Charlie körül ujabban. És Joe Carp azt mondja ühüm tudom mire gondolsz. Mr Donner mindenkit vissza küldött dolgozni és engem kivitt magával a péküzletbe.

Azt mondta Charlie nem tudom hogy csináltad de ugy látszik hogy végül mégis megtanultál valamit. Azt szeretném ha ovatoss lennél és mindent olyan jól csinálnál ahogy csak tőled telik új beosztást szereztél magadnak és 5 dolár béremelést.

Azt mondtam nekem nem kell új beosztás mert szeretek takarítani és söpörni és kihordani és a barátaimnak mindenfélit megcsinálni de Mr Donner azt mondta ne törődj a barátaidal ebben a beosztásban van terád szükségem. Nem sokra tartom az olyan embert aki nem akar fejlődni.

Azt mondtam mi az hogy fejlődni. Megvakarta a fejét és rám nézett a szemüvege fölött. Ne törődj ezzel Charlie. Mostantól kezdve te dolgozol a keverőn. Ez a fejlődés.

Most hát csomag kihordás és a vécé takarítás és szemét kiöntés helyett. Én vagyok az új keverő. Ez a fejlődés. Holnap elmondom Miss Kinniannek. Azt hiszem boldog lesz de nem tudom Frank és Joe mért dühösek rám.

Megkérdeztem Fannytól és ő azt mondta ne törődj te azokkal a bolondokkal. Ma április elseje van és a vicc visszafelé sült el és ők lettek a bolondok nem te.

Megkérdeztem Joet mondja meg mi volt a vicc ami visszafelé sült el és ő azt mondta fullagy meg. Aszt hiszem dühösek rám mert dolgoztam a gépen de ők

mégse kapták meg a szabadnapot ahogy gondolták. Azt jelenti ez hogy okosodom.

Április 3 – Befejeztem Robinson Crusoe-t. Szeretnék még többet tudni arról hogy mi történik vele de Miss Kinnian azt mondja ennyi az egész. MIÉRT.

Április 4 – Miss Kinnian azt mondja hogy gyorsan tanulok. Elolvasta néhány előmeneteli jelentésemet és valahogy furcsán nézett rám. Azt mondja remek ember vagyok és majd én megmutatom nekik mindnyájuknak. Megkérdeztem tőle hogy miért. Azt mondta ne törődjek vele de ne bántson az ha rájövök hogy nem mindenki olyan rendes mint ahogy gondolom. Azt mondta habár olyan keveset adott magának az Isten mégis többet tett magáért mint sok más eszes emberért akik az eszüket soha nem is használták. Azt mondtam a barátaim mind okos emberek és jók is. Szeretnek engem és soha nem tettek semmi olyat ami nem rendes dolog. Akkor valami bele esett a szemébe és ki kellett szaladnia a női öltözőbe.

Mialatt ültem a tanteremben és vártam rá azon gondolkoztam hogy Miss Kinnian milyen kedves hölgy ép mint az anyám volt. Azt hiszem emlékszem rá hogy anyám mondta hogy legyek jó és mindig barátságos az emberekhez. Azt mondta de mindig vigyázz mert sokan nem értik meg és azt hihetik hogy rosszban töröd a fejed,

Erről jut eszembe amikor a mamának el kellett mennie és engem átvittek Mrs Leroyhoz aki a szomszéd házban lakott. Mama a kórházba ment. Papa azt mondta hogy a mama nem beteg vagy ilyesféle csak elment a kórházba és hoz nekem egy pólyás testvért. (Még mindig nem tudom hogy csinálják ezt.) Mondtam neki hogy egy fiú testvérkét szeretnék akivel játszhatok és nem tudom mért hoztak mégis egy lányt de olyan szép volt mint egy baba. Csak folyton bőgött.

Én sohase bántottam vagy ilyesmi.

Bölcsőbe tették a szobájukba és egyszer hallottam hogy papa azt mondta ne aggódj Charlie nem fog kárt tenni benne.

Olyan volt mint egy batyu csupa rózsaszín és néha úgy visitott hogy nem tudtam aludni tőle. És amikor elaludtam felébresztett éjnek idején. Egyszer amikor ők a konyhán voltak és én az ágyban voltam a baba sirt. Fölkeltem hogy fölvegyem és tartsam hogy elhallgasson ahogy a mama szokta. De akkor a mama üvöltve bejött és elvette tőlem. És olyan erősen pofonütött hogy az ágyra estem.

Aztán visitani kezdett. Hozzá ne nyulj semmi dolgod vele. Tönkreteszed. Ez egy kis pólyás. Ne nyulj hozzá semmi dolgod vele. Akkor még nem tudtam de azt hiszem most már tudom hogy azt gondolta kárt tehetek a babában mert buta vagyok ahhoz hogy tudjam mit teszek. Ez most rosszul esik nekem mert sohase bántottam volna a babát.

Amikor majd elmegyek dr Strausshoz a rendelőbe, el kell ezt mondanom neki.

Április 6 – Ma, megtanultam a vesszőt, ez, egy, vessző (,) egy pont, farokkal, Miss Kinnian, azt mondta, hogy, ez fontos, mert, ettől, lesz, az írás, jobb, azt mondta, valaki, elveszithet, egy csomó, pénzt, ha egy vessző nincs, jó helyen, van egy, kis pénzem, amit a, fizetésemből, spóroltam, össze, és, amit, az alapítvány, fizet nekem, de nem, sok, és nem, értem, hogy egy vessző, hogyan védhet meg, attól, hogy elveszítsem,

De, ő azt mondta, mindenki, használ, vesszőt, akkor, én is, fogok használni,,,,

Április 7 – Rosszul használtam a vesszőt. Ez a *központosítás* Miss Kinnian azt mondta keressek hosszú szavakat a szótárba, hogy megtanuljam helyesen leírni őket. Azt mondtam mi a különbség, ha ugyanis el tudom olvasni. Ő azt mondta ez is hozzátartozik a tanuláshoz, úgyhogy mostantól fogva utánanézek minden szónak, aminek nem tudom biztosan a helyesírását. Sok időbe kerül így írni, de azt hiszem mindig többet és többet tudok megjegyezni.

De akárhogyis történt, a *központosítás* szót jól irtam. Így van benne a szótárban. Miss Kinnian azt mondja a pont is ehhez tartozik, és van még egy csomó más jel is, amit meg kell tanulni. Azt mondtam neki, azt hittem, ő úgy gondolja, hogy minden pontnak kell hogy farka legyen és akkor vesszőnek kell hívni. De ő azt mondta hogy nem.

Azt mondta: használni kell. írás közben? a! jeleket: Megmutatta? nekem „hogy, kell! használni; őket” és most! én is. (tudok? minden-féle, jeleket. használni, írás közben! Egy „csomó szabályt; kell megtanulni? de kezd – már a fejembe menni:)

Egy dolgot nagyon szeretek: Kedves Miss Kinnian: (ezt, így? írják; üzleti, levelekben) Ha egyszer! talán majd üzletember leszek?) személyében – az, az hogy! ő; mindig” megmondja’ mindennek az okát – ha kérdelem Ő egy „Láng’-ész! Bárcsak? olyan okos-lehetnék-mint-ő; A köz-pontosítás, jó? multság!

Április 8 – hogy én milyen hólyag vagyok! Még csak nem is értettem, hogy miről beszélt. Tegnap este a nyelvtan könyvet olvastam és az megmagyarázta az egész dolgot. Akkor láttam, hogy pont úgy van ahogy Miss Kinnian próbálta megmagyarázni, csak én nem értettem. Fölbredtem éjszaka és az egész dolog elrendeződött az agyamban.

Miss Kinnian azt mondta, hogy az segített, hogy elalvás előtt meg egész éjjel szólt a tévé. Azt mondta elérkeztem egy fennsíkra. Ez olyasmi mint egy hegy lapos teteje.

Mikor rájöttem, hogy is van ez a központosítás, elejétől kezdve mind átolvastam a régi előmeneteli jelentéseimet. Micsoda pocsék helyesírás és központosítás! Megmondtam Miss Kinniannek, el kellene olvasnom mindet és az összes hibát kijavítani, de ő azt mondta – Nem, Charlie, az úgy kell Nemur professzornak, ahogy van. Ezért engedi, hogy maga megtartsa mindet, miután fotókópiát csináltak róluk, hogy láthassa a saját fejlődését. Gyorsan halad ám, Charlie.

Ez jól esett. Óra után lementem és játszottam Algernonnal. Már nem versenyzünk többé.

Április 10 – Rosszul érzem magam. Nem mintha orvosra volna szükségem, de belül a mellemben ürességet érzek, mintha megverték volna, és a gyomrom is ég.

Nem akartam irni róla, de azt hiszem muszáj, mert fontos. Ma történt meg először, hogy szándékosan maradtam itthon a munkából.

Tegnap este Joe Carp és Frank Reilly meghívtak egy muriba. Egy csomó lány volt ott és Gimpy meg Ernie is. Emlékeztem, hogy milyen rosszul lettem utoljára a sok italtól, megmondtam hát Joe-nak, nem akarok semmi szeszesitalt inni. Akkor Joe Coca-Colát adott helyette. Furcsa ize volt, de azt gondoltam, hogy csak a számnak van rossz ize.

Remekül mulattunk egy darabig.

– Táncolj Ellennel – mondta Joe. – Ő majd megtanít a lépésekre. – Aztán a lányra hunyorított, mintha valami belement volna a szemébe.

Ellen azt mondta: – Mért nem hagyjátok békén?

Joe hátbavágott. – Ez itt Charlie Gordon, a pajtásom, a haverom. Nem közönséges fickó, előléptették tésztakeverőgép kezelőnek. Én csak annyit kérek tőled, hogy táncolj velem, hadd érezze jól magát. Mi rossz van ebben?

Odanyomott szorosán a lányhoz. Így aztán táncoltunk. Háromszor elestem és nem értettem miért, mert senki más nem táncolt rajtunk kívül. És egész idő alatt botladoztam, mert valakinek mindig előrenyult a lába.

Mind körben álltak, néztek és nevettek azon, ahogy táncoltunk. Valahányszor elestem, mindig hangosabban nevettek, és én is nevettem, mert olyan vicces volt. De amikor utoljára történt, már nem nevettem. Föl akartam tápászkodni, de Joe újra visszanyomott.

Akkor megláttam Joe tekintetét, és ettől furcsa érzés állt a gyomromba.

– Csuda pofa – mondta az egyik lány. Mindenki nevetett.

– Igazad volt Frank – mondta vihogva Ellen. – Ez egy egyszemélyes kabaré! – Aztán azt mondta: – Nesze, Charlie, egyél gyümölcsöt. – Egy almát adott, de amikor beleharaptam, kiderült, hogy nem igazi.

Akkor Frank nevetni kezdett, és azt mondta: – Nem mondtam nektek, hogy beveszi? Láttatok már ilyen hülyét? Megeszi a viaszgyümölcsöt!

Joe azt mondta: – Azóta se röhögtem ennyit, mint amikor elküldtük a sarokra megnézni, hogy esik-e, akkor éjjel, amikor leráztuk a Hallorannál.

Ekkor egy kép bukkant fel emlékezetemben kölyökkoromból. A környékbeli srácok bevettek a bujóciska játékba, és én voltam a hunyó. Többször is elszámoltam tizig az ujjaimon, aztán elindultam megkeresni a többieket. Addig keresgéltem, amíg hideg és sötét lett és haza kell mennem.

De sohasem találtam meg őket és sohasem tudtam meg, hogy miért.

Az emlékeztetett erre, amit Frank mondott. Ez történt Hallorannál is. És ezt csinálta Joe is és a többiek is. Kinevettek. És a bujócskázó gyerekek is bolonddátettek és ők is kinevettek.

A muri résztvevői, egy csomó homályos arc, mint lenézett rám, és rajtam nevetett.

– Nézzétek! Vörös az arca.

– Elpirult. Charlie elpirult.

– Hé, Ellen, mit csináltál Charlie-val? Sose viselkedett így azelőtt.

– Öregem! Ellen jól föl húzta!

Nem tudtam, mit csináljak, merre forduljak. Ahogy Ellen hozzám dörgölődött, nagyon furcsán éreztem magamat. Mindenki rajtam nevetett, és egyszerre meztelennek éreztem magam. Szerettem volna elbújni, hogy ne lássanak. Kiszaladtam a lakásból. Nagy bérház volt, egy csomó folyosóval, és nem találtam meg a lépcsőházat. Egészen megfélemeztem a liftről. Azután megtaláltam a lépcsőt és kiszaladtam az utcára és sokáig járkáltam mielőtt hazamentem a szobámba. Nem tudtam, hogy Joe és Frank és a többiek csak azért szerették, ha velük vagyok, hogy kinevethessenek.

Most már tudom mit értenek azon, amikor azt mondják: „Charlie Gordon-féle trükk.”

Szégyeltem magam.

És még valami. Álmodtam arról a lányról, Ellenről, ahogy tánc közben hozzám dörgölődött, és amikor fölbredtem, az ágyemű nedves és mocskos volt.

Április 13 – Még ma sem mentem be dolgozni a pékműhelybe. Mondtam Mrs. Flynnnek, a háziasszonyomnak, hogy hívja fel Mr. Donnert, és mondja meg, hogy beteg vagyok. Mrs. Flynn újabban úgy néz rám, mintha félne tőlem.

Azt hiszem, jó dolog, hogy rájöttem, hogy mindenki kinevet. Sokat gondolkoztam ezen. Azért van ez, mert olyan ostoba vagyok, és nem is tudom, amikor valami ostobaságot csinállok. Az emberek úgy gondolják, hogy az nagyon mulatságos, ha egy ostoba alak nem tud valamit ugyanúgy megcsinálni, ahogy ők tudják.

De most már tudom, hogy mindennap egy kicsivel okosabb leszek. Tudom a központozást, és tudok helyesen írni. Szeretem kikeresni a nehéz szavakat a szótárból, és emlékszem is rájuk. És igyekszem nagyon gondosan írni az előmeneteli jelentéseket, de ez nehezen megy. Most rengeteget olvasok, és Miss Kinnian azt mondja, hogy nagyon gyorsan olvasok. És meg is értek egy csomó dolgot abból, amit olvasok, és megmarad a fejemben. Néha becsukom a szemem, és visszagondolok egy oldalra, és mindent úgy látok, mint egy képet.

De más dolgok is eszembe jutnak. Néha becsukom a szemem, és tisztán látok egy képet. Mint ma reggel is, amikor éppen fölbredtem, nyitott szemmel feküdtem az ágyban. Olyan volt, mintha egy nagy nyílás támadt volna az agyam falán, amelyen csak úgy átléphetek. Azt hiszem, nagyon, nagyon régen... hosszú

idővel ezelőtt, amikor beálltam a Donner pékségbe. Látom az utcát, ahol a pékműhely van. Elmosódott előbb, azután foltok jelennek meg, amelyekben a dolgok olyan valóságosak, mintha itt lennének közvetlenül előttem, más dolgok meg homályban maradnak, és nem tudom biztosan...

Egy kis öregember gyerekkocsiból átalakított kordéllyal, rajta faszénkályha, és a sült gesztenye illata, és a földön hó. Egy sovány kamasz, tágra nyílt szemű, ijedt arcú, fölfelé bámul a cégtáblára. Mi áll rajta? Homályos betűk sora, melyeknek semmi értelme. Ma már tudom, hogy a táblán ez áll: DONNER PÉKSÉG, de ahogy emlékezetemben visszanezdek a táblára, nem tudom a szavakat elolvasni a fiú szemével. Egyik ábrának sincs értelme. Azt hiszem, az az ijedt arcú kamasz én vagyok.

Ragyogó neonfények. Karácsonyfák és utcai árusok. Nagykabátba bugyolált emberek, felhajtott gallérral és sállal a nyakuk körül. De neki nincs kesztyűje. A keze hideg, és leteszi a nehéz zacskóhalmot. Megáll, hogy elnézegesse a kis mozgó játékokat, amelyeket az árus fölhúz – a bukdácsoló medvét, az ugró kutyát és a fókát, amely labdát pörget az orrán. Bukdácsolás, ugrálás, pörgetés. Ha az a sok játék az övé lenne, ő lenne a legboldogabb ember a világon.

Szeretné megkérni a vörös képű árust, akinek ujjai előmerednek a barna pamutkesztyűből, hogy megfoghassa a bukdácsoló medvét, de fél. Fölemeli a csomagot és a vállára teszi. Sovány a fiú, de erős, a sok év nehéz munkájától.

„Karcsi, Karcsi – tökfaj szarcsi.”

Gyerekek veszik körül nevetve és csúfolódva, mint lábához kapkodó kölyökkutyák. Charlie rájuk mosolyog. Szeretné letenni a csomagot, és játszani velük, de közben ezen gondolkodik, megrándul a bőr a hátán, és érzi, hogy a nagyobb fiúk mindenféleképpen dobálják.

Mentében vissza a pékműhely felé, néhány fiút pillant meg, akik egy sötét kapualj bejáratában ácsorognak.

– Nézzétek, itt van Charlie!

– Hé, Charlie! Mit viszel? Akarsz snúrozni egy kicsit?

– Gyere ide. Nem bántunk.

De van valami ebben a kapualjban, sötét lépcsőházban, nevetésben, amitől a bőre újra összerándul. Szeretne rájönni, hogy mi ez, de csak arra emlékszik, hogy a ruháját összekenték mocskokkal, vizelettel, és hogy Herman bácsi kiabál, mikor tetőtől talpig mocskosan hazaérkezik, és hogy Herman bácsi kirohan, kalapáccsal a kezében, hogy megkeresse a fiúkat, akik ezt tették vele. Charlie elhátrál a kapualjban röhögő fiúktól, elejti a csomagot. Ismét fölkapja, és aztán már egész úton szalad a pékműhelyig.

– Hol voltál ilyen sokáig, Charlie? – ordítja Gimpy a műhely ajtajából.

Charlie a lengőajtón át benyomakodik a műhelybe, és leteszi a csomagot az egyik csúsztatóra. A falnak támaszkodik, kezét a zsebébe süllyeszti. Bárcsak nála volna a pörgőcsigája.

Szeret itt lenni a pékműhelyben, hátul, ahol a padló fehér a lisztől – fehérebb, mint a kormos falak és a mennyezet. Magas szárú cipőjének vastag talpát is fehér kéreg borítja, és fehérek a cipő varrásai és a cipőfűző lyukai, és fehérség van a körme alatt, és kicserepedett kezén a bőr repedéseiben.

Ernyedés fogja el itt, a fal mellett állva, a fejét hátrahajtja úgy, hogy baseballsapkája D betű formában előreesik a szemére. Szereti a liszt, a sülő édes kelt tészta, a kenyér és sütemény és zsemle illatát. A kemence pattogása elálmosítja.

Édes... meleg... álom...

Hirtelen elvágódik, hempereg, feje koppan a falon. Valaki kirúgta alóla a lábát.

Ez minden, amire vissza tudok emlékezni. Tisztán látom az egészet, de nem tudom, miért történt. Mint amikor moziba mentem. Először soha semmit sem értettem, mert túl gyorsan peregtek a képek, de amikor háromszor-négyszer újra megnéztem a filmet, megértettem, miről van szó. Meg kell kérdeznem ezt dr. Strausstól.

Április 14 – Dr. Strauss azt mondja, a fontos az, hogy megjegyezzem a felbukkanó emlékeket, mint amilyen a tegnapi is volt, és írjam le mindet. Akkor azután, ha majd elmegyek a rendelőjébe, beszélgethetünk róluk.

Dr. Strauss pszichiáter és idegsebész. Ezt nem tudtam. Azt gondoltam, hogy egyszerűen csak doktor. De amikor ma reggel elmentem hozzá a rendelőbe, arról beszélt, milyen fontos az nekem, hogy minél többet tudjak meg magamról, hogy megérthessem a problémáimat. Azt mondtam, egyáltalán nincsenek problémáim.

Nevetett, aztán felkelt a székéről, és az ablakhoz ment. – Minél intelligensebb, annál több problémája lesz, Charlie. Intellektuális fejlődése túl fogja haladni érzelmi fejlődését. És azt hiszem, úgy érzi majd, hogy ahogy halad, sok mindenről akar beszélni velem. Ne felejtse el: ide kell jönnie, ha segítségre van szüksége.

Még most sem tudom, miről van szó, de a doktor azt mondja, még ha nem értem is meg az álmaimat vagy emlékeimet, sem azt, hogy ezek mitől vannak, egyszer majd a jövőben mind összefüggővé válnak, és én többet fogok tudni magamról. Azt mondta, az a fontos, hogy rájöjjenek, mit mondanak az emlékeimben szereplő emberek. Mindig rólam van szó, a gyerekkoromról, és emlékezniem kell arra, ami akkor történt.

Semmit sem tudtam eddig ezekről a dolgokról. Ha majd elég intelligens leszek, meg fogok érteni minden szót, ami felmerül az agyamban, és megértek mindent: a fiúkat a kapualjban, és Herman bácsit, és a szüleimet. De dr. Strauss azt gondolja, hogy mindettől rossz érzéseim lesznek, és megzavarja az agyamat.

Ezért most hetenként kétszer el kell mennem hozzá a rendelőbe, hogy beszéljünk arról, ami engem nyugtalanít. Csak ülünk, és én beszélek, és dr. Strauss figyel. Ezt terápiának hívják, és azt jelenti, hogy ha beszélek mindezekről, jobban fogom érezni magam. Elmondtam neki, hogy a nők is ilyen nyugtalanító dolog. Mint amikor azzal a lánnyal, Ellennel táncoltam, és egész

izgatott lettem. Erről beszélgettünk tehát, és miközben beszéltem, furcsa érzésem támadt, hideg rázott, és izzadtam, és zúgott a fejem, és úgy éreztem, hányni fogok. Talán azért, mert mindig úgy gondoltam, hogy helytelen ilyen piszkos dolgokról beszélni. De dr. Strauss azt mondta, hogy ami az után a multság után történt velem, az pollució volt, és ez természetes dolog, ami fiúkkal megtörténik. Az értelmem fejlődik, és egy csomó új dolgot tanulok, de ő úgy véli, a nőkkel kapcsolatban még gyerek vagyok. Ez zavarba ejt, de mindent meg akarok tudni az életemről.

Április 15 – Nagyon sokat olvasok mostanában, és majdnem minden megragad a fejemben. Miss Kinnian azt mondja, hogy történelmen és földrajzon és számtanon kívül kezdjek idegen nyelveket is tanulni. Nemur prof. adott még néhány új magnótekerceszt, hogy játsszam le, míg alszom. Még most sem tudom, hogy a tudatos és tudatalatti értelem hogy működik, de dr. Strauss azt mondja, ezen még ne törjem a fejem. Meg kellett ígérnem, hogy pár hét múlva, amikor elkezdek középiskolai tárgyakat tanulni, nem fogok semmiféle pszichológiával foglalkozó könyvet olvasni – legalábbis amíg meg nem engedi. Azt mondja, csak megzavarna, és arra készítené, hogy saját gondolataim és érzéseim helyett pszichológiai elméleteken gondolkozzam. De a regényolvasás az rendben van. E héten *A nagy Gatsbyt*, az *Amerikai tragédiát* és a *Nézz vissza, angyalt* olvastam. Sohasem tudtam, hogy nők és férfiak ilyesmiket csinálnak.

Április 16 – Ma sokkal jobban érzem magam, de még most is dühös vagyok, mert az emberek folyton csak kinevettek és csúfot üztek belőlem. Ha majd intelligens leszek, ahogy Nemur prof. mondja, és a mostani 70-es I. H.-m több mint kétszeres lesz, akkor az emberek talán majd szeretni fognak, és a barátaim lesznek.

Nem tudom biztosan, mi is az az I. H. tulajdonképpen. Nemur prof. azt mondta, ez olyan valami, ami megméri, hogy milyen intelligens az ember – mint a bolti mérlegskála, amely fontokat mér. De dr. Straussnak nagy vitája volt velem, és azt mondta, hogy az I. H. egyáltalán nem méri az intelligenciát. Azt mondta, az I. H. azt mutatja, mennyi intelligenciát tud valaki megszerezni, mint a számok a mérőcsésze falán. A csészét még meg is kell tölteni.

Amikor megkérdeztem Burt Seldont, aki az intelligenciavizsgálataimat végzi, és Algernonnal is foglalkozik, azt mondta, többen azt mondanák, hogy egyiküknek sincs igaza, és a könyvek szerint, amelyeket ő erről a tárgyról olvasott, az I. H. egy csomó különféle dolgot mér, beleértve olyasmit, amit már megtanult az ember, és valójában egyáltalán nem jó mértéke az intelligenciának.

Így hát még most sem tudom, mi az az I. H., és mindenki mást mond. Az enyém most száz körül van, és hamarosan százötven fölött lesz, de még fel kell tölteniük engem. Nem szóltam semmit, de nem értem, hogy ha azt se tudják, mi az, vagy hol van – honnan tudják, hogy mennyi van belőle az embernek?

Nemur prof. azt mondja, holnapután Rorschach-vizsgálatra kell mennem. Vajon az mi lehet?

Április 17 – Rémes álmom volt éjszaka, és ma reggel, amikor felébredtem, szabadon asszociáltam, úgy, ahogy dr. Strauss mondta, hogy csináljam, ha visszaemlékszem az álmaimra. Gondoljak az álmomra, és csak engedjem az agyamat kalandozni, amíg más gondolatok nem jutnak eszembe. Ezt addig csinálom, amíg az agyam meg nem áll. Dr. Strauss azt mondja, ez azt jelenti, hogy elértem azt a pontot, amikor a tudatalattim megkísérli megakadályozni tudatomat az emlékezésben. Ez egy fal a jelen és a múlt között. Néha megmarad a fal, néha leomlik, és akkor emlékezni tudok rá, hogy mi van mögötte.

Mint ma reggel is.

Álmomban Miss Kinnian az előmeneteli jelentéseimet olvasta. Az álomban leülök, hogy írjak, de már nem tudok sem írni, sem olvasni. Mindent elfelejtettem. Rettegés fog el, megkérem hát Gimpyt a pékműhelyben, hogy írjon helyettem. De amikor Miss Kinnian elolvassa a jelentést, dühös lesz, és összetépi a lapot, mert disznó szavak vannak rajta.

Amikor hazaérek, Nemur prof. és dr. Strauss várnak és megvernek, mert disznóságokat írtam az előmeneteli jelentésbe. Amikor elmennek, felszedem a földről az eltépett lapot, de Bálint-napi ajándékkártya lesz belőe, és csupa vér.

Borzalmas álom volt, de fölkeltem, és mindent leírtam, azután elkezdtem szabadon asszociálni.

Pékműhely... sütés... a kávéskanna... valaki belém rúg... zuhanás... csupa vér... nagy ceruza a Bálint-napi kártyán... egy kis arany szív... egy érem... egy lánc... minden csupa vér... és ő rám vigyorog...

A lánc egy éremhez tartozik... forog... szemembe villantja a napfényt. És szeretem nézni, ahogy forog... figyelem a láncot... csomóba ugrik össze, csavarodik és pörög... és egy kislány figyel engem.

A neve Miss Kin... azaz Harriet.

„Harriet... Harriet... mind szeretjük Harrietet.”

És azután semmi. Ismét csak üresség.

Miss Kinnian a vállam fölött olvassa az előmeneteli jelentéseimet.

Azután a Szellemileg Visszamaradt Felnőttek Oktatási Központjában vagyunk, és ő a vállam fölött beleolvassa a (fogamzás) fogalmazásomba.

Az iskola átváltozik a 13-as számú iskolává, és én tizenegy éves vagyok, és Miss Kinnian is tizenegy éves, de most már nem Miss Kinnian. Gödrös arcú és göndör hajú kislány, és a neve Harriet. Mind szeretjük Harrietet. Bálint napja van.

Emlékszem...

Emlékszem, hogy mi történt a 13-as számú iskolában, és hogy miért kellett iskolát változtatnom, és miért küldtek át a 222-es számú iskolába. Harriet miatt volt.

Látom Charlie-t – tizenegy esztendő. Van egy aranszínű kis érme, amelyet egyszer az utcán talált. Lánc nincs hozzá, zsinóron lóg, és Charlie szereti forgatni ezt az érmet, amíg a zsinór összeugrik, és azután nézi, ahogy kicsavarodik, körbepörög, és a napot a szemébe villantja.

Néha, mikor a gyerekek kidobóst játszanak, őt a középre állítják, és ő megpróbálja elfogni a labdát, mielőtt más elkapná. Szeret a középen lenni – bár sohase tudja elfogni a labdát –, és egyszer, amikor Hymie Roth véletlenül elejtette a labdát s ő fölkapta, nem engedték meg, hogy ő dobja, hanem újra a középre állították.

Mikor Harriet arra jön, a fiúk abbahagyják a játékot és őt nézik. Minden fiú szerelmes Harrietbe. Mikor meg rázza a fejét, fürtjei repdesnek, és gödröcskés az arca. Charlie nem érti, miért csapnak ekkora hűhót egy lány miatt, és miért akarnak mindig beszélni vele (ő inkább labdázna vagy konzervdobozt rugdosna, vagy tolvajlépést játszana, mint hogy egy lánnyal beszélgessen), de minden fiú szerelmes Harrietbe, így hát ő is szerelmes belé.

A lány sohase csúfolja, és ő mutatványokkal szórakoztatja. Járkál a padokon, amikor a tanítónő nincs bent. Kidobja a rádiókat az ablakon, összevissza firkál a táblára és a falakra. És Harriet mindig sikongat és nevetgél: „Jaj, nézzétek Charlie-t! Hát nem muris? Jaj de bolond!”

Bálint napja van, és a fiúk a búcsúfiáról beszélnek, amit Harrietnek fognak adni, így hát Charlie azt mondja: – Én is adok búcsúfiát Harrietnek.

A fiúk nevetnek, és Barry azt mondja: – Honnan szerzöl te búcsúfiát?
– Szerzek én neki egy szépet. Majd meglátjátok.

De nincs pénze ajándéokra, elhatározza tehát, hogy Harrietnek adja az érmét, amely szív alakú, mint a Bálint-napi csecsebecsék a kirakatokban. Este selyempapírt vesz ki anyja fiókjából, nagy keservesen becsomagolja a búcsúfiát, és átköti piros szalaggal. Azután másnap, tízpercben, odaviszi Hymie Rothhoz, és megkéri Hymie-t, hogy írjon helyette a papírra.

Ezt írhatja Hymie-vel: „Kedves Harriet, azt hiszem, te vagy a legszebb lány az egész világon, nagyon szeretlek, és szerelmes vagyok beléd. Szeretném, ha te lennél a kedvesem. Barátod, Charlie Gordon.”

Hymie nagyon gondosan, nyomtatott nagybetűkkel ír a papírra, közben folyton nevet, és azt mondja Charlienak: – Öregem, ettől majd kiguvad a szeme. Várj csak, majd ha ezt meglátja!

Charlie meg van szeppenve, de Harrietnek akarja adni az érmet, tehát az iskolától hazáig követi, és megvárja, amíg a lány bemegy a házba. Azután belopózik a folyosóra, és a kilincsre akasztja a csomagot. Kétszer megnyomja a csengőt, és átszalad az utcán, és egy fa mögé bújik.

Amikor Harriet lejön, körülnéz, hogy ki csengetett. Akkor meglátja a csomagot. Leveszi, és fölmegegy a lépcsőn. Charlie hazamegy az iskolából, és verést kap, amiért engedély nélkül elvette a selyempapírt és a szalagot az anyja fiókjából. De

nem törődik vele. Holnap Harriet viselni fogja az érmet, és minden fiúnak elmondja majd, hogy tőle kapta. Akkor majd láthatják.

Másnap egész úton rohan az iskolába, de még korán van. Harriet még nincs ott, és Charlie izgatott.

De amikor Harriet belép, még csak rá se pillant. Nem viseli az érmet. És haragosnak látszik.

Charlie mindenfélét művel, amikor Mrs. Janson nem néz oda: torzképeket vág, hangosan nevet. Föláll az ülésre, és riszálja a fenekét. Még egy darab krétát is odavág Haroldhoz. De Harriet még csak egy pillantást sem vet rá. Talán csak elfelejtette. Talán holnap viselni fogja. A lány elmegy mellette a folyosón, de amikor hozzá lép, hogy megkérdezze, szó nélkül faképnél hagyja.

Lent az iskolaudvarban a lány két bátyja várja.

Gus meglöki. – Te kis korcs, te írtad azt a disznóságot a húgomnak?

Charlie azt mondja, hogy nem írt semmiféle disznóságot.

– Én csak búcsúfiát adtam neki.

Oscar, az iskolai futballcsapat örökös tagja, megragadja Charlie ingét, és két gombot leszakít róla. – Te kopj le a kishúgomról, te degenerált. Nem is vagy te ebbe az iskolába való.

Odalöki Charlie-t Gusnak, akiről elkapja a nyakát. Charlie megrémül, és sírva fakad.

Aztán püfölni kezdik. Oscar orrba vágja, Gus földhöz veri, és oldalba rúgja, aztán mind a ketten rugdossák, hol az egyik, hol a másik, és néhány gyerek az udvarról – Charlie barátai – üvöltve és tapsolva rohan oda: – Hírig, hírig, verik a Charlie-t!

A ruhája szakadt, és az orra vérzik, és kitört egy foga, és amikor Gus és Oscar elmennek, leül a járda szélére és sír. A vérnek savanyú íze van. A kölykök csak nevetnek és ordítanak. – Megruházták Charlie-t, megruházták Charlie-t! – És akkor jön Mr. Wagner, az egyik iskolagondnok, és elzavarja őket. Beviszi Charlie-t a fiúk mosdójába, és mondja neki, hogy mossa le a vért és piszkot az arcáról és a kezéről, mielőtt hazamegy...

Úgy hiszem, elég ostoba voltam, mert elhittem, amit az emberek mondtak nekem. Nem kellett volna bíznom sem Hymie-ben, sem bárki másban.

Semmire sem emlékeztem mindebből a mai napig, de most minden visszatért, ahogy az álmon gondolkoztam. Valami köze van ahhoz, amit Miss Kinnian iránt éreztem, amikor az előmeneteli jelentéseimet olvasta. Mindenesetre örülök, hogy most már senkit se kell megkérnem, hogy írjon helyettem. Most már magam is meg tudom írni.

De valamire azért rájöttem. Harriet soha nem adta vissza az érmemet.

Április 18 – Tudom már, hogy mi a Rorschach. Az a vizsgálat a tintapacákkal, amit az operáció előtt csináltak velem. Amikor megtudtam ezt, megijedtem. Burt majd megint azt akarja, hogy keressem meg a képeket, és tudtam, hogy azt

úgysem tudom. Arra gondoltam, bárcsak valahogyan megtudhatnám, miféle képek vannak ott elrejtve. Talán nincs is ott semmiféle kép. Talán ez csak egy trükk, hogy lássa, elég buta vagyok-e olyasmit keresni, ami nincs is ott. Már a pusztá gondolatra is dühös lettem rá.

– Jól van, Charlie – mondta ő. – Maga már látta ezeket a kártyákat régebben, emlékszik?

– Persze hogy emlékszem.

Abból, ahogy ezt mondtam, tudta, hogy mérges vagyok, és meglepődve nézett föl rám.

– Valami baj van, Charlie?

– Nem, nincs semmi baj. Azok a tintapacák bosszantanak.

Elmosolyodott, és megrázta a fejét. – Semmi ok a bosszankodásra. Ez csupán szokványos személyiségvizsgálat. No, most nézzen szépen erre a kártyára. Mi lehet ez? Mit lát ezen a kártyán? Az emberek mindenfélét látnak ezekben a tintapacákban. Mondja meg, hogy maga mit lát bennük – mire emlékeztetik?

Megdöbbsentem. A kártyára meredtem, azután órá. Egyáltalán nem azt mondta, amire számítottam. – Úgy érti, hogy nincsenek képek elrejtve azokban a tintapacákban?

Burt összeráncolta a homlokát, és levette a szemüvegét. – Tessék?

– Képek! Elrejtve a tintapacákban! Múltkor azt mondta, hogy mindenki látja, és azt akarta, hogy én is keressem meg.

– Nem, Charlie. Ezt én nem mondhattam.

– Hogy érti ezt? – kiáltottam rá. Attól, hogy annyira megijedtem a tintapacáktól, dühös lettem magamra is és Burtre is. – Igenis ezt mondta! Csak azért, mert olyan okos, hogy főiskolára járt, nem csinálhat bolondot belőlem. Torkig vagyok már vele, hogy mindenki kinevet engem!

Nem emlékszem, hogy valaha is ilyen dühös lettem volna. Azt hiszem, nem is magára Burtre haragudtam; de egyszerre minden robbant. Az asztalra löktem a Rorschach-kártyákat, és kimentem. Nemur professzor jött arra a folyosón, és amikor köszönés nélkül elrohantam mellette, tudta, hogy baj van. Ő és Burt utolértek, amikor éppen le akartam menni a lifttel.

– Charlie – szólt Nemur, és megragadta a karom. – Várjon egy percig. Mit jelentsen ez?

Kiszabadítottam magam, és Burt felé intettem. – Torkig vagyok vele, hogy mindenki csúfot üz belőlem! Ennyi az egész. Lehet, hogy azelőtt nem vettem észre, de most észreveszem, és nem tetszik nekem.

– Senki se üz itt csúfot magából, Charlie – mondta Nemur.

– Hát a tintapacák? Múltkor Burt azt mondta, hogy képek vannak a tintában, amit mindenki lát, és én...

– Ide figyeljen, Charlie, akarja hallani pontosan azt, amit Burt mondott, és a maga válaszait is? Magnószalagra vettük azt a vizsgálatot. Lejátszhatjuk, és meghallgathatja pontosan, amit akkor mondtak.

Vegyes érzésekkel mentem vissza velük a pszich. rendelőbe. Biztos voltam benne, hogy gúnyt űznek belőlem és becsapnak, mert tudatlan vagyok ahhoz, hogy átlássak rajtuk. A haragom izgalmas érzés volt, és nem egykönnyen adtam fel. Készen álltam a harcra.

Miközben Nemur a polchoz ment, hogy elővegye a tekercest, Burt magyarázni kezdte: – Múltkor ugyanazokat a szavakat használtam, mint ma. Ezeknél a vizsgálatoknál az az előírás, hogy az eljárás mindig ugyanaz legyen, ahányszor csak ismétlődik.

– Majd elhiszem, ha hallom.

Összenéztek. Éreztem, hogy megint arcomba tódul a vér. Ezek kinevetnek engem. De akkor tudatára ébredtem annak, hogy mit is mondtam, és megértettem a pillantásuk okát. Nem nevettek ki. Tudták, mi történik bennem. Elértem egy újabb szintet, s most harag és gyanakvás az első reakcióm a környező világgal szemben.

Burt hangja bűgött a magnetofonból.

„No, most nézzen szépen erre a kártyára. Mi lehet ez? Mit lát ezen a kártyán? Az emberek mindenfélét látnak ezekben a tintapacákban. Mondja meg, hogy maga mit lát bennük – mire emlékeztetik?”

Ugyanazok a szavak, majdnem ugyanaz a hanghordozás, mint amit néhány perccel ezelőtt a laborban használt. És aztán hallottam a válaszaimat – gyerekes, lehetetlen dolgokat. Bénultam rogytam le a Nemur prof. íróasztala melletti székbe. Igazán én voltam ez?

Visszamentem Burttel a laborba, és folytattuk a Rorschachot. Lassan végigmentünk a kártyákon. Válaszaim ezúttal másképpen hangzottak. „Láttam” dolgokat a tintapacákban. Két egymásba kapaszkodó denevért. Két karddal vívó embert. Mindenfélét képzeltem. És habár ez így volt, mégis azon kaptam magam, hogy már nem bízom teljesen Burtben. Sorra megfordítgattam a kártyákat, megvizsgáltam a hátlapjukat, hogy lássam, nincs-e rajtuk valami, amit szerinte észre kellett volna vennem.

Lopva figyeltem, míg jegyzeteket csinált. De mindent titkosírással írt, ami így festett:

WF + A DdF–Ad orig. WF–A SF + obj

A vizsgálatnak még most sincs értelme. Úgy látom, bárki kitalálhat hazugságokat olyan dolgokról, amelyeket valójában nem is látott. Honnan tudhatják, hogy nem teszem bolonddá őket, és nem csupa olyasmit mondok, amit valójában nem is gondolok?

Talán megértem majd ezt, ha dr. Strauss megengedi, hogy pszichológiával foglalkozzam. Mindinkább nehezemre esik leírni minden gondolatomat és érzésemet, mert tudom, hogy mások elolvassák. Talán jobb lenne, ha egyik-másik

jelentésemet megtarthatnám magamnak egy ideig. Meg fogom kérdezni dr. Strausstól. Miért nyugtalanít most egyszerre mindez?

10. Előmeneteli jelentés

Április 21 – Új módszert eszeltem ki a keverőgépek beállítására a pékműhelyben, hogy meggyorsítsuk a termelést. Mr. Donner azt mondja, hogy munkabért fog megtakarítani, és növelni fogja a hasznot. Ötven dollár prémiumot adott, és heti tíz dollár béremelést.

Meg akartam hívni ebédre Joe Carpot és Frank Reillyt, hogy ezt megünnepeljük, de Joe-nak vásárolnia kellett egyet-mást a felesége számára, Frank pedig az unokabátyjával ebédelt. Azt hiszem, egy kis időbe kerül, amíg megszokják a bennem végbement változást.

Úgy látszik, mindenki retteg tőlem. Amikor odamentem Gimpyhez, és a vállára csaptam, mert kérdezni akartam tőle valamit, fölugrott, és az egész csésze kávéját magára borította. Amikor azt hiszi, hogy nem látom, rám bámul. A műhelyben már senki sem beszélget velem, és nem is mókáznak úgy, ahogy azelőtt szoktak. Ettől valahogy magányosnak érzem magam.

Ha erre gondolkodom, eszembe jut az az idő, amikor állva elaludtam, és Frank kirúgta alólam a lábamat. A meleg, édes illat, a fehér falak, a kemence bögése, amikor Frank kinyitja az ajtaját, és átrakja a kenyereket.

Hirtelen zuhanás... hempergés... minden kiszalad alólam, és a fejem a falba vágom.

Én vagyok az, és mégis, mintha valaki más feküdne ott – egy másik Charlie. Meg van zavarodva... fejét dörzsöli... fölbámul a magas, sovány Frankre, és azután a közelben álló Gimpyre, a zömök, szőrös, szürke képű Gimpyre, akinek bozontos szemöldöke majdnem eltakarja kék szemét.

– Hagyd békibe a kölyköt – mondja Gimpy. – Frank, mi az istennek köll folyton őt macerálni?

– Nem csinállok vele semmi rosszat – mondja nevetve Frank. – Nem lesz ettől semmi baja. Úgyse érti. Igaz-e, Charlie?

Charlie a fejét dörzsöli és lapul. Nem tudja, mit követett el, mivel szolgált rá erre a büntetésre, de mindig számítania kell arra, hogy jön még több is.

– De te érted – mondja Gimpy, és eldübörög ortopéd cipőjében. – Akkor hát mi a fenét macerálsz folyton? – A két ember leül a hosszú asztalhoz, a magas Frank és a testes Gimpy, hogy a tésztából megcsinálja az esti sütéshez a zsemlét.

Egy darabig csendben dolgoznak, és akkor Frank megáll, és hátralöki fehér sapkáját. – Hé, Gimp, gondolkod, hogy Charlie meg tudna tanulni zsemlét sütni?

Gimpy a munkaasztalra könyököl. – Mért nem hagyod már békibe?

– Nem, Gimp, komolyan gondolom. Fogadok, hogy meg tudná tanulni, olyan egyszerű.

Az ötlet láthatólag gondolkodóba ejti Gimpyt, megfordul és Charlie-ra mered. – Lehet, hogy mondasz valamit. Hé, Charlie, gyere csak ide egy percre.

Ahogy mindig szokta, ha az emberek róla beszélnek, Charlie leszegi a fejét, és cipőfűzőjét bámulja. Tudja, hogy kell befűzni és megkötni. Tudna zsemlét csinálni. Meg tudná tanulni a csapkodást, a sodrást, a csavarást, és azt, hogy a tésztát apró formákba gömbölyítse.

Frank bizonytalanul néz rá. – Talán mégse kéne, Gimp. Talán hiba lenne. Ha egyszer egy hülye nem tud tanulni, jobb, ha mi se kezdünk vele.

– Csak bízd rám – szólta Gimpy, akinek már megtetszett Frank ötlete. – Talán meg tudja tanulni. No, ide hallgass, Charlie. Akarsz valamit tanulni? Tanítsalak meg, hogy kell zsemlét csinálni, ahogy én meg Frank csináljuk?

Charlie rábámul, a mosoly lehervad arcáról. Megér hogy Gimpy mit akar, és úgy érzi, sarokba szorították. Szeretne Gimpy kedvébe járni, de van valami ezekben a szavakban: *tanulni* és *tanítani*, valami, ami arra emlékezteti, hogy szigorúan megbüntették, de nem tudja felidézni, mi is volt az, csak egy felemelt keskeny, fehér kezet lát, amely üti őt, hogy megtanuljon valamit, amit nem ért.

Charlie hátrál, de Gimpy karon ragadja. – Hé, öregem, csak nyugalom. Nem bántunk. Nézz oda, reszket, mint a nyárfalevél! Figyelj ide, Charlie. Van egy szép, új, fényes szerencsemütyűröm, a tiéd lehet, és játszatsz vele. – Kinyújtja a kezét, és megmutat egy rézláncot egy fényes éremmel, amelyen ez áll: TŰKÖR FÉMTISZTÍTÓ. Egyik végénél fogja a láncot, és a ragyogó aranyérem lassan forog, el-elkapva a villanykörték fényét. A függő csillogása emlékezteti valamire Charlie-t, de nem tudja, miért és mire.

Nem nyúl érte. Tudja, hogy büntetés jár azért, ha mások holmijához nyúl. Ha valaki a kezébe adja, az rendben van. De máskülönben helytelen. Amikor látja, hogy Gimpy odanyújtja neki, bólint, és megint elmosolyodik.

– Ezt érti – nevet Frank. – Ami csillog meg fényes, az kell neki. – Frank, aki átengedte Gimpynek a kísérletet, izgatottan előrehajol. – Talán ha ezt a vacakot marhára megkívánta, és azt mondod neki, hogy megkapja, ha megtanul zsemlét csinálni a tésztából, talán akkor sikerül.

Amikor a pékek hozzáfognak Charlie tanításához, a műhelyből egy csomóan köréjük gyűlnek. Frank helyet csinál az asztalon közte és Gimpy között, Gimpy meg kiszakít egy közepes nagyságú tésztadarabot, hogy Charlie azzal dolgozzék. Szó esik fogadásokról, vajon Charlie megtanul-e zsemlét csinálni vagy sem.

– Nagyon figyelj minket – mondta Gimpy, és leteszi az asztalra, maga mellé, a láncot, ahol Charlie is láthatja. – Figyelj, és csinálj mindent utánunk. Ha megtanulod, hogy kell zsemlét csinálni, megkapod ezt a fényes szerencsemütyürt.

Charlie előregörnyed a székén, elmélyülten figyel Gimpyt, amint felveszi a kést, és levág egy darabot a tésztából. Minden mozdulatot tanulmányoz, ahogy Gimpy

kinyújtja a tésztát, hosszú hengert csavar belőle, feldarabolja, gömbölyíti és időnként szünetet tart, hogy liszttel beszórja.

– Most engem figyelj – mondja Frank, és megismétli Gimpy mutatványát. Charlie zavarban van. Különbségeket lát. Gimpy madárszárnyhoz hasonlóan széttárja könyökét, miközben a tésztát nyújtja, Frank ellenben oldalához szorítja a karját. Gimpy hüvelykjét többi ujjá mellett tartja, míg a tésztát gyúrja, Frank ellenben tenyérrel dolgozik, hüvelykujja fölfelé néz, eláll a többitől.

Ezeken rágódik Charlie, s ezért képtelen megmozdulni, amikor Gimpy azt mondja: – Rajta! Próbáld meg!

Charlie a fejét rázza.

– Nézd, Charlie, újra megcsinálom, lassan. Figyelj most mindenre, amit csinállok, és minden egyes részét csináld együtt velem. Rendben? De próbáld mindent megjegyezni, úgy, hogy egyedül is meg tudjad csinálni. Na, gyerünk!

Charlie összeráncolja a homlokát, úgy figyel Gimpyt, aki kiszakít egy darab tésztát, és golyót gyúr belőle. Tétovázik, de azután felveszi a kést, és lekanyarít egy darab tésztát, és leteszi az asztal közepére. Lassan, könyökét széttárva, pontosan, ahogy Gimpy tartja, golyót formál a tésztából.

Kezéről Gimpyére pillant, és gondosan ügyel, hogy ujjait pontosan úgy tartsa, hüvelyk és a többi ujjak szorosan együtt, enyhén begörbítve. Jól kell csinálnia, úgy, ahogy Gimpy elvárja tőle. Egy hang a bensejében azt mondja, csináld jól, és szeretni fognak. És azt akarja, hogy Gimpy és Frank szeressék.

Amikor Gimpy bevégzi a tésztagömbölyítést, hátralép Charlie is. – Hű, ez óriási! Nézd, Frank, golyót csinál belőle.

Frank bólint és mosolyog. Charlie sóhajt, és egész valója remeg, ahogy a feszültség fokozódik. Nincs hozzá szokva a sikerhez, ritka az ilyen pillanat.

– Ez rendben van – mondja Gimpy. – Most egy hurkát csinálunk. – Charlie sután, de gondosan követi Gimpy minden mozdulatát. Időnként kezének vagy karjának egy-egy rándulása elrontja, amit csinál, de kis idő múlva már meg tud sodorni és zsemleformára gömbölyíteni egy darab tésztát. Mialatt Gimpyvel együtt dolgozik, hat zsemlet csinál, beszórja liszttel, és gondosan a Gimpy zsemlei mellé helyezi a belisztezett tálcára.

– Jól van, Charlie. – Gimpy arca komoly. – Na most csináld egyedül! Gondolj végig mindent, amit elejitől csináltál. Rajta!

Charlie rámered az óriási adag tésztára, és a késre, amelyet Gimpy a kezébe nyomott. És újra pánik fogja el. Mit is csinált először? Hogy tartotta a kezét? Az ujjait? Hogy gömbölyítette a golyót?... Ezer zavaró gondolat tör egyszerre az agyába, és csak áll és mosolyog. Meg akarja csinálni, hogy Frank és Gimpy örüljenek, és szeressék őt, és hogy megkapja a csillogó szerencsemütyürt, amit Gimpy neki ígért. Egyre csak forgatja az asztalon a sima, súlyos tésztát, de nem bírja rászanni magát, hogy nekifogjon. Nem bír belevágni, mert tudja, hogy elrontja, és fél.

– Máris elfelejtette – mondja Frank. – Semmi sem ragadt rá.

Pedig akarja, hogy ragadjon. Homlokát ráncolja, és emlékezni próbál: először úgy kezded, hogy levágsz egy darabot. Aztán golyót gömbölyítesz belőle. De hogy lesz belőle zsemle, mint azok ott a tálcán? Ez már más dolog. Hagyjanak neki egy kis időt, és emlékezni fog. Amint a homály elmúlik, emlékezni fog. Csak néhány másodperc még, és rájön. Bele akar kapaszkodni abba, amit tanult. Csak egy kis ideig. Olyan nagyon akarja.

– Oké, Charlie – sóhajtja Gimpy, és kiveszi a kést a kezéből. – Rendben van. Ne ragd magad emiatt. Végül is ez nem a te munkád.

Csak még egy perc, és emlékezni fog. Csak ne siettetnék. Mért kell mindent ilyen kapkodva csinálni?

– Eridj csak, Charlie. Menj, ülj le, és nézegesd a vicclapot. Nekünk újra munkához kell látni.

Charlie bólint és mosolyog, és előhúzza a vicclapot a farzsebéből. Kisimítja, és a fejére teszi, mintha kalap lenne. Frank nevet, és végül Gimpy is mosolyog.

– Eredj, te nagy pólyás baba – horkan rá Gimpy. – Menj oda, ülj le, amíg Mr. Donner nem hívat.

Charlie rámosolyog, és visszamegy a sarokba a liszteszsákokhoz, a keverőgépek közelébe. Szeret törökülésben a földön kuporogva a zsákokhoz dőlni, és a képeket nézegetni a vicclapban. Amint forgatni kezdi a lapokat, sírhatnakja támad, de nem tudja, miért. Mi van itt szomorkodnivaló? A homályos felhő jön és megy, és várakozással néz a gyönyörűség elébe, amit a vicclap már harminc-negyvenszer átnézett, élénk színű képei okoznak. Mindent tud a vicclap alakjairól, újra meg újra megkérdezte a nevüket (majd mindenkitől, akivel találkozik), és tudja, hogy a fölöttük levő fehér gömbökben a betűket és szavakat alkotó furcsa ákombákomok azt jelentik, hogy az alakok valamit mondanak. Megtanulja-e valaha is elolvasni azt, ami a gömbökben van? Ha elég időt adnának neki, ha nem sürgetnék vagy hajszolnák annyira, akkor meg tudná tanulni. De senkinek sincs ideje.

Charlie felhúzza a lábát, és kinyitja a vicclapot. Az első oldalon Robin és a szolgálja hosszú kötélén lengenek egy épület oldalán. Egyszer majd, határozza el, megtanul olvasni. És akkor elolvassa a történetet. Egy kéz nehezedik a vállára, és Charlie fölpillant. Gimpy az, s úgy nyújtja felé a rézláncot és függőt, hogy az himbálózik és forog, és megvillan rajta a fény.

– Nesze – mondja nyersen, Charlie ölébe lökve a láncot, azután elbiceg.

Sohase gondoltam erre azelőtt, de ez szép volt tőle. Miért tette? Akárhogy nézem, ez az emlékem abból az időből tisztább és teljesebb, mint bármi, amit addig átéltem. Mint ha az ember kinéz a konyhaablakon, korán, amikor még szürke a reggel. Hosszú utat tettem meg azóta, és mindent dr. Straussnak és Nemur professzornak köszönhetek, meg a többieknek itt, a Beekman főiskolán. De mit gondolhat és érezhet Frank és Gimpy, ha látják, mennyire megváltoztam?

Április 22 – Megváltoztak az emberek a pékműhelyben. Nem csupán azért, mert semmibe vesznek. Érzem, hogy ellenségesek. Mr. Donner intézi a belépésemet a pékek szakszervezetébe, és újabb béremelést kaptam. Az a rohadt a dologban, hogy minden örömöm elpárolgott, mert a többiek orrolnak. Egyrészt nem is hibáztathatom őket. Nem értik, mi történt velem, és én nem mondhatom meg nekik. Az emberek nem büszkék rám, ahogy vártam – egyáltalán nem.

Pedig szükségem van valakire, akivel beszélgethetek. Meg fogom kérni Miss Kinniant, jöjjön velem moziba holnap este, hogy megünnepeljük a béremelésemet. Ha lesz hozzá merszem!

Április 24 – Nemur professzor végre egyetért Strauss doktorral és velem, hogy lehetetlen lesz mindent leírnom azzal a tudattal, hogy azonnal elolvassák a laborban. Megpróbáltam egészen őszinte lenni mindenben, bármiről is beszéltem, de vannak dolgok, amiket nem írhatok le, ha nem tarthatom meg magamnak – legalábbis egy darabig.

Most tehát megengedték, hogy visszatartsam néhány személyesebb jellegű jelentésemet, de mielőtt a végső jelentést a Welberg Alapítványnak beadják, Nemur professzor mindent átolvas, hogy eldöntse, melyik részét hozzák nyilvánosságra.

Nagyon felzaklatott az, ami ma a laborban történt.

Ezen az estén korábban állítottam be a rendelőbe, hogy megkérdezzem dr. Strausst vagy Nemur professzort, vajon helyesnek tartják-e, ha Alice Kinniant meghívom moziba, de mielőtt kopoghattam volna, meghallottam, hogy vitatkoznak. Nem kellett volna ott maradnom, de nehéz leszoknom arról, hogy odafigyeljek, hiszen mindig mindenki úgy beszélt és cselekedett, mintha ott sem lennék, mintha soha nem is törődtek volna velem, mit hallok meg.

Hallottam, hogy valaki az asztalt veri, és azután Nemur professzor kiabál: – Már közöltem a kongresszusi bizottsággal, hogy megtartjuk az előadást Chicagóban!

Ekkor dr. Strauss hangját hallottam: – Nincs igazad, Harold. Mához hat hétre még korán lesz. Még mindig változik.

És erre Nemur: – Eddig helyesen jószoltuk meg a fejleményeket. A tények alapján jogunk van elkészíteni az előzetes jelentést. Hidd el, Jay, nincs mitől tartanunk. Sikerült. Minden pozitív. Most már nem történhet semmi.

Strauss: – Ez túlságosan fontos mindnyájunknak, semhogy idő előtt hozzuk nyilvánosságra. Egyedül magadnak akarod fenntartani a döntést.

Nemur: – Elfelejtetted, hogy én vagyok a rangidős az intézetben.

Strauss: – Te pedig elfelejtetted, hogy nem te vagy az egyetlen, aki a hírnevét kockáztatja. Ha túl sokat jelentünk be már most, egész hipotézisünket tűz alá veszik. Nemur a Hallston Egyetem pszichológia tanszékére ka **[nyomdahiba miatt néhány sor hiányzik]** őriztem és újra ellenőriztem mindent. Egy előzetes jelentés nem árthat. Bizonyos vagyok benne, hogy most már nem történhet semmi.

A vita így folyt tovább, Strauss azt mondta, hogy Nemur a Hallston Egyetem pszichológia tanszékére kacsingat, Nemur meg azt mondta, hogy Strauss az ő pszichológiai kutatásainak az uszályában sodródik. Erre Strauss azt mondta, hogy a kísérletben éppen annyi része van az ő agysebészeti technikájának és enziminjekciós rendszerének, mint Nemur elméleteinek, és hogy egyszer majd világszerte az ő módszerét fogják használni az idegsebészek, ennél a pontnál azonban Nemur emlékeztette, hogy az új technika sohase jött volna létre az ő eredeti elmélete nélkül.

Mindennek elmondták egymást – *opportunistá, cinikus, pesszimista* –, és én megrémültem. Hirtelen ráébredtem, nincs jogom a rendelő előtt állni, és kihallgatni őket. Talán akkor még nem törődtek volna velem, amikor gyengeelméjű voltam, és nem értettem, miről van szó, de most, hogy megértem, nem örülnének, hogy hallom. Elmentem hát, és nem vártam meg a vita kimenetelét.

Sötét volt, és sokáig sétáltam, hogy rájöjjek, mitől rémültem meg annyira. Most először láttam őket tisztán: nem istenek, még csak nem is hősök, két ember csupán, aki azon töri magát, hogy valami haszna legyen a munkájából. Még ha igaza is van Nemurnak, és a kísérlet sikerült, mit számít az? Annyi mindent kell még tenni, annyi tervet kell csinálni.

Várom holnapig, hogy megkérdezzem, elvigyem-e Miss Kinniant moziba, a béremelésemet megünnepelni.

Április 26 – Tudom, hogy nem kellene a főiskola körül ógyelegnem, amikor a laborban már végeztem, de izgat, ahogy elnézem a könyvekkel ide-oda járkáló fiatalembereket és lányokat, és hallom beszélgetni őket mindarról, amit az órákon tanultak. Bárcsak velük üldögélhetnék, kávé mellett, a főiskolai falatozóban, amikor összejönnek, hogy könyvekről, és politikáról, és eszmékről vitatkozzanak. Izgalmas hallgatni, amint költészetről és tudományról és filozófiáról beszélgetnek; Shakespeare-ről és Miltonról; Newtonról és Einsteinról és Freudról; Platónról és Hegelről és Kantról; és mind a többi névről, ami úgy kong-bong az agyamban, mint a nagy, templomi harang.

Néha belefülek a környező asztaloknál folyó beszélgetésbe, és azt játszom, hogy főiskolás vagyok, noha sokkal idősebb vagyok náluk. Könyveket cipelek magammal; és pipázni kezdtem. Butaság, de mióta a laborhoz tartozom, úgy érzem, én is része vagyok a főiskolának. Utálok hazamenni abba a magányos szobába.

Április 27 – Összebarátkoztam néhány fiúval a falatozóban. Azon vitatkoztak, vajon igazán Shakespeare írta-e a Shakespeare-drámákat. Az egyik fiú – kövér, izzadt képű – azt mondta, hogy Marlowe írta az összes Shakespeare-darabot. De Lenny, az alacsony, sötét szemüveges srác, nem hisz ebben a Marlowe-dologban, és azt mondta, mindenki tudja, hogy Sir Francis Bacon írta a darabokat, mert

Shakespeare sohase járt főiskolára, és nem szerzett olyan műveltséget, mint ami azokban a darabokban megnyilvánul. Ekkor jegyezte meg az a gólya-tököfödős pacák, hogy hallott két krapekot a férjívécében arról beszélgetni, hogy Shakespeare darabjait tulajdonképpen egy hölgy írta.

És beszélgettek politikáról, és művészetről, és Istenről. Eddig még sohase hallottam senkitől, hogy talán nincs is Isten. Ettől megijedtem, mert most gondoltam először az Isten fogalmára.

Most már megértem, hogy az ember részben azért jár főiskolára, hogy megtanulja: mindaz, amiben egész életében hitt, nem igaz, és semmi sem az, aminek látszik.

Amíg beszéltek és vitatkoztak, feltörő izgalmat éreztem. Igen, ezt akarom csinálni: főiskolára járni, és hallgatni az embereket, amint fontos dolgokról beszélgetnek.

Szabad időm legnagyobb részét most a könyvtárban töltöm, olvasok, és felszívok a könyvekből mindent, amit csak bírok. A figyelmemet különösebben semmire nem összpontosítom, csak egy csomó regényt olvasok most – Dosztojevszkij, Flaubert, Dickens, Hemingway, Faulkner műveit –, mindent, ami a kezem ügyébe kerül, táplálom kielégíthetetlen éhségemet.

Április 28 – Éjjel álmomban a mamát hallottam visítózni a papával és a tanítónővel a 13-as elemi iskolában. (Az első iskolám, mielőtt áttettek a 222-esbe.)

– Normális! Normális! Éppen olyan felnőtt lesz, mint más! Különb, mint más! – Meg akarta karmolni a tanítónőt, de a papa lefogta. – Egyszer még főiskolára fog járni. *Valaki* lesz belőle! – Egyre ezt visította, és karmolta a papát, hogy engedje el. – Egyszer még főiskolára fog járni, és valaki lesz belőle!

Az igazgatói irodában voltunk, mi és még sok ember, aki zavartnak látszott, de az igazgatóhelyettes mosolygott, és elfordította fejét, hogy senki se lássa.

Az igazgatónak álmomban hosszú szakálla volt, és lebegett körbe a szobában, és rám mutatott. – Különleges iskolába kell járnia. Adják a Warren Állami Otthon Munkaterápiái Iskolájába. Nálunk nem maradhat!

A papa kivonszolta a mamát az igazgatói irodából, és a mama kiabált, és sírt is. Nem láttam az arcát, de a nagy, piros könnycseppek egyre csak potyogtak rám...

Reggel fel tudtam idézni az álmot, de most már több is van ennél – emlékszem a homályon át arra, amikor hatéves voltam, és mindez megtörtént. Éppen mielőtt Norma született. Látom a mamát, sovány, fekete hajú asszony, hadarva beszél, és sokat hadonászik. Az arca elmosódott, mint mindig. A haja kontyba van feltűzve, és odanyúl, hogy megérintse, lesimítsa, mintha meg akarna győződni róla, hogy még megvan. Emlékszem, mindig apám körül repdesett, mint egy nagy, fekete madár, és apám túl fáradt és nehézkes volt, hogy elkerülje a csipkedését.

Látom Charlie-t, a konyha közepén áll, a pörgőjével játszik – madzagra fűzött fénylő, színes gyöngyökkel, karikákkal. Fölemeli a madzagot, forgatja a gyűrűket,

úgyhogy azok villogva ki-be csavarodnak. Hosszú órákat tölt el így a pörgőjét figyelve. Nem tudom, ki csinálta neki, vagy mi lett vele, de látom, amint ott áll, és megbűvölten nézi, ahogy a madzag kicsavarodik, és a karikák pörögni kezdenek.

A mama ráüvölt... nem, a papára üvölt. – Nem viszem! Nincs semmi baja!

– Rose, nincs értelme tovább áztatni magunkat azzal, hogy nincs semmi baja.

Nézz csak rá, Rose. Hatéves, és...

– Nem bamba! Normális! Éppolyan lesz, mint akárki más.

Az apa szomorúan nézi a fiát a pörgővel, Charlie meg mosolyog, és fölemeli a pörgőt, hogy megmutassa, milyen szép, amikor körbe-körbe forog.

– Tedd el azt a vacakot! – sikítja a mama, és hirtelen kiüti Charlie kezéből a pörgőt, s az végigcsörömpöl a konyha padlóján. – Eredj, játssz az ábécés kockáiddal!

A gyerek csak áll ott, rémülten a hirtelen kitöréstől. Lapul, mert tart az anyjától. Remegés fogja el. Szülei vitatkoznak, és az ide-oda röpködő hangoktól Charlie szorító nyomást érez a bensejében, és vakrémület fogja el.

– Charlie, eredj a fürdőszobába! Ne merj a nadrágodba csinálni!

Engedelmeskedni szeretne, de a lába nem mozdul. Karját gépiesen felemeli, hogy elhárítsa az ütések.

– Az isten szerelmére, Rose, hagyd békén. Megrémítetted. Mindig ezt csinálod, és a szegény kölyök...

– Akkor miért nem segítesz? Mindent magamnak kell csinálni. Mindennap megpróbálom tanítani, segíteni, hogy utolérje a többit. Épp csak lassú, annyi az egész. De tud tanulni, mint akárki más!

– Ez önámítás, Rose. Nem tisztességes dolog, sem magunkkal, sem veled szemben. Színlelni, hogy normális. Hajszolni, mintha állat volna, amelyik mutatványokat tud betanulni. Mért nem hagyod békén?

– Mert azt akarom, hogy olyan legyen, mint mindenki más.

Ahogy vitatkoznak, Charlie bensejét egyre jobban szorítja valami. Úgy érzi, a belei szétrobbannak, és tudja, hogy a fürdőszobába kellene mennie, ahogy az anyja annyiszor meghagyta neki. De ném bír kimenni. Jó volna itt mindjárt lekuporodni a konyhában, de azt nem szabad, és az anyja megveri érte.

Szeretné a pörgőjét. Ha a kezében volna a pörgője, és nézhetné, ahogy körbe-körbe forog, uralkodni tudna magán, és nem csinálna a nadrágjába. De a pörgő szétment, néhány karika az asztal alatt hever, a többi a mosogató alatt, a madzag meg a tűzhely mellett.

Nagyon különös: a hangokra tisztán emlékszem, de az arcuk homályos, és csak elmosódott körvonalakban látom őket. A papa testes és lomha. A mama sovány és fűrge. Ahogy most hallom az évek távolából vitatkozni őket, vágy fog el, hogy rájuk kiáltsak: „Nézzetek rá! Ott, ott lenn! Nézzetek Charlie-ra! Klozetra kell mennie!”

Charlie áll, piros kockás ingét markolássza és húzkodja, míg azok vitatkoznak fölötte. A szavak akár a dühös szikrák pattognak közöttük – düh és büntudat, de ő ezt nem tudja felfogni.

– Szeptemberben visszamegy a 13-as iskolába, és megismétli az osztályt.

– Mért nem vagy hajlandó belátni az igazat? A tanítónő megmondta, hogy a gyerek képtelen megbirkózni az anyaggal egy rendes osztályban.

– A tanítónő, az a riherongy! Ó, még ennél különb neveket is tudok neki. Kezdjen csak ki velem még egyszer, majd többet is teszek, nem csak a tanfelügyelőségnek írok. Kikaparom annak a mocskos cafatnak a szemét. Charlie, mit vonaglasz itt? Menj a fürdőszobába. Menj egyedül. Tudod, hogy kell kimenni.

– Nem látod, hogy azt akarja, hogy te vidd ki? Meg van rémülve.

– Ne avatkozz bele. Egyedül is nagyon jól ki tud menni a fürdőszobába. A könyv szerint ez ad neki önbizalmat és sikerélményt.

A rettegés, amely abban a csempés falú, hideg szobában várja, elborítja Charlie-t. Félt egyedül kimenni. Az anyja keze után nyúl, és elcsukló hangon zokogja. Klo... klo... – és az anyja félreüti a kezét.

– Nem! – mondja keményen. – Már nagy fiú vagy. Egyedül is ki tudsz menni. Mars be egyenest a fürdőszobába, és húzd le a nadrágodat, ahogy tanítottalak. Figyelmeztetlek, hogy ha becsinálsz a nadrágodba, megraklak.

Szinte most is érzem, ahogy a belei kitágulnak és összehúzódnak, azok ketten meg fölébe tornyosulva várják, hogy vajon mit csinál. Nyöszörgése halk sírásba megy át, amikor már nem tud magán uralkodni, és zokogva eltakarja arcát, miközben bepiszkít.

Puha és meleg, és a gyereken a megkönnyebbülés és félelem érzése kavarog. Az övé, de az anyja el fogja venni tőle, mint mindig. Elveszi és megtartja magának. És megveri őt. Az anyja feléje indul, és azt üvölti, hogy ő rossz fiú, és Charlie az apjához szalad segítségért.

Most egyszerre emlékszem rá, hogy az anyám neve Rose és az apám neve Matt. Furcsa, hogy az ember elfelejtse a szülei nevét. És mi van Normával? Különös, milyen hosszú ideig nem gondoltam rájuk. Szeretném, ha most láthatnám Matt arcát, hogy megtudjam, mit gondolt abban a pillanatban. Mindössze arra emlékszem, hogy amikor a mama verni kezdett, Matt Gordon megfordult, és kiment a lakásból.

Bárcsak tisztábban láthatnám az arcukat.

11. Előmeneteli jelentés

Május 1 – Miért nem vettem eddig észre, hogy Alice Kinnian milyen szép? Galamszelíd, barna szeme van, barna haja pihés hátul a nyaka hajlatánál. Amikor mosolyog, telt ajkát biggyeszti egy kicsit.

Moziba mentünk és utána vacsorázni. Nem sokat láttam az első filmből, mert nagyon is tudatában voltam annak, hogy mellettem ül. Meztelen karja kétszer is hozzáért a szék karfáján az enyémhez, és a félelem, hogy bosszankodni fog, mind a kétszer arra készítetett, hogy elhúzódjam. Nem tudtam egyébre gondolni, csak a puha bőrére, néhány centire tőlem. Akkor, két sorral előttünk, megláttam, hogy egy fiatalember átkarolva tartja a nőjét, és én is szerettem volna átkarolni Miss Kinniant. Félelmetes! De ha lassan csinálom... előbb a széke támlájára teszem a karom... felemelem... apránként odébb csúsztatom... a válla mellett, a nyaka mögött nyugtatom mintegy véletlenül...

Nem mertem.

A legjobb, amit tehettem, az volt, hogy karomat a széke hátán nyugtattam, de mire ezt elértem, helyzetet kellett változtatnom, hogy letörölhessem az izzadságot arcomról és nyakamról.

Egyszer a lába véletlenül súrolta az enyémet.

Olyan megpróbáltatást jelentett, olyan fájdalmasat, hogy erőszakkal eltereltem figyelmemet a lányról. Az első film háborús történet volt, és csak a végére emlékszem, ahol a katona visszamegy Európába, hogy feleségül vegye a nőt, aki megmentette az életét. A második film érdekelt. Lélektani film volt, egy férfiről és egy nőről, akik láthatólag szeretik, de közben tönkreteszik egymást. Minden arra mutat, hogy a férfi meg fogja ölni a feleségét, de az utolsó pillanatban az asszony valamit kikiabál lidérces álmában, és ez a férfi emlékezetébe idéz valamit, ami gyerekkorában történt vele. A hirtelen felbukkant emlék bebizonyítja neki, hogy gyűlölete valójában egy aljas nevelőnő ellen irányul, aki rémtörténetekkel ijesztgette, és ezzel törést okozott a személyiségében. Ettől a felfedezéstől izgatott lesz, és örömeiben felkiált, mire a felesége fölébred. Karjába kapja az asszonyt, és sejteni lehet, hogy ezzel minden probléma megoldódik. Lapos volt és olcsó, és nyilván látszott rajtam, hogy haragszom, mert Alice megkérdezte, mi a baj. – Ez hazugság – magyaráztam, amikor kimentünk az előcsarnokba. – A dolgok nem így történnek.

– Persze hogy nem – mondta nevetve Alice. – Ez csak kitalált világ.

– Ó, nem! ez nem válasz – makacskodtam. – Még a kitalált világban is kell hogy legyenek szabályok. A részek legyenek következetesek és összeillők. Az ilyenfajta film hazugság. Erőszakkal illesztették össze a dolgokat, mert az író, vagy a rendező, vagy valaki bele akart vinni valamit, ami nem tartozott bele. És nem is érződik igaznak.

Elgondolkozva nézett rám, miközben kiértünk a Times Square vakítóan ragyogó esti fényeibe. – Maga gyorsan fejlődik.

– Minden olyan zavaros. Már azt sem tudom, hogy mit tudok.

– Ne törődjön vele – biztatott Alice. – Kezdi látni és megérteni a dolgokat. – Karjának egy mozdulatával egybefogta mind a neonfényeket és csillogást körülöttünk, amikor átvágtunk a Hetedik Avenue-ra. – Meglátja, hogy mi van a

dolgok felszíne mögött. Amit arról mondott, hogy a részeknek összeillőnek kell lenniük, az meglehetősen éleslátásra vall.

– Ó, hagyjuk ezt. Nem érzem, hogy bármit is elértem volna. Nem értem magamat, sem a múltamat. Még azt sem tudom, hol vannak vagy milyenek a szüleim. Ha az emlékezetem egy villanásában vagy álmomban látom őket, az arcukat homály fedi. Szeretném látni az arckifejezésüket. Nem értem meg, mi történik, ha nem láthatom az arcukat!

– Charlie, nyugodjon meg. – Az emberek megfordultak, és utánunk bámultak. Belém karolt, és magához húzott, hogy lecsillapítson. – Legyen türelmes. Ne feledje el, hogy maga hetek alatt vitte véghez azt, amihez másoknak egy egész élet kell. Maga egy óriási spongya, amely felszívja a tudást. Hamarosan kapcsolatba hozza majd a dolgokat, és megérti, hogy a tudás különböző területei miképpen függenek össze. Minden egyes szint olyan, Charlie, mint egy óriási létrán a fokok. És maga mind följebb és följebb mászik, hogy mind többet és többet lásson a világból.

Amikor beléptünk a kávézóba a Negyvenötödik utcában, és felvettük tálcáinkat, Alice lelkesen beszélni kezdett. – Az átlagember csak egy kis darabot lát – mondta. – Nem képes nagy változásokra, és nem tud feljebb jutni, mint ahol áll. De maga lángész. Maga egyre följebb lép majd, és egyre többet lát. És minden lépés világokat fog föltárni, amelyeknek létezését nem is sejtette.

A sortállók, akik hallották, megfordultak és rám bámultak, és amikor könyökömmel kicsit meglöktem, hogy hagyja abba, csak akkor halkította le a hangját. – Csak adja Isten, hogy meg ne sérüljön – suttozta.

Ezután egy darabig nem tudtam mit mondani. A pénztárnál kifizettük az ételt, az asztalunkhoz vittük, és némán ettünk. A hallgatás idegesített. Megértettem, hogy mitől tart, tréfálkozni kezdtem tehát.

– Mért sérülnék meg? Rosszabb helyzetbe úgysem kerülhetek, mint azelőtt. Algernon még most is okos, nem igaz? Amíg ő tartja magát, addig én is jó formában leszek. – Alice a késével játszott, kerek mélyedéseket csinált egy darabka vajban, és mozdulatai szinte hipnotizáltak. – És ezenkívül – mondtam – meghallottam, amint Nemur professzor és dr. Strauss vitatkoztak, és Nemur azt mondta, biztos benne, hogy nem történhet semmi baj.

– Remélem is – mondta Alice. – Nem is sejti, mennyire aggódtam, hogy baj lesz. Részben felelősnek érzem magam. – Észrevette, hogy szememet a késre szegezem, és gondosan letette a tányérja mellé.

– Soha nem tettem volna, ha maga nincs – mondtam.

Nevetett, s ettől megremegtem. Ekkor láttam meg, hogy melegbarna a szeme. Gyorsan lenézett az abroszra, és elpirult.

– Köszönöm, Charlie – mondta, és megfogta a kezem.

Először történt velem ilyesmi, és merészebb lettem tőle. Előrehajoltam, szorosan tartva a kezét, és kibuggyantak belőlem a szavak. – Nagyon szeretem magát. –

Ahogy ezt kimondtam, megijedtem, hogy nevetni fog, de ő bólintott és mosolygott.

– Én is szeretem magát, Charlie.

– De ez több, mint szeretet. Már úgy értem... ó, az ördögbe! Nem tudom, hogy értem. – Éreztem, hogy elvörösödöm, és nem tudtam, hova nézzek, vagy mit kezdjek a kezemmel. Elejtettem egy villát, és amikor utánanyúltam, feldöntöttem egy poharat, és a víz Alice ruhájára ömlött. Hirtelen esetlen és ügyefogyott lettem újra, és amikor mentetegetőzni próbáltam, úgy éreztem, a nyelvem megdagadt a számban.

– Semmi baj, Charlie – próbált megnyugtatni. – Hiszen csak víz. Ne izgassa magát annyira.

Hazafelé a taxiban sokáig hallgattunk, aztán Alice letette a táskáját, egyenesre igazította a nyakkendőmet, és lazábbra rendezgette a zsebkendőt a szivarzsebemben.

– Nagyon felizgatta magát ma este, Charlie.

– Nevetségesnek érzem magam.

– Fölizgattam magát azzal, hogy beszéltem róla. Zavarba hoztam magát.

– Nem erről van szó. Az bánt engem, hogy nem tudom szavakba foglalni, amit érzek.

– Ezek az érzések még újak magának. Nem mindent kell... szavakba foglalni.

Közelebb húzódtam hozzá, és újra meg akartam fogni a kezét, de ő elhúzódott.

– Ne, Charlie. Nem hiszem, hogy ez jót tesz magának. Fölizgattam, és ennek rossz hatása is lehet.

Miután visszautasított, félszegnek és egyben nevetségesnek éreztem magam. Dühös lettem magamra, elhúzódtam az ülés szélére, és kibámultam az ablakon. Gyűlöltem őt a könnyed válaszaival és anyáskodó fontoskodásával, úgy, ahogy még senkit sem gyűlöltem azelőtt. Szerettem volna arcul ütni, megalázni, aztán karomba venni és megcsókolni.

– Charlie, sajnálom, hogy felizgattam magát.

– Felejtse el.

– De meg kell értenie azt, ami most történik.

– Értem – mondtam –, és inkább nem beszélnék róla.

Mire a kocsni odaért a lakásához, a Hetvenhetedik utcába, már végképp szerencsétlen voltam.

– Nézze – szólt Alice –, én vagyok a hibás. Nem kellett volna elmennem magával ma este.

– Igen, most már tudom.

– Azt akarom mondani ezzel, hogy nincs jogunk személyes... érzelmi síkra terelni ezt a dolgot. Magának még annyi a tennivalója. Nincs jogom most belépni a maga életébe.

– Ez rám tartozik, vagy nem?

– Magára? Ez már nem magánügy, Charlie. Magának most már kötelezettségei vannak, nemcsak Nemur professzorral és dr. Strauss-szal, hanem azokkal a milliókkal szemben is, akik talán majd a maga nyomdokaiba lépnek.

Minél tovább beszéltem ilyenformán, annál rosszabbul éreztem magam. Élesen rávilágított az esetlenségemre, mind jobban láttam, mennyire nem tudom, mi a helyes. Csetlő-botló kamasz voltam a szemében, és megpróbált könnyedén lerázni.

Amikor a lakásának ajtaja előtt álltunk, megfordult és rám mosolygott, és egy pillanatig azt gondoltam, hogy behív, de csupán ezt suttozta: – Jó éjt, Charlie. Köszönöm a csodálatos estét.

Búcsúzóul meg akartam csókolni. Már korábban töprengtem ezen. Vajon egy nő nem várja el, hogy megcsókolják? A regényekben, amelyeket olvastam, és a filmekben, amelyeket láttam, a férfi teszi meg az első lépést. Éjszaka elhatároztam, hogy meg fogom csókolni. De egyre azon gondolkoztam, mi lesz, ha elutasít?

Közelebb léptem, és a válla felé nyúltam, de ő gyorsabbnak bizonyult. Megállított, és kezébe fogta a kezem. – Jobb, ha csak így kívánunk egymásnak jó éjszakát, Charlie. Nem engedhetjük ezt személyessé válni. Még nem!

És mielőtt tiltakozhattam volna, vagy megkérdezhettem volna, hogy mit jelent ez a *még nem*, befelé indult. – Jó éjszakát, Charlie, és még egyszer köszönöm a szép... szép estét. – És becsukta az ajtót.

Dühöngtem órá, magamra, és az egész világra, de mire hazaértem, beláttam, hogy igaza van. Hisz még azt se tudom, vajon szeret-e, vagy csak kedves hozzám. Ugyan mit is láthatna bennem? Az tette ilyen kínossá a dolgot, hogy eddig még sohasem éltem át ehhez hasonlót. Hogyan tanulja meg az ember, hogy milyen legyen a magatartása egy másik emberrel szemben? Hogyan tanulja meg egy férfi, hogy miképp viselkedjék egy nővel szemben? A könyvek nem sokat segítenek.

De legközelebb, búcsúzóul, megcsókolom.

Május 3 – A zavaró dolgok közül az egyik az, hogy amikor fölbukkan valami a múltamból, valójában sohasem tudom, vajon igazában úgy történt-e, vagy csak most úgy képzelem, esetleg csupán kitalálom. Olyan vagyok, mint aki félálomban töltötte egész életét, s most azt próbálja kitalálni, hogy milyen is volt ő, mielőtt fölébredt. Minden furcsán lassított mozgású és homályos.

Az éjjel lidérces álmom volt, és amikor fölébredtem, visszaemlékeztem valamire.

Először a lidérces álom: hosszú folyosón rohanok végig, elvakít a kavargó por. Néha előrerohanok, azután ide-oda imbolygok, majd visszafelé rohanok, de félek, mert valamit rejtegetek a zsebemben. Nem tudom, mi az, hol szereztem, de azt tudom, hogy el akarják venni tőlem, és ez megrémít.

A fal ledől, és egyszerre egy vörös hajú lány áll ott, felém tárt karral – az arca kifejezéstelen álarc. Megölel, csókol és simogat, és én szeretném magamhoz szorítani, de félek. Minél többször ér hozzám, annál jobban megrémülök, mert tudom, hogy sohasem szabad lányt megérintenem.

Aztán ahogy a teste az enyémhez dörzsölődik, különös bugyborékolás és lüktetés támad bennem, és ettől melegem lesz. De amikor felnézek, véres kést látok a kezében. Sikoltani próbálok rohanás közben, de nem jön hang a torkomból, és a zsebem üres. Kutatok a zsebemben, de nem tudom, mi az, amit elvesztettem, vagy hogy miért dugtam el. Csak azt tudom, hogy eltűnt, és a kezem is véres.

Amikor felébredtem, Alice-ra gondoltam, és ugyanaz a pánikszerű érzés fogott el, mint álomban. Mitől is félek? Azzal a késsel volt valami!

Csináltam magamnak egy csésze kávé, és elszívtam egy cigarettát. Ilyen álmom még sohasem volt, és tudtam, hogy Alice-szal töltött estémmel van kapcsolatban. Kezdtem másképpen gondolni Alice-ra.

A szabad asszociálás még nehezen megy, mert nehéz nem befolyásolni gondolataink irányát... kitárva hagyni az agyat, engedni, hadd ömöljék bele akármilyen... gondolatok törnek a felszínre, buzogva, mint a pezsgőfürdő... egy fürdő nő... egy lány... Norma fürdik... nézem a kulcslyukon keresztül... és amikor kiszáll a kádból és törülközik, látom, hogy a teste más, mint az enyém. Valami hiányzik.

Rohanok végig a folyosón... üldöz valaki... nem ember... csupán egy nagy villogó konyhakés... és rémült vagyok, és kiáltok, de hang nem jön belőlem, mert a torkomat elvágta... és vérzek...

– Mama, Charlie lefelé néz rám a kulcslyukon keresztül...

Miért más Norma? Mi történt vele?... vér... vérzés... egy sötét kamra...

*Három kis vak egér,
Ni, hogy fut! Ni, hogy fut!
A gazdasszony után futnak,
Konyhakéssel a farkukat
Levágta. Csupa vér
A három kis vak egér.*

Charlie, egyedül a konyhában, korán reggel. A többiek mind alusznak, és ő szórakoztatja magát, játszik a pörgőjével. Mikor előrehajol, egy gomb lepattan az ingéről, és végiggurul a konyha kacskaringós mintájú padlóján. A fürdőszoba felé gurul, és ő utána megy, de aztán szem elől veszti. Hol a gomb? Bemegy a fürdőszobába, hogy megkeresse. A fürdőszobában van egy faliszekrény, és abban egy szennyeskosár, és ő szereti kiszedegetni és nézegetni a ruhákat. Az apja holmiját, és az anyját... és Norma ruháit. Szeretné felpróbálni, és azt játszani, hogy ő Norma, de egyszer, amikor megtette, az anyja elverte érte. Itt, a

ruháskosárban megtalálja Norma vérfoltos alsóneműjét. Mi rosszat csinált Norma? Charlie megretten. Akárki tette, őt is bánthatja...

Miért marad meg emlékezetemben egy ilyen emlék, ennyire élénken, gyermekkorom óta, és miért rémít meg most? Talán Alice iránti érzéseim miatt?

Most, hogy erre gondolok, megértem, miért tanítottak arra, hogy tartózkodjam a nőktől. Hiba volt, hogy beszéltem érzéseimről Alice-nak. Nincs jogom így gondolni egy nőre – még nincs.

De, már amint ezeket a szavakat leírom, valami azt kiáltja bennem, *többről* van itt szó. Ember vagyok. Azelőtt is voltam valaki, mielőtt a sebész kése alá feküdtem. És szeretnem kell valakit.

Május 8 – Még most is, amikor rájöttem, hogy mi folyik Mr. Donner háta mögött, alig tudom elhinni. Először azt vettem észre, két nappal ezelőtt, a csúcsforgalom idején, hogy valami nincs rendben. Gimpy a pult mögött egy születésnapi tortát csomagolt egy állandó vevőnk részére, egy tortát, amelynek az ára 3,95 dollár. De amikor Gimpy blokkolt, a kassza számlapja csak 2,95 dollárt mutatott. Meg akartam mondani Gimpynek, hogy tévedett, de a pult mögötti tükörben megláttam a hunyorítást, amelyet a vevő Gimpy felé küldött, és az egyetértő mosolyt Gimpy arcán. És amikor a férfi átvette a visszajáró pénzt, megláttam Gimpy kezében, mielőtt összecsukta a tenyerét, a nagy ezüstpénz villanását, és a gyors mozdulatot, amellyel a féldollárost a zsebébe csúsztotta.

– Charlie – szólt egy nő mögöttem –, van még abból a krémes fánkbold?

– Hátramegyek és megnézem.

Örültem, hogy megzavart, mert ezzel időt nyertem, hogy gondolkozzam azon, amit láttam. Gimpy nem tévedett, ez biztos. Szándékosan számított kevesebbet a vevőnek, összejátszottak.

Erőtlenül a falhoz támaszkodtam, mert nem tudtam, mit tegyek. Gimpy több mint tizenöt éve dolgozik Mr. Donnernál. Donner, aki mindig úgy bánt a munkásaival, mint jó barátokkal, mint rokonokkal, Gimpyt nemegyszer meghívta családostul ebédre. Gyakran bízta az üzletet Gimpyre, amikor el kellett mennie, és azt is mesélték, hogy annak idején Donner adott pénzt Gimpynek, hogy kifizethesse felesége kórházi költségét.

Hihetetlen volt, hogy bárki is lopjon ilyen embertől. Valami más lesz a magyarázat. Gimpy biztosan tévedett a blokkolásnál, és a fél dollár borralaló volt. Vagy talán Mr. Donner külön utasítást adott erre az egy vevőre vonatkozóan, aki rendszeresen vásárol cukrászsüteményt. Bármit inkább, mint elhinni, hogy Gimpy lop. Gimpy mindig olyan rendes volt velem.

Már nem akartam tudni. Elfördítottam a szemem a kasszáról, amikor behoztam a tálcát a krémes fánkkal, és szétválogattam az aprósüteményt, brióst, tortát.

De amikor a kis vörös hajú nő belépett, aki mindig megcsipkedte az arcomat, és azt mondogatta, hogy barátnőt szerez nekem, eszembe jutott, hogy többnyire

akkor jön be, amikor Donner ebédelni ment, és Gimpy áll a pult mögött. Gimpy gyakran küldte haza velem a nő rendeléseit.

Agyam akaratlanul összegezte a nő vásárlási tételeit: 4,53 dollár. De elfordultam, hogy ne lássam, mennyit üt be Gimpy a kasszába. Szerettem volna tudni az igazat, és mégis féltem attól, amit megtudhatok.

– Két dollár negyvenöt, Mrs. Wheeler – mondta Gimpy.

Kasszacsengő. Aprópénz csörög. A fiók becsattan. – Köszönöm, Mrs. Wheeler. – Még idejében fordultam meg, hogy lássam, amint Gimpy kezét a zsebébe dugja, és hallottam a halk pénzcsörrenést.

Hányszor használt föl *engem* közvetítőként, hogy csomagokat vigyek a nőhöz, és kevesebbet számolt neki, hogy később aztán osztozzanak a különbözetem? Arra használt engem ennyi éven át, hogy segítsek lopni?

Nem tudtam levenni szememet Gimpyről, ahogy ide-oda bicegett a pult mögött, és papírsapkája alól patakozott az izzadság. Lelkes és jó szándékú embernek látszott, de amikor föl nézett, és elkapta a tekintetemet, összehúzta a szemöldökét, és elfordult.

Legszívesebben megütöttem volna. Szerettem volna bemenni a pult mögé, és beverni a pofáját. Nem emlékszem, hogy valaha is gyűlöltem valakit, de ma reggel gyűlöltem Gimpyt, teljes szívemből.

Az, hogy szobám csendjében mindent papírra vettem, nem segített. Valahányszor arra gondolok, hogy Gimpy meglopja Mr. Donnert, szeretnék összetörni valamit. Szerencsére, nem hiszem, hogy képes vagyok az erőszakra. Nem hiszem, hogy életemben valaha is megütöttem valakit.

De mégis el kell döntenem, mit tegyek. Mondjam meg Donnernek, hogy megbízhatónak vélt alkalmazottja évek óta meglopja? Gimpy tagadná, én pedig sohase tudnám rábizonyítani az igazságot. És mit érne vele Mr. Donner? Nem tudom, mit tegyek.

Május 9 – Nem tudok aludni. Ez beadott nekem. Túl sokkal tartozom Mr. Donnernek, semhogy tétlenül nézzem, hogy meglopják. Éppolyan bűnös lennék, mint Gimpy, ha hallgatnék. És mégis, rám tartozik-e a leleplezése? Legjobban az gyötör, hogy amikor kihordani küldött, Gimpy *engem* használt arra, hogy segítsek neki lopni Donnertől. Nem tudtam róla, úgyhogy nem keveredtem bele, tehát senki sem hibáztathat. De most, hogy már tudom, ha hallgatnék, éppoly bűnös lennék én is, mint Gimpy.

De Gimpy mégiscsak munkatársam. Három gyerek. Mit csinál, ha Donner kidobja? Hátha nem talál más munkát – különösen, mivel bunkólábú?

Az én gondom ez?

Mi a helyes? Ironikus, hogy minden intelligenciám sem segít egy ilyen problémát megoldani.

Május 10 – Megkérdeztem Nemur professzort, és ő azt mondja, hogy én ártatlan szemlélő vagyok, és semmi okom belekeveredni valamibe, ami csak kényelmetlen helyzetbe hozhat. Az a tény, hogy közvetítőnek használtak, láthatóan egyáltalán nem zavarja. Azt mondja, ha annak idején nem értettem meg, hogy mi történik, akkor ez nem számít. Nem vagyok bűnösebb, mint a kés a szúrásban, vagy a kocsni az összeütközésben.

– De én nem vagyok lélektelen tárgy – vitatkoztam –, én személy vagyok!

Egy pillanatig zavartnak látszott, aztán elnevette magát. – Hát persze, Charlie. De én nem a jelenre utaltam. Az operáció előtti időre gondoltam.

Öntelt, nagyképű alak, kedvem lett volna megütni őt is. – Az operáció előtt is személy voltam. Ha netán elfelejtette volna.

– Igen, persze, Charlie. Ne értsen félre. De azért másképp. – És akkor hirtelen eszébe jutott, hogy néhány grafikont kell ellenőriznie a laborban.

Dr. Strauss nem sokat beszél a pszichológiai kezelése alatt, de ma, mikor szóba hoztam a dolgot, azt mondta, hogy erkölcsi kötelességem figyelmeztetni Mr. Donnert. De minél többet gondolkoztam rajta, annál bonyolultabb lett. Másvalaki kellett, hogy kibogozza a csomót, s az egyetlen, akire gondolhattam, Alice volt. Végül fél tizenegykor nem bírtam tovább. Háromszor tárcsáztam, mindháromszor abbahagytam a közepén, de a negyedik kísérletre sikerült kitartanom addig, amíg meg nem hallottam a hangját.

Először nem akart velem találkozni, de én könyörögtem, hogy jöjjön el a kávézóba, ahol egyszer együtt vacsoráztunk. – Tisztelem magát, mindig jó tanácsot adott nekem. – És amikor tétovázott, erősködtem. – Segítenie kell. Részben felelős értem. Ezt maga mondta. Elsősorban, ha maga nincs, sohase megyek bele ebbe. Most már nem intézhet el csak úgy, egy vállrándítással.

Éreznie kellett, hogy nagy szükségem van rá, mert beleegyezett a találkozásba. Letettem a kagylót, és a telefonra meredtem. Miért olyan fontos tudnom, hogy ő mit gondol, hogy ő mit érez? Az iskolában több mint egy évig az ő tetszése volt az egyetlen dolog, ami számított. Vajon ezért egyeztem bele az operációba is?

Fel-alá járkáltam a kávézó előtt, amíg a rendőr már gyanakodó szemmel méregetett. Akkor bementem, és kértem egy kávé. Szerencsére az az asztal, amelyiknél a múltkor ültünk, üres volt. Alice gondol majd rá, hogy idebent keressen.

Meglátott és intett, de mielőtt az asztalhoz jött, megállt a pultnál, és kávéért kért. Mosolygott, és tudtam, hogy azért, mert ugyanazt az asztalt választottam. Bolondos, romantikus gesztus.

– Késő van, tudom – mentegetőztem –, de esküszöm, majd megbolondultam! Beszélnem kell magával!

Kávéját kortyolta, és csöndben hallgatta, amint elmeséltem felfedezésemet; Gimpy csalását, az én reakciómat, és az ellentmondó tanácsokat, amelyeket a laborban kaptam. Amikor befejeztem, hátradőlt és megrázta a fejét.

– Csodálkozom magán, Charlie. Némely tekintetben olyan nagyon fejlődött, és mégis, ha döntésre kerül a sor, maga még most is gyerek. Nem dönthetek maga helyett, Charlie. A választ a könyvekben sem lehet megtalálni, sem pedig mások véleményére támaszkodni. Nem, hacsak nem akar egész életében gyerek maradni. Önmagában kell a választ megtalálnia. Éreznie kell, hogy mi a helyes eljárás. Charlie, meg kell tanulnia, hogy bízson magában.

Először bosszantott ez a kioktatás, de aztán felderengett előttem az értelme. – Úgy érte, hogy magamnak kell döntenem?

Bólintott.

– Tulajdonképpen – mondtam –, most, hogy erre gondolok, azt hiszem, részben már döntöttem is. Úgy vélem, sem Nemurnak, sem Straussnak nincs igaza!

Alice feszülten, izgatottan figyelt. – Valami történik magában, Charlie. Csak láthatná az arcát!

– Igaza van, valami történik! Füstfelhő lebegett a szemem előtt, és maga egyetlen lélegzettel elfújta. Egyszerű gondolat. Bízni *magamban!* És ez nekem eddig eszembe sem jutott.

– Charlie, maga csodálatos!

Megfogtam a kezét, és nem eresztettem el. – Nem, maga a csodálatos. Megérinti a szememet, és én látok.

Elpirult, és elhúzta a kezét.

– Amikor utoljára itt voltunk – szóltam –, azt mondtam, hogy szeretem magát. Bíznom kellett volna magamban, és azt mondani, hogy szerelmes vagyok magába.

– Ne, Charlie, még ne...

– *Még ne!* – kiáltottam. – Ezt mondta múltkor is. Miért még ne?

– Pszt... Várjon egy darabig, Charlie. Fejezze be a tanulmányait. Meglátjuk, hova vezetik magát. Túl gyorsan változik.

– Mi köze ennek ehhez? Az érzéseim maga iránt nem fognak megváltozni attól, hogy az intelligenciám fejlődik. Csak még jobban fogom szeretni.

– De maga érzelmileg is változik. Bizonyos értelemben én vagyok az első nő, akit észrevett. Mostanáig a tanítónője voltam, valaki, akihez tanácsért és segítségért fordult. Hajlamos azt képzelni, hogy szerelmes belém. Foglalkozzon más nőkkel is, adjon magának több időt.

– Vagyis azt mondja, hogy a kisfiúk mindig beleszeretnek a tanítónőjükbe, és hogy én érzelmileg még most is kisfiú vagyok.

– Kiforgatja a szavaim értelmét. Nem, én nem úgy gondolok magára, mint egy kisfiúra.

– Hanem mint érzelmileg csökkent értékű személyre?

– Nem!

– Akkor hogyan?

– Charlie, ne sürgessen. Nem tudom. Maga máris előttem jár szellemiekben egy karhosszal. Még néhány hónap, vagy akár csak néhány hét, és maga egészen más

személy lesz. Ha eléri a teljes intellektuális érettséget, talán már nem is fogjuk egymást megérteni. Ha eléri az érzelmi érettséget, talán már nem is kellek magának. Magam felől is gondolkoznom kell, Charlie. Várjunk, majd meglátjuk. Legyen türelmes.

Értelmes dolgokat mondott, de én nem hallgattam rá. – A múltkor este... – tört föl belőlem elfulladva – nem is sejtí, mennyit vártam attól a találkozástól. Majd megbolondultam, annyit töprengtem azon, hogy viselkedjem, mit mondjak, hogy a legjobb benyomást keltsem, és attól rettegetem, hogy olyasmit mondhatok, amiért megharagszik.

– Nem haragudtam meg. Hízélgőnek találtam.

– Akkor hát mikor láthatom újra?

– Nincs jogom megengedni, hogy belebonyolódjék.

– De már belebonyolódtam – kiáltottam, majd amikor láttam, hogy az emberek megfordulnak és odanéznek, lehalkítottam haragtól reszkető hangomat. – Ember vagyok, férfi, és nem élhetek csak könyvek, magnószalagok és elektronikus útvesztők között. Azt mondja: foglalkozzam más nőekkel is. Hogy tehetném, ha nem ismerek más nőket? Valami perzsel belülről, és csak annyit tudok, hogy magára kell gondolnom. Egy lap közepén tartok, és meglátom rajta a maga arcát, nem elmosódva, mint a többiekét a múltamból, hanem tisztán és élőn.

Megérintem a lapot, és az arca eltűnik, és szeretném széttépni és eldobni a könyvet.

– Kérem, Charlie...

– Mikor találkozunk?

– Holnap a laborban.

– Tudja, hogy nem úgy gondolom. Nem a laborban. Nem az egyetemen. Ketten egyedül!

Éreztem, hogy igent akar mondani. Meglepte a makacsságom. Magamat is meglepett. Csak annyit tudtam, hogy nem tágíthatok. És mégis, rémület szorongatta torkomat, miközben könyörögtem. Tenyerem nyirkos volt. Attól féltem, hogy *nemet* mond, vagy attól féltem, hogy *igent*? Ha nem törí meg a feszültséget a válaszával, azt hiszem, elvesztem az eszméletemet

– Jól van, Charlie. Nem a laborban, és nem az egyetemen, de nem egyedül. Azt hiszem, nem helyes, ha mi ketten egyedül vagyunk.

– Akárhó, ahol akarja – ziháltam. – Csak magával lehessek, és ne gondoljak vizsgálatokra... statisztikákra... kérdésekre... válaszokra...

Egy pillanatra összevonta a szemöldökét. – Jól van. A Central Parkban ingyenes tavaszi hangversenyeket tartanak. Jövő héten elvihet egy ilyen hangversenyre.

Amikor a bejáráshoz értünk, gyorsan megfordult, és arcon csókolt. – Jó éjszakát, Charlie. Örülök, hogy fölhívott. Találkozunk a laborban. – Becsukta a kaput, s én a ház előtt álltam, és addig néztem a fényt lakásának ablakában, amíg ki nem aludt.

Most már semmi kétség. Szerelmes vagyok!

Május 11 – Annyi gondolkozás és tépelődés után rájöttem, hogy Alice-nak igaza van. Bíznom kell ösztönös megérzéseimben. Élesebben figyeltem Gimpyt a pékségben. Ma háromszor láttam, hogy kevesebbet számít a vevőknek, és zsebre vágja a különbözet rá eső részét, azt a pénzt, amit a vevők dugva adnak vissza neki. Csak bizonyos állandó vevőkkel csinálta ezt, és eszembe jutott, hogy ezek az emberek éppolyan bűnösök, mint ő. Az ő beleegyezésük nélkül ez sohasem történhetett volna meg. Miért legyen Gimpy a bűnbak?

Ekkor döntöttem az áthidaló megoldás mellett. Lehet, hogy nem volt tökéletes döntés, de az én döntésem volt, és a körülmények között a legjobb megoldásnak látszott. Közlöm Gimpyvel, amit tudok, és figyelmeztetem, hogy hagyja abba.

Egyedül kaptam őt, hátul a mosdóban, és amikor feléje indultam, el akart menni. – Fontos dologról akarok beszélni veled – mondtam. – Tanácsodat szeretném kérni egy barátom számára, akinek problémája van. Ez a barátom fölfedezte, hogy egyik munkatársa megcsalja a főnökét, és nem tudja, mit csináljon ebben az ügyben. Nincs ínyére az a gondolat, hogy beárulja és ezzel bajba sodorja a fickót, de tétlenül sem akarja nézni, hogy a főnököt – aki mindkettőjükhöz jó volt – megcsalják.

Gimpy keményen nézett rám. – Mit szándékozik a barátod csinálni ebben az ügyben?

– Épp ez a bökkenő. Semmit. Úgy érzi, ha a lopás abbamarad, nem kell semmit tennie. Elfelejtene az egészet.

– Jobban tenné a barátod, ha nem ütné a más dolgába az orrát – mondta Gimpy, és a bunkólábáról a másikra nehezedett. – Szemet hunyhatna ilyen dolgok fölött, és tudhatná, hogy kik a barátai. A góré, az góré, és a melósok tartsanak össze.

– A barátom nem így gondolkodik.

– Semmi köze hozzá.

– Úgy érzi, hogy ha tud róla, akkor részben ő is felelős. Azt határozta tehát, hogy ha a dolog abbamarad, nem szól egy szót sem. Máskülönben elmondja az egész históriát. Szeretném hallani a véleményedet. Gondolod, hogy ilyen körülmények között abbamarad a lopás?

Nagy erőfeszítéssel leplezte dühét. Láttam, hogy legszívesebben megütne, de csak állt, ökölbe szorított kézzel.

– Mondd meg a barátodnak, hogy a kollégájának, úgy látszik, nincs más választása.

– Nagyszerű – mondtam. – A barátom nagyon boldog lesz.

Gimpy elindult, de aztán megállt és visszaneézett. – A barátod... lehetséges, hogy talán benne volna az osztásban? Erre megy ki a dolog?

– Nem, épp csak azt akarja, hogy legyen vége az egésznek.

Fenyegetően meredt rám. – De azt megmondhatom: megbánod, hogy beleütötted az orrod. Én mindig kiálltam érted. Meg kellett volna vizsgáltatni a fejemet. – Azután elbicegett.

Talán el kellett volna mondanom az egész históriát Donnernak, és hagyni, hogy kirúgja Gimpyt, nem tudom. Azt, hogy így cselekedtem, valamivel meg kellene indokolnom. De kész, túl vagyunk rajta. De hány olyan ember van, mint Gimpy, aki másokat ilyen módon kihasznál?

Május 15 – Jól haladok tanulmányaimban. Az egyetemi könyvtár második otthonom lett. Egy másodperc alatt magamba szívok egy nyomtatott oldalt, úgyhogy külön szobába helyeztek, mert állandóan kíváncsi diákok sereglenek körém, amint végigfutok könyveimen.

Érdeklődésemet főként az ókori nyelvek etimológiája, a variációszámítással foglalkozó újabb munkák és a hindu történelem kötik le. Bámulatos, hogy a látszólag össze nem függő dolgok hogyan kapcsolódnak egymáshoz. Újabb fennsíkra érkeztem, és most a különböző tudományágak folyamai, úgy tetszik, közelebb vannak egymáshoz, mintha egyetlen forrásból fakadnának.

Különös, hogy amikor a főiskola kávézójában ülök és hallom a diákokat történelemtől, politikától, vallástól vitatkozni, mennyire gyerekesnek tűnik mindez.

Semmi örömet nem találok többé abban, hogy gondolatokat ilyen elemi szinten vitassak meg. Az emberek zokon veszik, ha rámutatunk arra, hogy meg sem közelítik a probléma sokrétűségét, nem is sejtik, mi van a fodrozódó felszín alatt. Éppilyen rosszul áll a dolog magasabb szinten is, és feladtam minden kísérletet, hogy ezeket a dolgokat a Beekman professzoraival megtárgyaljam.

Burt bemutatott a fakultás kávézójában egy közgazdász professzornak, a kamatlábakra kiható közgazdasági tényezőkről írott mű közismert szerzőjének. Már régen szerettem volna egy közgazdással megvitatni bizonyos gondolatokat, amelyekre olvasás közben bukkantam. Régóta foglalkoztatnak a katonai blokádnak mint béke idején alkalmazott fegyvernek morális aspektusai. Megkérdeztem, mit gondol néhány szenátornak arról az indítványáról, hogy egyes kisebb nemzetek viszonylatában, amelyek most szemben állnak velünk, elevenítsük fel a feketelistát, és a hajózási fuvarlevelek fokozottabb ellenőrzésének taktikáját, amit már az első és második világháborúban is alkalmaztunk.

Figyelmesen hallgatott, szemét a semmibe meresztve, és azt hittem, gondolatait csoportosítja a felelethez, de néhány perc múlva megköszönte a torkát és megrázta a fejét. Ez, magyarázta mentegetőzve, kívül esik az ő szakterületén. Őt a kamatlábak kérdése érdekli, és a katonai közgazdaságtannak nem sok figyelmet szentelt. Azt javasolta, keressem föl dr. Wesseyt, aki egyszer tanulmányt írt a második világháború alatti hadikereskedelmi egyezményekről. Ő talán segítségemre lehet.

Mielőtt bármit mondhattam volna, megragadta és megrázta a kezem. Nagyon örült, hogy találkoztunk, de még össze kell szednie néhány jegyzetet az előadásához. Aztán eltűnt.

Ugyanez történt, amikor Chaucert akartam megvitatni egy amerikai irodalomspecialistával, egy orientalistát kérdeztem a trobriandi szigetlakókról, és megpróbáltam az automatizálás okozta munkanélküliség problémájára irányítani a figyelmét annak a szociálpszichológusnak, aki a serdülők magatartására vonatkozó közvéleménykutatásra specializálta magát. Mindig találtak mentséget az elillanásra, mert attól tartottak, hogy kiderül, milyen szűkre szabott a tudományuk.

Milyen másnak látom őket most. És milyen ostoba voltam, amikor egy percig is hittem, hogy a professzorok szellemóriások. Emberek ők, s attól tartanak, hogy a világ rájöhet erre. És Alice is ember, nő, nem pedig istennő, és holnap este elviszem a hangversenyre.

Május 17 – Már-már virrad, és én nem tudok elaludni. Meg kell értenem, hogy mi történt velem tegnap este a hangversenyen.

Az este elég jól indult. A Central Park sétánya korán megtelt, és Alice-szal óvatosan lépkedtünk a fűben heverő párok között. Végül, jó hátul, messze az út mögött, találtunk egy gazdátlan. fát. Itt, kívül a lámpák fénykörén, csupán a tiltakozó női kuncogás és az égő cigaretták hunyorgása tanúskodott más párok jelenlétéről.

– Itt jó lesz – mondta Alice. – Nincs értelmű egészen a zenekar nyakán ülni.

– Mi az, amit most játszanak? – kérdeztem.

– *A tenger*. Debussy. Szereti?

Letelepedtem melléje. – Nem sokat tudok az ilyenfajta zenéről. Gondolkoznom kell rajta.

– Ne gondolkozzon rajta – suttogta. – Érezze. Hagyja, hogy végigsöpörjön magán, mint a tenger, és ne próbálja megérteni.

Végigfeküdt a fűvön, és arcát a zene irányába fordította.

Nem tudtam, mit vár tőlem. Ez távol esett a problémák megoldásának tiszta vonalától és a rendszeres ismeretszerzéstől. Izzadó tenyerem, a szorongás a mellemben, a vágy, hogy átöleljem, biokémiai reakciók csupán, bizonygattam magamban. Még az idegességemet és izgalmamot okozó ingerek és reakciók rendjét is nyomon követtem. Mégis, minden homályos és bizonytalan volt. Átöleljem-e vagy sem? Várja, hogy megtegyem? Haragudni fog? Tudtam, hogy úgy viselkedem, mint egy siheder, és ez feldühített. – Miért nem helyezkedik el kényelmesebben? – szóltam fojtottan. – Dőljön a vállamnak. – Engedte, hogy átkaroljam, de nem nézett rám. Úgy látszott, egészen elmerült a zenében, nem is vesz tudomást arról, amit csinállok. Akarja, hogy így tartsam? Vagy csupán eltűri? Amikor a dereka felé csúsztattam a karom, éreztem, hogy megremeg, de továbbra is a zenekar felé nézett. Úgy tett, mintha a zenére összpontosítaná figyelmét, hogy ne kelljen válaszolnia. Nem akart tudni arról, ami történik. Mindaddig, amíg másfelé néz és figyel, úgy tehet, mintha a közelségem, az ölelő karom kívül esne az ő tudtán és beleegyezésén. Azt akarta, hogy a testével szerelmeskedjem,

miközben szellemét magasabb rendű dolgok foglalkoztatják. Nyersen megfogtam az állát, és magam felé fordítottam. – Miért nem néz rám? Úgy tesz, mintha én nem is léteznék.

– Nem, Charlie – suttogta. – Úgy tesz, mintha *én* nem léteznék.

Mikor a vállát megérintettem, megmerevedett és remegett, de magamhoz húztam. Ekkor történt.

Tompa zümmögés a fülemben... villanyfűrészes... messze... Azután hideg, karom és lábam zsibbad, ujjaim megdermednek. Hirtelen az az érzésem támad, hogy figyelnek.

Éles átkapcsolás az érzékelésben. Valahonnan a sötétből, a fa mögül, látom magunkat, amint összeölelkezve fekszünk.

Felnézek, és látom, hogy egy tizenöt-tizenhat év körüli fiú kuporog a közelben. – Hé! – kiáltok rá. Amikor föláll, látom, hogy a nadrágja nyitva, és kinn van mindene.

– Mi a baj? – kérdezte Alice, elakadó lélegzettel. Fölugrottam, és a fiú beleveszett a sötétségbe.

– Láta azt a fiút?

– Nem – mondta, és idegesen lesimította szoknyáját. – Nem láttam senkit.

– Itt állt mellettünk! Minket figyelt! Olyan közel, hogy megérinthette volna magát!

– Charlie, hová megy?

– Nem juthatott nagyon messzire.

– Hagyja békén, Charlie. Nem számít.

De nekem számított. Belerohantam a sötétségbe, riadt párokon bukdácsoltam keresztül, de nem értem utol. Minél többet gondoltam rá, annál komiszabb lett az émelygő érzés, amilyen az ájulás előtt szokott jelentkezni. Mintha elveszetten, magányosan bolyonganék a vadonban. Azután összeszedtem magam, és visszamentem Alice-hoz.

– Megtalálta?

– Nem, de itt volt. Láttam!

Furcsán nézett rám. – Jól érzi magát?

– Igen, mindjárt... egy perc... Csak ez az átkozott zümmögés a fejemben...

– Talán jobb lenne, ha mennénk.

Egész úton hazafelé, Alice lakásáig, az járt a fejemben, hogy a fiú ott kuporgott a sötétben, és egy másodpercre megvillant előttem az, amit ő látott: mi ketten összeölelkezve fekszünk.

– Nem akar bejönni? Csinálhatok egy kávé.

Szerettem volna, de valami óva intett ettől. – Inkább nem. Sok dolgom van még ma este.

– Charlie, talán én mondtam vagy tettem valamit?

– Dehogy. Csak az a kölyök izgatott fel, aki figyelt bennünket.

Szorosan mellettem állt, várta, hogy megcsókoljam. Átöleltem, de akkor újra bekövetkezett. Ha nem tűnök el gyorsan, végem van.

– Maga rosszul van, Charlie!

– Láttá őt, Alice? Az igazat...

Fejét rázta. – Nem, nagyon sötét volt. De biztos vagyok benne...

– Mennem kell. Majd föl hívom. – És mielőtt megállíthatott volna, elsiettem. Ki kellett jutnom abból az épületből, mielőtt minden összeomlik.

Most, hogy visszagondolok erre, bizonyos vagyok benne, hogy hallucináció volt. Dr. Strauss úgy gondolja, érzelmileg még abban a serdülő állapotban vagyok, amelyben egy nő közelsége vagy a nemiség puszta gondolata szorongást, rémületet, sőt hallucinációkat idéz elő. Úgy gondolja, hogy gyors szellemi fejlődésem csalt meg és ringatott abba a tévhitbe, hogy normális érzelmi életet élhetek. El kell fogadnom a tényt, amint az efféle helyzetekben robbanásszerűen fellépő félelmek és gátlások tanúsítják, hogy érzelmileg még serdületlen, és szexuálisan visszamaradt vagyok. Azt hiszem, dr. Strauss ezt úgy érti, hogy még nem vagyok felkészülve szerelmi kapcsolatra egy olyan nővel, mint Alice Kinnian. Még nem.

Május 20 – Kidobtak az állásomból! Tudom, hogy butaság volt úgy ragaszkodni a múlthoz, de volt valami abban a műhelyben, a kemence forróságától megbarnult fehér falaival... Az otthont jelentette nekem.

Mit követtem el, hogy így meggyűlöltem magam?

Nem hibáztathatom Mr. Donnert. Az üzletére kellett gondolnia, meg a többi alkalmazottra. És mégis, közelebb állt hozzám, mint az apám.

Behívott az irodájába. A redőnyös íróasztala melletti egyetlen székről összeszedte a számlákat és jegyzeteket, és anélkül, hogy rám nézett volna, így szólt: – Már régebben beszélni akartam veled. Most vagy máskor, egyre megy.

Most butaságnak látszik, de ahogy ott ültem és néztem őt – kis köpcös ember, világosbarna, gondozatlan bajusza komikusan lóg felső ajkáról –, olyan volt, mintha mind a ketten, a régi és az új Charlie ülnének azon a széken, rémülten attól, amit az öreg Mr. Donner mondani készül.

– Charlie, a nagybátyád, Herman, jó barátom volt. Álltam, amit neki ígértem, hogy téged jóban-rosszban megtartalak az állásodban, hogy mindig legyen egy dollár a zsebedben, és legyen egy hely, ahová a fejed lehajtsad, és ne tegyenek be a menhelyre.

– A pékség az otthonom.

– Én úgy bántam veled, mint az édesfiammal, aki életét áldozta hazájáért. És amikor Herman meghalt – hány éves is voltál? tizenhét, de olyan voltál, mint egy hatéves gyerek –, megfogadtam... azt mondtam, Arthur Donner, amíg megvan a pékséged és az üzleted, gondoskodni fogsz Charlie-ról. Mindig lesz helye, ahol dolgozhat, egy ágy, ahol alhat, és meglesz a betevő falatja. Amikor beutaltak abba a Warren-intézetbe, megmondtam nekik, hogy dolgozni fogsz nekem, és én

gondodat viselem. Egyetlen éjszakát sem töltöttél azon a helyen. Szereztem neked szobát, és gondoskodtam rólad. Nos hát, megtartottam a fogadalmamat?

Bólintottam, de abból, ahogy a számláit ki-be hajtogatta, láttam, hogy zavarban van. És bármennyire nem akartam megérteni, mégis értettem.

– Mindent megtettem, ami tőlem telik, hogy jól csináljam a dolgom. Keményen dolgoztam...

– Tudom, Charlie. Semmi baj a munkáddal. De valami történt veled, magam sem tudom, hogy mi. Nemcsak én nem tudom. Mindenki erről beszél. Az utóbbi hetekben egy tucatszor is itt jártak nálam. Mind kiborultak, Charlie. El kell hogy küldjelek.

Félbe akartam szakítani, de a fejét rázta.

– Az este küldöttség jött hozzám. Charlie, nekem az üzletemre kell gondolnom. A kezére bámult, ide-oda forgatta a papírt, mintha azt remélné, hogy talál rajta valamit, ami eddig nem volt ott. – Sajnálom, Charlie.

– De hova menjek?

Fölpillantott rám, most először, amióta ebbe a kis odúszerű irodába bejöttünk. – Te is éppen olyan jól tudod, mint én, hogy már nincs szükséged arra, hogy itt dolgozzál.

– Mr. Donner, én még soha nem dolgoztam máshol.

– Nézzünk csak szembe a tényekkel. Te már nem vagy ugyanaz a Charlie, aki tizenhét évvel ezelőtt idejött, még csak nem is a négy hónappal ezelőtti Charlie. Nem beszéltél róla. Ez a magánügyed. Talán valamiféle csoda – ki tudja? Okos fiatalember lett belőled, megváltoztál. És a dagasztógép kezelése meg a csomagkihordás nem megfelelő munka egy okos fiatalembernek.

Természetesen igaza volt, de valami bennem mégis arra akarta rábírní, hogy változtassa meg elhatározását.

– Meg kell engednie, hogy itt maradjak, Mr. Donner. Adjon még egy lehetőséget! Maga mondta, hogy megígérte Herman bácsinak, hogy mindaddig meglesz itt a munkám, ameddig csak szükségem van rá. És nekem most is szükségem van rá, Mr. Donner.

– Nem, nincs szükséged rá, Charlie. Ha volna, akkor megmondanám nekik, hogy fűtyülök a küldöttségeikre és a kérvényeikre, és mindnyájukkal szemben is kitartanék melletted. De az a helyzet, hogy mindnyájan halálra vannak rémülve tőled. A családomra is gondolnom kell.

– És ha megváltoztatnák a véleményüket? Hadd próbáljam meggyőzni őket. – Jobban megnehezítettem neki a dolgot, mint ahogy várta. Tudtam, hogy abba kellene hagynom, de nem bírtam uralkodni magamon. – Meg fogom értetni velük – könyörögtem.

– Jól van – sóhajtott végül. – Eredj, próbáld meg. De csak neked lesz rosszabb.

Amikor kiléptem az irodájából, Frank Reilly és Joe Carp ment el mellettem, és megértettem, hogy Mr. Donner igazat mondott. Megsokallták, hogy folyton látniuk kell. Mindnyájan kényelmetlenül érezték magukat miattam.

Frank hirtelen felkapott egy tálca zsemlét, és amikor megszólítottam, ő is és Joe is megfordult. – Látod, Charlie, hogy dolgom van. Majd később.

– Nem – makacskodtam. – Most, most rögtön. Mindketten kerültök engem. Miért?

Frank, a nagy dumájú, a nők kedvence, a nagy szervező, egy pillanattal tanulmányozott, azután letette a tálcát az asztalra. – Miért?! Majd én megmondom, miért! Mert egy csapásra egy nagyokos, egy mindentudó, egy csupaész lettél. Most már szabályos csodagyerek vagy, egy menő fej! Mindig mindent tud – mintha könyvből olvasná. Hát én mondom neked valamit. Ha azt hiszed, különb vagy, mint mi valamennyien – oké, keress magadnak más helyet!

– De mit vétettem én nektek?

– Még hogy mit vétett! Hallod ezt, Joe? Majd megmondom, hogy mit vétett, Mистер Gordon! Betolakodott ide, az ötleteivel és a tanácsaival, amiktől mi, többiek úgy nézünk ki, mint egy rakás hülye! De mondom én neked valamit. Nekem te még most is csak egy idióta vagy. Lehet, hogy én nem értem azokat a nagy szavakat, meg nem olvastam annyi könyvet, de érek annyit, mint te, ha ugyan nem többet!

– Ühüm – bólintott Joe, mintegy nyomatéku, és Gimpy felé fordult, aki éppen most jelent meg mögötte.

– Nem kérlek benneteket arra, hogy a barátaim legyetek, vagy hogy bármi közöttök legyen hozzám. Csak engedjétek, hogy megtartsam az állásomat. Mr. Donner azt mondja, csak töletek függ.

Gimpy rám meredt, aztán utálkozva megrázta a fejét. – Még van pofád! – morogta. – Eredj a pokolba! – Aztán megfordult, és nehézkesen elbicegett.

És ez így ment tovább. Legtöbbször úgy gondolkoztak, ahogy Joe és Frank és Gimpy. Addig minden rendben volt, amíg nevetettek rajtam, és okosak lehettek az én rovásomra, de most alacsonyabb rendűnek érezték magukat az idiótával szemben. Ráébredtem, hogy elképesztő fejlődésem összezsugorította őket, és hangsúlyozta fogyatékoságaikat. Csalódtak bennem, és meggyűlöltek érte.

Egyedül Fanny Birden nem volt azon a véleményen, hogy engem kényszeríteni kell a távozásra, és minden nyomás és fenyegetés ellenére sem írta alá a kérvényt.

– Ami nem azt jelenti – jegyezte meg –, mintha én nem hinném, hogy valami irtó furcsa dolog történt veled, Charlie. Megváltoztál... Nem is tudom. Rendes, megbízható ember voltál, talán nem túl okos, de becsületes, és ki tudja, mit csináltál magaddal, hogy egyszeriben ilyen okos lettél. Mindenki mondja is, hogy itt nincs rendben valami.

– De mi a rossz abban, ha az ember értelmesebb akar lenni, hogy tudást szerezzen, és megértse önmagát és a világot?

– Ha olvasgatnád a Bibliát, Charlie, megértenéd, hogy nem rendeltetett az embernek többet tudnia, mint amennyit tudni az Úr által megadatott neki. Annak a fának a gyümölcse tiltott volt az ember számára. Charlie, ha csináltál valamit, amit nem lett volna szabad – tudod, az ördöggel, vagy valami ilyesmi –, talán még

nem késő kimászni belőle. Talán még visszaváltozhatsz olyan jó, egyszerű emberré, mint azelőtt voltál.

– Nincs visszaút, Fanny. Semmi rosszat nem csináltam. Olyan vagyok, mint a vakon született ember, akinek lehetőséget adtak, hogy meglássa a világosságot. Ez nem lehet bűnös dolog. Hamarosan milliónyian lesznek hozzám hasonlók, az egész világon. A tudomány meg tudja tenni, Fanny.

Lenézett a menyasszonyra és vőlegényre az esküvői tortán, amelyet éppen díszített, és láttam, hogy alig mozdul az ajka, amint suttog: – Bűn volt, amikor Ádám és Éva evett a tudás fájáról. Bűn volt, amikor látták, hogy meztelenek, és megismerték a kéjvágyat és a szégyent. És kiűzettek a Paradicsomból, és a kapu bezárult mögöttük. Ha ez nincs, egyikünknek se kellene megöregedni és megbetegedni és meghalni.

Nem volt már mit mondanom neki vagy a többieknek. Egyikük sem nézett a szemembe. Még most is érzem a gyűlöletet. Azelőtt kinevettek, lenéztek a tudatlanságom és nehéz felfogásom miatt; most gyűlölnék a tudásom és értelmem miatt. Miért? Az isten szerelmére, hát mit akarnak tőlem?!

Ez az értelem éket vert közém és mindazok közé, akiket ismertem és szerettem, és kiűzött a pékségből. Magányosabb vagyok, mint azelőtt bármikor. Szeretném tudni, mi lenne, ha Algernont visszatennék a nagy ketrecbe, a többi egér közé. Ellene fordulnának?

Május 25 – Így juthat el az ember odáig, hogy megveti önmagát azért, mert tudja bár, hogy helytelen dolgot cselekszik, képtelen felhagyni vele. Azon kaptam magam, hogy akaratom ellenére Alice lakásához vonzott valami. Alice meglepődött, de beengedett.

– Maga bőrig ázott, csuromvíz az arca.

– Esik. Jót tesz a virágoknak.

– Jöjjön már be. Hozok egy törülközőt. Tüdőgyulladást fog kapni.

– Maga az egyetlen, akivel beszélhetek – mondtam. Engedje meg, hogy itt maradjak.

– Épp most főztem kávé. Törülközzön meg, azután beszélgethetünk.

Amíg a kávéért ment, körülnéztem. Most voltam először a lakásán. Örömet éreztem, de volt valami zavaró a szobában.

Minden rendes volt. A porcelánfigurák egyenes sorban álltak az ablakdeszkán, és mind egy irányba néztek. És a heverőn a díszpárnák sem voltak csak úgy odavetve, hanem egyforma távolságban sorakoztak a tiszta védőhuzaton. A heverő melletti két asztalkán a magazinok gondosan összerakva, úgy, hogy a címek világosan látszottak. Az egyik asztalon *The Reporter*, *The Saturday Review*, *The New Yorker*; a másikon a *Mademoiselle*, a *House Beautiful* és a *Reader's Digest*.

A heverővel szemközt, a távolabbi falon, Picasso *Anya és gyermekének* reprodukciója függött, díszes keretben, és vele pontosan szemben, a heverő

fölött, egy délceg reneszánsz udvaronc képe, álarcban, karddal a kezében, amint egy rózsás arcú, rémült hajadont védelmez. Mindez együttvéve rossz volt. Mintha Alice nem tudná eldönteni, hogy voltaképpen ki ő, és melyik világban akar élni.

– Néhány napja nem volt a laborban – kiáltotta a konyhából. – Nemur professzor aggódik maga miatt.

– Nem tudok a szemükbe nézni – mondtam. – Tudom, hogy nincs okom a szégyenkezésre, de olyan üres érzés, hogy nem megyek munkába mindennap, nem látom a boltot, a kemencéket, az embereket. Túl sok ez. Tegnap éjjel, meg tegnapelőtt, lidércnyomásom volt, azt álmodtam, hogy megfulladok.

Alice a kávézóasztalka közepére tette a tálcát – a szalvéták háromszögre hajtva, a sütemény kirakati mintára, kör alakban rendezve. – Ne vegye úgy a szívére, Charlie. Semmi köze hozzájuk.

– Hiába mondom ezt magamnak. Azok az emberek a családot jelentették nekem, annyi éven át. Olyan, mintha az otthonomból dobtak volna ki.

– Éppen ez az – mondta Alice. – Ez gyermekkori élményeinek jelképes ismétlődése volt. Hogy a szülei eltaszították... hogy elküldték...

– Uramisten! Most majd szép, rendes címkét ragaszt rá. Az számít csak, hogy mielőtt ebbe a kísérletbe keveredtem, voltak barátaim, emberek, akik szerettek. Most félek...

– Vannak még barátai.

– Ez nem ugyanaz.

– A félelem normális reakció.

– Nemcsak erről van szó. Félttem én régen is. Félttem, hogy a szíjjal megvernek, amiért nem engedek Normának; félttem végigmenni a Howells Streeten, ahol a banda mindig csúfolt és lökdösött. És félttem a tanítónőtől, Mrs. Libbytől, aki összekötözte a kezemet, hogy ne babrálhassak a padon levő holmival. De az csupa valóságos dolog volt, olyasmi, amitől joggal félhettem. Ez a rettegés, hogy kirúgnak a pékségből, megfoghatatlan. Félelem, amit nem értek.

– Szedje össze magát.

– Maga nem érzi ezt a rémületet.

– De, Charlie, ez várható volt. Maga kezdő úszó, akit kényszerítenek, hogy ugorjon be a mély vízbe, és meg van rémülve, mert elvesztette a szilárd talajt a lába alól. Mr. Donner jó volt magához, és maga éveken át menedéket talált nála. Az, hogy kikergették a pékségből, nagyobb megrázkódtatás volt, mint ahogy várta.

– Az eszemmel tudom ezt, de nem segít rajtam. Nem tudok többé a szobámban ülni, egyedül. Kimegyek az utcára bolyongani, a nappal vagy az éjszaka bármely órájában, nem tudom, mit keresek... járkálok, amíg el nem tévedek... és a pékség előtt találom magam. Az éjjel elgyalogoltam a Washington Square-től a Central Parkig, és a parkban aludtam. Hát mi a fenét keresek én folyton?

Minél többet beszéltem, annál izgatottabb lett. – Hogyan segíthetnék magán, Charlie?

– Nem tudom. Olyan vagyok, mint az állat, amelyet kizártak szép, biztonságos ketrecéből.

Leült mellém a heverőre. – Túlságosan hajszolják magát. Összezavarodott. Szeretne felnőtt lenni, de belül még mindig kisfiú. Magányos és rémült. – Vállára húzta a fejem, megnyugtatón igyekezett, és miközben a hajamat simogatta, éreztem, hogy szüksége van rám, éppúgy, ahogy nekem is szükségem van órá.

– Charlie – suttogta kis idő múlva –, akármit akar... ne féljen tőlem.

Szerettem volna megmondani neki, hogy a rémületre várok.

Egyszer, amikor éppen pékárut szállított házhoz, Charlie majdnem elájult, amikor egy középkorú nő – éppen a fürdőkádból lépett ki – azzal szórakozott, hogy fürdőköpenyét széttárva mutogatta magát. Látott-e már valaha meztelen nőt? Tudja-e, hogy kell szeretkezni? A fiú rémült szűkülése megijeszthette a nőt, mert összemarkolta a köpenyét, és egy negyeddollárt adott Charlie-nak, hogy felejtse el, ami történt. Csak próbára akarta tenni – mondta figyelmeztetőn –, hogy lássa, jó fiú-e.

Igyekszik jó lenni, mondta a fiú, és nem nézni nőkre, mert az anyja mindig megverte, amikor az a dolog megtörtént, bele a nadrágjába...

Most tisztán látja Charlie anyját, üvöltözik, szíjat tart a kezében, és az apja próbálja visszatartani. – Elég, Rose! Megölnöd! Hagyd békén! – Az anyja erőlködve előrehajol, hogy rávágjon, de már nem érheti el, úgyhogy a szíj a vállá mellett suhog el, ő meg, hogy elkerülje, vonaglik és tekereg a padlón.

– Nézz rá! – üvölti Rose. – Nem tud megtanulni írni és olvasni, de azt tudja, hogy így nézzen a lányokra. Kiverem a fejéből azt a disznóságot!

– Nem tehet róla, ha feláll neki. Ez normális. Nem csinált semmit.

– Nem az a dolga, hogy így gondoljon a lányokra! Idejön a húgának a barátnője, és ő mindjárt ilyen gondolatokat forgat a fejében! Majd megtanítom én, de úgy, hogy sose felejtje el! Hallod?! Ha csak egyszer is hozzányúlsz egy lányhoz, egész életedre ketrecbe csuklak, mint egy állatot! Hallod?!

Még most is hallom. De talán már felszabadultam. A félelem és émelygés talán nem tenger többé, amelybe belefulladás, hanem csak tócsa, amely a jelen szegélyén a múltat tükrözi. De szabad vagyok-e?

Ha idejében el tudnám érni Alice-t, ha nem gondolnék a rémületre, mielőtt erőt vesz rajtam, talán be se következne. Csak üressé tehetném az agyamat. Sikerült valahogy kinyögnöm: – Maga... tegye meg maga! Szorítson! – És mire ráébredtem, mit tesz, csókolt és szorított magához, olyan erősen, ahogy még soha senki nem szorított. De abban a pillanatban, amikor végső közelséghez érkeztem volna, elkezdődött: a zümmögés, a dermedés és az émelygés. Elfordultam tőle.

Csillapítani igyekezett, nem baj, mondta, ne okoljam magam érte. De szégyenkeztem, és nem bírtam tovább uralkodni gyötrelmeimen, zokogni

kezdttem. Ott a karjában álomba sírtam magam, és az udvaroncról meg a rózsás arcú hajadonról álmodtam. De álomban a hajadon tartotta a kardot.

12. Előmeneteli jelentés

Június 5 – Nemur izgatott, mert már majdnem két hete nem adtam be előmeneteli jelentést (igaza van, hiszen a Welberg Alapítvány fizetést folyósít nekem a segélyalapból, hogy ne kelljen állás után nézmem). Már csak egy hét van hátra a chicagói Nemzetközi Pszichológiai Kongresszusig. Előzetes jelentését nagyon gondosan akarja elkészíteni, és Algernon és én vagyunk bejelentésének legfőbb tanúbizonyságai.

Viszonyunk egyre feszültebbé válik. Bosszant, hogy Nemur folytonosan úgy utal rám, mint kísérleti alanyra. Azt az érzést kelti bennem, hogy a kísérlet előtt nem is voltam valójában emberi lény.

Megmondtam Straussnak, hogy túlságosan elfoglal a gondolkodás, olvasás, meg az, hogy leássak magamban, hogy megpróbáljam megérteni, ki és mi vagyok, az írás pedig olyan lassú művelet, hogy türelmetlen leszek, ha gondolataimat rögzíteni akarom. Követtem a tanácsát, hogy tanuljak meg gépen írni, és most, hogy percenként majdnem hetvenöt szót tudok legépelni, könnyebb mindent papírra vetni.

Strauss ismét megemlítette, hogy egyszerűen és őszintén kell beszélnem és írnom, hogy megértsenek az emberek. Figyelmeztetett rá, hogy a nyelv néha korlát, nem pedig ösvény. Ironikus, hogy az értelem kerítésének túlsó oldalán találom magam.

Néha találkozom Alice-szal, de nem beszélünk arról, ami történt. Kapcsolatunk plátói marad. De miután kiléptem a pékségből, három éjszaka jöttek a rémálmok. Nehéz elhinni, hogy két hete múlt.

Kísérteties alakok üldöznek éjjel, az üres utcákon. Bár mindig a pékséghez futok, az ajtó zárva, és a bent levők soha nem fordulnak meg, és nem néznek rám. A menyasszony és a vőlegény, az esküvői tortán, az ablakon keresztül rám mutatnak és nevetnek – a levegő már elviselhetetlenül súlyos a kacagástól –, és a két Amor lengeti lángoló nyilát. Sikoltok! Dörömbölök az ajtón, de hang nincs. Látom Charlie-t, visszabámul rám belülről. Vagy csak tükörkép?

Valami megragadja a lábamat, és elvonszol a pékségtől, be a sikátorba, az árnyak közé, és éppen, amikor elárasztana, fölébredek.

Máskor meg a pékség ablaka a mültra nyílik, és amint kinézek rajta, más dolgokat és más embereket látok. Bámulatosan fejlődik az emlékezőtehetségem. Még nem tudok tökéletesen parancsolni neki, de néha, amikor elmerülök az olvasásban vagy egy probléma megoldásában, éles világosságérzetem támad.

Tudom, hogy ez tudat alatti figyelmeztetés, és most már nem várok arra, hogy az emlék eljőjön hozzám, hanem behunyom a szemem, és érte nyúlok. Végül

majd képes leszek teljesen alávetni az emlékezést akaratomnak, s ezzel nemcsak múltam élményeinek egészét, hanem agyam összes kiaknázatlan képességeit is feltárom majd.

Még most is, ahogy visszagondolok rá, érzem az átható csöndet. Látom a pékség ablakát... kinyújtom a kezem és megérintem... hideg és rezeg, azután az üveg melegedni kezd... átforrósodik... égeti az ujjam. Az ablak, amely képmásomat visszaveri, fényleni kezd, és amint az üveg tükörré változik, meglátom benne a kis Charlie Gordont – tizennégy-tizenöt éves –, kinéz rám a házuk ablakán, és kétszeresen különös látni, hogy mennyire más volt...

Húgát várja haza az iskolából, és amikor meglátja befordulni a sarkon, a Marks Streetre, integet, a nevét kiáltja, és kifut elébe a verandára.

Norma egy papírt lobogtat. – Ötöst kaptam történelemből a vizsgán! Mindenre tudtam felelni. Mrs. Baffin azt mondta, én írtam a legjobb dolgozatot az egész osztályban.

Norma szép kislány, gondosan fésült, világosbarna haja koszorúba van fonva, és amikor fölnéz a bátyjára, mosolya eltűnik, homlokát ráncolja, faképnél hagyja a fiút, elszalad, és felrohan a lépcsőn, be a házba.

Charlie mosolyogva követi.

Anyja és apja a konyhában vannak, és Charlie, akit majd szétvet az izgalom Norma jó híreitől, mielőtt az szólhatna, kitör:

– Ötöst kapott! Ötöst kapott!

– Ne! – visítja Norma. – Ne te! Ne te mondd! Az én osztályzatom, én mondom meg!

– Na, álljunk csak meg egy percre, kisasszony – fordul hozzá Matt szigorúan, és leteszi az újságját. – Hogy beszélsz a bátyáddal?

– Nem volt joga megmondani!

– Nem baj. – Figyelmeztetően felemelt ujja fölött Matt a kislányra mered. – Nem akart semmi rosszat vele, és nem szabad így ráordítanod.

Norma az anyjához fordul támogatásért. – Ötöst kaptam, a legjobb jegyet az egész osztályban. Most már kaphatok egy kiskutyát? Megígérted! Azt mondtad, ha jó jegyet kapok a vizsgán... És ötöst kaptam! Egy kis barna kutyát, fehér foltokkal. És Napóleonnak fogom hívni, mert erre a kérdésre feleltem legjobban a vizsgán. Napoleon elvesztette a waterlooi csatát.

Rose bólint. – Menj ki a verandára, és játssz Charlie-val. Már több mint egy órája várja, hogy hazagyere az iskolából.

– Nem akarok vele játszani.

– Menj ki a verandára – mondja Matt.

Norma az apjára néz, azután Charlie-ra. – Nem muszáj vele játszanom. A mama mondta, hogy ha nem akarok, nem muszáj vele játszanom.

– Na, kisasszony – Matt fölkel a székéről, és a kislányhoz lép. – Azonnal kérj bocsánatot a bátyádtól.

– Nem muszáj! – rikoltja Norma, és az anyja széke mögé szalad. – Charlie olyan, mint egy kisbaba. Nem tud se felelő gyorsant, se dámát, se mást játszani... mindent összekever. Soha többet nem játszom vele!

– Akkor menj a szobádba!

– Kapok egy kiskutyát, mama?

Matt öklével az asztalra csap. – Nem lesz kutya ebben házban, kisasszony, amíg így viselkedsz!

– Ígértem neki egy kutyát, ha jól tanul.

– Egy fehér foltos, barna kiskutyát – teszi hozzá Norma.

Matt a fal mellett álló Charlie-ra mutat. – Már elfelejtetted, hogy a fiadnak azt mondtad, nem kaphat kutyát, mert nincs elég helyünk, és nincs, aki gondozza? Emlékszel? Amikor kutyát kért? Visszavonod, amit neki mondtál?

– De én tudom gondozni a saját kutyámat – erősködik Norma. – Majd etetem, fürdetem, és kiviszem sétálni.

Charlie az asztalnál áll, egy spárgára fűzött nagy, piros gombbal játszik. Hirtelen megszólal.

– Én segítek gondozni a kutyát. Segítek etetni és kefélni, és nem engedem, hogy a többi kutya megharapja.

De mire Matt vagy Rose felelhetne, Norma ezt sikítja:

– Nem! Az én kutyám lesz! Csak az enyém!

Matt bólint: – Látod?

Rose a kislány mellé ül, és a haját simogatja, hogy megnyugtassa. – Majd szépen megosztjátok a dolgokat, drágám. Charlie segíthet neked gondozni a kutyát.

– Nem! Csak az enyém! Én kaptam ötöst történelemből, nem ő! Ő sose kap jó jegyet, mint én. Mért segítsen a kutyát gondozni? És aztán a kutya jobban szereti majd őt, mint engem, és az ő kutyája lesz, nem az enyém. Nem! Ha nem lehet csak az enyém, akkor nem is kell!

– El van intézve – mondja Matt, fölveszi az újságot, és újra elhelyezkedik a székben. – Kutya nem lesz!

Norma hirtelen felugrik a díványról, megragadja a történelemdolgozatot, amelyet csak néhány perce még olyan lelkesen hozott haza. Összetépi, és a darabjait az elképedt Charlie arcába vágja.

– Gyűlöllek! Gyűlöllek!

– Norma, azonnal hagyd abba! – Rose megragadja a kislányt, de az kitepi magát a kezéből.

– És gyűlölöm az iskolát! Gyűlölöm! Abbahagyom a tanulást, és olyan lüke leszek, mint ő. Minden elfelejtek, amit tanultam, és pont olyan leszek, mint ő! – Visítva kirohan a szobából. – Már kezdődik is. Elfelejtettem mindent... elfelejtettem... már semmire sem emlékszem abból, amit tanultam!

Rose rémülten utánaszalad. Matt csak ül, és az ölében fekvő újságra mered. Charlie a hisztériától és a sikoltozástól rémülten, meghúzódik egy székben, és

halkan nyöszörög. Mi rosszat tett? És mert érzi, hogy nedves a nadrágja, és csurog valami a lába szárán, csak ül ott és várja a pofonokat, mihelyt visszajön az anyja.

A vihar elült, de ettől kezdve Norma minden szabad pillanatát barátnőivel töltötte, vagy egyedül játszott a szobájában. A szobaajtót mindig csukva tartotta, és tilos volt az engedélye nélkül belépnem.

Emlékszem, egy ízben, amikor Norma és egyik barátnője a szobában játszottak, meghallottam, hogy Norma ezt kiáltja: – Nem is igazi testvérem! Csak úgy befogadtuk, mert sajnáltuk. A mamám mesélte, és azt mondta, hogy most már mindenkinek megmondhatom, hogy egyáltalán nem is az igazi testvérem!

Bárcsak ez az emlék fénykép lenne, hogy széttéphessem, és az arcába vághassam. Szeretnék visszakiáltani az éveken keresztül, és megmondani neki: sohasem akartam megakadályozni, hogy megkapja a kutyáját. Egészen az övé lehetett volna, nem ettettem, nem fürösztöttem volna, és nem játszottam volna vele – és sohasem igyekeztem volna, hogy engem jobban szeressen, mint őt. Én csak játszani szerettem volna Normával, úgy, ahogy azelőtt. Sohasem akartam fájdalmat okozni neki.

Június 6 – Első igazi veszekedésem Alice-szal. Az én hibám. Látni akartam. Egy felkavaró emlék vagy álom után ha csak beszélgetek vele, vagy pusztán ha látom, már jobban érzem magam. De hiba volt, hogy bementem a Központba érte.

A múltét óta nem jártam a Szellemileg Visszamaradt Felnőttek Központjában, és izgalmas volt a gondolat, hogy látni fogom ezt a helyet. A Huszonharmadik utcában van, az Ötödik Avenue-től keletre, egy öreg iskolaépületben, amelyet az utóbbi öt évben a Beekman Klinika kísérleti oktatási központként használ; különleges osztályok vannak a fogyatékoság miatt visszamaradtak részére. A bejárati ajtón, amelyet a régi, szögekkel kivert kapubejárat foglal keretbe, egy fényes réztáblán felírás: *Sz. V. F. K. Beekman – Esti Tagozat.*

Alice órája nyolckor végződött, de szerettem volna látni a szobát, ahol még nem is olyan régen az írás-olvasás alapelemeivel küszködtem, és egydollárnyi aprópénzen számolni tanultam.

Bementem, az ajtóhoz lopakodtam, és óvatosan belestem az ablakon. Alice az asztalnál ült, mellette egy széken egy keskeny arcú nő, akit nem ismertem. A nő a leplezetlen értetlenség nyilvánvaló arckifejezésével ráncolta a homlokát. Szerettem volna tudni, mit igyekszik Alice megmagyarázni neki.

Közel a táblához Mike Dorni ült, tolókoksjában, és megszokott helyén, az első sor első székén Lester Braun, aki – Alice szerint – a legokosabb a csoportban. Lester könnyedén tanulta meg azt, amin én küszködve jutottam keresztül, de ő csak akkor jött, ha kedve tartotta, vagy elmaradt, hogy padlófényezéssel pénzt keressen. Véleményem szerint, ha egyáltalán akarta volna – ha fontos lett volna

neki, úgy, mint nekem –, őt használták volna erre a kísérletre. Új, ismeretlen arcokat is láttam.

Végül összeszedtem a bátorságomat, és bementem.

– Itt a Charlie! – mondta Mike, megperdítve tolószékét.

Intettem neki.

Bernice, a kifejezéstelen tekintetű, csinos szőke, fölnézett, és bárgyún mosolygott. – Hol voltál, Charlie? De szép ruhád van!

A többiek, akik emlékeztek rám, integettek, és én visszaintegettem nekik. Egyszerre észrevettem Alice arckifejezéséből, hogy bosszankodik.

– Mindjárt nyolc óra – jelentette ki. – Ideje, hogy elrakodjunk.

Mindenkinek megvolt a kijelölt feladata, el kellett rakni a krétát, a radírokat, füzeteket, könyveket, ceruzákat, jegyzettömböket, festékeket és a szemléltetőeszközöket. Mindenki tudta a dolgát, és büszkélkedtek velem, hogy milyen jól csinálják. Bernice kivételével, mindegyik nekifogott a feladatának. Ő rám bámult.

– Mér nem jössz iskolába, Charlie? – kérdezte Bernice. – Mi bajod, Charlie? Visszajössz?

A többiek fölpillantottak rám. Én Alice-ra néztem, vártam, hogy feleljen helyettem, de hosszú csönd következett. Mit mondhatnék, ami nem fájna nekik?

– Csak látogatóba jöttem – mondtam.

Az egyik lány vihogni kezdett. Francine volt, aki miatt Alice mindig nyugtalanzkodott. Tizennyolc éves korára már három gyereket szült, míg végül szülei kioperáltatták a méhét. Nem volt csinos – közel sem olyan szemrevaló, mint Bernice –, de könnyű prédája a férfiaknak, tucatszámra, aki csak valami szépet vett neki, vagy befizette a moziba. Egy olyan penzióban lakott, amelyet a Warren Intézet engedélyezett a külső munkára adott tanoncok számára, és engedélyt kapott, hogy esténként eljárjon a Központba. Kétszer nem jelent meg – iskolába menet férfiak csípték föl –, és most már csak kísérővel engedték ki.

– Úgy beszél, mint egy nagyokos – vihogott Francine.

– Jól van – vágott közbe Alice élesen. – Az osztály elmehet. Visszontlátásra holnap este hatkor.

Elmentek, és én abból, ahogy Alice bevágta a holmiját a szekrényébe, láttam, hogy dühös.

– Sajnálom – mondtam. – Lent akartam magát megvárni, de azután kíváncsi lettem a régi tanteremre. Az én *alma materemre*. Éppen csak be akartam nézni az ablakon. És mire észbe kaptam, már be is jöttem. Mi bántja?

– Semmi, semmi.

– Ugyan. A haragja egyáltalán nincs arányban azzal, ami történt. Valamin rágódik.

Leapta a könyvet, amelyet a kezében tartott. – Hát jó! Tudni akarja? Maga más lett. Megváltozott. És nem az I. H.-járól beszélek. A magatartásáról az emberek iránt – maga nem is ugyanaz az emberi lény.

– Ugyan! Miket...

– Ne szakítson félbe! – A hangjában felcsattanó igazi harag megdöbentett. – Komolyan beszélek. Volt valami magában azelőtt... Nem is tudom... valami melegség, valami nyíltság, valami jóság, amitől mindenki szerette magát, és örült, ha a közelében volt. Most, minden intelligenciájával és tudásával együtt, olyan más, olyan...

Nem hallgathattam tovább. – Mit várt? Azt hitte, hogy engedelmes kölyökkutya maradok, amelyik csóválja a farkát, és megnyalja a lábat, amely belerúgott? Persze hogy megváltoztam, és másképpen gondolkozom. Nem kell többé elfogadnom azt a hulladékot, amit az emberek egész életemben odalöktek elém.

– Az emberek nem voltak rosszak magához.

– Mit tud maga erről? Vegye tudomásul, hogy még a legjobbak is önteltek és leeresztek voltak, és arra kellett nekik, hogy fölényben és biztonságban érezzék magukat a korlátaik között. Bárki intelligensnek érezheti magát egy idióta mellett!

Ahogy kimondtam, tudtam, hogy félre fogja érteni.

– Gondolom, engem is ebbe a kategóriába sorolt!

– Ne beszéljen számárságokat! Nagyon jól tudja, hogy én...

– Persze, bizonyos értelemben igaza van. Magához mérve nehézfejű vagyok. Mostanában, valahányszor elválnék, azzal a nyomorúságos érzéssel megyek haza, hogy lassú a felfogásom, ostoba vagyok. Végiggondolom, amit mondtam, és csak akkor jut eszembe az a sok okos és szellemes dolog, amit mondanom kellett volna, és legszívesebben megrugdosnám magam, amiért nem gondoltam rá, amikor együtt voltunk.

– Ilyesmit már mindenki tapasztalt.

– Azon kapom magam, hogy szeretnék imponálni magának, úgy, ahogy azelőtt eszembe se jutott, de a magával való együttlét aláássa az önbizalmamat.

Mostanában minden cselekedetemnek az indítóokát kutatom.

Igyekeztem eltéríteni a tárgytól, de folyton visszatért rá.

– Nézze, nem azért jöttem ide, hogy vitatkozzam magával – mondtam végül. – Megengedi, hogy hazakísérjem? Szükségem van valakire, akivel beszélgethetek.

– Nekem is. De mostanában nem tudok beszélgetni magával. Mindössze annyi telik tőlem, hogy hallgatom magát, bólogatok, és megjátszom, mintha mindent megértenék a kulturális variánsokról, a neo-Boule-féle matematikáról és a posztszimbolista logikáról, és egyre butábbnak érzem magam, és amikor kimegy a lakásból, a tükörbe bámulok, és azt kiabálom magamnak: „Nem, nem leszel napról napra ostobább! Nem fogy az intelligenciád! Nem leszel lassanként nehéz felfogású, gyengeelméjű! Charlie robban előre olyan sebesen, hogy úgy látszik, mintha te csúsznál hátrafelé!” Ezt mondom magamnak, Charlie; de valahányszor találkozunk, és maga mond nekem valamit, és rám néz olyan türelmetlenül, tudom, hogy kinevet.

És amikor elmagyarázza a dolgokat, és én legközelebb nem emlékszem rá, maga azt hiszi, hogy azért, mert nem érdekel és nem fárasztom magamat vele. De azt már nem tudja, hogy gyötrődöm, amikor elmegy. Nem tud a könyvekről, amelyeken átrágtam magam, az előadásokról, amelyeket az egyetemen hallgattam, és mégis, akárhányszor, ha beszélek valamiről, látom, hogy milyen türelmetlen, mintha mindez csak gyerekes fecsegés volna. Én akartam, hogy maga intelligens legyen. Segíteni akartam magának, és mindent megosztani magával, és most kizár engem az életéből!

Amint hallgattam Alice szavait, felderengett bennem az egésznek az iszonyatossága. Annyira elmerültem magamban, és abban, ami velem történik, hogy sose gondoltam arra, ami *vele* történik.

Némán sírdogált, míg elhagytuk az iskolát, és én azon vettem észre magam, hogy kifogytam a szóból. Az úton végig, a buszon, azon tűnődtem, hogy felfordult a helyzet. Alice retteg tőlem. A jég meghásadt közöttünk, és a nyílás egyre szélesedik, amint értelmem áradása sebesen sodor ki a nyílt tengerre.

Igaza van, ha nem akarja kínozni magát azzal, hogy együtt van velem. Nincs már közünk egymáshoz. Az egyszerű társalgás is feszültté vált. Csak a zavart csend és a kielégítetlen vágy egy elsötétülő szobában, ez maradt meg közöttünk.

– Milyen komoly – mondta Alice, kitépve magát rosszkedvéből, és rám pillantott.

– Miattunk.

– Emiatt nem kellene így elkomolyodnia. Nem szeretném fölzaklatni magát. Nagy erőpróba előtt áll – és mosolyogni igyekezett.

– Pedig fölzaklatott. Csak éppen nem tudom, mit tegyek.

A buszmegállótól a lakása felé menet így szólt: – Nem megyek magával a kongresszusra. Fölhívtam Nemur professzort ma reggel, és megmondtam neki. Lesz magának ott elég dolga. Érdekes emberek, az izgalom, hogy az érdeklődés középpontjában áll egy darabig. Nem akarok útban lenni...

– Alice...

– Mindegy, akármit is mond, tudom, hogy *én úgy érezném*, így hát, ha nincs kifogása ellene, inkább kitartok hasadozó énem mellett, köszönöm.

– Érdemén túl felnagyítja a dolgot. Biztosan tudom, hogy ha maga...

– Tudja? *Biztosan* tudja? – Megfordult a kapuhoz vezető lépcsőkön, és haragosan nézett rám. – Ó, hogy maga milyen elviselhetetlenné vált. Honnan tudja, hogy én mit érzek?! Honnan veszi a bátorságot, hogy mások gondolatait magyarázza?! Nem tudhatja, *hogyan* érzek, vagy *mit* érzek, vagy *miért* érzem!

Befelé indult, de aztán visszaneézett rám, a hangja remegett: – Itt talál majd, ha visszajön. Csak izgatott vagyok, ennyi az egész, és szeretném, ha mindkettőnknek lenne rá módja, hogy ezt átgondoljuk, amíg jó messze vagyunk egymástól.

Hetek óta most először nem hívott be. A csukott ajtóra meredtem, és forrt bennem a harag. Szerettem volna jelenetet rendezni, az ajtót verni és betörni. Szerettem volna, ha a haragom felemészti az épületet.

De ahogy távolodtam, éreztem, hogy haragom lohad, azután lehül, és végül megenyhülök. Oly gyorsan mentem, valósággal viharzottam végig az utcákon, arcomat megcsapta a nyári éjszaka fuvallata. Szabad vagyok!

Most tisztán látom, hogy Alice iránti érzéseim értelmi fejlődésem sodrásával ellenkező irányban haladtak imádatra szerelem következett, majd gyengédség, hála és felelősségérzet. Iránta táplált zavaros érzéseim tartottak mellette, és beléje kapaszkodtam, mert attól féltem, hogy különben, a magam erejére utalva, egyedül, elsodornak a hullámok.

De a szabadsággal együtt jött a szomorúság. Szerettem volna szerelmes lenni belé. Szerettem volna legyőzni érzelmi és szexuális gátlásaimat, megnősülni, gyerekeket nemzeni, megállapodni.

Most már lehetetlen. Most éppen olyan messze vagyok Alice-től a 185-ös I. H.-val, mint annak idején a 70-nel. És ezúttal mind a ketten tudjuk ezt.

Június 8 – Mi kerget ki a lakásból, a városba kóborolni? Rovom az utcákat, egyedül – nem a nyári éjszakához illő megnyugtató léptekkel, hanem lázas sietséggel, hogy eljussak – hová? Sikátorokban járok, benézek kapualjakba, bekémlelek félig elfüggönyözött ablakokon, szeretnék beszélgetni valakivel, és mégis félek találkozni bárkivel. Ki az egyik utcából, be a másikba, a végtelen labirintuson keresztül, nekivetem magam a város neonketreceinek. Keresek... de mit?

Összeakadtam egy nővel a Central Parkban. A tó mellett ült egy padon, a hőség ellenére csukott köpenyben. Mosolygott, és intett, hogy üljek mellé. Néztük a fényes látóhatárt, a Central Park déli részén: mint egy mézeslép kivilágított sejtjei a sötétség hátterén. Szerettem volna szemmel felinni valamennyit.

Igen, mondtam a nőnek, New York-i vagyok. Nem, sohasem voltam a virginiai Newport Newsban. Ő onnan származik, és ott ment férjhez egy tengerészhez, aki most az óceánt járja, és nem látta két és fél éve.

Csavargatta, csomózgatta zsebkendőjét, és néha letörölte a homlokán gyöngyöző verejtéket. Még a tóról visszaverődő halvány fénynél is láttam, hogy erősen festi magát, de azért csinos, ahogy sima fekete haja a vállára hullik, csak puffadt és dagadt arca olyan, mintha éppen most ébredt volna föl.

Magáról akart beszélni, s én szívesen hallgattam. Apjától kellemes otthont, jó nevelést kapott, mindent, amit egy vagyonos hajóépítő megadhat egyetlen leányának csak megbocsátást nem. Sohasem bocsátja meg neki, hogy megszökött a tengerésszel.

Miközben beszélt, fogta a kezem, és fejét a vállamon nyugtatta. – Amikor Garyvel megesküdtünk, az első éjszakán, rémült szűz lány voltam – suttozta. – És ő tisztára megőrült. Előbb megpofozott és összevert. Aztán minden gyöngédség

nélkül a magáévá tett. Ez volt az egyetlen alkalom, hogy egymással voltunk. Érinteni se engedtem magam, soha többé.

Valószínűleg sejtette a kezem remegéséről, hogy meghökkenem. Nagyon is erőszakosnak és bizalmasnak éreztem. Megrándult a kezem, de a nő szorosabban megmarkolta, mintha be akarná fejezni történetét, mielőtt utamra enged. Fontos volt neki, mozdulatlanul ültem tehát, mint amikor az ember madarat etet a tenyeréből.

– Nem mintha nem szeretném a férfiakat – közölte tágra nyitott szemmel, teljes nyíltsággal. – Más férfiakkal voltam együtt. Vele nem, de egy csomó másikkal. A legtöbb férfi finom és gyengéd a nőkkel. Lassan csinálják a hangulatot, először csak simogatnak, csókolgatnak. – Jelentősegteljesen nézett rám, nyitott tenyerét ide-oda csúsztatta a kezemen.

Ez volt az, amiről hallottam, amiről olvastam, amiről álmodtam. Nem tudtam a nevét, és ő nem kérdezte az enyémet. Egyszerűen csak annyit akart, hogy vigyem valahová, ahol magunk lehetünk. Vajon mit gondolna erről Alice?

Félszegen simogattam, és még bizonytalanabban megcsókoltam. Rám nézett. – Mi a baj? – suttogta. – Mire gondolsz?

– Magára.

– Van lakása, ahova mehetnénk?

Minden újabb lépés óvatosságra intett. Melyik pillanatban nyílik meg a föld, és zuhanok bele a rettegésbe? Valami arra készítetted, hogy tovább is próbálgassam a talajt a lábam alatt.

– Ha nincs lakása, a Mansion szálló, az Ötvenharmadik utcában, nem drága. És ott nem zaklatják a poggyász miatt, ha előre fizet.

– Van egy szobám...

Frissen támadt tisztelettel nézett rám. – Ó, ez remek!

Még mindig semmi! Ez már magában is különös volt.

Meddig mehetek el anélkül, hogy a rémület tünetei hatalmukba ne kerítenének? Majd, ha kettesben leszünk a szobában? Ha levetkőzünk? Ha meglátom a testét? Ha lefekszünk?

Hirtelen iszonyú fontos lett, hogy megtudjam: olyan vagyok-e, mint a többi férfi, megkérhetek-e valaha is egy nőt, hogy ossza meg velem az életét. Az intelligencia és a tudás nem elegendő. Ezt is akarom! A felszabadultság és a kötetlenség tudata megerősödött bennem, már attól is, hogy ezt lehetségesnek éreztem. Izgalom fogott el, amikor újra megcsókoltam, s ez önmagáért beszélt, és biztosra vettem, hogy vele normális lehetek. Más volt, mint Alice. Ez a nő már átélt egyet-mást.

Ekkor a hangja elbizonytalanodott. – Még csak egyet, mielőtt megyünk. – Fölállt, kinyitotta köpenyét, egy lépést tett felém, és a lámpák halvány fényében megláttam az alakját, amely eddig, amíg egymás mellett ültünk az árnyékban, rejtve maradt. – Csak az ötödik hónap – mondta. – De ez nem számít. Nem bánja, ugye?

Ahogy ott állt, nyitott köpenyében, olyan volt, mintha második felvételnél ráfénycépezték volna arra a filmre, amelyen a középkorú nő, a fürdőkádból éppen kilépve, széttárja fürdőköpenyét, hogy Charlie láthassa. És én vártam, ahogy az istenkáromló vár a villámcsapásra. Félrenéztem. Mindenre inkább számítottam, mint erre, bár az, hogy ilyen forró estén a köpenyébe burkolózott, figyelmeztethetett volna rá, hogy valami nincs rendben.

– Nem a férjemtől van – nyugtatott meg. – Amit az előbb mondtam, nem volt hazugság. Már évek óta nem láttam. Ez egy ügynök volt, úgy nyolc hónapja ismertem meg. Együtt éltünk. Látni se akarom többé, de a gyereket megtartom. Csak egy kicsit kell vigyáznunk – nem durván, vagy ilyesmi. De máskülönben nem kell aggódnia.

Hangja elakadt, amikor meglátta az arcomat. – Ez undorító! – kiáltottam. – Szégyellhetné magát!

Elhúzódott, gyorsan összehúzta a köpenyt, hogy megvédje azt, ami ott belül bújik.

Védelőmozdulata láttán megint egy kettős kép villant fel előttem: anyám teherben a húgommal; amikor már kevésbé törődik velem, nem melegít a hangja, az érintése, nem védelmez meg mindenkitől, aki azt meri állítani, hogy szellemileg visszamaradtam.

Azt hiszem, vállon ragadtam – ebben nem vagyok biztos, de arra emlékszem, hogy sikoltozni kezdett, és én hirtelen visszazökkenem a valóságba, és veszélyt éreztem. Szerettem volna megmondani neki, hogy nem akarok semmi rosszat, soha nem bánthatom őt vagy bárki mását. – Kérem, ne sikítson!

De ő csak sikoltzott, és én futó lépteket hallottam a sötét úton. Ezt a helyzetet senki sem értheti meg! Belerohantam a sötétségbe, kijáratot kerestem a parkból, ideoda, egyik útról a másikra. Nem ismertem a parkot, és egyszerre beleütköztem valamibe, ami visszalökött. Egy drótkerítés – zsákutca! Ekkor megláttam a hintákat és csúszdákat, és rájöttem, hogy játszótéren vagyok, amelyet éjszakára bezártak. Továbbmentem a kerítés mellett, félig futva, görcsös gyökereken bukácsolva. A tó mentén visszakanyarodtam, találtam egy másik utat, átmentem egy kis hídon, azután megkerültem, és bementem alája. Kijárat sehol!

– Mi van? Mi történt, kisasszony?

– Egy örült?!

– Bántotta?

– Merre ment?

Közben visszakerültem oda, ahonnan indultam. Becsúsztam egy kiálló szikla és egy túskebokor közé, és hasra vettem magam.

– Hol egy zsarú?! Soha nincs zsarú, ha szükség van rá!

– Mi történt?

– Egy degenerált alak meg akarta erőszakolni!

– Ni, ott már üldözik is! Ott megy, ni!

– Gyerünk! Kapjuk el a disznót, mert kilóg a parkból.

– Vigyázat! Kés van nála, meg pisztoly...

Nyilvánvaló volt, hogy a kiáltás kiöntötte az éjjeli ürgéket, mert az „ott megy, ni” kiáltás a hátam mögül jött, és rejtekhelyemről kilesve, egy magányos, futó alakot láttam, akit végigkergettek a megvilágított úton, be a sötétségbe.

Másodpercekkal később egy másik rohant el a szikla előtt, és beleveszett az árnyékba. Elképzelttem, hogy ez a mohó csőcselék elfog, összever, széttép. Rászolgáltam. Szinte kívántam is.

Felálltam, levertem ruhámról a leveleket és a port, s lassan végigsétáltam az úton, arrafelé, amerről jöttem. Minden pillanatban vártam, hogy megragadnak hátulról, és lerántanak a mocsokba és sötétségbe, de hamarosan megpillantottam az Ötvenkilencedik utca és az Ötödik Avenue ragyogó fényeit, és kiléptem a parkból.

Amikor most, szobám biztonságában visszagondolok erre, összerázkódom a durvaságtól, amely megérintett. Ijesztő visszaemlékezni arra, milyen volt anyám, mielőtt a hűgomat megszülte. De még ennél is ijesztőbb az az érzés, hogy kívántam, bárcsak elfognának és megvernének. Miért kívánom a büntetést? A múlt árnyai a lábamba kapaszkodnak és lehúznak. Kinyitom a szám, hogy sikoltsak, de nincs hangom. A kezem reszket, fázom, és fülemben távoli zúgás.

13. Előmeneteli jelentés

Június 10 – Egy Strato lökhajtásos repülőgépen vagyunk, mindjárt indulunk Chicagóba. Burtnek tartozom köszönettel ezért az előmeneteli jelentésért, az ő remek ötlete volt, hogy bemondhatom egy tranzisztoros magnetofonba, és Chicagóban lediktálhatom egy gépíró nőnek. Nemurnak tetszik az ötlet. Sőt tulajdonképpen azt akarja, hogy az utolsó percig használjam a magnót. Véleménye szerint növelni fogja a bejelentés hatását, ha a végén lejátsszák a legfrissebb szalagot.

Itt vagyok tehát, elhelyezkedtem, egyedül, egy lökhajtásos gép számunkra fenntartott fülkéjében, útban Chicago felé, és próbálom megszokni a fennhangon való gondolkodást és a hangom csengését. Remélem, a gépíró nő majd kihagyja az összes hümmögést és krárogást, úgyhogy a papíron az egész természetesnek fog hatni. (Önkéntelenül is bénítólag hat rám a gondolat, hogy emberek százai hallgatják majd ezeket a szavakat.)

Az agyam üres. E pillanatban érzéseim minden egyébnél fontosabbak.

Rémülettel tölt el a gondolat, hogy felmegyek a levegőbe.

Ha jól emlékszem, a műtét előtti időben sohasem értettem igazán, hogy mi is a repülőgép. Sohasem hoztam kapcsolatba a moziban és tévében látott repülőgépeket azokkal a tárgyakkal, amelyek elzúgtak a fejem felett. Most, hogy mindjárt indulunk, csak arra tudok gondolni, mi lesz, ha lezuhanunk. Hideg fut

végig rajtam, nem akarok meghalni. Eszembe juttatja azokat a beszélgetéseket Istenről.

Az utóbbi hetekben gyakran gondoltam a halálra, de valójában sohasem Istenre. Anyám időnként elvitt ugyan templomba, de nem emlékszem rá, hogy ezt valaha is összefüggésbe hoztam volna Istennel. Elég gyakran emlegette Istent, és esténként imádkoznom kellett hozzá, de sohasem gondoltam rá sokat. Úgy emlékszem rá, mint egy hosszú szakállú, távoli nagybácsira, aki trónuson ül (mint az áruházi Mikulás a nagy székében, aki térdére veszi a gyerekeket, és megkérdezi tőlük, hogy jók voltak-e, és hogy mit kérnek tőle). Anyám félt Istentől, de azért szívességeket kért tőle. Apám sohasem emlegette – mintha Isten Rose-nak volna rokona, akivel ő inkább nem keveredik barátságba.

– Indulásra készen állunk, uram. Segíthetek bekapcsolni a biztonsági övet?

– Muszáj? Nem szeretem, ha leszíjaznak.

– Csak amíg emelkedünk.

– Inkább ne, hacsak nem okvetlenül szükséges. Félek a leszíjazástól. Biztos rosszul leszek tőle.

– Előírás, uram. Hadd segítsek.

– Ne, majd magam csinálom.

– Nem, ezt itt kell áthúzni.

– Várjon! Au... rendben van.

Nevetséges. Nincs mitől félni. A biztonsági öv nem szorít, nem okoz fájdalmat. Miért olyan rémítő, hogy felveszem ezt az átkozott biztonsági övet? És az induló gép remegése. Szorongásom a helyzethez képest teljesen aránytalan... tehát kell lenni valaminek... de minek... hogy felrepülök, bele a sötét felhőkbe, és keresztül rajtuk?... hogy felteszem a biztonsági övet?... hogy le vagyok szíjazva?... feszülten előrehajolok... izzadt bőrszag... vibrálás, és dübörgő hang a fülemben.

Az ablakon át, a felhőkben, Charlie-t látom. Korát nehéz megállapítani, úgy öt éves lehet. Mielőtt Norma...

– Na, készen vagytok már? – Az apja feltűnik az ajtóban, vaskos, különösen a petyhüdt, húsos arca és nyaka. A tekintete fáradt. – Azt kérdeztem, készen vagytok-e?

– Egy perc – feleli Rose. – Felteszem a kalapom. Nézd meg, be van-e gombolva az inge, és kösd meg a cipőfűzőjét. Na, gyerünk, essünk túl a dolgon.

– Hova? – kérdezi Charlie. – Hova megy a Charlie?

Az apja ránéz, és összeráncolja homlokát. Matt Gordon sohasem tudja, hogyan reagáljon a fia kérdéseire.

Rose megjelenik a hálószoba ajtajában, és a rövid fátylat igazgatja kalapján. Olyan, mint egy madár, fejéhez emelt karja, szétálló könyöke, szárnyra emlékeztet. – Megyünk a doktorhoz, ő majd segít, hogy okos légy.

A fátyol miatt olyan, mintha dróthálón át nézne le rá.

Charlie mindig megrémül, ha így felöltöznek és elmennek, mert tudja, hogy találkoznia kell másokkal, és az anyja izgatott lesz és dühös.

Szeretne elfutni, de nincs hova.

– Miért kell ezt megmondani neki? – szól Matt.

– Mert ez az igazság. Dr. Guarino tud rajta segíteni.

Matt fel-alá járkál, mint aki már feladott minden reményt, de azért még egy utolsó kísérletet tesz a meggyőzésre. – Honnan tudod? Mit tudsz erről az emberről? Ha bármit lehetne tenni, a doktorok már régen megmondták volna.

– Ne mondd ezt! – rikácsolja Rose. – Ne mondd azt nekem, hogy semmit se tudnak csinálni. – Megragadja Charlie-t, és fejét a kebléhez szorítja. – Normális lesz, akármit is kell csinálnunk, és akármibe kerül!

– Ezt nem lehet pénzért megvenni.

– Charlie-ról van szó! A fiadról!... az egyetlen gyermekedről! – Rose ringatja a gyermeket, közel van a hisztériához. – Nem is hallgatok rád. Nem tudnak semmit, hát azt mondják, hogy nem is lehet csinálni semmit. Dr. Guarino mindent elmagyarázott nekem. Nem akarják felkarolni a találmányát, azt mondta, mert ez bebizonyítaná, hogy nincs igazuk. Más tudóssal is csak így volt, Pasteurel és Jenningszel, meg a többivel. Mindent elmondott a te finom orvosaidról, akik félnek a haladástól!

Hogy így megfelelt Mattnak, megnyugszik, és újra magabiztos lesz. Elengedi Charlie-t, az a sarokba megy, és ott áll a falnak fordulva, rémülten és reszketve.

– Nézd – mondja Rose –, már megint felizgattad!

– Én?!

– Mindig előtte kezded ezeket a dolgokat!

– Atyaúrsten! Gyerünk már, essünk túl ezen az átkozott histórián.

Egész úton dr. Guarino rendelője felé nem beszélnek egymással. Hallgatás az autóbuszon, és hallgatás, amíg három sarkot mennek az autóbusztól a belvárosi irodaépületig. Mintegy negyedórás várakozás után dr. Guarino kijön a várószobába, és üdvözli őket. Kövér, kopaszodó férfi, és úgy tetszik, mindjárt kireped rajta a fehér orvosi köpeny. Charlie-t megbűvöli a vastag fehér szemöldök és a fehér bajusz, amely időnként megrándul. Egyszer a bajusz rándul meg előbb, és azután emelkedik föl a szemöldök, máskor viszont a szemöldök megy föl először, azután következik a bajuszrángás.

A nagy, fehér szobának, ahova Guarino vezeti őket, olyan szaga van, mintha nemrég festették volna, és csaknem üres. Egyik oldalán két íróasztal áll, a másikon egy óriási gép, rajta több sorban számlapok mutatóval, és négy hosszú, fogorvosi fűróhoz hasonló kar. Mellette fekete bőrrel bevont vizsgálóasztal áll, rajta lekötözésre szolgáló vastag, fonott bőrszíjak.

– Nos hát – szólal meg Guarino, szemöldökét felvonva. – Ez volna Charlie. – Keményen megmarkolja a gyerek vállát. – Jó barátok leszünk.

– Tényleg tud rajta segíteni, dr. Guarino? – szolt Matt. – Volt már ilyen esete? Nincs sok pénzünk...

A szemöldök, mint a redőny, ereszkedik alá, amikor Guarino a homlokát ráncolja. – Mr. Gordon, egyelőre nem beszéltem arról, hogy mit tehetek. Előbb meg kell vizsgálnom. Talán lehet rajta segíteni, talán nem. Először fizikális és mentális vizsgálatokat kell eszközölnöm, hogy megállapítsam a patológikus okokat. Később majd beszélünk a prognózisról. Tulajdonképpen, nagyon elfoglalt vagyok mostanában, és csupán azért vagyok hajlandó megnézni ezt az esetet, mert éppen egy ilyenféle idegrendszeri késleltetettséggel foglalkozó, speciális tanulmányon dolgozom. Persze ha kételyei vannak, akkor talán...

Hangja szomorúan elhal, és félrefordul, de Rose a könyökével meglöki Mattot. – A férjem egyáltalán nem így gondolja, dr. Guarino. Csak úgy beszél. – Ismét Mattra mereszi a szemét, figyelmeztetésül, hogy mentegőzzék.

Matt sóhajt. – Ha bármi mód van rá, hogy segítsen Charlie-n, mi mindent megteszünk, amit csak óhajt. Az üzlet nemigen megy mostanában. Fodrászati cikkeket árulok, de amink csak van, azt boldogan...

– Egy dologhoz azonban ragaszkodnom kell – mondja Guarino, és előretolja ajkát, mint aki elhatározásra jutott. – Ha egyszer belekezdünk, a kezelést folytatni kell. Az ilyen típusú eseteknél az eredmény gyakran hirtelen jelentkezik, több hónapi, a javulás semmi jelét sem mutató kezelés után. Nem mintha megígérném az eredményt, ezt jegyezzék meg, kérem, semmit sem garantálok! De meg kell adni a lehetőséget – különben mindnyájunknak jobb, ha el se kezdjük.

Összehúzott szemmel nézi őket, hagyja, hogy az intelem mélyre hatoljon, szemöldöke fehér ellenző, amely alól kibámul csillogó kék szeme. – Most pedig, ha szíveskednének kifáradni, hogy megvizsgálhassam a fiút.

Matt tétovázik, hogy Charlie-t egyedül hagyja-e vele, de Guarino bólint. – Ez a legjobb módja – szol, miközben kikíséri őket a várószobába. – Az eredmények mindig jelentősebbek, ha a páciens egyedül van velem, amikor a pszichoszubsztanciális vizsgálatot megejtem. A zavaró külső körülmények károsan befolyásolják a részeredményeket.

Rose diadalmasan mosolyog a férjére, és Matt alázatosan követi kifelé.

Amikor Guarino magára marad Charlie-val, megsimogatja a gyerek fejét. Kedvesen mosolyog.

– Jól van, kisfiam. Fel az asztalra.

És mert Charlie nem reagál, gyöngéden fölemeli a bőrrel bevont asztalra, és biztonságosan leszíjazza a nehéz fonott szíjjal. Az asztalnak mélyen beivódott izzadság- és bőrszaga van.

– Mama!

– Kint van. Ne félj, Charlie! Nem fog fájni egy csöppet se.

– Mamát akarom! – Charlie-t megzavarja, hogy megfosztották szabadságától. Arról nincs fogalma, hogy mit csinálnak vele, de volt már dolga más orvosokkal,

akik egyáltalán nem voltak olyan barátságosak, miután a szülei kimentek a szobából.

Guarino igyekszik megnyugtatni. – Oda se neki, kisfiam. Nem kell megijedni. Látod itt ezt a nagy gépet? Tudod, mit fogok csinálni vele?

Charlie lapul, azután eszébe jutnak anyja szavai. – Okosra fog csinálni.

– Ez az! Legalább tudod, hogy miért vagy itt. Na, most szépen hunyd be a szemed, és fekjüdj nyugodtan, én meg elfordítom a kapcsolókat. Lármát fog csapni, mint egy repülőgép, de nem bánt, és majd meglátjuk, nem tudnánk-e egy picit okosabbra csinálni, mint amilyen most vagy.

Guarino föl-kattintja a kapcsolót, az óriási gép zúgva megindul, piros és kék fények villannak föl és tűnnek el, Charlie megrémül. Lapít és reszket, nekifeszül a szíjakkal, amelyek az asztalhoz szorítják.

Visítani kezd, és Guarino gyorsan egy rongycsomót gyömöszöl a szájába. – Na, na, Charlie. Csak semmi láрма. Légy jó kisfiú. Megmondtam, hogy nem fog fájni.

Charlie megint visítani akar, de csak elfojtott fuldoklás jön ki belőle, amitől hányhatnékja támad. Értzi a ragados nedvességet a lába szára körül, és a szag azt ígéri, hogy az anyja megveri és sarokba állítja, amiért becsinált a nadrágjába. De nem tudta visszatartani! Valahányszor úgy érzi, hogy csapdába került, és elfogja a vakrémület, nem tudja visszatartani, és összezsugorítja magát. Fulladozás... rosszullet... hányinger... és minden elfeketedik.

Nem lehet tudni, mennyi idő telik el, de amikor Charlie kinyitja a szemét, a rongy már nincs a szájában, és a szíjakat eltávolították. Dr. Guarino úgy tesz, mintha nem érezné a szagot. – Na, ugye, hogy egy csöppet sem fájt?

– Neeem...

– Hát akkor mért reszketsz így? Nem csináltam egyebet, csak megindítottam az okosító gépet. Milyen érzés okosabbnak lenni, mint eddig?

Charlie megfélemezik rémületéről, és tágra nyitott szemmel nézi a gépet. – Okos lettem?

– Hát persze. Phü, menj csak egy kicsit odébb. Milyen érzés?

– Vizes. Becsináltam.

– Igen, hát... phü... legközelebb nem csinálod, ugye? Nem fogsz megijedni többet, hiszen már tudod, hogy nem fáj. Most pedig mondd meg szépen a mamádnak, hogy milyen okosnak érzed magad, és ő majd elhoz ide, hetenként kétszer, rövidhullámú agykondicionálásra, és egyre okosabb és okosabb leszel.

Charlie mosolyog. – Tudok hátrafelé menni.

– Tudsz? Lássuk – mondja Guarino, és megjátszott izgalommal becsukja a mappáját. – Hadd látom.

Charlie lassan és nagy erőfeszítéssel néhány lépést tesz hátrafelé, és mentében megbotlik a vizsgálóasztalban. Guarino mosolyog és bólint. – Ezt nevezem! No, várj csak! Te leszel a legokosabb fiú az utcáinkban, mire végzünk.

Charlie elpirul örömeiben a dicséretre és figyelemre. Ritkán mosolyognak rá az emberek, és nemigen mondják neki, hogy jól csinált valamit. Még a gép és a szíjak okozta rémület is elhalványul.

– Az egész utcába? – A gondolat annyira előnti, hogy nem tud elég levegőt szívni a tüdejébe, akármennyire igyekszik is. – Még Hymie-nél is okosabb?

Guarino mosolyogva bólint. – Hymie-nél is okosabb.

Charlie nagy csodálattal és tisztelettel nézi a gépet. A gép okosabbá teszi Hymie-nél, aki két házzal odébb lakik, és tud írni és olvasni, és cserkész. – Ez a maga gépe?

– Még nem az enyém. A banké. De nemsokára az enyém lesz, és akkor sok magadfajta kisfiút tudok majd megokosítani. – Megsimogatja Charlie fejét: – Te sokkal helyesebb vagy, mint némelyik normális kölyök, akit az anyja idehoz, abban a reményben, hogy lángész lesz belőlük, ha fölemelem az I. H.-jukat.

– Lányész lesz belőlük, ha fölemeli a hajukat? – Kezét a fejéhez emeli: vajon csinált-e a gép valamit, hogy a haja fölemelkedjék? – Maga lányészt csinál belőlem?

Guarino barátságosan nevetve megszorítja Charlie vállát. – Nem, Charlie. Ne aggódj. Lányész csak a komisz kis szamarakból lesz. Te maradsz, amilyen vagy – egy helyes kisfiú. – Aztán pedig meggondolja magát és hozzáteszi. – Persze egy kicsit okosabb, mint most.

Kinyitja az ajtót, és kivezeti Charlie-t a szüleihez. – Itt a fiú, kedves szülők. Nem lett semmi baja a vizsgálatból. Jó kisfiú. Azt hiszem, jó barátok leszünk, igaz-e, Charlie?

Charlie bólint. Azt akarja, hogy dr. Guarino szeresse őt, de megrémül, amikor meglátja anyja arckifejezését. – Charlie! Mit csináltál?!

– Csak egy kis baleset, Mrs. Gordon. Megijedt, az első alkalommal. De ne hibáztassa vagy büntesse meg miatta. Nem szeretném, ha az idejövetel a büntetés gondolatához kapcsolódna.

Rose Gordon azt sem tudja, hová legyen zavarában.

– Undorító! Nem is tudom, mit csináljak, dr. Guarino. Még otthon is megfélekedzik magáról – és néha olyankor, amikor vendégek vannak a háznál! Annyira szégyellem magam, amikor ezt csinálja.

Charlie látja anyja arcán az undort, és ettől remegés fogja el. Rövid időre elfelejtette, hogy milyen rossz fiú, és mekkora fájdalmat okoz a szüleinek. Nem tudja, miért, de megijed, ha az anyja azt mondja, hogy fájdalmat okoz neki, s ha sír és ráordít, akkor Charlie a fal felé fordítja az arcát, és halkán nyögdéssel magában.

– Ne izgassa föl a gyereket, Mrs. Gordon, és ne eméssze magát. Hozza el minden kedden és csütörtökön, ugyanebben az időben.

– De fog ez tényleg használni valamit? – kérdi Matt. – Tíz dollár meglehetősen...

– Matt! – Rose megragadja Matt kabátját. – Ilyesmiről nem beszél az ember! A tulajdon húsd és véred, és dr. Guarino az Úr segítségével talán olyanná teszi, mint a többi gyerek, és te pénzről beszélsz!

Matt Gordon mentetegetőzni akar, de aztán jobbnak látja, ha előhúzza a pénztárcáját.

– Kérem... – sóhajt dr. Guarino, mintha zavarná a pénz látványa. – A külső helyiségben, az asszisztensnőm intézi az anyagiakat. Köszönöm. – Kissé meghajol Rose előtt, kezét ráz Matt-tal, és hátra veregeti Charlie-t. Helyes fiú, nagyon helyes. – Azután újra felölti mosolyát, és eltűnik a rendelőbe vezető ajtó mögött.

Hazafelé egész úton vitatkoznak, Matt panaszkodik, hogy a fodrászati cikkeknek nincs piaca, és hogy a megtakarított pénzük fogytán van, Rose pedig válaszul azt rikácsolja, mindennél fontosabb, hogy Charlie normális legyen.

Charlie rémülten nyöszörög. A veszekedő hangokból áradó düh fájdalmat okoz neki. Alighogy belépnek a lakásba, elinal, a konyháig meg sem áll, az ajtó mögé bújik, homlokát a csempézett falhoz szorítja, reszket és nyöszörög.

Ügyet sem vetnek rá. Elfelejtették, hogy meg kellene mosdatni és tiszta holmiba bújtatni.

– Nem vagyok hisztérikus! Éppen csak torkig vagyok veled, hogy folyton panaszkodok amikor megpróbálok valamit tenni a fiadért. Nem törödsz velem! Egyszerűen nem törödsz velem!

– Nem igaz! Egyszerűen tisztában vagyok veled, hogy nem tehetünk semmit. Ha az embernek ilyen a gyereke, az egy kereszt, amit viselni kell, és szeretni kell. Én el tudom viselni, de a te bolondériádat nem állhatom. Már majdnem az egész megtakarított pénzünket elköltötted kuruzslókra és csalókra – azt a pénzt, amiből rendes, saját üzletet nyithattam volna. Igen! Ne nézz így rám! Abból a rengeteg pénzből, amit kidobtál az ablakon! Lehetne már saját borbélyműhelyem, ahelyett hogy kiköpném a tüdőmet a napi tízórai eladással. Saját műhelyem, segédekkel, akik *nekem* dolgoznak!

– Hallgass már! Nézd a gyereket, halálra rémült!

– Menj a pokolba! Most már tudom, ki a hülye nálunk! Én! Mert eltűrlek téged!
– Elviharzik, becsapja maga mögött az ajtót.

– Sajnálom, hogy zavarom, uram, de néhány perc múlva leszállunk. Újra fel kell vennie a biztonsági övét... Ó, hiszen magán van, uram. Egész úton, New Yorktól idáig, magán tartotta? Közel két órán át...

– Teljesen megfeledkeztem róla. Most már fönt hagyom, amíg leszállunk. Úgy látszik, már nem is zavar.

Most már tudom, honnan van bennem ez a szokatlan motiváció, hogy „okossá váljak”, ami kezdetben annyira elképesztett mindenkit. Ennek a gondolatnak élt Rose Gordon, ez nem hagyta nyugodni, se éjjel, se nappal. Az ő félelme, az ő

büntudata, az ő szégyene, hogy Charlie idióta. Az ő álma, hogy lehetne valamit csinálni. Az örökös kínzó kérdés: ki a hibás, ő vagy Matt? Csak amikor Norma bebizonyította, hogy lehetnek normális gyerekei, és hogy én csak a sors gonosz szeszélye vagyok – csak akkor hagyott föl a kísérletezéssel, hogy engem átformáljanak. De én, úgy hiszem, szüntelenül azt kívántam, bár olyan okos lehetnék, amilyenek Rose akart azért, hogy szeressen.

Egy furcsa dolog Guarinóval kapcsolatban. Haragudnom kellene rá azért, amit velem tett, és azért, mert becsapta Rose-t és Mattot, de valahogy nem tudok. Mindig kedves volt hozzám. Mindig volt egy vállveregetése, egy mosolya, egy bátorító szava, amivel olyan ritkán találkoztam.

Úgy bánt velem már akkor is, mint emberi lényel.

Talán hálátlanságnak hangzik, de most többek között azért is neheztelek, mert úgy érzem, kísérleti nyúlnak tekintenek. Nemur állandóan arra utal, hogy ő alakított engem azzá, ami vagyok, meg hogy egyszer majd a magamfajtból is *igazi emberi lények* válnak.

Hogyan értethetném meg vele, hogy nem ő teremtett?

Ugyanabba a hibába esik, mint a többiek, amikor egy gyengeelméjűre néznek, és nevetnek, mert nem értik, hogy emberi érzéseket támadnak meg. Nem akarja tudomásul venni, hogy már akkor is ember voltam, mielőtt idejöttem.

Lassan megtanultam, hogy uralkodjam a sértődöttségemen, hogy ne legyek olyan türelmetlen, hogy kivárjam a dolgokat. Azt hiszem, kezdek felnőtt lenni. Mindennap többet és többet tudok meg magamról, és a kezdetben csak fodrozódó emlékek most magasra törő hullámokban csapnak át rajtam.

Június 11 – A zűrzavar abban a pillanatban kezdődött, amikor megérkeztünk a chicagói Chalmers szállóba, és megtudtuk, hogy tévedés folytán csak másnap estére lesz szobánk, és addig a közeli Independence szállóban kell laknunk. Nemur dühöngött. Személyes sérelemnek tekintette a dolgot, és összeveszett mindenkivel, a liftesfiútól az igazgatóig. A hallban várakoztunk, amíg sorra minden egyes szállodaalkalmazott elment megkeresni a felettesét, hogy megtudakolja, mit lehetne tenni.

A felfordulás kellős közepén – behordták és fölhalmozták a poggyászokat körös-körül a hallban, a személyzet sürgött-forgott a kis poggyászkocsikkal, a Szövetség tagjai egy év után felismerték és üdvözölték egymást – ott álltunk mi, és egyre kényelmetlenebbül éreztük magunkat, amint Nemur igyekezett nyakon csípni azokat a tisztviselőket, akik valamilyen kapcsolatban vannak a Nemzetközi Pszichológiai Szövetséggel.

Amikor végül nyilvánvaló lett, hogy semmit sem lehet tenni az ügyben, Nemur beletörődött a ténybe, hogy első chicagói éjszakánkat az Independence-ben kell töltenünk.

Amint kiderült, a fiatalabb pszichológusok java része az Independence-ben szállt meg, és itt tartották az első nagy esti összejöveteleket is. Mindenki hallott a

kísérletről, és legtöbben tudták, ki vagyok. Akármerre mentünk, mindig fölbukkant valaki, a véleményemet tudakolta, mindenféléről, az új adórendszer hatásától kezdve a legújabb finnországi régészeti leletekig. Ez persze provokáció volt, de általános ismereteim tárházából könnyedén merítettem választ szinte bármilyen kérdésre. De hamarosan észrevettem, hogy Nemurt bosszantja az irántam megnyilvánuló általános érdeklődés.

Amikor egy bájos fiatal klinikusnő, a Falmouth Egyetemről, megkérdezte, meg tudnám-e magyarázni csökkentségem egynémely okát, közöltem vele, hogy Nemur professzor illetékes a választ erre megadni.

Nemur erre az alkalomra várt, hogy kiváló szaktudását csillogtassa, és ismeretségünk folyamán először, vállamra tette a kezét. – Nem tudjuk pontosan, mi okozza a fenilketonuriának azt a típusát, amelyben Charlie gyermekkorában szenvedett – valamiféle, a szokottól eltérő, biokémiai vagy genetikai körülmény, esetleg ionizáló avagy természetes sugárzás, vagy éppen egy vírus támadása a magzati állapotban –, bármi volt is azonban, hibás gént eredményezett, amely kitermelt egy – mondjuk talán így – rendbontó enzimet, s ez hibás biokémiai reakciókat idézett elő. Természetesen az ezáltal újonnan termelt aminosavak legyűrték a normál enzimeket, és agyi károsodást okoztak.

A lány összeráncolta a homlokát. Nem előadást várt, de Nemur már letette a garast, és folytatta, ugyanebben a modorban. – Én ezt „az enzimek kompetitív inhibíciójának” nevezem. Hadd mondjak egy példát arra, hogy miképpen is játszódik ez le. A hibás gén által termelt enzimet rossz kulcsnak tekinthetjük, amely beleillik ugyan a központi idegrendszer kémiai zárjába, de nem forog benne. És mert ott van, az igazi kulcs – a megfelelő enzim – be sem juthat a zárba. El van torlaszolva. Az eredmény? A proteinok irreverzibilis pusztulása az agyi szövetekben.

– De ha irreverzibilis – szólt közbe az egyik pszichológus, aki időközben csatlakozott a hallgatósághoz –, akkor hogyan lehetséges, hogy Mr. Gordon már nem csökkent értelmű?

– Ohó! – kukorékolt Nemur. – Én azt mondtam, hogy a szövetekben bekövetkező pusztulás irreverzibilis, nem pedig maga a folyamat. Számos kutatónak sikerült megfordítania a folyamatot, olyan kemikáliák befecskendezésével, amelyek a hibás enzimekkel vegyülve, megfelelőképpen megváltoztatják mintegy a zavart okozó kulcs molekuláris alakját. Ez a magva a mi technikánknak is. Előbb azonban eltávolítjuk az agy károsodott részeit, és engedjük, hogy a beültetett agyi szövet, amelyet vegyi úton revitalizáltunk, a normálisnál jóval nagyobb mértékben termeljen agyi proteinokat...

– Egy pillanatra, Nemur professzor – szakítottam félbe szónoklata magaslatán. – Mi a helyzet Rahadzsamatának a tárgyhoz tartozó munkájával?

Értelmetlenül nézett rám. – Kicsodának?

– Rahadzsamatinak. Az ő cikke támadja Tanida enzimek elméletét, azt a felfogást, hogy az anyagcsere útját eltorlaszoló enzim vegyi struktúrája megváltozik.

Nemur homlokát ráncolta. – Hol jelent meg a cikk fordítása?

– Még nem fordították le. Néhány nappal ezelőtt olvastam, egy hindi pszichopatológiai szaklapban.

Nemur hallgatóságára nézett, és megpróbálta egy vállrándítással elintézni a dolgot. – Nos, azt hiszem, nem kell nyugtalankodnunk. Eredményeink önmagukért beszélnek.

– De maga Tanida is előbb kifejtette a rendbontó enzim reakció útján való blokkolásának elméletét, most pedig rámutat arra, hogy...

– De kérem, Charlie... Csak azért, mert valaki elsőként fejt ki egy elméletet, az még nem jelenti azt, hogy az övé az utolsó szó a kísérleti kidolgozásban is. Azt hiszem, a jelenlevők valamennyien egyetértenek velem abban, hogy az Egyesült Államokban és Angliában folyó kutatás messze felülmúlja az Indiában és Japánban végzett munkát. Nekünk vannak a legjobb laboratóriumaink és legjobb felszerelésünk az egész világon.

– De ez nem ad feleletet Rahadzsamatinak arra az állítására, hogy...

– Sem az idő, sem a hely nem alkalmas arra, hogy ebbe belemerüljünk. Bizonyos vagyok benne, hogy mindezeket a problémákat kellően megtárgyaljuk a holnapi ülésen. – Elfordult, hogy valakivel egy kollégiumi évfolyamtársáról beszélgesse, engem pedig tökéletesen kirekesztett a vitából, s én ott álltam elképedten.

Sikerült félrevonnom Strausst, és kérdezgetni kezdtem.

– Tudom, maga mindig azt mondta nekem, hogy túl érzékeny vagyok vele szemben. Mit mondtam most, amivel így fölizzgattam?

– Alacsonyabbrendűségi érzést kelt benne, és ezt nem bírja bevenni.

– Komolyan beszélek, az isten szerelmére, mondja meg az igazat!

– Charlie, fel kell hagynia azzal a gondolattal, hogy mindenki kineveti magát. Nemur nem tudta megvitatni azokat a cikkeket, mert nem olvasta őket. Nem olvas azokon a nyelveken.

– Nem olvas hindiül és japánul? Ugyan már, miket mond!

– Charlie, nem mindenki olyan nyelvtelenség, mint maga.

– De akkor hogyan cáfolhatja meg Rahadzsamatinak a módszere elleni támadását és azt, hogy Tanida kétségbe vonja az ilyenféle beavatkozás hatékonyságát? Nemurnak tudnia kell azokról a...

– Nem... – szólt Strauss elgondolkozva. – Az a két dolgozat nyilván új keletű. Még nem volt idő rá, hogy lefordítsák.

– Úgy érti, hogy maga sem olvasta?

Vállat vont. – Én még nála is rosszabb nyelvész vagyok. De bizonyos vagyok benne, hogy mire a végső jelentések beérkeznek, az összes szaklapokat átfésülik kiegészítő adatokért.

Nem tudtam mit mondani. Megdöbbenő volt hallani, hogy beismeri, mennyire tájékozatlanok mindketten, egész témakörökben, a saját szakterületükön belül.

– Milyen nyelven tud? – kérdeztem.

– Franciául, németül, spanyolul, olaszul, és svédül is elboldogulok valahogy.

– És oroszul kínaiul, portugálul nem tud?

Ne feledjem el, mondta, hogy mint gyakorló pszichiáternek és idegsebésznek, nagyon kevés ideje van a nyelvekre. És az antik nyelvek közül csak latinul és görögül olvas. Az ősi keleti nyelvek közül egyet sem ismer.

Láttam, hogy szeretné befejezni a beszélgetést, de sehogyan sem tudtam még elengedni; rá kellett jönnöm, hogy tulajdonképpen mennyit is tud.

Rájöttem!

Fizika: a tér-kvantumelméleten kívül semmit. Geológia: semmit a geomorfológiáról, a rétegtanról, sőt a kőzettanról sem. Semmit a mikro- és makroökonómiaelméletről. Matematikából alig többet a variációszámításnál elemi szinten, és egyáltalán semmit a Banach-algebráról vagy a Riemann-féle „N” dimenziós térről. És ez még csak az előszele volt a meglepetéseknek, amelyek ezen a hétvégén rám vártak.

Nem bírtam tovább ott maradni az összejövetelem. Megléptem, hogy járjak egyet, és mindent átgondoljak. Csalók – mind a ketten! Megjátszották a lángészt. Pedig csak közönséges emberek, akik vaktában dolgoznak, és úgy tesznek, mintha képesek volnának világosságot hozni a sötétségbe. Miért hazudik mindenki? Ismerőseim közül senki sem az, aminek látszik. Ahogy a sarkon befordultam, hirtelen megpillantottam Burtöt, aki utánam jött.

– No, mi van? – szoltam, amikor utolért. – Engem követ?

Vállat vont, és zavartan nevetett. – Első számú kiállítási darab, az előadás sztárja. Nem engedhetjük, hogy valamelyik motorizált chicagói cowboy eltíporja, vagy megtámadják és kifosszák a State Streeten.

– Nem szeretem, ha őrizetben tartanak.

Kerülte a pillantásomat, amint jött mellettem, zsebre vágott kézzel. – Nyugalom, Charlie. Az öreg rettenetesen ideges. Ez a kongresszus nagyon sokat jelent neki. A hírneve forog kockán.

– Nem is tudtam, hogy ennyire szívügye – gúnyolódtam, mert visszaemlékeztem azokra az alkalmakra, amikor Burt arról panaszkodott, hogy a professzor milyen kicsinyes és törtető.

– Nem szívügyem. – Kihívóan nézett rám. – De az egész életét erre tette föl. Ő nem Freud, vagy Jung, vagy Pavlov, vagy Watson, de valami fontosat csinál, és én tisztelem a hivatástudatát – talán annál is inkább, mert átlagember létére kiváló ember munkáját próbálja elvégezni, mialatt a kiváló emberek mind bombagyártással foglalkoznak.

– Szeretném hallani, hogy átlagembernek nevezi szemtől szemben.

– Az nem számít, hogy ő mit tart magáról. Persze hogy öntelt, na és aztán? Ilyenfajta egóra van szükség, hogy valaki ilyesmit megkíséreljen. Elég sok hozzá

hasonló embert ismertem, tudom jól, hogy az önhittségnek és a magabiztosságnak ez a keveréke csalhatatlan tanújele a bizonytalanságnak és a félelemnek.

– Meg a szélhámosoknak és a sekélyességnek – tettem hozzá. – Most olyannak látom őket, amilyenek: szélhámosok! Nemurról ezt már gyanítottam. Látszik, hogy mindig fél valamitől. De Strauss meglepett.

Burt hallgatott, és nagyot sóhajtott. Betértünk egy büfébe kávézni, és ha nem néztem is Burt arcát, ez a hang elárulta elkeseredését.

– Úgy gondolja, hogy nincs igazam?

– Maga nagyon gyorsan tette meg ezt a hosszú utat – mondta Burt. – Magának most nagyszerű agya van, az intelligenciáját valójában nem is lehet kiszámítani, nagyobb tudást szívott magába mostanáig, mint amekkorát legtöbb ember egy hosszú élet során föl tud szedni. De maga féloldalas lett. Tud sok mindent. Meglát sok mindent. De nem fejlődött ki magában a megértés, vagy – utálok ezt a szót! – az elnézés. Szélhámosnak nevezte őket, de mikor állította akármelyikük is, hogy tökéletes vagy emberfeletti emberek? Ők átlagemberek csupán, maga pedig lángész!

Zavartan abbahagyta, hirtelen ráeszmélt, hogy kioktat.

– Folytassa.

– Találkozott már Nemur feleségével?

– Nem.

– Ha meg akarja érteni, hogy miért olyan ideges állandóan, még akkor is, ha minden jól megy a laborban és az előadásain, meg kell ismernie Bertha Nemurt. Tudja, hogy ő szerezte a profnak a katedrát? Tudja, hogy az apja befolyását használta föl, hogy szubvenciót szerezzen neki a Welberg Alapítványtól? Most meg belehajszolta ebbe az idő előtti bejelentésbe a kongresszuson. Amíg magának nem volt dolga ilyen asszonnyal, addig ne gondolja, hogy megérti ezt az embert.

Nem szóltam semmit, és láttam, hogy szeretne visszamenni a szállóba. Visszafelé egész úton hallgattunk.

Lángész vagyok? Nem hiszem. Egyelőre legalábbis nem. Ahogy Burt az egyetemi zsargon finomkodásain gúnyolódva mondaná, *kivételes* vagyok – demokratikus jelző, arra való, hogy kikerüljünk az olyan kárhozatos címszavakat, mint: *tehetséges* és *szerény képességű* (ami *okosat* és *csökkent értelműt* jelent valójában), és mihelyt a *kivételes* szó kezd valamit jelenteni, nyomban megváltoztatják. Az elv úgy látszik az: csak addig használj egy kifejezést, amíg az senkinek nem jelent semmit. A *kivételes* szó érvényes a színpad mindkét végére, én tehát egész életemben *kivételes* voltam.

Különös dolog a tanulás; minél tovább haladok, annál több olyan dolgot látok, aminek eddig a létezéséről sem tudtam. Röviddel ezelőtt még ostobán azt gondoltam, hogy mindent meg tudok tanulni, a világ minden tudományát. Most csupán azt remélem, hogy tudomást vehetek a létezéséről, és felfoghatok egy szemernyit belőle. Van erre idő?

Burt haragszik rám. Türelmetlennek tart; és nyilván a többiek is. De visszafognak, és igyekeznek a helyemen tartani. Hol a helyem? Ki és mi vagyok most? És milyen türelmetlenek lesznek, ha megpróbálom ezt megbeszélni velük! Nem szívesen ismerik be, hogy nem tudják. Ellentmondásnak látszik, hogy egy Nemur-féle átlagember annak merészeli magát szentelni, hogy másokból lángészt faragjon. Szeretné, ha úgy emlegetnék, mint a tudás új törvényeinek felfedezőjét – mint a pszichológia Einsteinjét. És megvan benne a tanító félelme attól, hogy növendéke túlszárnyalja. A mester rettegése, hogy munkájának hitelét a tanítvány megrontja. (Nem mintha én a szó igazi értelmében Nemur növendéke vagy tanítványa volnék, mint Burt.)

Azt hiszem, érthető Nemur félelme, hogy kiderül, hogy ő csak gólyalábon járó ember az óriások között. A kudarc most, ezen a ponton, tönkretenné. Ahhoz már öreg, hogy mindent előlről kezdjen.

Akármilyen meghökkentő is fölfedezni az igazságot azokról az emberekről, akiket tiszteltem, és akikre felnéztem, mégis azt hiszem, Burtnek van igaza. Nem szabad türelmetlennek lennem velük. Az ő elgondolásuk és ragyogó munkájuk tette lehetővé a kísérletet. Őrizkednem kell attól a természetes hajlandóságtól, hogy lenézzek rájuk, most, amikor felülmúltam őket.

Tisztában kell lennem azzal, hogy amikor folyvást egyszerű beszédre és írásra intenek, azért, úgymond, hogy akik ezeket a jelentéseket olvassák, meg is értsék – akkor önmagukról is beszélnek. De mégis, félelmetes tisztában lenni azzal, hogy sorsom emberek kezében van, akik nem óriások, mint ahogyan valaha gondoltam; emberek kezében, akik nem tudnak mindenre válaszolni.

Június 13 – Nagy érzelmi feszültségben diktálom a következőket. Faképnél hagytam az egészet. Repülőgépen vagyok, vissza New York felé, egyedül, és sejtelmem sincs, mit fogok csinálni, ha odaérek.

Beismerem, eleinte megilletődött tisztelettel gondoltam a nemzetközi kongresszusra, ahol kutatók és tudósok gyűlnek össze, hogy eszméiket megvitassák. Ez az a hely, úgy gondoltam, ahol az egész elmélet igazolódik. Ez más lesz, mint azok a meddő főiskolai beszélgetések, mert ezek az emberek a pszichológiai kutatás és műveltség legmagasabb szintjén állnak, ezek a tudósok, akik a könyveket írták és az előadásokat tartották, a szaktekintélyek, akiket mindenki idéz. Ha Nemur és Strauss átlagemberek is, akik képességeiket meghaladó munkát végeznek, a többivel bizonyára egészen másképp lesz. Amikor az ülés ideje elérkezett, Nemur beteretelt bennünket a nehéz barokk bútorzatú, óriási hallba, föl a hatalmas, kanyargós márványlépcsőn, keresztül a kezetrázók, bólingatók és mosolygók egyre sűrűsödő gomolyagán. Csatlakozott hozzánk két másik professzor a Beekmanról, akik csak ma reggel érkeztek Chicagóba, White és Clinger professzorok egy kicsit jobbra, egy-két lépéssel Nemur és Strauss mögött mentek, míg Burt és én zártuk be a menetet.

Az előttünk állók szétváltak, és utat engedtek nekünk a nagy bálterembe, és Nemur integetett a riportereknek és fényképészeknek, akik azért jöttek, hogy első kézből értesüljenek mindazon elképesztő dolgokról, amelyek alig több, mint három hónap leforgása alatt történtek egy csökkent értelmű felnőtellel.

Nemur nyilvánvalóan előzetes sajtóközleményeket adott le, hírverés céljából.

Az ülésen elhangzott egyik-másik előadás nagy feltűnést keltett. Egy alaszakai csoport kimutatta, hogy az agy különböző részeinek stimulációja a tanulási képesség jelentős fejlődését idézi elő; egy új-zélandi csoport pedig föltérképezte az agynak azokat a részeit, amelyek a felfogóképességet és az ingerretenciákat irányítják.

De voltak másféle előadások is: P. T. Zellerman tanulmánya arról, hogy fehér patkányok mennyi idő alatt tudnak eligazodni egy útvesztőben, ha a sarkok nem szögletesek, hanem legömbölyítettek, vagy Worfel előadása az intelligencia szintjének hatásáról a rézuszmajmok reagálási idejére. Az ehhez hasonló előadások felbosszantottak. Pénzt, időt és energiát pocsékolni csipcsup dolgok aprólékos analizisére! Burtnek igaza volt, amikor dicsérte Nemurt és Strausst, amiért inkább valami fontos és bizonytalan dolognak szentelték magukat, mint holmi jelentéktelen és biztonságos témának.

Csak azt szeretném, ha Nemur emberi lénynek tekintene.

Az elnök kihirdette, hogy a Beekman Főiskola bejelentése következik, mi pedig helyet foglaltunk az emelvényen, egy hosszú asztal mögött – Burt és én, közöttünk Algernon a ketrecében. Mi voltunk az est főattrakciója, és amikor elhelyezkedtünk, az elnök megkezdte bevezetőjét. Szinte vártam, hogy mint a kikiáltó, így kezd: *Nagyérdemű Közönség! Lépjenek be, és tekintsék meg az attrakciót! Ilyet még nem látott a tudományos világ! Hogyan lesz egy egérből és egy idiotából lángész! Nem csalás, nem ámitás! Minden meg lesz mutatva, minden meg lesz magyarázva!*

Beismerem, hogy kötekedő hangulatban jöttem ide.

Az elnök mindössze ennyit mondott: – A következő előadás nem szorul bevezetésre. Mindnyájan hallottunk arról a bámulatra méltó munkáról, amely a Welberg Alapítvány támogatásával a Beekman Főiskolán folyik, és amelyet Nemur professzor, a Pszichológiai Osztály vezetője, dr. Strauss-szal, a Beekman Neuropszichiátriai Központ munkatársával együttműködve irányít. Nem kell hangsúlyoznom, hogy ezt a jelentést mindnyájan nagy érdeklődéssel vártuk. Átadom a szót Nemur professzornak és dr. Straussnak.

Nemur kegyesen bólintott az elnök dicsérő szavaira, és a pillanat diadalérzetében Straussra hunyorított.

A Beekman első előadója Clinger professzor volt.

Kezdtém ingerült lenni, és láttam, hogy Algernont felizgatja a füst, a zszibongás, a szokatlan környezet, és idegesen mászkál a ketrecben. Az a különös kényszerképzetem támadt, hogy kinyitom a ketrecét, és kiengedem. Képtelen

gondolat volt – inkább vágy, mint gondolat –, és igyekeztem nem tudomásul venni. De ahogy hallgattam Clinger professzor sablonos előadását, „A balkezes céldobozos T-útvesztő hatása, egybevetve a jobbkezes céldobozos T-útvesztővel” témáról, azon kaptam magam, hogy Algernon ketrecének zárszerkezetével babrálok.

Rövidesen (mielőtt Strauss és Nemur felfedik mindent betetőző eredményeiket) Burt előadása következik, amely az Algernon számára kitervelt intelligencia- és felfogóképesség-vizsgálatok eljárásait és eredményeit részletezi. Ezt követi majd a demonstráció, amelynek során Algernon képességeit teszik próbára. Egy problémát kell megoldania, hogy hozzájuthasson táplálékához. (Ez az, amit én állandóan rosszaltam.)

Nem mintha valami kifogásom lett volna Burt ellen. Mindig őszinte volt hozzám – sokkal inkább, mint a többiek –, de amikor leírta a fehér egeret, amelynek megnövelték az intelligenciáját, ő is éppen olyan öntelt és mesterkéltnak volt, mint a többiek. Mintha csak a professzori talárt próbálná magára. Ezen a ponton inkább Burt iránt érzett barátságom miatt fékeztem magam, mint bármi más okból. Ha kiengedem Algernont a ketrecéből, az ülés káoszba fullad, s végül is ez Burt első fellépése a tudományos előléptetésért folyó féktelen versengésben.

Ujjaim a ketrecajtó reteszén voltak, és abból, ahogy Algernon rózsaszín-savanyúcukor szemével kezem mozgását figyelte, biztosra vettem, hogy tudja, mit forgatok a fejemben. Ebben a pillanatban Burt elvette a ketrecet a demonstrációhoz. Elmagyarázta az emelő zár bonyolultságát, és a zár nyitásához szükséges problémamegoldási képességet. (Vékony műanyag zárnyelvek csúsznak különböző helyekre, aszerint, ahogy az egér irányítja, amelynek emeltyűk sorozatát kell megnyomni, megfelelő sorrendben.) Algernon intelligenciájának növekedésével arányosan növekedett a gyorsaság is, amellyel a problémát megoldotta – ez eddig nyilvánvaló volt. De ezután Burt felfedett valamit, amiről nem tudtam.

Intelligenciája csúcspontján Algernon teljesítménye egyenetlenné vált. Burt jelentése szerint bizonyos alkalmakkor egyáltalán nem volt hajlandó dolgozni – még akkor sem, ha láthatóan éhes volt –, máskor pedig megoldotta ugyan a problémát, de ahelyett hogy megette volna a jutalomtáplálékot, nekirontott a ketrec falának.

Amikor a hallgatóságból valaki azt kérdezte Burttól, hogy vajon ennek a szeszélyes viselkedésnek a megnövelt intelligencia volna a közvetlen okozója, Burt kitérő választ adott: – Nekem személy szerint nincs elegendő bizonyítékom arra, hogy ezt a végkövetkeztetést vonjam le. Vannak más lehetőségek is. Lehetséges, hogy mind a kettőt, a megnövelt intelligenciát és a szeszélyes viselkedést egyaránt, az eredeti sebészi beavatkozás idézte elő, és az egyik nem folyománya a másiknak. Az is lehetséges, hogy ez a szeszélyes viselkedés Algernon kizárólagos sajátossága. A többi kísérleti egéknél ez a tünet nem

jelentkezett, igaz viszont, hogy a többi egér közül egyik sem ért el ilyen magas szintű intelligenciát, és nem is tartotta meg olyan hosszú ideig, mint Algernon.

Azonnal láttam, hogy ezt a közlést elhallgatták előttem. Gyanítottam az okát, és bosszankodtam, de ez semmiség volt ahhoz a haraghoz képest, amit akkor éreztem, amikor sor került a filmekre.

Nem tudtam, hogy az én kezdeti magatartásomat és a vizsgálataimat filmre vették. Ott álltam az asztalnál, Burt mellett, zavartan, tátott szájjal próbáltam végigmenni az útvesztőn, a villanypálcikával. Valahányszor ütést kaptam, az arckifejezésem megváltozott; előbb a nevetséges, tágra meredt szemű ámulat ült ki rajta, aztán újra az a bárgyú mosoly. Valahányszor ez megtörtént, a közönség hangosan nevetett. Verseny verseny után ismétlődött, és mindegyiket mulatságosabbnak találták, mint az előzőt.

Hajtogattam magamnak, hogy ezek itt nem szájfájó érdekesség-hajhászok, hanem megismerést kereső tudósok. Nem tehetnek róla, hogy mulatságosnak találják a filmet, mégis, amikor Burt, megérezve a hangulatot, szellemes megjegyzésekkel kísérte a vetítést, heves vágy fogott el, hogy alaposan megtréfáljam őket. Még mulatságosabb lenne látni Algernont, amint kiszökik a ketrecéből, és látni, amint az egész gyűlés szétszalad, és a tudósok négykézláb mászkálnak, hogy megpróbálják kézre keríteni a kereket oldott kis fehér zsenit.

De uralkodtam magamon, és mire Strauss az emelvényre lépett, a kísértés elmúlt.

Strauss főleg az idegsebészet elméletével és gyakorlatával foglalkozott, részletesen előadta, hogy a hormonirányító központok feltérképezésével foglalkozó úttörő tanulmányok miképpen tették lehetővé számára, hogy izolálja és stimulálja ezeket a központokat, miközben egyidejűleg eltávolítja az agykéreg hormongátló anyagokat termelő részeit. Elmagyarázta az enzimblokk-elméletet, majd leírta testi kondícióját a sebészi beavatkozás előtt és után. Fényképek (nem tudtam ezekről a felvételekről) jártak kézről kézre, magyarázó megjegyzésekkel, és láthattam a bólogatásokból és mosolyokból, hogy legtöbben egyetértenek Strauss-szal abban, hogy a „bamba, üres arckifejezés” átváltozott „élénk, intelligens kifejezésre”. Ugyancsak részletesen tárgyalta a terápiás kezeléseinkkel kapcsolatos aspektusokat, különös tekintettel a szabad asszociálás iránti megváltozott magatartásomra.

Egy tudományos demonstráció részeként jöttem ide, és számítottam rá, hogy kiállítanak, de mindnyájan folyton úgy beszéltek rólam, mintha valamiféle újonnan alkotott tárgy lennék, amit most mutatnak be a tudományos világnak. Ebben a teremben senki sem tekintett engem egyéniségnek – emberi lénynek. „Algernon és Charlie” és „Charlie és Algernon”, ez az állandó párosítás rávilágított, hogy mindkettőnkre úgy gondolnak, mint kísérleti állatra, amely a laboratóriumon kívül nem is létezik. De a haragtól eltekintve sem tudtam szabadulni a gondolattól, hogy valami nincs rendben.

Végül Nemuron volt a beszéd sora, hogy mint a tervezet irányítója, mindent összegezzem; hogy mint egy ragyogó kísérlet megteremtője, magára vonja a reflektorfényt. Ez volt Nemur életének nagy napja.

Igen hatásos volt, ahogy ott állt az emelvényen, és miközben beszélt, akaratlanul is bólogtam, egyetértettem vele olyan dolgokban, amelyeket igaznak tudtam. Hosszasan leírta a vizsgálatot, a kísérletet, a sebészi beavatkozást, és az azt követő szellemi fejlődést, előadását pedig az előmeneteli jelentéseimből vett idézetekkel illusztrálta. Nemegyszer arra eszméltem, hogy hallom, amint valami személyes vagy ostoba dolgot olvas fel a hallgatóságnak. Hála Istennek, elég óvatos voltam, és a legtöbb részletet Alice-ról és magamról visszatartottam, magánirataim között.

Ekkor, összefoglalójának egyik pontjánál, ezt mondta: – Mi, akik a Beekman Főiskolán ezen a tervezeten dolgoztunk, meglepéssel vehetjük tudomásul, hogy kezelésbe vettük a természet egy balfogását, és új technikánk segítségével felsőbbrendű emberi lényt alkottunk belőle. Amikor Charlie hozzánk került, a társadalmon kívül állt, egyedül a nagyvárosban, gondoskodó barátok, rokonok nélkül, a normális élethez szükséges szellemi eszközök nélkül. Nem volt múltja, nem volt kapcsolata a jelennel, sem pedig a jövőbe vetett reménye. Bátran állíthatjuk, hogy e kísérlet előtt Charlie Gordon valójában nem is létezett...

Nem tudom, miért vettem annyira rossz néven, hogy úgy gondolnak rám, mint magánkincstárunk egy újonnan vert érméjére, de bizonyos, hogy annak a gondolatnak a visszhangja volt, amely ott zengett agyam kamráiban, amióta csak Chicagóba érkeztünk. Szerettem volna fölállni és mindenkinek bebizonyítani, hogy Nemur milyen ostoba, szerettem volna az arcukba kiáltani: *Emberi lény vagyok, személyiség – családdal, emlékekkel és múlttal –, és az is voltam, mielőtt még abba a műtőbe begurítottak!*

Ugyanekkor a heves haragom mélyén alakuló, mindent megvilágító tisztánlátás megmutatta, hogy mi zavart, miközben Strauss beszélt, és miközben Nemur kiegészítette az adatait. Hát persze hogy hibát követtek el! A változás tartósságának bizonyításához szükséges várakozási időtartam statisztikai értékelését a szellemi fejlődés és tanulás területén végzett korábbi kísérletekre alapították, átlagosan ostoba vagy átlagosan intelligens állatok várakozási időtartamának figyelembevételével. Nyilvánvaló azonban, hogy a várakozási időtartamot meg kellett volna hosszabbítani olyan esetekben, amikor az állat intelligenciáját kétszeresére vagy háromszorosára növelték.

Nemur következtetései koraiak voltak. Mert mindkettőnkénél, Algernonnál és nálam is, több időre lett volna szükség, hogy megállapíthassák: tartós-e a változás. A professzorok tévedtek, és erre senki sem jött rá. Szerettem volna felugrani és megmondani nekik, de mozdulni sem tudtam. Algernonhoz hasonlóan, háló mögött találtam magam, a ketrecben, amelyet ők építettek körém.

Most jönnek majd a kérdések, s hogy a vacsorámat megkaphassam, produkálnom kell magamat e kiváló gyülekezet előtt. Nem! Ki kell jutnom innen!

– ...Bizonyos értelemben, ő a modern pszichológiai kísérletek gyümölcse. Ahelyett, aki azelőtt volt: gyengeelméjű, üres héj, a társadalom tehertétele, amelynek beszámíthatatlan magatartásától félni kell – ahelyett most itt áll egy férfi, telve emberi méltósággal és fogékonysággal, készen arra, hogy elfoglalja helyét a társadalomban, annak teljes értékű tagjaként. Szeretném, ha meghallgatnák Charlie Gordon néhány szavát...

Az istenfáját! Azt sem tudja, miről beszél! A kényszerítő vágy hatalmába kerített. Megigézetten figyeltem, ahogy kezem, akaratomtól függetlenül, megmozdul, s elhúzza a reteszt Algernon ketrecén. Amint kinyitottam, Algernon rám nézett és megállt. Azután megfordult, kiszökkent ketrecéből, és végigiramodott a hosszú asztalon.

Először elvesztettem szem elől – kis fehér folt a fehér damasztterítőn –, amíg egy nő az asztal mellett föl nem sikoltott, és ahogy talpra ugrott, fölborította a székét. Mögötte vizeskorsók dőltek föl, és ekkor Burt fölkiáltott: – Algernon kiszabadult! – Algernon leugrott az asztról a dobogóra, s onnan a padlóra.

– Fogják meg! Fogják meg! – rikoltotta Nemur, miközben a hallgatóság, amelynek szándékai megoszlottak, kezek és lábak kusza gomolyagává alakult. Néhány nő (valószínűleg nem kísérletezők) megpróbált fölállni az ingatag, összehajtható székekre, míg mások, akik segíteni akartak Algernon kézre kerítésében, felborították őket.

– Csukják be a hátsó ajtókat! – kiáltotta Burt, mert jól tudta: Algernon elég okos ahhoz, hogy abba az irányba tartson.

– Gyorsan! – hallottam a saját hangomat. – Az oldalajtóhoz!

– Az oldalajtóhoz! – visszhangozta valaki.

– Fogják meg! Fogják meg! – rimánkodott Nemur. A tömeg a hatalmas bálteremből a folyosóra tódult, míg Algernon a gesztenyebarna futószőnyegen vágatva vezette a komikus hajtóvadászatot a XIV. Lajos korabeli asztalok alatt, cserepes pálmák körül, föl a lépcsőn, be a sarkon, le a lépcsőn, ki a nagy előcsarnokba – s a tömeg egyre nőtt. Az előcsarnokban fel-alá rohangáló sokaság, amint egy fehér egeret üldöz, amely legtöbbjüknél okosabb – ennél mulatságosabbat már régen nem láttam.

– Csak ne vessen! – horkant rám Nemur, akivel majdnem egymásba szaladtunk. – De ha nem találjuk meg, az egész kísérlet veszélyben van.

Úgy tettem, mintha egy papírkosár alatt keresném Algernont. – Mondjak valamit? – szóltam. – Maga tévedett. De lehet, hogy a mai nap után ez már egyáltalán nem is számít.

Másodpercek múlva fél tucat nő rohant ki sikoltozva a női mosdóból, szoknyájukat kétségbeesetten szorosra markolták lábszáruk körül.

– Ott benn van! – visította valaki. De a kutatók tömegét egy pillanatra megállította a felirat az ajtón: *Hölgyek*. Én voltam az első, aki áthágtam a láthatatlan akadályon, és beléptem a szentélybe.

Algernon az egyik mosdókagylón üldögélt, és bámulta magát a tükörben.

– Gyere – mondtam neki. – Szökjünk meg.

Hagyta, hogy fölemeljem és betegyem a zsebembe. – Maradj nyugton, amíg nem szólok...

A többiek büntudatos arccal özönlöttek be az ajtón, mintha arra számítottak volna, hogy sikoltozó, meztelen nőszemélyekre bukkannak. Kimentem, miközben ők átkutatták a mosdót, és még hallottam Burt hangját: – A szellőztetőakna! Talán ott ment föl.

– Nézz utána, hová vezet! – szólt Strauss.

– Te menj föl az emeletre! – mondta Nemur, és Strauss felé intett. – Én lemegyek az alagsorba.

Ekkor kiözönlöttek a női mosdóból, és az erők megoszlottak. Én a Strauss-különítményt követtem, fel az emeletre, ahol azt akarták megállapítani, hová vezet a szellőztető.

Amikor Strauss és White, meg vagy fél tucat kísérőjük befordult jobbra, a B folyosóra, én balra fordultam, a C folyosóra, beszálltam a liftbe, és a szobámba mentem.

Bezártam az ajtót magam mögött, és megveregettem a zsebemet. Egy rózsaszín orrocska meg egy fehér szörpamacs bújt elő, és körülnézett. – Épp csak becsomagolom a holmimat – mondtam –, aztán lelépünk, csak mi ketten, egy pár ember-csinálta menekülő lángész.

Berakattam a szolgálával a táskákat és a magnetofont egy várakozó taxiba, kifizettem a szállodaszámlámat, és kabátzsebemben a hajsza fészkelődő célpontjával, kísétáltam a forgóajtón. Felhasználtam New Yorkba szóló menettérti repülőjegyemet.

Úgy terveztem, nem megyek vissza a lakásomra, hanem benn a városban, egy szállodában töltök egy-két éjszakát. Az lesz a főhadiszállásunk, míg bútorozott lakást keresek, valahol a város szívében. Közel akarok lenni a Times Square-hez.

Most, hogy mindent elmondtam, sokkal jobban érzem magam – bár egy kissé bután. Igazán nem is tudom, miért izgattam fel magam annyira, vagy hogy mit keresek egy lökhajtásos gépen, visszafelé New Yorkba, az ülés alatt pedig egy cipődobozban Algernon. Nem szabad pánikba esnem. A tévedés nem jelent szükségszerűen végzetes hibát. Éppen csak annyit, hogy a dolgok nem olyan véglegesek, mint ahogy Nemur gondolja. De hova megyek innen?

Először látnom kell a szüleimet. Amilyen hamar csak lehet.

Talán már nincs is annyi időm, mint ahogy gondoltam...

14. Előmeneteli jelentés

Június 15 – Szökésünk híre tegnap jutott el az újságokhoz, és a bulvárlapoknak nagy napjuk volt. A *Daily Press* második oldalán megjelent egy régi fényképem és egy fehér egeret ábrázoló rajz. A főcím így szólt: *Idióta-Lángész és Fehér Egér ámokfutása!* A tudósítás szerint Nemur és Strauss azt állítja, hogy én

iszonyú feszültség alatt voltam, és nem kétséges, hogy hamarosan visszatérek. Ötszáz dolláros jutalmat ajánlottak föl Algernonért, nem sejtve, hogy együtt vagyunk.

Mikor az ötödik oldalra lapoztam, a történet folytatásához, nagy elképedésemre anyám és húgom fényképét találtam ott. Valamelyik riporter nyilvánvalóan utánajárt a dolognak.

IDIÓTA-LÁNGÉSZ HOLLÉTÉRŐL HÚGÁNAK SEJTELME SINCS (A *Daily Press* különtudósítása)

Brooklyn, N. Y., június 14. – Miss Norma Gordon, aki édesanyjával, Rose Gordonnal, Brooklyn, N. Y. Marks Street 4136 szám alatt lakik, tagadja, hogy tudomása lenne bátyja hollétéről. Miss Gordon kijelentette: – Nem láttuk, és nem hallottunk róla több mint tizenhét éve.

Miss Gordon azt mondja, hogy halottnak hitte a bátyját, egészen idén márciusig, amikor a Beekman Főiskola pszichológiai osztályának vezetője az engedélyét kérte, hogy Charlie-t egy kísérletben fölhasználhassák.

– Anyám úgy mondta nekem, hogy Charlie-t beadták a Warrenbe (Warren Állami Otthon és Munkaterápiás Iskola, Warren, Long Island) – mondta Miss Gordon –, és ott néhány évvel később meghalt. Sejtelmem sem volt róla, hogy életben van.

Miss Gordon kéri, hogy ha valaki tud bátyja hollétéről, közölje a családdal, a fenti címen.

Az apa, Matthew Gordon, aki nem él együtt feleségével és lányával, jelenleg a Bronxban borbélyüzletet tart fenn.

Egy darabig bámultam az újságcikket, aztán visszalapoztam, és megint a fényképet néztem. Hogyan tudnám leírni őket?

Nem mondhatom, hogy emlékszem Rose arcára. Habár ez a nem régi felvétel éles, én mégis a gyermekkor fátyolán át látom őt. Ismertem, és mégsem ismerem fel. Ha elmegyünk egymás mellett az utcán, nem ismerem fel, de most, hogy tudom: az anyámat látom, már megkülönböztetem a homályos részleteket – igen!

Keskeny arc, elrajzolt vonások. Hegyes orr és áll. És szinte hallok a fecsegését és madár-sipítózását. Haja szigorú kontyban. Sötét szeme belém szúr. Szeretném, ha a karjába venne, azt mondaná, hogy jó fiú vagyok, de ugyanakkor szeretnék elhúzódni, hogy kikerüljem a pofont. Az arcképétől is megremegek.

És Norma? Neki is keskeny az arca. Vonásai nem olyan élesek, csinos, de nagyon hasonlít anyámhoz. Vállára hulló haja lágyabbá teszi arcát. A nappaliszoba díványán ülnek.

Rose arca idézte föl a félelmetes emlékeket. Két személyt jelentett nekem, és sohasem tudtam előre, melyik lesz. Másoknak talán elárulta egy kézmozdulata,

felhúzott szemöldöke, homlokráncolása – húgom fölismerte a vihar előjeleit, és mindig elérhető távolságon kívül maradt, valahányszor anyám dühe fellobbant –, de engem mindig váratlanul ért. Idegnyugtató szavakért mentem hozzá, és ő haragját zúdította rám.

Máskor viszont gyengédséget kaptam tőle; ölelése akár a meleg fürdő, hajamat, homlokomat simogatja a keze, és gyermekkorom templomára vési e szavakat:

Olyan, mint a többi gyerek! Jó fiú.

Az áttűnő fényképen keresztül a múltba nézve, látom magamat és apámat, amint a bölcső fölé hajolunk. Fogja a kezemet, és azt mondja: – Itt van. Nem szabad hozzányúlnod, mert nagyon kicsi, de ha megnő, akkor lesz egy húgocskád, akivel játszatsz.

Látom anyámat a hatalmas ágyban, sápadt, tésztaszínű karja emyedten hever az orchideamintás paplanon, aggódva emeli föl fejét. – Ügyelj a fiúra, Matt...

Ez akkor volt, amikor még nem változott meg irányomban, s most már tisztán látom, hogy azért nem, mert még nem tudhatta, hogy Norma olyan lesz-e, mint én, vagy nem. Csak később, amikor már biztosan tudta, hogy imája meghallgatást nyert, és Norma az átlagos intelligenciának minden jelét kimutatta – csak akkor kezdett anyám hangja megváltozni. Nemcsak a hangja: az érintése, a pillantása, pusztá jelenléte, minden megváltozott. Úgy tűnt, mintha a mágnes sarkai visszájukra fordultak volna, ahol azelőtt vonzottak, most ott taszítottak. Most már látom, hogy Norma kertünk virága volt, és én csupán gyomként tenyészhettem ott, ahol senki sem látott, homályos zugokban és sötét helyeken.

Ahogy néztem az arcát az újságban, hirtelen gyűlölet fogott el. Jobb lett volna, ha nem törődik az orvosokkal, tanítókkal és másokkal, akik annyira siettek meggyőzni arról, hogy idióta vagyok, és elfordították őt tőlem, úgyhogy éppen akkor kaptam tőle kevesebb szeretetet, amikor sokkal többre lett volna siükségem.

Mi haszna lenne most találkozni vele? Mit mondhatna el rólam? És mégis – kíváncsi vagyok! Hogyan reagálna?

Találkozzam vele, és nyomozzak a múltban, hogy megtudjam, mi voltam? Vagy felejtsem el? Érdemes megismerni a múltat? Miért olyan fontos számomra, hogy azt mondjam neki: Mama, nézzen rám. Már nem vagyok csökkent értelmű többé. Normális vagyok. Több a normálisnál. Lángész vagyok!

Bár igyekszem őt gondolataimból kizárni, a múlt emlékei visszaszivárognak, hogy megfertőzzék a jelent. Egy másik emlék, amikor sokkal idősebb voltam:

Veszekedés:

Charlie fekszik az ágyban, állig betakarózva. A szoba sötét, csak egy keskeny, sárga fénycsík hatol a nyitott ajtón át a sötétségbe, hogy összekösse a két világot. Beszédet hall, nem érti, de érzi, mert a hangjuk érdekessége azt jelenti, hogy róla beszélnek, ezt a hangot mindig homlokráncolással hozza kapcsolatba.

Már majdnem aludt, amikor a fénysugáron át a halk hangok hangos vitatkozással erősödtek; az anyja hangja éles, fenyegető, mint aki megszokta, hogy hisztériával szerezzen érvényt akarátának. – El kell őt küldeni! Nem akarom, hogy tovább is itt legyen a háznál a kislánnyal együtt! Hívd föl dr. Portmant, és mondd meg neki, hogy el akarjuk küldeni Charlie-t a Warren Állami Otthonba!

Apám hangja szilárd, megnyugtató. – Magad is tudod, hogy Charlie nem bántja a kislányt. Neki meg ebben a korban egészen mindegy.

– Honnan tudjuk? Hátha rossz hatással van rá, hogy egy lakásban, együtt nő fel egy ilyen... egy ilyennel, mint Charlie.

– Dr. Portman mondta...

– Portman mondta! Portman mondta! Nem érdekel, amit ő mond! Gondold csak meg, milyen lesz majd neki, hogy ilyen bátyja van. Tévedés volt, amikor éveken át el akartam hitetni magammal, hogy olyan lesz, mint a többi gyerek. Most már tudom. Neki is jobb lesz, ha betesszük az Otthonba.

– Most, hogy megvan a másik, fejedbe vetted, hogy ő már nem kell neked...

– Azt hiszed, ez olyan könnyű? Mért nehezítet meg még jobban? Éveken át mindenki azt mondta, be kellene tenni a Warrenbe. Hát igen! Igazuk volt. Adjuk csak be! Talán jót tesz majd neki, ha a magafélékkel lesz együtt. Már azt sem tudom, mi a helyes, mi a helytelen. Csak annyit tudok, hogy nem fogom föláldozni a lányomat az ő kedvéért!

És bár Charlie nem érti, mi játszódik le közöttük, megrémül, és bebújik a takaró alá, nyitott szeme igyekszik áthatolni a sötétségen, amely körülveszi.

Amint most látom, nem is igazán rémült, csak éppen elhúzódik, ahogy a madár vagy a mókus hátrál az etető nyers mozdulatai elől – akaratlanul, ösztönösen. A fény, azon a nyitott ajtón keresztül, élénk vízióban hatol be ismét hozzám. Ahogy Charlie-t látom, amint összekuporodik a takaró alatt, szeretném megvigasztalni, megmagyarázni neki, hogy nem csinált semmi rosszat, de nem tudja visszaváltoztatni az anyja viselkedését olyanra, amilyen a húga megérkezése előtt volt. Charlie, ott az ágyban, nem értette azt, amit a szülei beszéltek, de most fáj. Ha vissza tudnék nyúlni a múltba, felnyitnám anyám szemét, hogy lássa, mennyi fájdalmat okozott nekem.

Nincs itt még az ideje, hogy elmenjek hozzá. Addig nem, amíg nem tudom tisztázni magamban a dolgot.

Szerencsére óvatosságból kivettem a bankból megtakarított pénzemet, nyomban amikor megérkeztem New Yorkba. Nyolcszáznyolcvanhat dollár nem tart sokáig, de ad egy kis időt arra, hogy tájékozódjam. A Camden Hotelban szálltam meg, a Negyvenedik utcában, egysaroknyira a Times Square-től. New York! Mennyit olvastam róla. Bábel... a Nagy Kohó... a Hudson menti Bagdad. A fény és a szín városa! Hihetetlen, hogy egész életemben néhány földalatti-megállóval odébb éltem és dolgoztam, és csupán egyszer voltam a Times Square-en Alice-szal.

Nehéz megállni, hogy ne hívjam fel. Több ízben elkezdtem, de megfékeztem magam. Távol kell tartanom magam tőle.

Annyi kusza gondolatot kell rögzítenem. Azt mondom magamnak, hogy amíg szalagra veszem az előmeneteli jelentéseimet, addig semmi sem vész el; a jelentés teljes lesz. Hadd maradjanak a sötétben egy darabig. Magam is sötétben voltam, több mint harminc éven át. De most fáradt vagyok. Tegnap a gépen nem tudtam aludni, és most nem bírom nyitva tartani a szememet. Holnap majd folytatom.

Június 16 – Fölhívtam Alice-t, de letettem a kagylót, mielőtt megszólalt volna. Ma találtam egy bútorozott lakást. Havi kilencvenöt dollár ugyan több, mint amennyit szántam rá, de a Negyvenharmadik utca és a Tizedik Avenue sarkán van, és tíz perc alatt eljuthatok a könyvtárba, hogy folytassam az olvasást és tanulást. A lakás a harmadik emeleten van, négy szoba, és van benne egy bérelt zongora is. A háziasszony azt mondja, hogy a kölcsönző vállalat hamarosan elviteti, de addig talán megtanulok játszani rajta.

Algernon kellemes lakótárs. Étkezés idején elfoglalja helyét a kis összehajtható asztalnál. Szereti a sós peracet, és ma egy korty sört ivott, mialatt a baseballmérkőzést néztük a tévén. Azt hiszem, a Yankee csapatnak szurkolt.

Kiviszem a bútorok nagy részét a másik hálószobába, és átengedem a szobát Algernonnak. Úgy tervezem, hogy építek neki egy háromdimenziós útvesztőt, hulladék plasztikból, amit olcsón kaphatok a belvárosban. Van néhány bonyolult útvesztő-variáció, szeretném, ha megtanulná ezeket is, hogy jó formában maradjon. De majd meglátom, nem találhatnék-e valami más motivációt neki, a táplálékon kívül. Bizonyára van másféle serkentő is, amely arra ösztönzi, hogy megoldja a feladatokat.

A magány lehetőséget ad az olvasásra és gondolkozásra, és most, amikor az emlékek ismét feltűnedeznek, arra is, hogy felderítsem a múltamat, és megtudjam, ki és mi vagyok valójában. Ha valami nem sikerül, legalább ez megmarad nekem.

Június 19 – Megismerkedtem Fay Lillmannel, a szemközti lakóval. Amikor élelmiszerral megrakodva hazatértem, észrevettem, hogy kizártam magam, de eszembe jutott, hogy a homlokzati tűzlépcső összeköti a nappaliszobám ablakát a hallból pontosan szemközt nyíló lakással.

A rádió vadul harsogott, kopogtam tehát, előbb halkán, azután hangosabban.
– Bújj be! Nyitva van!

Benyomtam az ajtót, és megdermedtem, mert a karcsú, szőke nő, aki egy állvány előtt állt, és festett, egy szál rozsaszín melltartóban és bugyiban volt.

– Bocsánat – kapkodtam levegő után, és újra becsuktam az ajtót. Kívülről kiáltottam. – A szomszédja vagyok, a szemközti lakásból. Kizártam magam, és szerettem volna a tűzlépcsőt használni, hogy átjussak az ablakomhoz.

Az ajtó kitárult, és a nő ott állt előttem, alsóruhában, csípőre tett kezeiben egy-egy ecsettel. – Nem hallotta, hogy azt mondtam, jöjjön be? – Intett, hogy lépjek

be a lakásba, és félrelökött egy limlommal teli ládát. – Lépje csak át azt a halom kacsatot.

Azt gondoltam, hogy elfelejtette – vagy nem is eszmélt rá –, hogy nincs felöltözve, és azt sem tudtam, merre nézzek. Tekintetemet kitaróan elfordítottam, a falakra néztem, a mennyezetre, mindenfelé, csak őrá nem.

A lakásban teljes volt a felfordulás. Tucatszám álltak mindenfelé a kis összehajtható uzonnaasztalkák, tele összevissza nyomkodott festéktubusokkal, legtöbbször kérgesre száradt, mint megannyi összeaszott kígyó, de néhány még élt és festék-szalagot eresztett magából. Tubusok, ecsetek, kannák, rongyok, keretlécek és vásznak heverték szanaszét. A lakásban sűrű festék-, olaj- és terpentinszag terjengett, elvegyülve az áporodott sör átható illatával. Három kárpitozott széken és egy ütött-kopott zöld kanapén halmokban a ruhák, a padlón cipők, harisnyák és fehérneműk heverték, mintha a hölgynek az volna a szokása, hogy járás közben vetkőzik, és széthajigálja a ruháit, ahol éri. Finom porréteg borított mindent.

– Szóval maga Mr. Gordon? – kérdezte, miközben szemügyre vett. – Amióta csak ideköltözött, iszonyú kíváncsi vagyok magára. Üljön le. – Felnyalábolt az egyik székről egy halom ruhát, és a zsúfolt kanapéra hajította. – Hát végül rászánta magát, hogy meglátogatja a szomszédait? Mit iszik?

– Maga festő? – motyogtam, hogy mondjak valamit. Gyámoltalanul éreztem magam, arra gondoltam, hogy bármely pillanatban ráeszmélhet, hogy nincs felöltözve, és sikitva berohan a hálószobába. Tovább is igyekeztem mindenfelé nézni, csak őrá nem.

– Világos vagy barna sört? Éppen most nincs más itthon, legföljebb tearum. Ugye, nem akar tearumot?

– Nem maradhatok – mondtam összeszedve magamat, és tekintetemet az állán levő anyajegyre szegeztem. – Kizártam magam a lakásomból. Át akartam menni a tűzátjárón, ami összeköti az ablakainkat.

– Bármikor – mondta nyájasan. – Ettől a rohadt patentzártól becsavarodik az ember. Az első héten, amikor ideköltöztem, háromszor is kizártam magamat, és egyszer egy félóra hosszat kinn ácsorogtam a hallban, anyaszült meztelenül. Kiléptem, hogy bevegjem a tejet, és az a nyavalyás ajtó becsapódott mögöttem. Kiszakítottam azt a dög zárat, és azóta sincs zár az ajtómon.

Úgy látszik, elcsodálkozhattam, mert nevetett. – Hát látja, mit csinálnak ezek a nyavalyás zárok? Kizárják az embert, de védelmet nem nagyon nyújtanak, nem igaz?

Tizenöt-ször törtek be tavaly ebben az épületben, és csupa olyan lakásba, amelyik be volt zárva. Ide meg még soha senki nem jött be, pedig az ajtó mindig nyitva van. Egyébként pechük lett volna, ha itt valami értékeset akarnak találni.

Amikor megint sörrel kínált, elfogadtam. Míg kiment érte a konyhába, ismét körülnéztem a szobában. Eddig észre sem vettem, hogy a mögöttem levő fal egy részét szabaddá tették, a bútorokat összetolták, úgy, hogy ez a hátsó fal (a

vakolatot leverték a meztelen tégláig) kiállítási teremnek szolgált. Festményeket aggattak rá, föl a mennyezetig, a többi kép meg a padlón állt, egymásnak támasztva. Sok volt az önarckép, közöttük két akt is. Az állványon levő festmény, amelyen dolgozott, amikor beléptem, saját meztelen mellképe volt, vállára omló hosszú hajjal (nem úgy, ahogy most hordta, koszorúba feltűzött szőke fonatokban), melynek egy vastag, hosszú fürtje, előredobva, a mellei között nyugodott. Keblét hegyesnek és feszesnek, a bimbókat valószínűtlenül málnacukorvörösnek festette. Amikor hallottam, hogy jön vissza a sörrel, gyorsan elpenderültem az állványtól, megbotlottam néhány könyvben, és úgy tettem, mintha a falon lógó kis őszi tájkép érdekelne.

Megkönnyebbülten láttam, hogy belebújt egy vékony, rongyos háziköpenybe – bár az minden kényes helyen lyukas volt –, és végre egyenesen ránézhettem. Nem volt határozottan szép, de kék szeme és szentelen fitos orra macskaszzerű jelleget kölcsönzött neki, ami ellentétben állt erőteljes átlétamozdulataival. Harmincöt éves lehetett, karcsú és arányos. Letette a sört a padlóra, lekuporodott a kanapé elé, és intett, hogy kövessem én is a példáját.

– Kényelmesebb a padlón, mint a széken, igaz? – mondta, és konzervdobozból kortyolta a sört.

Mondtam, hogy ezen még nem gondolkoztam, mire nevetett, és kijelentette, hogy becsületes képem van. Olyan hangulatban volt, hogy szívesen beszélt magáról. Kerüli Greenwich Village-t, mondta, mert ott festés helyett minden idejét kocsmákban és eszpresszókban tölténé. – Jobb itt fönn, távol a szélhámosoktól és dilettánsoktól. Itt azt csinálom, amit akarok, és senki se tesz gúnyos megjegyzéseket. Ugye, maga nem szokott gúnyolódni?

Vállat vontam, és igyekeztem nem észrevenni, hogy vastagon poros a kezem és a nadrágom. – Azt hiszem, mindnyájan kigúnyolunk valamit. Maga például a szélhámosokat és a dilettánsokat gúnyolja.

Nemsokára azt mondtam, hogy most már jobb lesz, ha hazamegyek. Félretolt egy halom könyvet az ablakból, én meg átmásztam az újságokon és az üres sörösüvegekkel teli zacskókon. – Valamelyik nap majd visszaváltom ezeket – sóhajtotta.

Fölmásztam az ablakpárkányra, aztán ki a tűzátjáróra. Amikor kinyitottam az ablakomat, visszamentem a csomagjaimért, de mielőtt köszönetet és búcsút mondhattam volna, ő is elindult utánam az átjárón. – Hadd nézzem meg a lakását. Még sohase voltam ott. Mielőtt maga beköltözött, a két kis öreg Wagner nővér még csak a köszönésemet sem fogadta. – Bemászott mögöttem az ablakon, és leült a párkányra.

– Jöjjön be – szoltam, és letettem az élelmiszereket az asztalra. – Söröm nincs, de egy csésze kávéval megkínálhatom.

De ő túlnézett rajtam, hitetlenkedéstől tágra nyílt szemmel.

– Te jó isten! Még sose láttam ilyen rendes lakást. Az ember nem is álmodná, hogy egy egyedülálló férfi ilyen rendben tudja tartani a lakását!

– Nem voltam mindig ilyen – mentegetőztem. – Csak amióta beköltöztem ide. Rend volt, amikor beköltöztem, és az a kényszerképzetem, hogy így kell tartanom. Már izgat, ha valami nincs a helyén. – Leszállt az ablakpárkányról, és fölfedezőútra indult a lakásban.

– Hé! – szólalt meg hirtelen. – Szeret táncolni? Tudja... – Fölemelte a karját, és egy bonyolult tánclépeket csinált, miközben valami dél-amerikai dallamot dúdolt. – Ha kiderül, hogy tud, meghalok a gyönyörűségtől.

– Csak foxtrotot – mondtam –, és azt se nagyon jól.

Vállat vont. – Megörülök a táncért, de egyszer csak ismerősöm vagy jó barátom sincs, aki tisztességesen táncol. Néha kirittyentem magam, és bemegyek a belvárosba, a Csillagpor táncterembe. A legtöbb ott ténfergő pacák gyenge, de táncolni, azt tudnak!

Sóhajtott, amint körülnézett. – Megmondjam, hogy mit nem szeretek az ilyen istentelenül rendes lakásokban? Mint művészt... engem a vonalak tesznek tönkre. A sok egyenes vonal a falakon, a padlón, sarkokban, amik mind koporsóforma skatulyát alkotnak. Az egyetlen mód, hogy megszabaduljak a skatulyáktól, ha iszom egy kicsit. Akkor a vonalak mind hullámszerűvé és kígyóvá válnak, és az egész világ sokkal kedvemre valóbb lesz. Ha minden ilyen szép egyenesen sorakozik, kikészül tőle a gyomrom. Brrr... Ha itt laknék, egyfolytában innom kellene.

Hirtelen megfordult, és az arcomba nézett. – Mondja, adhatna egy ötöt huszadikáig? Akkor jön meg a tartásdíjam. Általában nem szoktam kifogni, de a múlt héten volt egy kis zűröm.

Mielőtt válaszolhattam volna, fölsikított, és a sarokban álló zongorához futott. – Én is zongoráztam. Hallottam magát kalimpálni egypárszor, és mondtam is magamnak, tud ez a pacák. Ezért is akartam magával megismerkedni. Iszonyú régen nem játszottam. – Pötyögtetett a zongorán, én pedig indultam a konyhába kávé főzni.

– Bármikor szívesen látom, ha gyakorolni akar mondtam. Nem tudom, miért lettem egyszerre olyan könnyed, de volt ebben a nőben valami, ami teljes önzetlenséget követelt. – Azért a lakásajtót nem hagyom nyitva, de az ablak nincs becsukva, s ha nem vagyok itthon, csak másszon be a tűzátjárón. Tehetek tejszínt és cukrot a kávéjába?

Nem felelt, benéztem a nappaliba. Nem volt ott, és amikor az ablak felé indultam, a hangját Algernon szobájából hallottam meg.

– Jé! Mi ez?! – Vizsgálta a háromdimenziós pasztik útvesztőt, amelyet én építettem. Tanulmányozta, aztán megint sikkantott. – Modern szobor! Csupa skatulya és egyenes vonal!

– Ez egy különleges útvesztő – magyaráztam. – Összetett oktatási eszköz, Algernon számára.

De ő izgatottan járta körbe a dobozt. – Meg fognak örülni érte a Modern Művészet Múzeumában!

– Ez nem szobor – erősködtem. Kinyitottam Algernon lakóketrecének ajtaját, amely egyenesen az útvesztőbe vezetett, és beengedtem Algernont az útvesztő nyílásába.

– Te jó isten – suttogta. – Szobor, *élő elemmel*. Charlie, ez a legnagyobb ötlet a *junkmobile és tincannia* óta!¹

Magyarázkodni próbáltam, de ő kitartott amellett, hogy az élő elem új korszakot nyit a szobrászat történetében. Csak amikor megláttam a nevetést a szemében, akkor jöttem rá, hogy ugrat.

– Önmagát megújító művészet lehet – folytatta –, teremtő élmény a művészet barátainak. Szerezzen még egy egeret, és mikor kölykeik lesznek, egyet mindig megtart, hogy újra előállíthassa az élő elemet. A maga műalkotása halhatatlan lesz, és az előkelő társaság úgy veszi majd, mint a cukrot. Mindenki erről fog beszélni. Hogyan nevezi el?

– Rendben van – sóhajtottam. – Megadom magam.

– Ugyan! – csattant föl, a plasztikkupolát ütögetve, amelyben Algernon megtalálta a céldobozba vezető utat. – *Megadom magam*, ez túlságosan sablonos. Mit szólna ehhez: *Az élet csak skatulya?*

– Maga bolond! – mondtam.

– Hát persze – megperdült és bókkolt. – Kíváncsi voltam, mikor veszi észre. Körülbelül ekkor futott ki a kávé.

Amikor a kávé felét megittuk, látogatóm kapkodva közölte, hogy rohannia kell, mert már egy félórával ezelőtt találkoznia kellett volna valakivel, akivel egy kiállításon ismerkedett meg.

– Pénzt óhajtott – szóltam.

Tárcámba nyúlt, és kivett egy ötdolláros bankjegyet.

– Csak a jövő hétig – mondta –, amíg a csekk megjön. Köszí szépen. – Zsebre gyűrte a pénzt, csókot dobott Algernonnak, s mielőtt egy szót szólhattam volna, már kint is volt a tűzátjárón, és eltűnt a szemem elől. Ott álltam, és bambán bámultam utána.

Átkozottul vonzó. Csupa élet, csupa izgalom. A hangja, a tekintete – mind csupa kihívás.

És itt lakik szemben, egy karnyújtásnyira.

Június 20 – Talán még várnom kellett volna, mielőtt Mattot fölkeresem, vagy egyáltalán nem kellett volna fölkeresnem. Nem tudom. Semmi sem alakul úgy, ahogy várom. Azon a nyomon, hogy Matt borbélyműhelyt nyitott valahol a Bronxban, egyszerű volt rátalálni. Emlékeztem arra, hogy egy fodrászcikket árusító New York-i társaságnak ügynökölt. Ez elvezetett a Metro Fodrászati Cikk

¹ Ócskavasból, hulladékokból és üres konzervedobozokból összeállított, légmozgással hajtott „szobrok”.

Nagykereskedéshez: ott találtam egy „Gordon Borbélyüzlet, Wentworth Street, Bronx” elnevezésű folyószámlát.

Matt gyakran beszélt saját borbélyműhelyről. Hogy gyűlölte az ügynökölést! Milyen csatáik voltak emiatt! Rose azt visította, hogy az ügynök legalább tiszteletre méltó foglalkozás, de hogy borbély legyen a férje – nem, soha! Margaret Phinney majd szépen keresztülnézne a „borbélynén”. Na és Lois Meiner, akinek a férje kárbecslő az Alarm Balesetbiztosító Társaságnál? Az fogja csak fenn hordani az orrát!

Az évek folyamán, mialatt ügynökként dolgozott, és gyűlölte ennek a korszaknak minden egyes napját (különösen amióta látta *Az ügynök halála* filmváltozatát), Matt arról álmodozott, hogy egy szép napon majd a maga ura lesz. Ez járhatott a fejében akkoriban is, amikor pénzgyűjtésről beszélt, és a hajamat is maga vágta, lenn az alagsorban. És még hozzá nem is akármilyen hajvágás ez, hencegett, százszor különb, mint amit abban az olcsó borbélyműhelyben kaphatnék a Scales Avenue-n. Amikor faképnél hagyta Rose-t, faképnél hagyta az ügynökölést is, és én csodáltam ezért.

Izgalomba hozott a gondolat, hogy viszontlátom. Jó szívvel emlékeztem rá. Matt hajlandó volt engem olyannak elfogadni, amilyen voltam. Norma születése előtt a viták, ha nem pénzről vagy a szomszédok elkápráztatásáról, akkor rólam folytak – hogy hagyjanak békén, és ne kényszerítsenek azt tenni, amit a többi gyerek tesz. És Norma születése után: hogy jogom van a magam életét élni, még akkor is, ha nem vagyok olyan, mint a többi gyerek. Matt mindig engem védett. Alig vártam, hogy láthassam a meglepetést az arcán. Ő az, akivel ezt megoszthatom.

A Wentworth Street elhanyagolt utca volt a Bronxban. Legtöbb üzlethelyiség kirakatában „Kiadó” feliratú táblát láttam, más üzletek meg zárva voltak. De félúton a sarok és a buszmegálló között borbélytányér lógott, amely az ablakból ráeső fényben úgy csillogott, mint egy óriási, aranypapírba csomagolt csokoládétallér.

Az üzlet üres volt, csak a borbély ült az ablakhoz legközelebb álló székből, és képes újságot olvasott. Fölpillantott rám, és én megismertem Mattot. Zömök, vörös arcú, sokkal öregebb, és majdnem kopasz, fejét ősz hajkoszorú keretezi – de mégiscsak Matt. Amikor meglátott az ajtóban, félredobta az újságot.

– Tessék parancsolni! Uraságod a következő!

Tétováztam, s ő félreértett. – Ugyanis rendszerint nem tartok nyitva ilyenkor. Egy törzsvendégem jelentkezett be, de nem jött el. Éppen zárni akartam. Uraságod szerencséjére, leültem egy kicsit, pihentetni a lábamat. Itt kapja, uram a legmodernebb hajvágást, a legkellemesebb borotválást az egész Bronxban!

Amikor a rábeszélésnek engedve beléptem a boltba, sűrögni kezdett, ollókat, fésűket, tiszta nyakba való kendőt szedett elő.

– Minden higiénikus, amint láthatja uraságod, márpedig ezt nem minden borbélyműhelyről lehet elmondani errefelé. Hajvágás, borotválás?

Leereszkedtem a székbe. Hihetetlen, hogy nem ismert rám, holott én olyan tisztán fölismertem. Emlékeztetnem kellett magamat arra, hogy több mint tizenöt éve nem látott, és a megjelenésem az utóbbi hónapokban még inkább megváltozott. A tükörben vizsgálgattam most, miután nyakamba kanyarította a csikos borbélykendőt, és abból, ahogy a homlokát ráncolta, úgy láttam, mintha ismerősnek találta.

– Kérem az egészet: hajvágás, borotválás, hajmosás, kvarcolás... – biccentettem a falon lógó árjegyzék felé.

Felhúzta a szemöldökét.

– Találkoznom kell valakivel, akit régen nem láttam nyugtattam meg –, és szeretnék kedvező benyomást kelteni.

Döbbenetes érzés, hogy újra a hajamat vágja. Később, amikor a borotvát fente a szíjon, a csikorgó sziszegéstől megrezzentem. Lehajtottam fejemet a keze gyengéd nyomása alatt, és éreztem, ahogy a penge óvatosan kaparássza a nyakamat. Behunytam a szemem, és vártam. Olyan volt, mintha megint a műtőasztalon feküdnék.

Nyakizmom görcsösen összehúzódott, aztán váratlanul megrándult. A penge bevágott, éppen az ádámcsutkám fölött.

– Azt a!... – kiáltotta – a kutyafáját... csak nyugalom! Uraságod megmozdult! Azt a!... Borzasztóan sajnálom.

A mosdóhoz ugrott, hogy egy törülközőt megnedvesítsen.

A tükörből figyeltem a csillogó vörös buborékot és a nyakamon végigszivárgó vékony vonalat. Izgatotta és bocsánatkérően letörölte, mielőtt a vér elérte volna a kendőt.

Amint néztem, hogy alacsony, testes ember létére milyen ügyesen mozog, büntudatot éreztem az alakoskodás miatt. Szerettem volna megmondani neki, ki vagyok, és szerettem volna, ha átkarolja a vállam, és úgy beszélgetünk a régi időkről. De vártam, míg ő a timsóval nyomogatta a vágást.

Hallgatagon befejezte a borotválást, azután székemhez hozta a kvarclámpát, és boszorkánydiólébe áztatott hideg, fehér vattacsomókat rakott a szememre. És ott, a fénylő, vörös, belső sötétségben láttam, mi történt azon az éjszakán, amikor elvitt hazulról, utoljára...

Charlie a másik szobában alszik, de fölébred az anyja visító hangjára. Megtanult veszekedés mellett is aludni, hiszen ez mindennapos esemény a házukban. De ma valami borzasztó rossz van ebben a hisztériában. Belefúrja magát a párnába, és figyel.

– Nem tehetek róla! Mennie kell! A lányra kell gondolnunk! Nem akarom, hogy mindennap böggve jöjjön haza az iskolából, mert a gyerekek csúfolják. A fiú miatt nem tehetjük tönkre azt a lehetőséget, hogy normális életet éljen!

– Mit akarsz csinálni? Kilökní az utcára?!

– Bedugni valahova. Elküldeni a Warren Állami Otthonba!

– Majd reggel megbeszéljük,
– Nem! Te csak beszélsz, beszélsz, és nem csinálsz semmit. Nem akarom itt látni még egy napig se! Most ma este!
– Ne butáskodj, Rose. Ma már késő van ahhoz, hogy bármit tegyünk. Úgy ordítasz, hogy mindenki meghallja.
– Bánom is én! Még ma este elmegy! Ránézni se bírok már!
– Lehetetlen vagy, Rose. Mit csinálsz?
– Figyelmeztetlek. Vidd el innét!
– Tedd le azt a kést!
– Nem engedem tönkretenni a lányom életét!
– Megőrültél! Tedd le azt a kést!
– Jobb neki, ha meghal. Sose lesz képes a normális életre. Jobb lesz neki...
– Elment az eszed? Az isten szerelmére, uralkodj magadon!
– Akkor vidd el innen! Most – ma este!
– Jól van! Átviszem Hermanhoz éjszakára, és majd meglátjuk, hogy juttathatjuk be a Warren Állami Otthonba.

Csend van. A sötétségből érzem a házon átsuhanó borzongást, azután Matt hangja, nem olyan földült, mint Rose-é: – Tudom, min mentél keresztül vele, és nem hibáztatlak, ha félsz. De uralkodnod kell magadon. Elviszem Hermanhoz. Meg vagy elégedve?

– Csak ennyit akartam. A lányodnak is joga van az életre.

Matt bejön Charlie szobájába, és felöltözteti a fiát, és a fiú megijed, bár nem érti, mi történik. Amikor kimennek az ajtón, Rose félrenéz. Talán igyekszik meggyőzni magát arról, hogy a gyerek már kilépett az életéből, már nem is létezik többé. Kifelé menet Charlie meglátja a konyhaasztalon a nagy konyhakés, amivel az anyja húst szokott vágni, és homályosan érzi, hogy Rose bántani akarta. Valamit el akart venni tőle, hogy odaadja Normának.

Amikor Charlie visszanéz rá, látja, hogy fölvesz egy rongyot, kimossa a konyhai kiöntőt.

Amikor a hajvágáson, borotváláson, kvarcoláson és a többin túl voltunk, ernyedten ültem a székben, könnyűnek és tisztának éreztem magam. Matt fűgén kirázta a kendőt, és odatartott egy másik tükröt, hogy lássam a fejemet hátulról. Az elülső tükörben láttam magam, amint a hátsó tükörbe nézek, s ahogy tartotta, a tükör egy pillanatra olyan szögbe billent, amely a mélység illúzióját kelti: végtelen folyosókon látom magam... ahogy nézem magam... nézem magam... nézem magam... nézem...

Melyik az? Ki vagyok?

Arra gondoltam, nem szólok neki. Mire lenne jó, ha tudná? Csak elmegyek, és nem fedem föl a kiléteimet. Akkor eszembe jutott: azt akartam, hogy megtudja. El kell ismernie, hogy élek, hogy vagyok valaki. Azt akartam, hogy hencegjen velem

a vendégeinek holnap, amikor haját vág és borotvál. Ettől minden igazi lenne. Ha tudná, hogy a fia vagyok, akkor személyyé válnék.

– Most, hogy leszedte a szőrt a képenről, talán megismer – mondtam, amint felálltam, és a felismerés jelére vártam.

Összehúzta a szemöldökét. – Mi ez? Valami vicc?

Dehogyan, nyugtattam meg, nem viccelek. Ha jól megnéz, és gondolkodik, meg fog ismerni. Vállat vont, és megfordult, hogy eltegye fésűit és ollóit. – Nincs időm talalós kérdésekre. Zárom kell. Három ötven marad.

Hátha nem is emlékszik rám? Hátha az egész csak képtelen fantazálás? Tartotta a tenyerét a pénzért, de én nem nyúltam a tárcámért. Emlékeznie kell rám! Fel kell ismernie!

De nem – hát persze hogy nem –, és amikor éreztem a savanyú ízt a számban és a verítéket a tenyeremen, tudtam, hogy egy perc, és rosszul leszek. De nem akartam előtte.

– Mi az, rosszul érzi magát?

– Nem, nem... csak... várjon... – egy krómozott székhez botorkáltam, előrehajoltam, és levegő után kapkodva vártam, hogy a vér visszatérjen a fejembe. Kavargott a gyomrom. Istenem, ne engedd, hogy elájuljak. Ne engedd, hogy nevetségessé váljak előtte.

– Vízet... egy kis vizet kérek... – Nem annyira az italért, inkább azért, hogy elforduljon. Nem akartam, hogy így lásson, annyi év után. Mire visszajött egy pohár vízzel, kicsit jobban éreztem magam.

– Tessék, igya meg. Pihenjen egy percig. Minden rendben lesz. – Merően nézett, miközben a hideg vizet kortyoltam, és láttam, hogy küzd a félig elfelejtett emlékekkel. – Igazán ismerem magát valahonnan?

– Nem... már jól vagyok. Egy perc, és megyek.

Hogy mondhatnám meg neki? Mit kellene mondanom? Tessék, nézzen rám, Charlie vagyok, az a fiú, akit a folyószámláján leírt. Nem mintha kárhoznám érte, de itt vagyok, teljes épségben, jobb állapotban, mint valaha. Tegyen próbára! Húsz nyelvet beszélek, élő és holt nyelveket; matematikai fenomen vagyok, s most egy zongoraversenyt írok, ami majd emlékezteti rám az embereket akkor is, amikor már régen elmentem.

Hogy mondhatnám meg neki?

Milyen nevetséges voltam, amint ott ültem az üzletében, és arra vártam, hogy simogassa meg a fejem, és mondja azt: jó fiú vagy. Vágytam az elismerésre, a megelégedettség régi sugárzására, amely előntötte az arcát, amikor megtanultam megkötni a cipőfűzőmet és begombolni a kötött mellényemet. Ezért a tekintetért jöttem ide, de már tudtam, hogy nem fogom megkapni.

– Hívjak talán orvost?

Nem voltam a fia. Az egy másik Charlie volt. Az intelligencia és a tudás megváltoztatott, és ő csak neheztelne rám, ahogy a barátaim a pékségből is nehezteltek –, mert az én növekedésem őt kisebbitené. Ezt nem akartam.

– Semmi bajom – mondtam. – Sajnálom, hogy terhére voltam. – Fölálltam és a lábamat próbálgattam. – Ehettem valamit. Most már nyugodtan bezárhat.

Amint az ajtó felé indultam, élesen felcsattant a hangja mögöttem:

– Hé, várjon csak egy percig! – Gyanakodó pillantással nézett a szemembe. – Ez meg miféle trükk?!

– Nem értem...

Kinyújtotta a kezét, összedörzsölte a hüvelyk- és mutatóujját. – Három ötvennel tartozik!

Bocsánatot kértem, miközben fizettem, de láttam, hogy nem hisz nekem. Öt dollárt adtam neki, mondtam, hogy tartsa meg a visszajáró pénzt, és kisiettem a borbélyműhelyből anélkül, hogy visszanéztem volna.

Június 21 – Egyre bonyolultabbá váló, időhöz kötött feladatsorral egészítettem ki a háromdimenziós útvesztőt, és Algernon könnyedén megtanulja. Nem szükséges eledelt vagy vizet használni motiváció gyanánt. Úgy látszik, magáért a feladatmegoldásért tanul – láthatóan a siker a jutalma.

De – ahogy Burt rámutatott a kongresszuson – szeszélyesen viselkedik. Néha egy menet után, vagy éppen menet közben, dühöngeni kezd. Nekidobja magát az útvesztő falának, vagy összegömbölyödik, és egyáltalán nem akar dolgozni. Csalódottság? Vagy valami mélyebb?

Du. 5.30 – Ma délután bejött az a hóbortos Fay a tűzlépcsőn, és egy nőstény fehér egeret hozott, amely feleakkora, mint Algernon. Hogy társasága legyen ezeken a magányos nyári éjszakákon, mondta. Gyorsan legyűrte minden ellenvetésemet, és meggyőzött arról, hogy Algernonnak jót fog tenni, ha társat kap. Miután megbizonyosodtam arról, hogy a kis Minnie makkegészséges, és erkölcsi karaktere is jó, beleegyeztem. Kíváncsi voltam, mit csinál Algernon, ha szemben találja magát egy nősténnyel. De mihelyt betettük Minnie-t Algernon ketrecébe, Fay karon ragadott és kihúzott a szobából.

– Nincs semmi érzéke a romantikához? – szólt feddőleg. Bekapcsolta a rádiót, és fenyegetően közeledett hozzám. – Most megtanítom a legújabb lépésekre!

Lehet ilyen lány miatt bosszankodni, mint ez a Fay? De annak mindenképpen örülök, hogy Algernon nincs már egyedül.

Június 23 – Késő éjjel nevetést hallottam a hallból, és kopogtak az ajtómon. Fay volt egy férfival.

– Helló, Charlie – kuncogta, amikor meglátott. – Leroy, ismerkedjék meg Charlie-val. Ő a szomszédom. Csudálatos művész. Szobrokat csinál, élő elemmel.

Leroy megfogta a lányt, és tartotta, nehogy nekiessen a falnak. Idegesen nézett rám, és valami köszönésfélét mormolt.

– A Csillagpor táncteremben ismertem meg Leroyt – magyarázta Fay. – Haláli jól táncol. – Elindult be a lakásába, majd visszahúzta a férfit. – Hopp – kuncogta –, hívjuk át Charlie-t is egy italra, és csináljunk egy jó bulit!

Leroy nem volt elragadtatva az ötlettől.

Sikerült valami kifogást kinyögnöm, és visszavonultam. Csukott ajtó mögül hallottam, ahogy nevetve bevonulnak Fay lakásába, s bár olvasni próbáltam, képek tolokodtak a gondolataimba: egy nagy, fehér ágy... fehér, hűvös ágynemű, és azok ketten, egymás karjában.

Szerettem volna telefonálni Alice-nak, de nem tettem. Minek kínozzam magam? Még csak elképzelni sem tudom Alice arcát. Fayt el tudom képzelni, felöltözve, levetkőzve, tetszésem szerint, az eleven kék szemét és a koszorúba csavart, befont szőke haját, amely olyan, mint egy korona. Fay tisztán látható, Alice-t köd borítja.

Körülbelül egy óra múlva kiabálást hallottam Fay lakásából, azután a sikoltását, és olyan zajokat, mintha mindenfélét hajigálnának, de amikor fölkeltem az ágyból, hogy megnézzem, nincs-e szüksége segítségre, hallottam az ajtó csapódását, és a távozó Leroy káromkodását. Azután, néhány perc múlva, kopogást hallottam nappaliszobám ablakán. Nyitva volt, és Fay bemászott, és leült az ablakpárkányra, fekete selyemkimonójából kivillant remek lába.

– Helló – suttogta –, van egy cigije?

Átnyújtottam egyet, ő meg lecsúszott az ablakpárkányról a díványra. – Hű – sóhajtott –, rendszerint tudok magamra vigyázni, de van egy olyan éhes fajta, amelyiket jobb távol tartani.

– Szóval, azért hozta föl ide, hogy távol tartsa?

Megérezte a hangom árnyalatát, és élesen rám pillantott. – Talán helyteleníti?

– Ki vagyok én, hogy helytelenítsem? De ha maga felcsíp egy pasast egy nyilvános táncteremben, akkor számíthatnia kell rá, hogy akar majd magától valamit. Joga volt kikezdeni magával!

Megrázta a fejét. – Azért megyek a Csillagpor táncterembe, mert szeretek táncolni, és nem látom be, hogy ha megengedem egy pacáknak, hogy hazahozzon, akkor mindjárt le is kell feküdnöm vele. Csak nem gondolja, hogy lefeküdtem vele?

A látvány, amit elképzeltem – ezek ketten egymás karjában –, szétpattant, mint a szappanbuborék.

– Persze, ha az a pacák maga, az egészen más volna – mondta.

– Hogy értsem ezt?

– Úgy, ahogy hallja. Ha maga kérne, magával lefeküdnék.

Igyekeztem megőrizni higgadtságomat. – Köszönöm. Ezt megjegyzem. Hozhatok magának egy csésze kávé?

– Charlie, nem tudok magán eligazodni. A legtöbb férfi vagy szeret engem, vagy nem, és ezt mindjárt tudom. De maga, úgy látszik, fél tőlem. Csak nem homoszexuális?

– Ne beszéljen ostobaságokat!
– Úgy értem, nem kell titkolnia előttem, ha az, mert akkor csak jó barátok leszünk. De tudnom kell!

– Nem vagyok homoszexuális. Ma éjjel, amikor bement a lakásba azzal a pasassal, azt kívántam, bárcsak én volnék a helyében.

Előrehajolt, és a nyakánál nyitott kimonó felfedte a mellét. Átölelt, és várta, hogy tegyek valamit.

Tudtam, mit vár tőlem. És miért ne, mondtam magamnak. Az volt az érzésem, hogy most nem lesz pánik – övele nem! Végül is nem én vagyok a kezdeményező! És Fay más, mint a többi nő, akivel eddig találkoztam. Talán, ezen az érzelmi szinten, ő lesz a megfelelő partner. Átöleltem.

– Ez már más – búgta. – Már azt hittem, az ilyesmi nem érdekli magát.

– De érdekel – suttoztam, és megcsókoltam a nyakát. De eközben kívülről láttam kettőnket, mintha harmadik személy lennék, s ott állnék az ajtóban. Egy férfit meg egy nőt figyelek, amint ölelkeznek. De az, hogy így láttam magam bizonyos távolságból, lehűtött. Nem volt pánik, ez igaz, de nem volt izgalom és vágy sem.

– Magánál vagy nálam? – kérdezte.

– Várjon egy kicsit.

– Mi a baj?

– Talán inkább ne. Ma este nem jól érzem magam.

Csodálkozva nézett rám. – Van valami más?... Akarja, hogy csináljak valamit?... Nem bánom...

– Nem, nem erről van szó – feleltem élesen. – Éppen csak nem jól érzem magam ma este. – Kíváncsi voltam ugyan, milyen fogásokkal izgatja fel a férfiakat, de ez most nem volt megfelelő alkalom, hogy kísérletezni kezdjek. Az én problémám megoldása másutt rejlik.

Nem tudtam, mi egyebet mondjak neki. Szerettem volna, ha elmegy, de nem akartam elküldeni. Fürkészőn nézett, és végül így szólt: – Ide hallgasson, nem bánja, ha itt maradok éjszakára?

– Minek?

Vállat vont. – Kedvelem magát. Nem is tudom... Leroy visszajöhet. Számtalan okból. Ha nem akarja...

Ez megint készületlenül ért. Találhattam volna egy tucat kifogást, hogy megszabaduljak tőle, de beadtam a derekamat.

– Van ginje? – kérdezte.

– Nincs, nemigen iszom.

– Nekem van otthon. Majd áthozom. – Mielőtt megállíthattam volna, már kint volt az ablakon, és pár perc múlva visszatért egy körülbelül kétharmadáig tele üveggel meg egy citrommal. Két poharat hozott a konyhából, és gint töltött mindegyikbe. – Tessék – mondta –, ettől jobban fogja érezni magát. Ez majd kiveszi a keményítőt azokból az egyenes vonalakból. Ez a féreg rágja magát.

Minden túl rendes és egyenes, és maga egészen benne van a skatulyában. Mint Algernon, odaát, a maga műalkotásában.

Először nem akartam inni, de olyan pocskékul éreztem magam, hogy úgy gondoltam, miért ne? Rosszabb már úgysem lesz semmi, és talán eltompítja azt az érzésemet, hogy olyan szemmel figyelem magamat, amely nem érti, mit csinálok.

Leitatott.

Emlékszem az első pohárra, és arra, hogy ágyba bújtam, ő meg becsúszott mellém, az üveggel a kezében. És ez volt minden ma délutánig, amikor kóválygó fejjel felébredtem.

Fay még aludt, arccal a falnak, nyaka alatt csomóba gyűrve a párna. Az éjjeliasztalkán, a cigarettavégekkel csordultig telt hamutartó mellett állt az üres üveg. Utoljóra arra emlékszem, mielőtt lement a függöny, hogy figyelem magam, amint a második pohárral iszom.

A lány nyújtózkodott, és mellém gurult, meztelenül. Elhúzódtam, és kiestem az ágyból. Megragadtam a takarót, hogy magam köré csavarjam.

– Helló – szólt ásítva. – Tudod, mit csinálok valamelyik nap?

– Mit?

– Lefestelek meztelenen. Mint Michelangelo *Dávidja*. Gyönyörű leszel. Jól vagy?

Bólintottam. – A fejfájást leszámítva. Sokat ittam az éjjel?

Nevetett és felkönyökölt. – Jól beszívtál. Barátom, milyen furcsán viselkedtél! Nem azt mondom, hogy úgy, mint egy homokos vagy valami ilyesmi, de különösen.

– Hogy értsem ezt? – kérdeztem, és azon küszködtem, hogy a takarót úgy csavarjam magam köré, hogy járni tudjak. – Mit csináltam?

– Láttam már pacákokat, akik jókedvűek lettek, vagy szomorúak, vagy álmosak, vagy erotikusak, de amit te csináltál, azt még soha senkitől se láttam. Jó, hogy nem iszol gyakran. Jaj, istenem, csak lett volna egy felvevőgépem. Micsoda kisfilmet csinálhattam volna!

– De hát, az isten áldjon meg, mit csináltam?

– Nem azt, amit vártam. Semmi erotika vagy ilyesmi. De tüneményes voltál. Micsoda előadás! Hátborzongató! Nagy lennél a színpadon. Bombasiker lennél a Palaceban. Egészen zavarodott és bolondos lettél. Tudod, mint amikor egy felnőtt gyereket játszik. Arról meséltél, hogy mennyire szeretnél iskolába járni, és megtanulni írni, olvasni, hogy okos légy, mint mások. És ehhez hasonló hóbortos dumákat. Más ember voltál – mint egy átváltozó színész –, és váltig azt mondogattad, hogy nem játszatsz velem, mert a mamád elveszi a földimogyoróidat, és betesz a ketrebe.

– Földimogyoró?

– Az ám! Isten bizony! – nevetett, és a fejét vakarta. – És folyton azt mondogattad, hogy nem adod nekem a földimogyoróidat. Hátborzongató! Hanem ahogy beszéltél! Mint azok a seggfejek az utcasarkokon, akik már attól is

begerjednek, hogy ránéznek egy lányra. Egy teljesen más pasi. Először azt gondoltam, csak marháskodol, de most azt hiszem, hogy kényszerképzeteid vannak, vagy ilyesmi. Ez a nagy rendszeretet, meg hogy mindenén rágódsz.

Nem izgatott fel, holott várható lett volna. A részegség időlegesen ledöntötte a tudati sorompókat, amelyek a régi Charlie Gordont agyamban elrekesztették. Ahogy mindvégig gyanítottam, nem tűnt el onnan igazán. Semmi sem tűnik el az agyunkból igazán. A műtét befedte a képzettség és kultúra rétegével, de érzelmileg ott van – figyel és vár. Mire vár?

– Jól vagy már?

– Jól – mondtam.

Megragadta a körém csavart takarót, és visszahúzott az ágyba. Mielőtt megakadályozhattam volna, átölelt és megcsókolt.

– Megijedtem az éjszaka, Charlie. Azt gondoltam, bediliztél. Hallottam olyan pasikról, akik impotensek, aztán ez hirtelen az agyukra megy, és becsavarodnak.

– Hogyhogy mégis itt maradtál?

Vállat vont. – Olyan voltál, mint egy ijedt kisfiú. Biztosan tudtam, hogy nem fogsz bántani, de arra gondoltam, hogy esetleg kárt tehetsz magadban.

Gondoltam, jobb, ha a közeledben maradok. Úgy sajnáltalak. Mindenesetre, ezt kéznél tartottam, hogyha esetleg... – Előhúzott egy súlyos könyvtámasztót, amelyet az ágy és a fal közé ékelt.

– Gondolom, nem volt rá szükség?

Fejét rázta. – Hanem hogy te mennyire szerethetted a földimogyorót kiskölyök korodban!

Felkelt az ágyból, és öltözködni kezdett. Bn még feküdtem egy darabig, és néztem. Mászkált előttem, szégyenkezés, tartózkodás nélkül. A keble telt volt, mint azon az önarcképen. Vágy fogott el, hogy utánanyúljak, de tudtam, hogy hiábavaló lenne. A műtét ellenére Charlie még mindig velem volt.

És Charlie félt, hogy elveszti a földimogyorót.

Június 24 – Különös, antiintellektuális módon szórakoztam ma. Ha mertem volna, berúgok, de Fayvel átélt tapasztalataimból tudtam, hogy ez veszélyes lehet. Ehelyett tehát egyik moziból a másikba mentem a Times Square-en, és elmerültem a vadnyugati és bűnügyi filmekben, úgy, mint régen. Valahányszor megnéztem egy filmet, úgy éreztem, büntudat korbácsol. Kimentem a film közepén, és besétáltam egy másikba. Azt mondtam magamnak, hogy a film kiagyalt világában keresek valamit, ami hiányzik az új életemből.

Akkor hirtelen felismeréssel – éppen a Keno Filmpalota előtt – rájöttem, hogy nem a mozi az, amit keresek, hanem a *közönség*. Embereket akartam érezni magam körül a sötétben.

Az emberek közötti válaszfalak itt vékonyak, és ha csendben figyelek, hallom, mi történik. Greenwich Village is ilyen. Nemcsak a közelség – hiszen a tömött liftben vagy a földalattin a csúcsforgalomban nem érzem ezt –, hanem egy forró

éjszakán, amikor mindenki kint sétál vagy a színházban ül, susogás támad, és egy pillanatra hozzáúrlódom valakihez, és mégsem érzem az összefüggést az ágak, a törzs és a mély gyökerek között. Ilyen pillanatokban testem vékony és feszült, és az elviselhetetlen éhség, hogy én is részes legyek, kutatni űz az éjszaka sötét zugaiba és vak sikátoraiba.

Amikor a járkálás kimerít, rendszerint hazamegyek a lakásomba, és mély álomba merülök, de ma éjjel, ahelyett hogy felmentem volna a lakásomba, az étterembe mentem. Egy tizenhat év körüli fiú az új edénymosogató, és valami ismerős volt benne, a mozdulataiban, a tekintetében. És ekkor, ahogy leszedte az asztalt mögöttem, elejtett egy csomó tányért.

A földre gurulva széttörték, és a fehér porcelánszilánkok szerteszét repültek az asztalok alá. A fiú kábán és ijedten állt, kezében az üres tálcával. A vendégek füttye és gúnykiáltásai (ilyenek: „úszik a haszon”... „alma a dohány”... és: „ez se melegszik meg itt”... már ami elkerülhetetlenül kíséri az edénytörést az éttermekben) megzavarták a fiút.

Amikor a tulajdonos kijött, hogy megnézzze, mi ez az izgalom, a fiú összehúzta magát, és fölemelte a karját, mintha ütést akarna elhárítani.

– Jól van, te hülye! – kiáltotta a tulajdonos. – Ne ácsorogj már itt! Hozd a seprút, és kotord össze ezt a szemetet! A seprút... a seprút! Te idióta! A konyhában van. Söpörd össze minden darabját!

Mikor a fiú látta, hogy a büntetés elmarad, az ijedt kifejezés eltűnt az arcáról, és mosolyogva, dúdolva jött vissza a seprúval. Néhány kötekedő vendég továbbra is megjegyzéseket tett, a fiú rovására szórakoztak.

– Itt, kisfiam, itt, erre. Ott is van egy szép darab, mögötted.

– Ne csak a nagyját!

– Nem is olyan buta! Eltörni könnyebb, mint elmosogatni!

Ahogy a fiú végigjártatta üres tekintetét a derült nézők seregén, arcán lassan tükröződni kezdett a mosolygásuk, és végül bizonytalanul elvigyorodott a tréfán, amit nem értett.

Rosszullét környékezett, amint elnéztem bárgyú, kifejezéstelen mosolyát, tágra nyílt, csillogó gyermekszemét, amelyben bizonytalanság és tetszeni vágyás tükröződött, és rájöttem, mit ismertem fel benne. Azért nevetnek rajta, mert csökkent értelmű.

És eleinte én is együtt derültem a többivel!

Hirtelen düh fogott el, magam és mindazok ellen, akik önelégülten vigyorogtak rajta. Szerettem volna fölkapni a tányérokat, és odavágni. Szerettem volna összetörni a nevető pofájukat. Fölugrottam, és kiáltoztam: – Fogják be a szájukat! Hagyják békén! Nem tudja fölfogni! Nem tehet róla, hogy az, ami... az isten szerelmére, legyen magukban egy kis tisztesség! *Ő is ember!*

Az étteremben csend lett. Átkoztam magam, amiért elvesztettem az önuralmammat, és jelenetet rendeztem, és igyekeztem nem nézni a fiúra, miközben

kifizettem a számlámat, és kimentem, anélkül, hogy az ételhez hozzányúltam volna. Mindkettőnk miatt szégyenkeztem.

Milyen különös, hogy jóérzésű és helyes ítélőképességű emberek, akik nem fölényeskednek egy kar vagy láb nélkül, vagy vakon született emberrel, nem átallnak kicsúfolni egy csökkent értelemmel született embert.

Felbőszített az emlékezés, hogy nem is olyan régen, ehhez a fiúhoz hasonlóan, magam is ostobán a bohóc szerepét játszottam.

És ezt már majdnem elfelejtettem.

Csak röviddel ezelőtt jöttem rá, hogy az emberek kinevettek. Most már tudom, hogy akaratlanul én is velük nevettem. Sok minden között ez fáj a legjobban.

Gyakran átolvasom régi előmeneteli jelentéseimet, és látom, amint a tudatlanság, a gyermeki naivitás, az alacsony fokú értelem kikandikál a kulcslyukon egy sötét szobából a külső, szemkápráztató világosságba.

Álmaimban és emlékeimben látom Charlie-t; boldogan és tétován mosolyog azon, amit az emberek körülötte mondanak. Még tompultságomban is tudtam, hogy alacsonyabb rendű vagyok. Másoknak volt valamijük, ami nekem hiányzott, amit tőlem a sors megtagadott. Szellemi vakságomban azt hittem, ez valamiképpen kapcsolatos az írni-olvasni tudással, és biztos voltam abban, hogy ha megszerzem ezt a tudást, akkor intelligenciára is szert teszek.

Még egy gyengeelméjű is szeretne olyan lenni, mint más.

A gyerek, ha nem is tudja önmagát táplálni, nem tudja, mit egyen – az éhséget ismeri.

Ez a nap jót tett nekem. Abba kell hagynom ezt a magamon, múltamon és jövőmön való gyerekes tépelődést. Adnom kell valamit magamból másoknak. Tudásomat és képességeimet az emberi intelligencia növelése terén való munkálkodásra kell felhasználnom. Ki volna alkalmasabb erre? Ki más élt mind a két világban?

Holnap érintkezésbe lépek a Welberg Alapítvány igazgatói testületével, és engedélyt kérek, hogy önálló munkát végezhsek a tervezetben. Ha megengedik, talán segíthetek nekik. Vannak ötleteim.

Annyi mindent lehet tenni ezzel a technikával, ha tökéletesítjük. Ha belőlem lángészt lehetett csinálni, akkor mi lesz az Egyesült Államok ötmilliónál is több csökkentértelműjével? Mi lesz a földkerekség számtalan millióival, és a még meg sem született, de csökkentértelműségre ítéltelkel? Milyen fantasztikus szintet lehetne elérni, ha ezt a technikát normális embereken alkalmaznánk? Vagy lángelméken?

Oly sok kaput kell még kitárni – türelmetlenül várom, hogy tudásomat és képességeimet a probléma szolgálatába állíthassam. Mindnyájukkal meg kell értetnem, hogy ez roppant fontos. Bizonyos vagyok benne, hogy az Alapítvány megadja az engedélyt.

De nem maradhatok egyedül. Beszélnem kell erről Alice-szal.

Június 25 – Ma felhívtam Alice-t. Ideges voltam, összefüggéstelenül beszéltem, de jó volt hallani a hangját, és úgy éreztem, boldog, hogy hall felőlem. Megengedte, hogy meglátogassam, s én taxiba ültem, és türelmetlenkedtem, mert lassan haladtunk a külváros felé.

Mielőtt kopoghattam volna, kinyitotta az ajtót, és átölelt. – Charlie, úgy aggódtunk magáért. Rettenetes látomásaim voltak, hogy holtan fekszik egy sikátorban, vagy emlékezetét veszítve bolyong kétes lebujsok körül. Mért nem tudatta velünk, hogy jól van? Ezt igazán megtehetette volna!

– Ne szidjon. Magányra volt szükségem egy darabig, hogy feleletet találjak néhány dologra.

– Jöjjön ki a konyhába. Főzök kávét. Mit csinált eddig?

– Nappal gondolkoztam, olvastam és írtam; és éjjel – magamat keresve bolyongtam. És rájöttem, hogy Charlie figyel engem.

– Ne beszéljen így – mondta borzongva. – Ez a história, hogy figyelik magát, nem valóságos. Ezt maga építette föl az agyában!

– Nem tehetek róla, ha úgy érzem, hogy én nem vagyok én. Csak bitoroltam a helyét, és kitértam őt, ahogyan engem túrtak ki a pékségből. Azt akarom mondani ezzel, hogy Charlie Gordon létezik a múltban, a múlt pedig valóság. Nem emelhetünk új épületet egy telken, amíg a régit le nem romboltuk, és Charlie-t nem lehet lerombolni. Ő létezik! Eleinte őt kutattam. Elmentem, hogy felkeressem az ő... az apámat. Mindössze azt akarom bebizonyítani, hogy Charlie létezett a múltban, hogy ezzel igazolhassam a magam létezését. Nemur megsértett, amikor azt mondta, hogy ő teremtett engem. De fölfedeztem, hogy Charlie nemcsak a múltban létezett, létezik most is. Bennem és körülöttem. Mindvégig kettőnk közé állt. Azt gondoltam, hogy az intelligenciám emelt korlátot közenk – nagyképű, ostoba önhittségem, az az érzés, hogy semmi sem közös bennünk, mert én túlnőttem magán. Maga ültette a fejembe ezt a gondolatot. De nem erről van szó! Charlie, a kisfiú, fél a nőktől, amiatt, amit az anyja művelt vele. Hát nem érti?! Az elmúlt hónapokban felnőttem intellektuálisan, de megmaradt bennem a gyermeteg Charlie érzelmi drótakadálya. És valahányszor közel kerültem magához, vagy szerelemre gondoltam, rövidzárlat állt be.

Izgatott voltam, és a hangom addig ostorozta, amíg elfogta a remegés. Elpirult az arca. – Charlie – suttozta –, nem tehetnék valamit? Nem segíthetnék?

– Azt hiszem, ezekben a hetekben, távol a labortól, megváltoztam – mondtam. – Először nem láttam, hogy miképpen csináljam, de ma este, míg a városban bolyongtam, rájöttem. Az volt az ostobaság, hogy egyedül igyekeztem a problémákat megoldani. De minél mélyebben bonyolódtam bele az álmok és emlékek szövevényébe, annál világosabban látom, hogy érzelmi problémákat nem lehet úgy megoldani, mint az intellektuális problémákat. Erre jöttem rá az éjszaka. Azt mondtam magamnak, úgy bolyongok, mint egy tévelygő lélek, és akkor ráébredtem, hogy eltévedtem.

Valamiképpen elkülönültem érzelmileg mindenkitől és mindentől. És amit odakint a sötét utcán valójában kerestem – az utolsó istenverte helyen, ahol ezt valaha is megtalálhatom –, annak útja-módja volt, hogy miképpen válhatnék újra a társadalom részévé érzelmileg, miközben megőrzöm intellektuális szabadságomat. Felnőtté kell lennem. Számomra ez jelent mindent...

Beszéltem és beszéltem, kiadva magamból minden kétséget és félelmet, amely bugyborékolva a felszínre tört. Alice volt hangom rezonáló lapja, és hipnotizáltan ült előttem.

Éreztem, hogy felhevülök, lázas leszek, végül már úgy éreztem, kigyullad a testem. Kiegyetem magamból a fertőzést valaki előtt, aki számított nekem, és ez mindent megváltoztatott.

De neki ez sok volt. Az imént remegett, most már könnyezett is. Szemem a heverő fölötti képre tévedt; a riadt, rózsás arcú hajadonra; és kíváncsi voltam, mit érez Alice e pillanatban. Tudtam, hogy nekem adná magát, és kívántam is őt, de mi lesz Charlie-val?

Charlie talán nem lépne közbe, ha Fayvel akarnék szeretkezni. Valószínűleg csak állna az ajtóban, és figyelne. De abban a pillanatban, amint Alice-hoz közeledem, pánikba esik. Mért nem hagyja, hogy Alice-t szeressem? Alice a heverőn ült, rám nézett, és várta, hogy mit fogok csinálni. És mit csinálhattam? Karomba akartam venni, és...

De mikor erre gondoltam, jött a figyelmeztetés!

– Jól érzi magát, Charlie? Olyan sápadt!

Leültem mellé a heverőre. – Csak egy kis szédülés. Mindjárt elmúlik. – De tudtam, hogy csak rosszabb lesz, amíg Charlie érzi a veszélyt, hogy szerelmeskedni akarok Alice-szal.

És akkor támadt az ötletem. Először utálatosnak éreztem, de egyszerre tisztán láttam: az egyetlen mód legyőzni ezt a bénulást, az, hogy túljárok az eszén. Ha Charlie valami okból fél Alice-től, de Faytól nem, akkor eloltom a villanyt, és megjátszom azt, hogy Fayvel szerelmeskedem. Charlie sohasem fog rájönni a turpisságra.

Ez csúf és undorító, de ha beválik, megtöri a halálos szorítást, amellyel Charlie az érzéseimet fojtogatja. Utána tudni fogom, hogy Alice-t szerettem, és hogy más mód nem volt erre.

– Jól vagyok már – szóltam. – Üljünk egy kicsit sötétben. – Eloltottam a villanyt, és arra vártam, amíg összeszedem magam. Nem lesz könnyű dolog. Meg kell győzőnöm magamat, erősen ei kell képzelnem Fayt, és abba a hitbe kell hipnotizálnom magamat, hogy a mellettem ülő nő Fay. És még ha Charlie különválna is tőlem, hogy kívülről figyelje a testemet, nem sokra megy vele, mert a szoba sötét. Valami jelét vártam annak, hogy gyanakszik – a pánik intő tüneteit. De semmi! Élénknek és nyugodtnak éreztem magam. Átkaroltam Alice-t.

– Charlie, én...

– *Ne beszéljen!* – csattantam föl, és ő hátrahőkölt. – Kérem, ne szóljon egy szót se – csillapítottam. – Csak engedje, hogy így tartsam, csendben, sötétben. – Szorosan magamhoz öleltem, és a zárt szemhéjam alatti sötétben földéztem Fay képét, hosszú szőke haját, fehér bőrét. Fayt, ahogy utoljára magam mellett láttam. Fay haját, nyakát csókoltam, és végül megpihentem Fay ajkán. Fay karjának simogatását éreztem hátamon és vállamon, és a feszültség úgy tornyosult bennem, ahogy ezelőtt soha, egyetlen nőért sem. Először lassan simogattam, azután türelmetlenül, növekvő izgalommal, aminek a hatása hamarosan jelentkezni fog.

A fejbőröm a tarkómnál bizseregni kezdett. Még valaki volt a szobában, a sötétbe fürta tekintetét, látni akart. Gondolatban lázasan hajtogattam a nevet: FAY! FAY! FAY! Élesen és tisztán magam elé képzeltem az arcát, hogy semmi se állhasson közénk. És amikor erősebben ölelt, felkiáltottam, és ellöktem magamtól.

– Charlie! – Nem láthattam Alice arcát, de elfulladás hangjában megdöbbenés érzett.

– Nem, Alice! Nem tudok. Maga ezt nem érti!

Fölugrottam a heverőről, meggyújtottam a villanyt. Szinte számítottam rá, hogy Charlie-t látom majd, amint ott áll. De persze nem. Magunk voltunk. Mindez csak az agyamban játszódott le. Alice ott feküdt, blúza nyitva, ott, ahol kigomboltam, az arca kipirult, szeme tágra nyílt a hitetlenkedéstől. – Szeretem... – mondtam fojtott hangon. – De nem tudom megtenni. Valami, amit nem magyarázhatok meg, de ha nem hagyom abba, egész életemre megutáltam volna magamat. Ne kívánja, hogy megmagyarázzam, mert akkor maga is megutál, Charlie-val van összefüggésben. Valami okból nem engedi, hogy magát szeressem.

Félrenézett, és begombolta blúzáját. – Ma este más volt – mondta. – Nem fogta el émelygés, vagy pánik, vagy ilyesmi. Kívánt engem.

– Igen, kívántam magát, de valójában nem magával ölelkeztem. Használni akartam magát, bizonyos módon, de nem magyarázhatom meg. Én magam sem értem. Maradjunk abban, hogy még nem vagyok készen. És nem tudom hamisítással vagy csalással megjátszani azt, hogy rendben van, amikor nincs. Ez is csak egy újabb zsákutca.

Fölálltam, hogy menjek.

– Charlie, ne szökjön el megint!

– Már nem szököm meg. Tennivalóm van. Mondja meg nekik, hogy néhány nap múlva visszamegyek a laborba; mihelyt ura leszek önmagamnak.

Órjöngve hagytam el a lakást. Lent a ház előtt megálltam, és nem tudtam, merre menjek. Mindegy, hogy melyik utat választom, megrázkódtatás ér, ami azt jelenti, hogy ismét tévedtem. Minden út el van torlaszolva. De uramisten... bármit teszek, bármerre fordulok, csak zárt ajtókra találok.

Végül lebotorkáltam a földalattiba, és beszálltam a Negyvennegyedik utca irányába. Kevesen utaztak, de volt ott egy hosszú hajú szőke lány, aki Fayre emlékeztetett. A várost átszelő autóbusz felé menet egy italbolt előtt haladtam el,

gondolkodás nélkül bementem, és vettem egy nyolcdecis üveg gint. Amíg a buszra vártam, kinyitottam a zacskóban a palackot, ahogy a csavargóktól láttam, és jókorát húztam belőle. Égetett, ahogy az ital végigfutott bensőmben, de jólesett. Még egy kortyot ittam, és mire a busz megjött, erőteljes, zsibbadó jó érzésben fürödtem. Nem ittam többet. Most nem akartam berúgni.

Amikor hazaértem, kopogtam Fay ajtaján. Nem jött válasz. Kinyitottam az ajtót és benéztem. Még nem jött haza, de minden lámpa égett a lakásban. Nem törődik ez a nő semmivel. Miért nem tudok én is ilyen lenni?

Átmentem a lakásomba, hogy megvárjam. Levetkőztem, lezuhanyoztam, háziköpenybe bújtam. Azon imádkoztam, hogy ezúttal egyedül jöjjön haza.

Hajnali fél három körül hallottam, amint felfelé jön a lépcsőn. Fogtam az üveget, kimásztam a tűzlépcsőre, és az ablakához osontam, éppen akkor, amikor nyílt a lakásajtaja. Kopogni akartam az ablakon. De amikor fölemeltem a kezem, hogy tudassam vele jelenlételemet, láttam, hogy lerúgja a cipőjét és boldogan perdül egyet. A tükörhöz lépett, és lassan, darabról darabra – afféle házi sztriptíz – vetkőzni kezdett. Ittam még egyet. Nem szabad megtudnia, hogy kilestem.

Végigmentem a lakásomon, de nem gyújtottam villanyt. Először arra gondoltam, hogy áthívom magamhoz, de minden túl rendes és szabályos volt itt – sok kirádrozni való egyenes vonal –, és tudtam, hogy itt nem sikerülne. Kimentem tehát az előtérbe. Kopogtam az ajtaján, előbb halkán, azután hangosabban.

– Nyitva van! – kiáltotta.

Bugyiban és melltartóban volt, a padlón feküdt, széttárt karral, fölemelt lábát a kanapénak támasztva. Hátrahajlította a fejét, és rám nézett, alulról fölfelé. – Charlie, drágám! Mért állsz a fejedem?

– Ne törődj vele – mondtam, és előhúztam az üveget a zacskóból. – A vonalak meg a dobozok túl egyenesek, gondoltam, kirádrozunk néhányat, ha velem tartasz.

– A legjobb anyag erre a célra – mondta. – Ha arra a pontra koncentrálsz, amelyik a gyomrod mélyén kezd melegedni, a vonalak mind olvadásnak indulnak.

– Pontosan ez történik.

– Csodálatos! – Talpra szökött. – Velem is! Túl sok kockafejjel táncoltam az éjjel. Olvasszuk el őket. – Fölkapott egy poharat, s én töltöttem neki.

Amíg ivott, köréje csúsztattam a karom, és csupasz hátát cirógattam.

– Hallod-e, te! Juuj...! Mi van?

– Velem? Vártam, hogy hazagyere.

Hátrált. – Na, várj csak egy percig, Charlie fiacskám. Ezt már játszottuk egyszer. Tudod, hogy ez semmire se jó. Úgy értem, tudod, hogy nagyon kedvellek, és ágyba vonszolnálak egy perc alatt, ha tudnám, hogy van valami remény. De annak nincs értelme, hogy teljesen begerjedjek semmiért. Ez nem tisztességes dolog, Charlie.

– Ma éjjel másképp lesz, esküszöm. – Mielőtt ellenkezhetett volna, karomba kaptam, csókoltam, simogattam, és rázúdítottam minden felgyülemlett

izgalmamat, mely már szinte szétvetett. Próbáltam kikapcsolni a melltartóját, de túl erősen húztam, és a kapocs kiszakadt.

– Az istenért, Charlie, a melltartóm...

– Ne törődj a melltartóddal – mondtam elfulladó hangon, és segítettem levenni.

– Veszek neked másikat. És most pótolni fogom a múltkoriakat. Egész éjszaka ölelni foglak.

Elhúzódott tőlem. – Gharlie, még sose beszéltél így. Ne nézz rám úgy, mintha le akarnál nyelni. – Felrántott egy blúzt az egyik székről, és maga elé tartotta. – Tisztára úgy érzem, hogy nincs rajtam semmi.

– Ölelni akarlak! Ma éjjel meg tudom tenni! Tudom... érzem. Ne utasíts el, Fay.

– Tessék – suttogta –, igyál még egyet.

Ittam, és neki is töltöttem, és mialatt ívott, végigcsókoltam a vállát és a nyakát. Izgalmam átragadt rá, zihálva lélegzett.

– Úristen, Charlie, ha fölhúzol, és megint csalódom benned, nem tudom, mit csinállok. Ne hidd, hogy fából vagyok!

Magam mellé húztam a kanapéra, a halomba hányt ruhákra, fehérneműkre.

– Ne itt, Charlie – mondta, és küszködve talpra állt. – Gyerünk az ágyba.

– Itt! – mondtam makacsul, és elhúztam előle a blúzt.

Lenézett rám, letette a poharát a padlóra, és kilépett a bugyijából. Meztelenül állt előttem.

– Eloltom a villanyt – suttogta.

– Ne! – szoltam, és újra lehúztam a kanapéra. – Látni akarlak!

Forrón megcsókolt, és szorosán magához ölelt. – Csak most ne csalódjak benned, Charlie. Akkor inkább ne.

Testét lassan megmozdította, nekem nyújtotta, s én tudtam, hogy ezúttal semmi sem jöhet közbe. Tudtam, mit kell tennem, és hogyan. Fay levegő után kapott, és sóhajtott, és a nevemet suttogta.

Egy pillanatra megborzongatott az érzés, hogy Charlie figyel. A kanapé karfája fölött szemembe villant az arca, ahogy merően néz az ablak mögötti sötétből, ahol csak néhány perccel előbb még én magam lapultam. Átkapcsolás az érzékelésben, és ismét kint állok a tüzlépcsőn, és nézem, ahogy odabenn egy férfi meg egy nő ölelkezik a kanapén.

Ekkor, iszonyatos akaraterővel, megint a kanapén voltam Fayvel, éreztem a testét, és magamban a sürgető képességet, és láttam a mohón figyelő arcot az ablak mögött. És azt gondoltam magamban: figyelj csak, te szegény nyavalyás, füttyülök rád!

És Charlie figyelő szeme tágra nyílt.

Június 29 – Mielőtt visszamegyek a laborba, befejezem a munkatervet, amelyen azóta dolgozom, amióta otthagytam a kongresszust. Telefonáltam Landsdorfnak a Modern Tudományok Intézetébe, a párképzés nukleáris fotoeffektusának a biofizikai kutatómunkában való esetleges felhasználása ügyében. Eleinte

ütődöttnek tartott, de miután rámutattam az Intézet szaklapjában megjelent cikkének némely gyengeségére, közel egy óra hosszat a telefonnál tartott. Azt akarja, hogy menjek be az Intézetbe, és vitassam meg elgondolásaimat a csoportjával. Talán felveszem a kapcsolatot vele, miután befejeztem a munkámat a laborban – ha lesz még idő. Ez itt a kérdés, természetesen. Nem tudom, mennyi időm van. Egy hónap? Egy év? Az egész hátralevő életem? Ez attól függ, mire fogok rájönni a kísérlet pszichofizikális mellékhatásait illetően.

Június 30 – Most, hogy Fay az enyém, már nem bolyongok az utcán. Adtam neki egy kulcsot a lakásomhoz. Mindig ugrat, amiért úgy bezárkózom, én meg őt húzom a lakásában levő fölfordulással. Figyelmeztetett, ne is próbáljam megváltoztatni. A férje azért vált el tőle, öt évvel ezelőtt, mert Fay nem tudott azzal vesződni, hogy összeszededegeti a holmikat, és törődik a lakással.

Így van a legtöbb dologgal, amit jelentéktelennek tart. Egyszerűen nem tud vagy nem akar vesződni vele. A napokban egy halom parkolási büntetőcédulát fedeztem föl a sarokban, egy szék mögött, lehetett vagy negyvenötven darab. Amikor bejött a sörrel, megkérdeztem, miért gyűjti.

– Azokat? – szólt nevetve. – Mihelyt elküldi a volt férjem a nyamvadt csekkemet, kifizetek egypárat. Fogalmad sincs, milyen rosszul érzem magam azok miatt a cédulák miatt. Ott tartom valamennyit a szék mögött, különben büntudatrahamokat kapok, valahányszor meglátom. De hát mit csináljon az ember? Akárhova megyek, jelzőtáblák vannak mindenfelé: – Parkolni tilos itt! Parkolni tilos ott! – Csak nem vesződhetem azzal, hogy mindig megállok a jelzést elolvasni, ahányszor ki akarok szállni a kocsiból!

Megígértem tehát, hogy nem próbálom megváltoztatni. Izgalmas vele együtt lenni. Nagyszerű humorérzéke van. De ami a legfontosabb, Fay szabad és független szellem. Az egyetlen dolog, ami idővel megviselhet: a táncórülete. A héten minden éjjel kimaradtunk, hajnali két-három óráig. Holtfáradt vagyok.

Ez nem szerelem, de Fay fontos nekem. Rajtakapom magam, hogy a lépteit lesem, valahányszor elment hazulról.

Charlie már nem leskelődik!

Július 5 – Első zongoraversenyemet Faynek ajánlottam. Izgalomba hozta az a gondolat, hogy valamit neki ajánlottak, de nem hiszem, hogy igazán tetszett neki. Ez is csak azt bizonyítja, hogy az ember nem találhat meg mindent egy nőben. Újabb érv a többnejűség mellett.

A fontos az, hogy Fay értelmes és jószívű. Ma megtudtam, miért fogyott el a pénze olyan hamar ebben a hónapban. A megismerkedésünk előtti héten összebarátkozott egy lánnyal, akit a Csillagpor táncteremben ismert meg. Amikor a lány elmesélte Faynek, hogy nincs senkije a városban, elfogyott a pénze, és nincs hol aludjon, Fay meghívta, hogy költözzön hozzá. Harmadnap a lány megtalálta a kétszázharminckét dollárt, amit Fay az öltözőasztal fiókjában tartott,

és meglépett a pénzzel. Fay nem jelentette fel, és mint kiderült, még a lány vezetőkénevét se tudta.

– Mire lett volna jó, ha a rendőrséget értesítem? – kérdezte. – Úgy érzem, ennek a szegény kis ringyónak keserves szüksége lehetett a pénzre, hogy ilyesmit csinált. Nem fogom tönkretenni az életét pár száz dolcsiért. Nem vagyok gazdag, vagy ilyesmi, de nem akarom kitörni a nyakát, ha érted, hogy hogy gondolom.

Értettem, hogy hogy gondolja.

Még sohase találkoztam senkivel, aki olyan nyílt és jóhiszemű lett volna, mint Fay. Most mindenekfölött éppen őrá van szükségem. Sóvárogtam az egyszerű emberi kapcsolatok után.

Július 8 – Kevés időm van a munkára, az éjszakai lokálbeli ugrálás és a nappali másnaposság között. Aszpirinnal és Faynek valami kotyvalékával voltam csak képes az urdu igealakok nyelvészeti analízisét befejezni, és elküldeni a dolgozatot a Nemzetközi Nyelvészeti Közlönynek. No, most majd szaladnak a nyelvészek a magnóikkal Indiába, mert alaposan kikezdtém metodikájuk gyenge lábón álló felépítményét.

Akaratlanul is csak csodálni tudom a strukturalista nyelvészeket, akik az írásos gondolatközlés hanyatlásán alapuló nyelvészeti tant kovácsolták ki maguknak. Egy másik réteg meg annak szenteli életét, hogy egyre többet és többet tudjanak meg egyre kevesebbről – és köteteket és könyvtárakat töltenek meg a *röfögés* mélyreható nyelvészeti analízisével. Nincs ebben semmi rossz, csak nem volna szabad mentségül használni a nyelv stabilitásának elpusztítására.

Alice felhívott ma, hogy megtudja, mikor megyek vissza a laborba dolgozni. Megmondtam neki, hogy szeretném befejezni a megkezdett munkatervet, és hogy remélem, engedélyt kapok a Welberg Alapítványtól önálló kutatómunkára. Persze igaza van – az időt is számításba kell venni.

Fay folyton táncolni akar menni. Az éjszaka úgy kezdődött, hogy ittunk és táncoltunk a Fehér Ló Klubban, aztán a Benny Kuckójában, aztán a Piros Papucsban... és ettől kezdve már nem sok helyre emlékszem, de addig táncoltunk, amíg össze nem roppantam. Úgy látszik, jobban bírom már az italt, mert egész szép mennyiséget fogyasztottam, mire Charlie jelenése elkövetkezett. Csak arra emlékszem vissza, hogy idétlen szteptáncot jár az Allakazam Klub színpadán. Óriási sikere volt, mielőtt az igazgató kidobott bennünket, és Fay szerint mindenki úgy vélekedett, hogy remek komédiás vagyok, és mindenkinek nagyon tetszett az idiótaalakításom.

Mi az ördög történt ezután? Azt tudom, hogy meghúzódott a derekam. Azt hittem, hogy a sok táncból, de Fay azt mondja, hogy leestem arról a nyavalyás kanapéről.

Algernon ismét szeszélyesen viselkedik. Minnie láthatóan fél tőle.

Július 9 – Rettenetes dolog történt ma. Algernon megharapta Fayt. Óva intettem Fayt attól, hogy játsszék vele, ő azonban mindig szerette etetni az egeret. Rendszerint amikor belépett Algernon szobájába, az fölkapta a fejét, és elébe szaladt. Ma másképpen történt. Algernon a ketrec mélyén feküdt, összegömbölyödve, mint egy fehér szőrösömó. Amikor Fay a felső csapóajtón át benyúlt, Algernon összehúzódott, és bevette magát a sarokba. Fay megpróbálta előcsalogatni azzal, hogy szabaddá tette az útvesztő bejáratát – s mielőtt szólhattam volna, hogy hagyja békén, elkövette azt a hibát, hogy fel akarta venni. Algernon beleharapott Fay hüvelykujjába. Aztán vadul nézett mindkettőnkre, és berohant az útvesztőbe.

Minnie-t az útvesztő másik végén, a jutalomdobozban találtuk. A mellén tátongó sebből vérzett, de élt. Amint benyúltam, hogy kivegyem, Algernon bejött a jutalomdobozba, és felém kapott. Fogai a kabátom ujját érték, és addig lógott rajta, amíg le nem ráztam.

Ezután lecsillapodott. Több mint egy óra hosszat megfigyelés alatt tartottam. Fásultnak és zavartnak látszott, és noha még mindig külön jutalom nélkül tanulja meg új problémák megoldását, az eljárása sajtószerű. A meggondolt, céltudatos mozdulatsor helyett, végig az útvesztő-folyosón, viselkedése elhamarkodott és fegyelmetlen. Minduntalan túl gyorsan fordul be a sarkokon, és nekiütközik az akadályoknak. Különös sietség jellemzi a magatartását.

Nem szeretném könnyelműen megítélni a dolgot. Sokféle oka lehet. De most már vissza kell vinnem a laborba. Akár kapok választ az Alapítványtól a kérésemre, akár nem, holnap reggel felhívom Nemurt.

15. Előmeneteli jelentés

Július 12 – Nemur, Strauss, Burt és még néhányan a pszichológiai osztályon vártak rám. Igyekeztek úgy tenni, mintha örülnének nekem, de láttam, hogy Burt milyen türelmetlenül várja, hogy átvegye Algernont; átadtam hát neki. Senki nem szólt semmit, de tudtam, hogy Nemur nem bocsátja meg egyhamar, hogy a háta mögött érintkezésbe léptem az Alapítvánnyal. Nem tehettem másképp. Mielőtt visszatértem a Beekman Főiskolára, biztosnak kellett lennem abban, hogy önálló kutatómunkát végezhetek a tervezetben. Túl sok idő menne veszendőbe, ha be kellene számolnom Nemurnak minden lépésemről.

Már értesült az Alapítvány határozatáról, és fogadtatásom hűvös és formális volt. Kezet nyújtott, de mosoly nem volt az arcán. – Charlie – mondta –, mindnyájan örülünk, hogy visszajött hozzánk, és velünk fog dolgozni. Jayson felhívott, és közölte, hogy az Alapítvány megbízta magát a tervezet munkájában való részvétellel. A munkatársak és a labor rendelkezésére állnak. Az elektronikus számítási központ közölte velünk, hogy a maga munkája elsőbbséget élvez – és természetesen, ha bármiben segítségére lehetek...

Megtett minden tőle telhetőt, hogy szívélyesnek mutatkozzék, de az arcán láttam, hogy kételyei vannak. Végül is, milyen tapasztalataim vannak a kísérleti pszichológiában? Mit tudok arról a technikáról, amelynek fejlesztésével ő éveket töltött? Nos, amint mondtam, szívélyesnek látszott, és késznek arra, hogy félretegye az előítéleteit. Nem is igen tehetett egyebet. Ha nem talállok magyarázatot Algernon viselkedésére, egész munkája felesleges volt, de ha megfejem a kérdést, az egész társaság befut, velem együtt.

Bementem a laborba, ahol Burt Algernont figyelte, az egyik, többszörösen összetett problémájú útvesztőben. Sóhajtott és fejét rázta. – Rengeteget felejtett. Legtöbb komplex reakcióját mintha csak eltörölték volna. Sokkal primitívebb módon oldja meg a feladatokat, mint ahogy vártam.

– Milyen értelemben?

– Nos, hát a múltban képes volt arra, hogy egyszerű rendszereket kiokoskodjon; mint ebben a vakajtó-futamban, például: minden második ajtó, minden harmadik ajtó, csak a vörös ajtók, vagy csak a zöld ajtók; most azonban háromszor is végigfutotta a pályát, és még mindig a „megpróbálom-hátha” módszert használja.

– Lehetséges, hogy azért, mert olyan sokáig távol volt a labortól?

– Lehetséges. Hagyjuk, hogy újra hozzászokjon a dolgokhoz, és majd meglátjuk, mi lesz belőle holnapra.

Sokszor voltam már a laborban ezelőtt, de most azért voltam itt, hogy megtanuljak mindent, amit csak nyújthat. Néhány nap alatt kellett munkafolyamatokat elsajátítanom, amelyeket a többiek évekig tanultak. Burt és én négy órát töltöttünk azzal, hogy végigjártuk a labort, részlegről részlegre, miközben igyekeztem képet alkotni magamnak az egészeről. Amikor már mindent láttunk, észrevettem egy ajtót, ahová még nem nyitottunk be.

– Mi van ott bent?

– A fagyasztó és a hamvasztó. – Kinyitotta a súlyos ajtót, és föl kattintotta a villanyt. – Megfagyasztjuk a kísérleti alanyokat, mielőtt megsemmisítjük őket a hamvasztóban. Csökken a szag, ha megakadályozzuk a feloszlást. – Megfordult, indulni készült, de én még álltam egy pillanatig.

– Algernont ne! – mondtam. – Nézze... és ha... amikor... úgy értem, nem akarom, hogy ide dobják, mint a szemetet. Adják nekem. Majd én gondoskodom róla.

Burt nem nevetett, bólintott csupán. Nemur megmondta neki, hogy ettől kezdve megkaphatok mindent, amit akarok.

Az idő a korlát. Ha meg akarom találni kérdéseimre a választ, tüstént munkához kell látnom. Könyvjegyzékeket kaptam Burttól, jegyzeteket Strausstól és Nemurtól. Kifelé menet különös gondolat derengett föl bennem.

– Láttam futólag a hamvasztójukat, ahol a kísérleti állatokat szokták elégetni – mondtam Nemurnak. – Mi a szándékuk velem kapcsolatban?

Kérdésem megdöbbsentette. – Hogy érti ezt?

– Bizonyára megvolt kezdettől fogva a tervük, minden eshetőségre. Tehát: mi történik velem?

Hallgatott, de én csökönyösen folytattam. – Jogom van megtudni mindent, ami a kísérlethez tartozik, s ez magába foglalja a jövőmet is.

– Semmi ok sincs arra, hogy ne tudja meg. – Szünetet tartott, és rágyújtott a már égő cigarettájára. – Azt persze tudja, hogy kezdettől fogva nagy reményeket tápláltunk a tartósságra vonatkozólag, és még most is... határozottan...

– Ebben nem is kételkedem – mondtam.

– Természetesen komoly felelősséget jelentett magát is belevonni ebbe a kísérletbe. Nem tudom, mennyire emlékszik vissza, vagy mennyit tudott összerakni a kezdeti eseményekből, de mi igyekeztünk felvilágosítani magát arról, hogy jelentékeny esély van arra is, hogy a fejlődés talán csak időleges lesz.

– Meg is írtam ezt az előmeneteli jelentéseimben annak idején – ismertem el –, ámbar akkoriban nem értettem, hogy mit akartak ezzel mondani. De ez mellékes, hiszen most már értem.

– Egyszóval, elhatároztuk, hogy megkockáztatjuk magával a dolgot – folytatta Nemur –, mert úgy éreztük, igen kicsi az esély arra, hogy bármi komoly bajt okozunk; annak viszont nagyon nagy a valószínűsége – és ezt biztosra vettük –, hogy jól teszünk magával.

– Nem kell mentegetőznie.

– De meg fogja érteni, hogy engedélyt kellett kérnünk egy közeli hozzátartozójától. Maga nem volt alkalmas a döntésre.

– Igen, ezt tudom. A húgomról, Normáról beszél. Olvastam erről a lapokban. Abból, amire vele kapcsolatban emlékszem, úgy képzem, beleegyezését adta volna a kivégzésemhez is.

Nemur felhúzta a szemöldökét, de elengedte szavaimat a füle mellett. – Szóval, ahogy azt közöltük is vele, abban az esetben, ha a kísérlet balul ütne ki, nem küldhetjük vissza magát a pékségbe vagy a régi szobájába.

– Miért nem?

– Egyrészt, mert maga talán már nem lesz ugyanaz, aki volt. A sebészi beavatkozásnak és a hormoninjekcióknak lehetnek később jelentkező hatásai. Meglehet, hogy a műtét utáni élmények is nyomot hagynak magában. Arra gondolok, hogy elméleti zavarok komplikálhatják a csökkentséget. Talán nem is lesz többé ugyanaz a személy.

– Óriási! Mintha egy keresztet hordani nem is lenne elég!

– Másrészt pedig nem lehet tudni, hogy ugyanarra a szellemi szintre kerül-e vissza. Számolni kell az agyműködés még primitívebb szintjére való visszaeséssel is.

Tudtomra adta a legrosszabbat, hogy könnyítsen a lelkén.

– Akkor talán megtudhatnék mindent – mondtam –, amíg abban a helyzetben vagyok, hogy nekem is lehet beleszólásom. Mi a tervük velem?

Vállat vont. – Az Alapítvány intézkedett, hogy vegyék fel a Warren Állami Otthon és Munkaterápiás Iskolába.

– Micsoda!

– A húgával való megegyezésben foglaltatott az is, hogy az otthonbeli eltartás teljes költségét az Alapítvány fedezi, maga pedig élete végéig rendszeres havi zsebpénzt kap, személyes szükségleteire.

– De miért oda? Kint is mindig meg tudtam állni a lábamon, még amikor bedugtak oda, Herman nagybátyám halála után, Donner akkor is rögtön ki tudott hozni, hogy kint dolgozzam és éljek. Miért kell visszamennem?

– Ha kint is tud magáról gondoskodni, nem kell a Warrenben maradnia. A kevésbé súlyos eseteknek megengedik, hogy az Otthonon kívül éljenek. De nekünk minden eshetőséggel számolnunk kell.

Igaza van. Panaszra nem lehet semmi okom. Mindenre gondoltak. A logikus hely a Warren, a mélyhűtő, ahova bedughatnak életem hátralevő napjaira.

– Legalább nem a hamvasztó – mondtam.

– Micsoda?

– Nem érdekes. Egyéni humor. – Ekkor eszembe jutott valami. – Mondja, lehetséges lenne, hogy ellátogassak az Otthonba, úgy értem, hogy mint látogató, bejárjam a helyet, és mindent megnézzek?

– Igen, azt hiszem, állandóan járnak le oda az emberek, rendszeres iskolalátogatás, afféle propaganda. De miért?

– Mert látni akarom. Tudnom kell, hogy mi lesz velem, ameddig még elég erőm van ahhoz, hogy tehessek valamit ebben az ügyben. Kérem, intézze el, ha lehet, minél előbb.

Láttam, hogy nem tetszik neki az ötlet, hogy ellátogatok a Warrenbe. Mintha méretre rendelnék koporsót, hogy még életemben kipróbáljam. De hát nem hibáztatom őt azért, mert nem érti, hogy ha rá akarok jönni, ki is vagyok valójában, mit jelent egész életem – meg kell ismernem mind a jövőm lehetőségeit, mind a múltamat; tudnom kell, hogy honnan jöttem és hová megyek. Ámbár tudjuk, hogy az útvesztő végén a halál vár ránk, én nem mindig tudtam ezt; nemrégén a bennem élő kamasz még azt hitte, hogy csak mások hálnak meg – de most már látom, hogy az út, amelyet ezen az útvesztőn belül kiválasztok: ez tesz azzá, ami vagyok. Nemcsak dolog vagyok; létezési mód is – egy a sok-sok mód közül –, és az a tény, hogy ismerem az utat, amelyet eddig megtettem, és azokat is, amelyek számomra még megmaradtak, segít majd megértenem, hogy mi lesz belőlem.

Aznap este és az elkövetkező néhány napon belemerültem a pszichológiai szakkönyvekbe: klinikai, személyiség-, pszichometriai, művelődés-lélektanba, kísérleti és állatlélektanba, fiziológiai, behaviorista, gestalt-, analitikai, funkcionális, dinamikus és szervezeti pszichológiába, és mind a többi, régi és modern csoportok, iskolák és rendszerek tanaiba. Az az elkedvetlenítő a dologban, hogy a legtöbb elgondolás, amelyre pszichológusaink az emberi

intelligenciáról, emlékezésről és tudásról alkotott elméleteiket alapítják, vágyálom csupán.

Fay be akar jönni a labort megnézni, de lebeszéltem. Már csak az hiányzik nekem, hogy Alice és Fay egymásba szaladjanak. Van elég bajom enélkül is.

16. Előmeneteli jelentés

Július 14 – Csúnya, szürke, esős napon mentem ki Warrenbe, és ez lehet a magyarázata a nyomott hangulatnak, amely elfog, ha erre a látogatásra gondolok. Bár lehetséges, hogy csak áltatom magam, és az a gondolat bánt, hogy esetleg odaküldenek. Kölcsönkértem Burt kocsiját. Alice is velem akart jönni, de egyedül kellett látnom a helyet. Faynek nem mondtam meg, hogy megyek.

Az autót Long Islandre, a Warren farmer-közösséghez, másfél óráig tartott, és nem volt nehéz az Otthont megtalálni: hosszan elnyúló szürke földdarab, amelynek létezését nem árulta el más a világnak, csak egy keskeny, mellékútra nyíló bejárat két betonoszlopa, és egy fénylő réztábla, ezzel a felirattal: Warren Állami Otthon és Munkaterápiás Iskola.

Az út menti jelzőtáblán az állt: 25 km, lassan hajtottam tehát az épülettömbök között, és az irodát kerestem.

A mezőn át egy traktor jött felém, és a kormányon ülő férfin kívül még ketten kapaszkodtak hátul. Kidugtam a fejem, és odaszóltam: – Meg tudná mondani, merre van Mr. Winslow irodája?

A vezető megállította a traktort, és balra előremutatott. – A kórházi főépületben. Forduljon balra, aztán jobbra.

Akarva-akaratlan látnom kellett a báméskodó fiatalembert, aki a traktor hátulján egy fogantyúba kapaszkodott. Borotvátlan arcán bárgyú mosoly ült. Matrózsapka volt rajta, amelynek ellenzőjét gyerekes módon lehúzta, hogy beárnyékolja a szemét, holott nem sütött a nap. Elfogtam egy pillanatra a tekintetét – tágra nyílt, kérdő szem –, de félre kellett nézнем. Amikor a traktor megint elindult, a visszapillantó tükörben láttam, hogy kíváncsian utánam bámul. Felzaklatott... mert Charlie-ra emlékeztetett.

A vezető pszichológust elképesztően fiatalnak találtam; magas, sovány férfi, arckifejezése fáradt. De nyugodt kék szeme erőt sejtetett a fiatal arc mögött.

Körülvitt a telepen a kocsiján, megmutatta a szórakoóhelyiséget, a kórházat, iskolát, adminisztrációs épületet és az emeletes, „villának” nevezett tégláépületeket, ahol az ápoltak laknak.

– Nem láttam kerítést a Warren körül – mondtam.

– Nem, csak egy bejárat kapu van, és sövények, hogy távol tartsuk a kíváncsiskodókat.

– De hogy tartják vissza... őket... az elkóborlástól... hogy elhagyják a telepet?

Vállat vont és elmosolyodott. – Tulajdonképpen sehogy. Néhány közülük el is kóborol, de legtöbbjük visszatér.

– Nem mennek utánuk?

Rám nézett, mintha azon tünődne, mi van a kérdésem mögött. – Nem. Ha bajba jutnak, hamarosan megtudjuk a városiaktól, vagy a rendőrség visszahozza őket.

– És ha nem?

– Ha nem hallunk semmit róluk vagy tőlük, akkor feltételezzük, hogy kielégítően beleilleszkednek a külvilágba. Meg kell értenie, Mr. Gordon, hogy ez nem börtön. Az állam megkívánja tőlünk, hogy minden ésszerű intézkedést megtegyünk az ápoltjaink visszaszerzésére, de arra nem vagyunk berendezkedve, hogy négyezer embert állandóan szigorú őrizet alatt tartsunk. Aki elmegy, mind a feltűnően gyengeelméjű típushoz tartozik – nem mintha sokat kapnánk ezekből mostanában. Most inkább elmebajosokat kapunk, s ezek az esetek megkívánják az állandó zárt felügyeletet, a gyengeelméjűek azonban szabadon mozoghatnak, és egy-két heti kinntartózkodás után legtöbbjük visszajön. Amikor rájönnek, hogy semmi keresnivalójuk sincs odakünn. A világnak nem kellene; és ezt hamarosan meg is tudják.

Kiszálltunk a kocsiból, és az egyik villához mentünk. A falakat belül fehér csempe borította, az épületnek fertőtlenítőszaga volt. A földszinti előtér egy szórakozóhelyiségbe nyílt; mintegy hetvenöt fiú üldögélt ott: várták, hogy az ebédre hívó csengő megszólaljon. Figyelmemet nyomban egy nagyobb fiú vonta magára, aki a sarokban ült egy széken, és egy másik, tizennégy-tizenöt éves fiút ringatott, gyengéden magához ölelve.

Mind felénk fordultak és minket néztek, amikor beléptünk. Néhányan a bátrabbak közül odajöttek, és rám bámultak.

– Ne törődjön velük – mondta Winslow, arckifejezésemet látva. – Nem fogják bántani.

A földszinti felügyelő elérik jött. Nagy csontú, csinos asszony volt, feltűrt ujjú köpenyben, keményített fehér szoknyája felett durva vászonköténnyel. Övén egy karika kulcs csörömpölt, és csak amikor megfordult, akkor láttam, hogy arcát baloldalt nagy, borvörös anyajegy fedi.

– Ma nem vártam semmiféle társaságot, Ray – mondta. – Maga rendszerint csütörtökön hozza a látogatóit.

– Ez Mr. Gordon, Thelma, a Beekman Főiskoláról. Csak körül akar nézni és fogalmat alkotni a munkánkról. Tudtam, hogy magának bármelyik nap megfelel, Thelma.

– Igen – válaszolta, és nevetett. – Csakhogy szerdán forgatjuk a matracokat. Csütörtökön sokkal jobb szag van.

Észrevettem, hogy mindig a bal oldalamon maradt, úgy, hogy a piros folt az arcán rejtve maradjon. Végigvezetett a hálótermen, a mosodán, a raktárhelyiségen, az ebédlőtermen, amely most terített asztalokkal várta, hogy elhozzák az ebédet a központi konyháról. Mosolyogva beszélt, és az

arckifejezése meg a magasra tűzött kontya olyan volt, mint a Lautrec táncosnőié. De sohasem nézett egyenesen rám. Arra gondoltam, milyen lenne itt élni az ő felügyelete alatt.

– Ezek elég jók itt, ebben az épületben – mondta. – De tudja, hogy van ez. Háromszáz fiú – hetvenöt egy-egy emeleten –, és csak öten vagyunk, akik ellátjuk őket.

Nem könnyű őket kordában tartani. De lényegesen jobb, mint a „piszkos” villákban. A személyzet ott nem sokáig tart ki. Ha kicsikről van szó, az ember nem bánja annyira, de ha már felnőttek, és mégse tudnak vigyázni magukra, az undok dolog.

– Maga nagyon rendes asszonynak látszik – mondtam. – Szérencsések a fiúk, hogy maga a felügyelőjük.

Jóízűen nevetett, kivillantva fehér fogait, de még mindig egyenesen előrenézett. – Nem jobb, nem rosszabb a többinél. Nagyon szeretem a fiaimat. Nem könnyű munka, de megvan a jutalma, ha az ember arra gondol, milyen nagy szükségük van ránk. – Mosolya eltűnt egy pillanatra. – A normális gyerekek hamar felnőnek, már nincs szükségük az emberre... a maguk útját járják... elfelejtik azt, aki szerette őket, és gondoskodott róluk. De ezeknek a gyerekeknek egész életükön át szükségük van mindarra, amit az ember adhat nekik. – Ismét nevetett, ezúttal saját komolyságán. – Nehéz itt a munka, de megéri.

A földszinten. ahol Winslow várt bennünket. megszólalt az ebédcsengő, és a fiúk bevonultak az ebédlőbe. Észrevettem, hogy a nagy fiú, aki az imént a kisebbet ringatta, most kézen fogva vezeti az asztalhoz.

– Ez igen! – mondtam, feléjük biccentve.

Winslow is bólintott. – A nagy fiú Jerry, a másik Dusty. Gyakran látunk itt ilyesmit. Ha nincs más, akinek ideje lenne a számukra, némelykor van annyi eszük, hogy egymásnál keressék az emberi kapcsolatokat és szeretetet.

Amikor az iskola felé menet elhaladtunk egy másik villa előtt, sikoltást, majd jajgatást hallottam, amit két-három más hang felkapott, és visszhangként ismételt. Az ablakokon rács volt.

Winslow a délelőtti folyamán először láthatólag kényelmetlenül érezte magát. – Különleges biztonsági pavilon – magyarázta. – Elmebajos csökkentek. Ha alkalmuk van rá, kárt tesznek magukban vagy másokban, ezeket a K pavilonba helyezzük. Állandóan zár alatt vannak.

– Elmebajos betegek, itt? Nem elmeógyógyintézetbe valók ezek?

– Hát persze – mondta –, de nehéz dolog ezt megállapítani. Néhány határesetnél az elmebaj csak akkor tör ki, amikor már egy ideig itt voltak nálunk. Másokat pedig a bíróság utal be, és nekünk nincs más választásunk, be kell fogadnunk őket, bár igazán nincs helyünk a számukra. Az igazi probléma az, hogy sehol, senki számára sincs hely. Tudja, hány név van az előjegyzési listánkon? Ezernégyszáz! És lehet, hogy az év végére huszonöt vagy harminc személy részére lesz helyünk.

– Hol van most az az ezernégyszáz?

– Otthon. A külső világban; üresedésre várnak, nálunk vagy más intézetben. Tudja, a mi helyproblémánk nem olyan, mint a kórházi túlszűfolttság. A mi betegeink rendszeren úgy jönnek hozzánk, hogy itt is maradnak életük végéig.

Amikor az új iskolaépülethez értünk – földszintes üveg- és betonépítmény, nagy panorámaablakokkal –, megpróbáltam elképzelni, milyen lenne, ha ápoltként járkálnék ezeken a folyosókon. Láttam magamat, amint a férfiakból és fiúkból álló sor közepén várom, hogy belépünk a tanterembe. Talán én is egy másik fiút tolnék a tolókocsiban, kézen fogva vezetnék egy másikat, vagy egy kisebb fiút szorítanék a karomba.

Az egyik famegmunkáló tanteremben, ahol egy csapat nagyobb fiú a tanító felügyelete alatt padokat készített, körénk gyülekeztek, és kíváncsian nézegettek engem. A tanító letette a fűrészt, és odajött hozzánk.

– Ez Mr. Gordon, a Beekman Főiskoláról – mondta Winslow. – Néhány betegünket akarja megvizsgálni; arra gondol, hogy megveszi a telepet.

A tanító nevetett, és a tanítványai felé intett. – Ha m-megveszi, m-minket is át kell v-vennie, v-vele együtt. És t-több fát k-kell szereznie, amivel d-dolgozzunk.

Ahogy végigvezetett a műhelyen, észrevettem, milyen különösen csendesek a fiúk. Folytatták a munkájukat, csiszolták és fényezték az újonnan elkészült padokat, de nem beszéltek.

– Ezek az én cs-csendes f-fiaim – szólott, mintha megérezte volna ki nem mondott kérdésemet. – S-süketn-némák.

– Százhat van belőlük – magyarázta Winslow –, külön tanulmányként, a szövetségi kormányzat védnöksége alatt.

Hihetetlen dolog! Mennyivel kevesebb jutott ezeknek, mint más emberi lényeknek. Csökkent értelműek, süketek, némák – és mégis buzgón csiszolják a padokat.

Az egyik fiú, aki éppen egy fatömböt fogott satuba, abbahagyta, amit csinált, megveregette Winslow karját, és a sarokba mutatott, ahol több kész darab száradt a bemutató polcokon. A fiú egy lámpaállványra mutatott a második polcon, majd önmagára. Gyatra munka volt, billegett, a gittfoltok látszottak, a fénymáz vastag volt és egyenetlen. Winslow és a tanító elragadtatással dicsérték, és a fiú büszkén mosolygott, és rám nézett, várva az én dicséretemet is.

– Igen – bólintottam, és túlzott szájmozdulatokkal ejtettem a szavakat –, nagyon jó... nagyon szép. – Azért mondtam, mert szüksége volt erre, de éreztem, hogy üresen hangzott. A fiú rám mosolygott, s amikor továbbindultunk, hozzám lépett, és mintegy búcsúzóul, megérintette a karomat. Valami fojtogatott, és csak nagy erőfeszítéssel tudtam uralkodni érzéseimen, amíg újra ki nem értünk a folyosóra.

Az iskola igazgatónője, alacsony, kövérkés, anyás hölgy, leültetett egy csinos feliratokkal díszelgő táblázat elé, amely az ápoltak különböző típusait, az egyes

kategóriákhoz beosztott tanszemélyzet létszámát és a tanított tantárgyakat tartalmazta.

– Természetesen – magyarázta – már nemigen kapunk a magasabb I. H.-sokból. A hatvan-hetven I. H.-sokkal mindinkább a városi iskolák kis létszámú osztályaiban vagy egyéb intézményekben foglalkoznak. Akiket mi kapunk, legtöbbször meg tudnának élni odakint is, nevelőszülőknél vagy családi pénziókban, és egyszerű munkát végezni tanyákon, gyárakban, mosodákban.

– Vagy pékségekben – vetettem köze.

Homlokát ráncolta. – Igen, azt hiszem, arra a munkára is képesek. Nos hát, mi kétféle osztályba soroljuk a gyerekeinket (gyereknek mondom őket; akármilyen idősök, itt mind gyerek), a „tiszták” és a „piszkosak” osztályába. Nagyon megkönnyíti a lakóhelyük kezelését, ha együtt tartjuk az azonos színvonalon levőket. A „piszkosak” némelyike súlyos elmebajos eset. Ezeket hálós ágyban tartjuk, és így gondoskodunk róluk egész életükön át.

– Vagy amíg a tudomány meg nem találja a módját, hogy segítsen rajtuk.

– Ó... – mosolygott, és magyarázólag hozzáfűzte: – attól tartok, ezeken nem lehet segíteni.

– Mindenkin lehet segíteni.

Bizonytalanul nézett rám. – Igen, igen, hát persze, igaza van. Remélnünk kell.

Idegesítettem. Mosolyogtam magamban arra a gondolatra, hogy milyen is lenne az, ha egyik gyerekeként visszahoznának ide. „Tiszta” lennék, vagy sem?

Visszamentünk Winslow irodájába, kávéval ittunk, miközben ő a munkájáról beszélt. – Jó hely ez – mondta. – Elmeorvosunk nincs az orvosok között, csupán egy külső konziliárius, aki kéthetenként egyszer jön be. De így is jó. A pszichológiai osztályon mindenki a munkájának szenteli magát. Felvehettem volna egy elmeorvosot, de azért a fizetésért két pszichológust alkalmazhattam, olyan embereket, akik nem riadnak vissza attól, hogy feláldozzák önmaguk egy részét ezeknek az embereknek.

– Hogy érti azt, hogy önmaguk egy részét?

Egy pillanatig fürkészve nézett, s azután fáradt arcán harag villant fel. – Sokan hajlandók pénzt és felszerelést adni, de időt és érzéseket kevesen. Így értem! – Hangja kemény lett, és egy üres cuclisüvegre mutatott, amely egy könyvespolcon állt, a szoba végén.

– Látja azt az üveget?

Mondtam, hogy már feltűnt nekem, amikor bejöttünk az irodájába.

– Nos tehát, hány olyan embert ismer, aki hajlandó egy felnőtt embert az ölébe venni és az üvegből etetni? És vállalni a kockázatot, hogy a beteg a vizeletével vagy ürülékével összemocskolja? Meglepettnek látszik! Nem érti, ugye, onnan fölülről, a maga kutatói elefántcsonttoronyából? Mit tudja maga, milyen az, kirekesztve lenni minden emberi élményből, mint ahogy a mi betegeink élnek?!

Nem tudtam elnyomni egy mosolyt, és ő nyilván félreértette, mert fölállt, s hirtelen véget vetett a beszélgetésnek. Ha visszajövök és itt maradok, és Winslow

megtudja a történetemet, bizonyos, hogy meg fogja érteni. Az a fajta ember, aki megéri.

Amikor kihajtottam Warrenből, nem tudtam, mit gondoljak. Hideg szürkéséget éreztem mindenütt magam körül – a beletörődés érzetét. Nem esett szó rehabilitációról, gyógyításról, arról, hogy egyszer majd újra visszaküldik a világba ezeket az embereket. Senki sem beszélt reményről. Az volt az érzésem, hogy élőhalottak, vagy ami még rosszabb, soha nem is éltek teljesen vagy tudatosan. Bimbókorukban elfonnyadt lelkek, akiket a végzet arra ítél, hogy csak bámuljanak, térbe és időbe, napjaik végezetéig.

Eltűnődtem a foltos arcú felügyelő-anyán, a dadogó műhelytanítón, az anyás igazgatónőn és a fiatal, fáradt arcú pszichológuson, és szerettem volna tudni, milyen szózat hívására dolgoznak itt és szentelik magukat ezeknek a hallgató elméknek? Mint az a fiú, aki a kisebbiket a karjában tartotta, mindegyikük kielégülést talált abban, hogy átadja önmaga egy részét azoknak, akiknek kevesebb jutott.

No és azok a dolgok, amiket nem mutattak meg nekem?

Lehet, hogy hamarosan eljövök Warrenbe, hogy életem hátralevő napjait a többiekkel töltssem... és várjam...

Július 15 – Halasztgatom anyám meglátogatását. Szeretném is látni, meg nem is. Addig nem, amíg biztosan nem tudom, mi történik velem. Lássuk előbb, hogy megy a munka, és mire jövök rá.

Algernon nem hajlandó többé végigfutni az útvesztőt; az általános motiváció csökkent. Ma ismét félbehagytam a munkát, hogy megnézzem őt, és ezúttal Strauss is ott volt. Mindketten, ő és Nemur, nyugtalannak látszottak, miközben figyelték, ahogy Burt mesterségesen táplálja Algernont. Különös volt látni az asztalhoz kötözött kis fehér gombolyagot, amint Burt egy szemcseppentővel leerölteti a táplálékot a torkán.

Ha így megy tovább, kénytelenek lesznek megkezdeni az injekciós táplálást. Míg Algernont figyeltem, ahogy vonaglik az apró kötelékek alatt, úgy éreztem, mintha én magam volnék gúzsba kötve. Émelygés fogott el, úgy éreztem, megfulladok, ha nem megyek ki rögtön a laborból a friss levegőre. Fel kell hagynom azzal, hogy azonosítom magamat vele.

Lementem a Murray bárba, és ittam néhány pohárral. Aztán fölhívtam Fayt, és végigjártuk a szokott helyeket. Fay dühös, hogy már nem viszem táncolni, megharagudott rám, és az este faképnél hagyott. Fogalma sincs a munkámról, nem is érdekli; és amikor beszélni próbáltam róla, meg se kísérelte unalmát elrejteni. Egyszerűen nem vesződik velem, és nem is hibáztathatom ezért. Mindössze három dolog érdekli: a tánc, a festés és a szexualitás. És az egyetlen dolog, ami valóban közös bennünk: a szexualitás. Butaság tőlem, hogy próbálom fölkelteni az érdeklődését a munkám iránt. Így aztán nélkülem jár táncolni. Elmondta, hogy az éjjel azt álmodta, hogy bejött a lakásba, és fölgyújtotta összes

könyveimet és jegyzeteimet, és mi körültáncoltuk a lángokat. Jó lesz vigyáznom. Arra törekszik, hogy kisajátítson! Éppen ma este jöttem rá, hogy az én lakásom is kezd hasonlítani az övéhez – valóságos zsibvásár! Vigyáznom kell az itallal!

Július 16 – Alice az éjszaka találkozott Fayvel. Már régen érdekelt, hogy mi lesz, ha egyszer összefutnak. Alice eljött meglátogatni, miután Burttól mindent megtudott Algernonról. Tudja, hogy ez mit jelenthet, és még mindig felelősnek érzi magát, amiért annak idején bátorított.

Kávéztunk és későig beszélgettünk. Tudtam, hogy Fay elment táncolni a Csillagpor táncterembe, tehát nem vártam haza olyan korán. De hajnali háromnegyed kettő tájban, nagy elképedésünkre, hirtelen megjelent a tűzlépcsőn. Kopogott, kitérte a félig nyitott ablakot, és keringőzve belejött a szobába, egy üveggel a kezében.

– Beszállok a buliba – mondta. – Hoztam szíverősítőt.

Már beszéltem neki Alice-ról, hogy a tervezetben dolgozik az egyetemen, és Fayt is említettem Alice-nak korábban, úgyhogy nem lepte meg őket a találkozás. Néhány másodperc alatt fölmérték egymást, azután beszélgetni kezdtek, művészetről és rólam, s amennyire velem törődtek, attól akár ott sem lettem volna. Kedvelték egymást.

– Behozom a kávé – szóltam, és kivonultam a konyhába, hogy magukra hagyjam őket.

Mire visszajöttem, Fay már levetette a cipőjét, a padlón ült, és az üvegből szopogatta a gint. Azt magyarázta Alice-nak, hogy szerinte semmi sem becsesebb az emberi test számára, mint a napozás, és a világ erkölcsi problémáinak megoldását a nudistatelepek jelentik.

Alice hisztérikusan nevetett Faynek arra az indítványára, hogy mindnyájan csatlakozzunk egy nudistakolóniához, és elvett egy pohár italt, amit Fay töltött neki.

Pirkadatig ültünk és beszélgettünk, és én ragaszkodtam hozzá, hogy Alice-t hazakísérjem. Amikor Alice tiltakozott, Fay kijelentette, hogy bolond lenne, ha egyedül mászkálna ilyenkor az utcán. Lementem tehát, és taxit hívtam.

– Van benne valami – mondta Alice az úton hazafelé. – Nem tudom, mi ez. Az őszintesége, a nyílt jóhiszemősége, az önzetlensége...

Helyeseltem.

– És szereti magát – tette hozzá Alice.

– Nem! Fay mindenkit szeret, én csak a szomszédja vagyok.

– Nem szerelmes belé?

Megráztam a fejem. – Maga az egyetlen nő, akit valaha is szerettem.

– Erről ne beszéljünk.

– Akkor megfoszt a beszélgetés egyik fontos forrásától.

– Csak egy dolog aggaszt, Charlie. Az ivás! Hallottam azokról a másnaposságokról.

– Mondja meg Burtnek, hogy tartsa fenn a megfigyeléseit és jelentéseit a kísérleti adatnapló számára. Nem óhajtom, hogy megmérgezze az irántam való érzéseit. Meg tudok birkózni az itallal!

– Ezt már hallottam máskor is.

– De tőlem még soha!

– Ez az egyetlen kifogásom Fay ellen – mondta Alice. – Rászoktatta az ivásra, és akadályozza a munkájában.

– Ezzel is meg tudok birkózni!

– Ez a munka most fontos, Charlie. Nemcsak a világ és az ismeretlen milliók számára, hanem magának is. Ne engedje, hogy bárki is megkösse a kezét.

– Aha! Most hát kibújt a szög a zsákból – ingerkedtem. – Azt szeretné, ha ritkábban látnám Fayt.

– Nem ezt mondtam!

– De ezt gondolta! Ha akadályozza a munkámat, akkor ki kell kapcsolnom őt az életemből, ezt mindketten tudjuk.

– Nem, nem hiszem, hogy ki kellene kapcsolnia az életemből. Fay jót tesz magának. Szüksége van egy olyan tapasztalt nőre, mint ő.

– Maga tenne jót nekem.

Elfordította az arcát. – Nem ugyanúgy, mint ő. – Ismét rám nézett. – Amikor ma este idejöttem, el voltam készülve rá, hogy gyűlölni fogom. Gónosz és ostoba ringyónak akartam látni, aki megkaparintotta magát, és nagy terveim voltak, hogy maguk közé állok, és akarata ellenére is megmentem magát. De most, hogy megismerkedtem vele, tisztán látom, hogy nincs jogom elítélni a viselkedését. Azt hiszem, jót tesz magának. Így ez igazán kifogja a szelet a vitorlámból.

Rokonszenves nekem ez a nő, még ha nem is helyeslek mindent. De mindezek ellenére, ha maga iszik vele, és minden idejét bárókban és mulatókban tölti, akkor Fay az útjában van! Es ezt a problémát csak maga oldhatja meg!

– Még egy probléma a többihez? – nevettem.

– Képes rá? Nagyon belegabalyodott, úgy látom.

– Nem olyan nagyon.

– Beszélt neki magáról?

– Nem.

Inkább éreztem, mint láttam, hogy megkönnyebbült. Azzal, hogy megőriztem a titkomat, nem szolgáltattam ki magam teljesen Faynek. Mindketten tudtuk, hogy Fay, bármilyen csodálatos is, soha meg nem értene.

– Szükségem van rá – mondtam –, és bizonyos tekintetben neki is szüksége volt rám; és mert szomszédok vagyunk, kényelmes. Ennyi az egész! De szerelemnek nem nevezném; nem ugyanaz, mint ami közöttünk van.

Alice lenézett a kezére, és homlokát ráncolta. – Nem vagyok bizonyos benne, hogy tudom, mi van közöttünk.

– Valami olyan mély és jelentős, hogy a belső Charlie mindig megretten, valahányszor alkalmam kínálkozna arra, hogy a magamévá tegyem.

– És veled... nem?

Vállalt vontam. – Ebből tudom, hogy Fayvel ez a dolog nem olyan fontos. Nem jelent annyit Charlie-nak, hogy pánikba essen miatta.

– Óriási! – nevetett Alice. – És pokolian ironikus. Ha így beszél Charlie-ról, gyűlölöm őt, amiért közénk furakodott. Gondolja, hogy egyszer majd megengedi magának... nekünk...

– Nem tudom! Remélem!

Az ajtóban elváltunk. Kezet fogtunk, és különösképpen ez sokkal közelebb és bizalmasabb volt, mintha megöleltük volna egymást.

Hazamentem, lefeküdtem Fayvel, de folyton Alice-ra gondoltam.

Július 27 – Éjjel-nappal dolgozom. Fay tiltakozása ellenére egy tábori ágycsészét vittem a laborba. Már túlságosan erőt vett rajta a birtoklási vágy, és neheztel rám a munkám miatt. Azt hiszem, egy másik nőt el tudott volna viselni, de azt már nem, hogy tökéletesen belemerültem valamibe, ahová ő nem tud követni. Tartottam tőle, hogy ez bekövetkezik, de most már nincs türelmem Fayhez. Sajnállok minden pillanatot, amit nem munkával töltök, és türelmetlen vagyok mindenkivel, aki megpróbálja elrabolni az időmet.

Noha írásra szánt időm legnagyobb részét jegyzetelésre fordítom – külön dossziékban tartom ezeket –, pusztán megszokásból, időről időre, írásban kell rögzítenem hangulataimat és gondolataimat.

Az intelligenciaszámítás lenyűgöző tudomány. Bizonyos értelemben ebben a problémában voltam érdekelve egész életemben. Ez az a terület, ahol alkalmazhatom minden eddig megszerzett tudomásomat.

Az idő új dimenziót öltött – munka és elmélyedés a válasz utáni kutatásban. Környezetem és múltam távolinak és torzultnak látszik, mintha tér és idő alaktalanná nyúlt, összefonódott, megolvadt karamella volna. Csupán a krettek, és az egerek és a laborfelszerelések a valóságos dolgok, itt, a főépület harmadik emeletén.

Nincs éjjel és nincs nappal. Egy élet kutatómunkáját kell belezsúfolnom néhány hétbe. Tudom, hogy pihennem kellene, de nem bírok, amíg meg nem tudom az igazságot arról, ami történik.

Alice most nagy segítség. Szendvicseket és kávét hoz nekem, de igényei nincsenek.

Ami a belső látásomat illeti: minden éles és tiszta, minden érzékelés hangsúlyozott és világos; úgy, hogy a vörösök és sárgák és kékek izzanak. Annak, hogy itt alszom, különös hatása van. A laboratóriumi állatok, kutyák, majmok, egerek szaga emlékeket perget vissza, és nehéz megállapítani, vajon új érzékeléseket élek-e át, vagy a múltat emlékezem? Lehetetlen megmondani, mennyi az emlék, és mennyi az itt és most létező; úgyszólván furcsán egybeötvöződik emlék és valóság, múlt és jelen; és válasz az agyam központjaiban elraktározott ingerekre, még azokra, amiket az a szoba ébreszt.

Mintha minden, amit tanultam, összeállt volna egy kristály-mindenséggé, amely előttem forog, úgy, hogy valamennyi lapját káprázatos fénytörések világítják meg...

Egy majom ül a ketrece közepén, álmos szemmel bámul rám, kis, ráncos vénemberkezővel pofáját dörzsöli... csiii... csiii... És felpattan a ketrec rácsára, onnan a feje fölötti hintára, ahol a másik majom ül, üres tekintettel a semmibe meredve. Kienged vizeletét, ürülékét, szellent, rám bámul és vigyorog... csiii... csiii...

És körbeugrál, szökken, pattan, föl, körbe, le, hintázik, és a másik majom farkát igyekszik elkapni, de a másik, ott a rúdon, minden húhó nélkül folyton elsuhintja a keze ügyéből. Kedves majom... szép majom... nagy szemű, suhogó farkú. Adhatok neki egy földimogyorót?... Nem, az őr ránk kiabál. Arra a táblára ki van írva, hogy ne etessük az állatokat. Látod, ez egy csimpánz. Megsimogathatom? Nem! Meg akarom simogatni a csiiim-pááán-zot! Hagyd békén, gyere, nézzük meg az elefántokat.

Odakint ragyogó napfény a tavaszba öltözött emberek tömegén.

Algernon a saját piszkában fekszik. Mozdulatlan, és a szagok erősebbek, mint valaha. És mi lesz velem?

Július 28 – Faynek új fiúja van. Tegnap este hazamentem, hogy vele legyek. Előbb a szobámba mentem, magamhoz vettem egy üveget, és átsétáltam a tűzátjárón. De szerencsére benéztem, mielőtt bementem volna. Ott feküdtek a kanapén. Furcsa, de valójában nem is bánt. Szinte megkönnyebbülés.

Visszamentem a laborba, hogy Algernonnal dolgozzam. Vannak pillanatai, amikor eltűnik a fásultsága. Időnként végigfutja a mozgatható útvesztőt, de ha hibázik és holtpontra találja magát, dühöngéssel reagál. Amikor visszaértem a laborba, benéztem hozzá. Élénk volt, és elém jött, mintha megismert volna. Kedve volt dolgozni, s amikor a csapóajtón át betettem az útvesztő dróthálójába, gyorsan haladt az utakon a jutalomdoboz felé. Kétszer sikeresen végigfutotta az útvesztőt. Harmadszor a feléig eljutott, megállt egy válaszfal előtt, aztán megrándult, majd a rossz irányba fordult. Tudtam, hogy mi fog történni, és szerettem volna benyúlni, hogy kiemeljem, mielőtt zsákutcába kerül. De türtőztettem magam, és figyeltem.

Amikor rájött, hogy ismeretlen úton halad, lassított, és a cselekvése szeszélyessé vált: elindult, megállt, visszajött, megfordult, és újra előre, míg végül zsákutcába jutott, amely gyenge áramütéssel adta a tudtára, hogy hibázott. Ezen a ponton, ahelyett hogy visszafordult volna másik utat keresni, körözni kezdett, és úgy nyüsített, mint amikor a gramofontűt keresztben végighúzzák a barázdákon. Újra meg újra rádobta magát az útvesztő falára, felugrott, megperdült és visszaesett, és újra rádobta magát. Kétszer beleakadt a körme a föltte levő

dróthálóba, vadul karmolászott, kiszabadult, és reménytelenül újra próbálkozott. Aztán felhagyott vele, és kis labdává gömbölyödött.

Amikor fölemeltem, meg sem kísérelte, hogy kiegyenesedjen, hanem a katatonikus kábulathoz hasonló állapotban maradt. Amikor a fejét vagy végtagjait mozdítottam, azok úgy maradtak, mintha viaszból lettek volna. Visszatettem ketrecébe, és figyeltem, amíg a kábulat eloszlott, és kezdett normálisan mozogni.

Nem tudok magyarázatot találni Algernon visszaesésére – vajon különleges eset ez? Egyedi reakció? Vagy van a leromlásnak egy általános elve, amely alapvető az egész folyamatra nézve? Ki kell hogy dolgozzam a szabályt!

Ha rábukkanok erre, és ha ez csak egy szemernyi felvilágosítással hozzájárul mindahhoz, amit az értelmi csökkentségről már felfedeztek, és ahhoz a lehetőséghez, hogy segítsünk a hozzám hasonlókon, akkor elégedett leszek. Bármilyen történik is velem, ezer normális életet is élhetek azáltal, amit talán adtam a még meg sem született többieknek.

Ennyi elég!

Július 31 – Elérkeztem a határra. Érzem. Mindenki úgy véli, kész öngyilkosság ez a tempó, de nem értik, hogy a világosság és szépség olyap csúcsain járok, amelyeknek a létezését sem sejtettem eddig. Minden porcikám a munkára van hangolva. Nappal felszívom a pórusaimba, és éjjel – az elalvás előtti pillanatokban –, mint a tűzijáték, gondolatok robbannak az agyamba. Nincs nagyobb öröm annál, mint amikor egy probléma megoldása hirtelen föltárul.

Hihetetlen, hogy bármi is történhet, ami elsöpri ezt az áradó energiát, a munkakedvet, amely eltölt mindent, amit csinálok. Az elmúlt hónapokban magamba szívott tudásom egyesült, s mintegy a világosság és megértés csúcsára emelt. Ez a szépség, a szerelem és az igazság, mind egybekovácsolva. Ez a boldogság! És most, amikor megtaláltam, hogy mondhatnék le róla? Az élet és a munka – ez a legcsodálatosabb, ami az embernek megadatott. Szerelmes vagyok a munkámba, mert a probléma megoldása már itt van az agyamban, és hamar nagyon hamar át fog törni a tudatba. Hadd oldjam meg ezt az egy problémát, kérem az Istent, erre a válaszra van szükségem! De ha nem: beérem akármilyen válasszal, és igyekszem hálás lenni azért, amit kaptam.

Fay új fiúja tánctanár a Csillagpor táncteremben. Igazán nem is hibáztathatom Fayt, hiszen olyan kevés időt tölthetek vele.

Augusztus 11 – Az elmúlt két nap, zsákutca. Semmi! Valahol rossz irányba kanyarodtam, mert ráakadtam ugyan egy csomó válaszra, de a legfontosabb kérdés válaszára nem: miként befolyásolja Algernon visszaesése a kísérlet alapvető hipotézisét?

Szerencsére eleget tudok az agy működéséről ahhoz, hogy ez a gátlás ne aggasszon túlságosan. Ahelyett, hogy pánik fogna el, vagy feladnám a dolgot (vagy, ami még rosszabb, erőltetném a válaszokat, amik nem jönnek), el kell

terelnem egy időre a gondolataimat a problémáról, és hagyni, hogy magától megérlelődjön. Elmentem, ameddig csak tudtam, a tudat szintjén, és most már a tudat szintje alatt végbemenő titokzatos folyamatoktól függ a dolog. Ez is egyike azoknak a megmagyarázhatatlan dolgoknak, hogyan irányítja a figyelmemet a problémára mindaz, amit tanultam és átéltem. Ha túlságosan erőltetem, csak megmerevednek a dolgok. Hány nagy probléma maradt megoldatlan, mert az emberek nem tudtak eleget, vagy nem bíztak eléggé a teremtő folyamatban és önmagukban ahhoz, hogy *egész* elméjüket munkába állítsák!

Tegnap délután elhatároztam tehát, hogy egy időre félreteszem a munkát, és elmegeyek Mrs. Nemur koktélpartijára. Az összejevetelt a Welberg Alapítvány két igazgatósági tagjának a tiszteletére rendezte, akiknek közbenjárására a professzor megkapta az anyagi támogatást. Úgy terveztem, hogy Fayt magammal viszem, de azt mondta, randevúja van, és inkább táncolni megy.

Azzal az elhatározással indultam az estének, hogy megnyerő leszek, és barátokat szerzek. De mostanában nehézségeim támadnak, ha az emberekhez közel akarok férkőzni. Nem tudom, rajtam múlik-e vagy rajtuk, de minden megkísérelt társalgás rendszerint elakad egy-két percen belül, és a válaszfalak felemelkednek. Azért van ez, mert félnek tőlem? Vagy azért, mert lelkük mélyén közömbösekként tekintenek rám, és én is így érzek irányukban?

Ittam egy pohárral, és körbejártam a nagy szobában. Emberek üldögéltek beszélgetve, kis csoportokban, amelyekhez, úgy találtam, lehetetlen volna csatlakoznom. Végül Mrs. Nemur elfogott, és bemutatott Hiram Harveynek, az egyik igazgatósági tagnak. Mrs. Nemur vonzó asszony, negyven-egynéhány éves, szőke, erősen festi magát, hosszú és piros a körme. Belekarolt Harveyba. – Hogy halad a kutatás? – kíváncsiskodott.

– A lehető legjobban. Éppen most próbálok egy nehéz problémát megoldani.

Cigaretta gyújtott, és rám mosolygott. – Tudom, hogy a tervezetben mindenki hálás magának azért az elhatározásáért, hogy nekifekszik és előreviszi a munkát. De úgy képelem, sokkal szívesebben dolgozna valamin, ami a sajátja. Kissé unalmas lehet átvenni másnak a munkáját, ahelyett hogy azon dolgozna, amit maga gondolt ki és teremtett meg.

Eszes nő. Nem akarja, hogy Hiram Harvey elfelejtse, hogy az érdere: a férjéé. Nem tudtam ellenállni annak, hogy felemeljem a kesztyűt. – Senki sem kezd igazán új dologba, Mrs. Nemur. Mindenki a mások kudarcaira épít. A tudományban nincs semmi igazán eredeti. Az számít, amivel minden egyes ember hozzájárul a tudás egészéhez.

– Hát persze – mondta Mrs. Nemur, inkább idősebb vendégéhez, mint hozzám intézve szavait. – Kár, hogy Mr. Gordon nem volt kéznél már korábban, hogy segítsen megoldani ezeket az apró részletproblémákat. – Nevetett. – De persze akkor – jaj, el is felejtettem! – maga még nem volt abban a helyzetben, hogy lélektani kísérleteket végezhesen...

Harvey nevetett, és úgy gondoltam, jobb, ha hallgatok. Bertha Nemur úgysem hagyja, hogy enyém legyen az utolsó szó, és ha tódítjuk a dolgot, valóban undorító lesz.

Láttam, hogy dr. Strauss és Burt George Raynorról, a másik Welberg alapítványi emberrel beszélget. Strauss így szólt: – A probléma az, Mr. Raynor, hogy elegendő anyagi alapot kapjunk az efféle tervezetek kidolgozásához anélkül, hogy a pénz felhasználását feltételekhez kötnék. Ha az összeg specifikus célokra van előirányozva, nem tudunk szabadon működni.

Raynor megrázta a fejét, és nagy szivarjával a körülötte levők felé intett. – Az igazi probléma, meggyőzni az igazgatóságot az efféle kutatás gyakorlati értékéről.

Strauss a fejét rázta. – Azt tartom lényegesnek, hogy ezt a pénzt kutatásra szánták. Senki sem tudhatja előre, hogy egy tervezetnek lesz-e hasznos eredménye. Az eredmények gyakran nemlegesek. Megtudjuk valamiről a negatívumot – és ez legalább olyan fontos annak, aki ezt akarja tanulmányozni, mint a pozitív eredmény. Legalább azt tudja, hogy mit ne tegyen.

Ahogy a csoporthoz közeledtem, megpillantottam Raynor feleségét, akinek már korábban bemutattak. Harminc év körüli, szép, fekete hajú asszony volt. Rám bámult, vagy inkább a fejem búbjára, mintha azt várná, hogy ott kihajt valami. Visszabámultam, ez feszélyezte, és újra dr. Strausshoz fordult. – De mi van a jelenlegi tervezettel? Gondolja, hogy ezt a technikát más csökkenteknél is alkalmazni tudják? Olyasmi ez, amit a világ használni tud majd?

Strauss vállat vont, és felém intett a fejével. – Még korai volna ezt megmondani. Az ön férje segített nekünk Charlie-t a tervezetben munkába állítani, és nagyon sok függ attól, hogy ő mivel áll elő.

– Természetesen – vetette közbe Mr. Raynor –, mindnyájan megértjük, hogy szükség van *tiszta* kutatásra az ilyen területeken, mint az önöké. Nagy szolgálatot tenne azonban a mi elképzelésünknek, ha egy valóban működő módszert lehetne kidolgozni, amellyel a laboratóriumon kívül tartós eredményt érhetnénk el; ha megmutathatnánk a világnak, hogy valami kézzelfogható haszon származik belőle.

Szólni akartam, de Strauss – nyilván megérezte, hogy mit akarok mondani – fölállt, és karját a vállamra tette. – A Beekmanen mindnyájan átérezzük Charlie munkájának rendkívüli fontosságát. Az ő dolga most megtalálni az igazságot, bárhova vezessen is. A közügyek intézését, a társadalom nevelését az önök alapítványára hagyjuk!

Rámosolygott Raynorékra, és engem elkormányzott tőlük.

– Egyáltalán nem ezt akartam mondani – szóltam.

– Gondolom – suttogta, a könyökömet fogva. – A szemvillanásából láttam, hogy fel akarja aprítani őket. És ezt azért mégsem engedhettem, igaz?

– Azt hiszem, nem – ismertem el, és egy újabb Martini után nyúltam.

– Bölcs dolog, hogy ilyen sokat iszik?

– Nem, de igyekszem föllazulni, és ehhez, úgy látszik, nem a megfelelő helyre jöttem.

– Jól van, csak nyugalom, és ne csináljon zűrt ma este – mondta. – Ezek az emberek nem bolondok. Tudják, hogyan érez irántuk, és ha magának nincs is szüksége rájuk, nekünk van!

Búcsút intettem neki. – Megkísérlem, de jobb lesz, ha távol tartja tőlem Mrs. Raynort! Ellátom a baját, ha még egyszer megriszálja előttem az ülepét!

– Pszt! – sziszegte. – Meghallja!

– Pszt! – visszhangoztam. – Sajnálom. Majd csak elüldögélek itt a sarokban, és nem leszek senkinek az útjában.

Köd ereszkedett rám, de azon keresztül láttam, hogy az emberek engem bámulnak. Azt hiszem, túlságosan hallhatóan motyogtam magam elé. Nem emlékszem arra, hogy mit mondtam. Kis idő múlva az volt az érzésem, hogy a vendégek szokatlanul korán távoznak, de nem sokat törődtem vele, amíg Nemur oda nem jött, és meg nem állt előttem.

– Ki a fenének képzeleli magát, hogy így viselkedik? Soha életemben nem tapasztaltam még ilyen túrhetetlen gorombaságot!

Nagy erőfeszítéssel talpra álltam. – Ugyan, mért mondja ezt?

Strauss megpróbálta csillapítani, de Nemur levegő után kapkodva kitört. – Azért mondom, mert magában nincs hála, és nem fogja föl a helyzetet! Utóvégre nem is egy vonatkozásban adósa ezeknek az embereknek, rólunk nem is szólva!

– Mióta várnak hálát a kísérleti nyúltól? – ordítottam. – Azelőtt a maguk céljait szolgáltam, most pedig igyekszem kideríteni a hibáikat – hogy a fenébe volnék hát adósa bárkinek?!

Strauss közbe akart lépni, hogy véget vessen a dolognak, de Nemur megállította. – Egy percre csak. Ezt hallani akarom. Azt hiszem, itt az ideje, hogy kipakoljunk!

– Túl sokat ivott – mondta Nemur felesége.

– Nem olyan sokat! – horkant föl Nemur. – Elég világosan beszél. Eleget nyeltem már tőle. Veszélyeztetni, ha már valójában tönkre nem tette a munkátokat, és most a saját szájából akarom hallani, hogy mivel óhajtja igazolni magát!

– Ó, felejtse el – mondtam. – Dehogyan akarja maga az igazat hallani.

– De akarom, Charlie. Legalábbis az igazságnak a maga szerinti változatát. Szeretném tudni, vajon érez-e valamiféle hálát mindazért, amit magáért tettek – a képességekért, amelyek magában kifejlődtek, a dolgokért, amiket megtanult, az élményekért, amelyekben része volt. Vagy talán azt hiszi, hogy jobb volt magának azelőtt?

– Bizonyos értelemben igen!

Ez megdöbbenetette őket.

– Az elmúlt néhány hónapban sok mindent megtanultam – mondtam. – Nemcsak Charlie Gordonról, hanem az életről és az emberekről is, és rájöttem, hogy valójában senki sem törődik Charlie Gordonnal, azzal, hogy idióta vagy lángész. Így hát mi a különbség?

– Ohó – nevetett Nemur. – Sajnálja magát. Mit várt? Ez a kísérlet arra irányult, hogy megnövelje az intelligenciáját, és nem arra, hogy magát népszerűvé tegye. Hogy mi történik a személyiségével, az nem tőlünk függött; és maga szeretetre méltó, csökkent értelmű fiatalemberből pökhendi, öntelt, antiszociális fráterre fejlődött.

– A probléma az, kedves professzor, hogy magának kellett valaki, akit intelligenssé lehetett tenni, de ugyanakkor ketrecben akarta tartani, és kiállítani, ha szükség van rá, hogy learassa a babért, amire maga vágyik. A bökkenő az, hogy én emberi lény vagyok!

Dühös lett, és láttam, hogy vívódik, lefújja-e a mérkőzést, vagy újra nekigyürkőzzön.

– Igazságtalan, mint mindig. Tudja, hogy mindig jól bántunk magával, mindent megtettünk magáért, ami tőlünk telt.

– Mindent, csak éppen nem úgy bántak velem, mint emberrel. Folyton azzal kérkedett, hogy én semmi sem voltam a kísérlet előtt – és tudom, hogy miért! Mert ha semmi sem voltam, akkor maga felelős a megteremtésemért, és ez urammá és parancsolómmá teszi! Rossz néven veszi azt, hogy nem mutatom ki a hálámat a nap minden órájában? Nos, akár hiszi, akár nem, hálás vagyok! De amit értem tett – akármilyen csodálatos is –, nem jogosítja fel arra, hogy úgy bánjon velem, mint egy kísérleti állattal! Egyéniség vagyok, és Charlie is az volt, mielőtt a lábát valaha is betette abba a laborba! Felháborodottnak látszik! Bizony, egyszerre fölfedezzük, hogy mindig személy voltam – még azelőtt is –, és ez vitássá teszi azt a meggyőződését, amely szerint valaki, akinek az I. H.-ja nem éri el a százat, nem érdemel figyelmet. Nemur professzor, úgy gondolom, bántja a lelkiismerete, ha rám néz.

– Eleget hallottam! – csattant föl. – Maga részeg!

– Ó, nem – nyugtattam meg. – Ugyanis, ha berúgok, akkor egy olyan Charlie Gordont látni, aki más, mint az, akit megismert. Igen, az a másik Charlie, aki sötétségben bolyongott, még mindig itt van velünk. Bennem.

– Elvesztette az eszét – szólt Mrs. Nemur. – Úgy beszél, mintha két Charlie Gordon volna. Jobb lesz, ha gondjaiba veszi, doktor.

Dr. Strauss a fejét rázta. – Nem. Tudom, hogy érti. Nemrégén szóba került ez a terápiás kezeléseken. Különös tudathasadás lépett fel, úgy egy-két hónapja. Több ízben tapasztalta, hogy látja önmagát – mint a tudatában még mindig működő, különálló, elhatárolt egyént –, olyannak, mint a kísérlet előtt volt, mintha a régi Charlie a teste feletti uralomért küzdene.

– Nem! Ezt sohase mondtam! Nem küzd az uralomért! Charlie igenis ott van, de nem küzd velem. Csak vár. Sohasem próbálta átvenni a hatalmat, sohasem próbált megakadályozni abban, amit tenni akartam. – Ekkor eszembe jutott Alice, és helyreigazítottam. – Azaz, jóformán soha. Az alázatos, szerény Charlie, akiről még nemrégén mindnyájan beszéltek, csak vár, türelmesen. Hajlandó vagyok elismerni, hogy sok tekintetben hasonlítok hozzá, de az alázat és szerénység már

hiányzik belőlem. Megtanultam, hogy ezekkel milyen keveset lehet elérni ezen a világon.

– Cínikus lett – mondta Nemur. – Mindössze ennyit jelent a maga számára ez a lehetőség. A lángelméje lerombolta a világba és embertársaiba vetett hitét.

– Ez nem teljesen igaz – mondtam halkán. – De azt megtanultam, hogy a pusztai intelligencia fabatkát sem ér. Itt, a maguk főiskoláján, intelligencia, oktatás, tudás, ezek a nagy bálványok. De most már tudom, hogy egy dolog mindnyájuknak elkerülte a figyelmét: intelligencia és oktatás, amit nem fűt át emberszeretet, nem ér kutyagumit se!

Vettem még egy Martinit a közeli tálalóról, és folytattam prédikációm.

– Ne értsen félre – folytattam. – Az intelligencia az emberiség egyik legnagyobb adománya. De a tudásra való törekvés túlságosan is gyakran kiszorítja a szeretetre való törekvést. Ezt éppen mostanában fedeztem föl. Fogadják el hipotézisként: az intelligencia, ha nem képes arra, hogy szeretetet adjon vagy elfogadjon, szellemi és erkölcsi összeomláshoz, neurózishoz, sőt esetleg pszichózishoz vezet. Az önmagával eltelt, befelé forduló értelem, mint önző végcél, kirekesztve az emberi kapcsolatokat, csak erőszakhoz és fájdalomhoz vezet... Amikor csökkent értelmű voltam, sok barátom volt. Most egy sincs. Ó, ismerősöm van. Rengeteg. De nincs egyetlen igazi barátom sem. Nem úgy, mint a pékségben volt. Nincs a világon egyetlen barátom sem, aki jelentene nekem valamit, vagy akinek én jelentek valamit. – Észrevettem, hogy a beszédem egyre érthetlenebb, és valami könnyűség volt a fejemben. – Ez így nincs rendjén, ugye? – erősködtem. – Úgy értem... mit gondolnak? Azt gondolják, hogy ez... ez rendjén van?

Strauss odajött hozzám, és megfogta a karom.

– Charlie, talán jobb lenne, ha egy kicsit lefeküdné. Nagyon sokat ivott.

– Mért néznek így rám? Mi rosszat mondtam? Mondtam valami rosszat? Nem akartam én semmi helytelent mondani...

Hallottam, hogy a szavak megvastagodnak a számban, mintha az arcomat teleinjekciózták volna novokainnal. Részeg voltam, és tökéletesen elvesztettem az önkontrollomat. Ebben a pillanatban, szinte egy kapcsoló kattánására, az ebédlőajtóból figyeltem a jelenetet, és ott láttam magam, mint a másik Charlie-t, a tálaló mellett, pohárral a kezében, tágra nyílt, rémült szemmel:

– Igyekszem mindig a helyes dolgokat csinálni... Az anyám mindig arra tanított, hogy legyek kedves az emberekhez, mert azt mondta: „így nem fogsz bajba kerülni, és mindig sok barátod lesz...”

Abból, ahogy rángatózott és vonaglott, láttam, hogy ki kell mennie a fürdőszobába. Ó, Istenem, csak ne itt, előttük! – Bocsássanak meg, kérem – mondta –, mennem kell... – A részeg kábulatban valahogy sikerült őt elfordítanom tőlük, és a fürdőszoba felé irányítanom.

Még éppen idejében; és néhány másodperc múlva ismét ura voltam önmagamnak. A falhoz támasztottam homlokomat, azután hideg vízzel arcot mostam. Még mindig részeg voltam, de tudtam, hogy most már jól leszek.

Ekkor láttam meg, hogy Charlie néz, a mosdókagyló fölötti tükörből. Nem tudom, honnan tudtam, hogy ez nem én vagyok, hanem Charlie. Bárgyú, kérdő kifejezés ült az arcán. Szeme tágra nyílt és rémült, mintha egyetlen szavamra megfordulna, és elfutna messzire, a tükrözött világ dimenziójába. De nem futott el. Csak bámult rám, tátott szájjal, leesett állal.

– Helló – szóltam –, hát végre szemtől szemben állunk egymással.

Homlokát ráncolta, éppen csak egy kissé, mintha nem értené, amit mondok, mintha magyarázatot szeretne, de nem tudná, hogy hogyan kérje. Azután föladta, és torz mosoly jelent meg a szája sarkában.

– Maradj csak ott szépen, elöttem! – kiáltottam. – Torkig vagyok veled, hogy utánam kémkedsz, ajtókból meg sötét zugokból, ahol nem tudlak utolérni.

Csak bámult.

– Ki vagy te, Charlie?

Semmi, csak a mosoly.

Bólintottam, és ő visszabólintott.

– Akkor mit akarsz? – kérdeztem.

Vállat vont.

– Na, gyerünk, ki veled – szóltam –, biztosan akarsz valamit. Mindig a sarkamban vagy...

Lepillantott, és én a kezemre néztem, hogy lássam, mit néz. – Ezt akarod vissza, ugye? Azt akarod, hogy eltűnjek belőle, hogy aztán te visszajöhess, és átvedd, és ott folytasd, ahol abbahagytad. Nem hibáztatlak. A te tested, a te agyad, a te életed, még ha nem is vetted sok hasznát. Nincs jogom elvenni tőled. Senkinek sincs. Ki tudja, hogy az én világosságom jobb-e, mint a te sötétséged? Ki tudja, hogy a halál jobb-e, mint a te sötétséged? Ki vagyok én, hogy ezt megmondjam?

– De mondok neked valami mást, Charlie. – Fölálltam, és hátráltam a tükörtől. – Én nem vagyok a barátod. Az ellenséged vagyok. Nem vagyok hajlandó küzdelem nélkül feladni az intelligenciámat. Nem tudok visszamenni annak a barlangnak a mélyére. Most már nincs számomra hely, ahova menjek, Charlie. Maradj távol! Maradj benn a tudatalattimban, ahová tartozol! És ne mászkálj utánam mindenfelé! Nem fogom feladni; nem érdekel, hogy azok odabenn mit gondolnak! Nem érdekel, hogy milyen magányos vagyok! Meg fogom tartani, amit nekem adtak, és nagy dolgokat fogok tenni a világért és a hozzád hasonló többi emberért!

Amint az ajtó felé fordultam, az volt a benyomásom, hogy kinyújtja felém a kezét. De ez az egész dolog ostobaság volt. Részeg vagyok, és a saját tükörképemet láttam.

Amikor kijöttem, Strauss taxiba akart ültetni, de én erősködtem, hogy baj nélkül hazajutok. Mindössze egy kis friss levegőre volt szükségem, és nem akartam, hogy bárki velem jöjjön. Egyedül akartam sétálni.

Olyannak láttam magam, amilyenné valóban lettem. Ahogy Nemur mondta: pökhendi, öntelt fráter vagyok! Charlie-val ellentétben, én képtelen vagyok barátokat szerezni vagy más emberekkel, mások problémáival törődni. Én, és csak én érdeklek magamat. Abban a tükörben, egy hosszú pillanatig, Charlie szemével láttam magam – végignézttem magamon, és láttam, hogy valójában mi lett belőlem. És szégyelltem magam.

Órák múlva a lakásom előtt találtam magam, felmentem a lépcsőn, át a homályosan világított előtéren. Ahogy elhaladtam Fay lakása előtt, láttam, hogy bent világosság van, és az ajtaja felé indultam. De amikor éppen kopogni akartam, meghallottam Fay kuncogását, és válaszként egy férfi nevetését.

Erről lekéstem.

Csendesen bementem a lakásomba, és álltam egy darabig a sötétben, nem mertem mozdulni, nem mertem villanyt gyújtani. Csak álltam ott, és éreztem az örvénylést a szememben.

Mi történt velem? Mért vagyok ilyen egyedül a világon?

Reggel 4.30 – Rájöttem a megoldásra, éppen, amikor elaludtam volna. Megvilágosodott! Minden egyezik, és látom, amit kezdettől fogva tudnom kellett volna. Nincs többé alvás! Vissza kell mennem a laborba, és a számítógép eredményeivel összevetve meg kell vizsgálnom a dolgot! Végre megtaláltam a kísérlet hibáját.

És most mi lesz velem?

Augusztus 26 – LEVÉL NEMUR PROFESSZORHOZ (MÁSOLAT)

„Kedves Nemur Professzor!

Külön borítékban küldöm önnek jelentésem egy másolatát, amelynek címe: »AZ ALGERNON–GORDON EFFEKTUS: Tanulmány a megnövelt intelligencia felépítéséről és működéséről«; amelyet közrebocsáthat, ha jónak látja.

Ahogy ön is tudja, kísérleteim befejeződtek. Jelentésem magában foglalja összes képleteimet, valamint a függelékben közölt adatok matematikai analízisét. Ezeket természetesen még ellenőrizni kell.

Az eredmények világosak. Gyors, felfelé törésem szenzációsabb látványosságai nem homályosíthatják el a tényeket. Az ön és dr. Strauss által kidolgozott sebészi és injekciós technikának ez idő szerint minimális vagy semmi a gyakorlati alkalmazhatósága az emberi intelligencia megnövelésében.

Algernonra vonatkozó adatok áttekintése: noha fizikailag még fiatal, szellemileg hanyatlott. Tevékenységi motiváció gyengülése; mirigyműködés általános

csökkenése; gyorsuló koordinációs zavarok; fokozódó emlékezetkihagyás erőteljes jelei.

Amint jelentésemben kimutatom, ezek, valamint egyéb testi és szellemi hanyatlási tünetcsoportok, új képletem alkalmazásával, statisztikailag jelentős eredménnyel előre kiszámíthatók. Noha a serkentő sebészi beavatkozás, amelynek mindkettőnkét alávetettek, a szellemi folyamatok élénkülését és gyorsulását eredményezte, a hiba, amelyet bátorkodtam »Algernon–Gordon Effektus«-nak elnevezni, a teljes intelligenciagyorsulás logikus következménye. Az itt bizonyított hipotézis a legegyszerűbben a következő megfogalmazásban határozható meg:

A MESTERSÉGESEN ELŐIDÉZETT INTELLIGENCIA ROMLÁSÁNAK SEBESSÉGE EGYENES ARÁNYBAN VAN A NÖVEKEDÉS MENNYISÉGÉVEL.

Mindaddig, amíg az írásra képes vagyok, előmeneteli jelentésekben folytatom gondolataim és eszméim lejegyzését. Ez egyike az én kisszámú, társtalan örömeimnek, és feltétlenül szükséges ennek a kutatásnak befejezéséhez. Minden jel arra vall azonban, hogy szellemi hanyatlásom nagyon gyors lesz.

Újra és újra átvizsgáltam adataimat, abban a reményben, hogy tévedésre bukkanak, de fájdalom, azt kell mondanom, az eredmény helytálló. Mégis, hálás vagyok azért a kevésért, amivel hozzájárulok az emberi agy működésének és az emberi intelligencia mesterséges megnövelését szabályozó törvényeknek ismeretéhez.

Az egyik este dr. Strauss azt mondta, hogy egy kísérlet kudarca, egy elmélet megcáfolása éppoly fontos a tudomány haladásához, mint egy esetleges siker. Most már tudom, hogy ez igaz. Mindamellettsajnálom, hogy a kutatás e területéhez való hozzájárulásomnak a kutatói kar munkájának hamvain kell nyugodnia, és különösen sajnálom azoknak a munkáját, akik olyan sokat tettek értem.

Tisztelettel
Charles Gordon”

Melléklet: Jelentés

Másolat: Dr. Straussnak

a Welberg Alapítványnak

Szeptember 1 – Nem szabad pánikba esnem. Hamarosan érzelmi labilitás és feledékenység jelei várhatók, mint a kiégés első tünetei. Fel fogom-e ismerni ezeket? Most mindössze annyit tehetek, hogy szellemi állapotomat a lehető legtárgyilagosabban rögzítem írásba, annak tudatában, hogy ez a pszichológiai napló első lesz a maga nemében, és talán az utolsó.

Ma reggel Nemur elküldte Burttel a jelentésemet és statisztikai adataimat a Hallston Egyetemre, hogy a szakma néhány vezető embere megvizsgálja

eredményeimet és képleteim alkalmazását. Az elmúlt hét folyamán Burtnek ellenőriznie kellett kísérleteimet és módszertani táblázataimat. Valójában nem bosszanthat az óvatosságuk. Végeredményben én csupán egy nemrég-létrejött-Charlie vagyok, és Nemur nehezen törődik bele abba, hogy munkám meghaladja az ő képességeit. Tulajdon tekintélye fétissé vált benne, és végeredményben én csak kívülálló vagyok.

Valójában nem is törődöm már azzal, amit ő vagy a többiek gondolnak. Nincs időm. A munka be van fejezve, az adatok rögzítve, és mindössze annyi van hátra, hogy lássuk, vajon pontosan vetítettem-e ki Algernon számadatainak görbéjét az én jövőmre.

Alice sírt, amikor elmondtam neki az újságot, azután kiszaladt. Meg kell értetnem vele, hogy nincs semmi ok arra, hogy büntudatot érezzen miattam.

Szeptember 2 – Még semmi határozott nincs. Tiszta, fehér világosság csendjében mozogok. Körülöttem minden várakozik. Azt álmodom, hogy egyedül vagyok egy hegy tetején, és szemlélem az alatt elterülő tájat; a zöldeket és sárgákat – és a nap, pontosan fölöttem, szűk karikába szorítja az árnyékomat a lábam körül. Amint a nap lehanyatlik a délutáni égbolton, az árnyék kibontakozik, és kinyúlik a szemhatár felé, hosszan és vékonyan, és messzire mögöttem.

Itt újból el akarom mondani, amit már elmondtam dr. Straussnak. Senkit nem érhet semmiféle szemrehányás azért, ami történt. Ezt a kísérletet gondosan készítették elő, széles körben kipróbálták állatokon, és statisztikai adatokkal megerősítették. Amikor elhatározták, hogy engem használnak az első emberi kísérlethez, kellőképpen meggyőződtek arról, hogy fizikai veszély nem fenyeget. Nem volt mód előre látni a pszichés buktatókat. Nem akarom, hogy bárki szenvedjen azért, ami velem történik.

Most az egyetlen kérdés: mennyi az, amennyibe belekapaszkodhatom?

Szeptember 15 – Nemur közölte, hogy az eredményeimet megerősítették. Ez azt jelenti, hogy a hiba központi, és kérdésessé teszi az egész hipotézist. Egyszer majd megtalálják a módját, hogy legyőzzék ezt a problémát, de ez az idő még nem érkezett el. Azt ajánlottam, hogy embereken ne kísérletezzenek többé, mindaddig, amíg a kérdéses pontokat állatokon végzett további kutatással nem tisztázták.

Az az érzésem, hogy a kutatás legsikeresebb irányvonalának az enzimegyensúly-hiány tanulmányozása ígérkezik. Mint annyi más dolognál, itt is az idő a kulcstényező; gyorsaság a hiba felfedezésében, és gyorsaság a hormonpótlékok alkalmazásában. Szeretnék segíteni a kutatásnak ezen a területén és a radioaktív izotópok kutatásában, amelyek az agykéreg lokális ellenőrzésénél használhatók, de most már tudom, hogy nem lesz rá időm.

Szeptember 17 – Kezdek feledékeny lenni. Elteszem a dolgokat az íróasztalomon vagy a laborasztalok fiókjaiban, és amikor nem találom, kijövök a sodromból, és mindenkire ráförmedek. Az első jelek?

Két nappal ezelőtt meghalt Algernon. Reggel négy óra harminckor, amikor folyóparti bolyongásomból visszajöttem a laborba, ott találtam kinyúlva a ketrec sarkában. Mintha álmában futott volna.

A boncolás kimutatta, hogy jóslatom helyes volt. A normálhoz viszonyítva, Algernon agyveleje vesztett súlyából, és az agytekervények általános kisimulása, valamint az agy barázdáinak elmélyülése és kiszélesedése volt észlelhető.

Félelmetes elgondolni, hogy ugyanez, minden pillanatban, velem is megtörténhet. Az, hogy látom, hogy Algernonnal megtörtént, valósággá teszi a dolgot. Most először érzem, hogy félek a jövőtől.

Algernon testét egy kis fémtokba tettem, és hazavittem magammal. Nem engedem, hogy a hamvasztóba dobják. Buta és szentimentális dolog ez, de az éjjel eltemettem a hátsó udvarban. Sírtam, miközben egy csokor vadvirágot tettem a sírra.

Szeptember 21 – Holnap elmegyek a Marks Streetre, és meglátogatom anyámat. Az éjszakai álmom egy emléksort indított meg, megvilágította a múltnak egy teljes szeletét, és fontos, hogy papírra vessem, mielőtt elfelejtem, mert úgy látszik, most már hamarabb felejttem el a dolgokat. Az álom anyámmal volt kapcsolatban, és most még inkább meg akarom érteni őt, tudni akarom, milyen volt, és miért cselekedett úgy, ahogyan tette. Nem szabad gyűlölöm őt.

Meg kell békülnöm vele, mielőtt viszontlátom, nehogy durván vagy ostobán cselekedjem.

Szeptember 27 – Azonnal le kellett volna írnom ezt, mert a jelentés teljessége szempontjából fontos. Három nappal ezelőtt meglátogattam Rose-t. Végül rákényszeríttem magam, hogy ismét kölcsönkérjem Burt kocsiját. Félttem, de mégis tudtam, hogy el kell mennem.

Amikor a Marks Streetre értem, először azt hittem, hogy tévedtem. Egyáltalán nem olyan volt, mint ahogy emlékeztem rá. Mocskos utca. Üres telkek ásítóznak, amelyeken a házakat lebontották. A járdán egy kiszuperált, leszakított ajtajú hűtőszekrény, a járdaszegélyen egy ócska, lógó belű matrac. Némelyik háznak bedeszkázták az ablakait, mások meg inkább rozoga vityillónak látszottak, semmint otthonnak. Egy sarokkal a ház előtt leállítottam a kocsit, és gyalog mentem.

A Marks Streeten nem játszottak gyerekek – egyáltalán nem úgy volt, mint az emlékképeimben: gyerekek mindenütt, és Charlie figyeli őket az ablakból. (Különös, hogy legtöbb emlékemet az utcáról az ablak foglalja keretbe, s én mindig belülről nézem a játszó gyerekeket.) Most csak öreg emberek álldogáltak a rozszant verandák árnyékában.

A ház előtt ért a második meglepetés. Anyám a bejárati tornácon, öreg, barna kötött kabátban a földszinti ablakokat mosta kívülről, bár hideg volt, és szél fújt. Mindig dolgozott, hogy a szomszédok lássák, milyen példás feleség és családanya.

Mindig az volt a legfontosabb, hogy mások mit gondolnak, a látszat előbbrevaló volt, mint önmaga vagy a családja. És ezt helyesnek tartotta! Matt néha azt bizonygatta, hogy nem az az egyetlen dolog az életben, hogy mások mit gondolnak rólunk. De ez nem használt. Normának jól kell öltözködni; a házat szépen kell berendezni; Charlie-t bent kell tartani, nehogy mások megtudják, hogy valami nincs rendben.

A kapunál megálltam, és néztem, amint felegyenesedik, hogy kifújja magát. Megláttam az arcát, és megremegtem – de ez nem az az arc volt, amelyet olyan nagy erőfeszítéssel idéztem magam elé. Haja megőszült, vasszürke csíkok tarkították, sovány arca ráncos. Homloka fénylett az izzadságtól. Észrevett és rám nézett.

Szerettem volna félrenézni, megfordulni, és végigmenni az utcán, de nem tudtam – ha már idáig eljutottam. Kérhetnék egyszerűen útbaigazítást, úgy tehetnék, mintha eltévedtem volna az idegen környezetben. Elég lett volna látni őt. De csak álltam ott, s vártam, hogy előbb ő tegyen valamit. És ő is csak állt ott, és nézett engem.

– Akar valamit? – Rekedt hangja felismerhetően visszhangzott az emlékek folyosóin át.

Kinyitottam a számat, de hang nem jött ki rajta. A szám mozgott, tudom, és küszködtem, hogy szóljak hozzá, hogy kinyögjek valamit, mert ebben a pillanatban megláttam szemében a felismerést. Nem azt akartam, hogy ilyen állapotban lásson. Nem akartam ott állni előtte némán, képtelenül arra, hogy megértessem magam. De a nyelvem óriási torlaszként utamat állta, és a szám kiszáradt.

Végre kiböktem valamit. Nem azt, amit akartam (úgy terveztem, megnyugtató és bátorító szavakat mondok, hogy ura legyek a helyzetnek, és néhány szóval eltöröljem az egész múltat és fájdalmat), de száraz torkomból ennyi tört ki csupán: – Mama...

Mindazzal, amit megtanultam – mind a nyelvekkel, amelyeket elsajátítottam – mindössze ennyit tudtam mondani neki, amint ott állt a verandán, és rám meredt: – Mama. – Mint egy szomjas bárány az emlő alatt.

Alsókarjával megtörölte homlokát, és összehúzott szemmel nézett rám, mintha nem látna tisztán. Előreléptem, be a kapun, a feljáróra, aztán a lépcső felé. Ő visszahúzódott.

Eleinte nem voltam benne biztos, hogy valóban fölismert-e vagy sem, de ekkor elfulladva kimondta: – Charlie. – Nem sikoltott, nem is suttozott. Csak elfulladva kimondta, mint mikor valaki álomból ébred.

– Mama... – elindultam fölfelé a lépcsőn. – Én vagyok...

Mozdulatom megijesztette, hátralépett, felborította a szappanos vízzel teli vödört, és a szennyes lé végigcsorgott a lépcsőn. – Mit keresel itt?

– Csak látni akartam... beszélni magával.

Mivel a nyelvem állandóan útban volt, a hangom másképpen tört elő torkomból; vastag, sírós árnyalattal, mintha már régen nem beszéltem volna. – Ne menjen el – könyörögtem. – Ne fusson el tőlem.

De ő már bent volt az előszobában, és bezárta az ajtót. Egy pillanat múlva láttam, hogy rémulten kémelel az üveges ajtó áttetsző fehér függönye mögül. Az üveg mögött hangtalanul mozgott az ajka. – Menj el innen! Hagyj békén!

Miért? Ki ő, hogy így megtagadjon? Milyen joggal fordul el tőlem?

– Engedjen be! Beszélni szeretnék magával! Engedjen be! – Olyan erősen vertem az ajtó üvegét, hogy megrepedt, a repedés hálószerűen szétfutott, egy pillanatra becsípte a bőrömet, és fogva tartotta. Azt kellett hinnie, hogy megőrültem, és azért jöttem, hogy bántsam. Otthagyta az ajtót, és végigrohant a lakásba vezető folyosón.

Újra nekiveselkedtem. A zár engedett, én pedig, az ellenállás hirtelen megszűnésére nem számítva, elvesztettem egyensúlyomat, és beestem az előszobába. Kezem vérzett, ahol a törött üveg felsértette, és nem tehettem egyebet, zsebre dugtam, nehogy a vér bepiszkítsa a frissen súrolt linóleumot.

Elindultam befelé, elhaladtam a lépcső mellett, amelyet olyan gyakran láttam lidérces álmaimban. Gyakran üldöztek ezen a hosszú, szűk lépcsőn démonok, megragadták a lábamat, és lehúztak a pince mélyébe, miközben sikoltozni próbáltam, fuldokló nyelvvel, némán. Akár azok a hallgatag fiúk a Warrenben.

Az emeleti lakók – Meyerék, a háziúr és felesége – mindig kedvesek voltak hozzám. Cukrot adtak, s megengedték, hogy beüljek a konyhájukba, és játsszam a kutyájukkal. Szerettem volna látni őket, de most szavak nélkül is tudtam, hogy elmentek, meghaltak, és most idegenek laknak odafönt. Ez az út örökre bezárult előttem.

A folyosó végén az ajtó, amelyen Rose bemenekült, zárva volt, s egy pillanatilag tanácstalanul álltam.

– Nyissa ki az ajtót!

A válasz egy kiskutya vékony hangú ugatása volt. Váratlanul ért.

– Rendben van – mondtam. – Nincs szándékomban bántani magát, de hosszú utat tettem meg, és nem megyek el addig, amíg nem beszéltem magával. Ha nem, nyitja ki az ajtót, betöröm.

Hallottam, hogy azt mondja: – Pszt, Nappie. Bemegy ide a hálósobába. – Egy pillanat múlva hallottam a zár kattanasát. Az ajtó kinyílt, és ő ott állt, és rám bámult.

– Mama – suttogtam. – Nem csinálok semmit. Csak beszélgetni akarok magával. Meg kell értenie, hogy nem vagyok ugyanaz, aki voltam. Megváltoztam. Most normális vagyok. Nem érti? Éppen olyan vagyok, mint akárki más! Normális vagyok! Éppen olyan, mint maga, és Matt, és Norma.

Igyekeztem egyfolytában beszélni, fecsegni, nehogy becsukja az ajtót. Az egész dolgot egy szuszra próbáltam neki elmondani. – Megváltoztattak; megoperáltak és megváltoztattak, úgy, ahogy maga mindig szeretne volna. Nem olvasott erről az újságokban? Egy új tudományos kísérlet, amely megváltoztatja az intelligenciahányadost, és én vagyok az első, akin kipróbálták. Nem érti? Mért néz így rám? Most már okos vagyok, okosabb, mint Norma, vagy Herman bácsi, vagy Matt. Olyan dolgokat tudok, amiket még egyetemi tanárok se tudnak. Szóljon hozzám! Most büszke lehet rám, és mindent elmondhat a szomszédoknak. Nem kell eldugnia a pincébe, ha vendégek jönnek. Szóljon már hozzám! De tudnom kell mindent magamról, hogy megértsen magam, míg nem késő. Nem érti?! Nem lehetek teljes ember, ha nem tudom megérteni önmagam; és maga az egyetlen a világon, aki a segítségemre lehet. Hadd menjek be, és üljek le egy kicsit!

Inkább az hipnotizálta, ahogy beszéltem, és nem az, amit mondtam. Állt ott az ajtóban, és bámult. Öntudatlanul előhúztam véres kezemet a zsebemből, és könyörögve összekulcsoltam. Amikor megpillantotta, meglágyult az arca.

– Megsebezted magad... – Nem engem sajnált. Ilyesmit érezhetett volna egy kutya iránt is, amelynek megsérült a lába, vagy egy macska iránt, amelynek verekedésben összemarcangolták az orrát. Nem azért, mert az ő Charlie-ja voltam – hanem annak ellenére.

– Gyere be, és mosd meg. Van itthon kötszer és jód.

Követtem őt az ütött-kopott mosogatóhoz, ahol annyiszor mosta meg az arcomat és kezemet, amikor bejöttem az udvarból, meg evés és lefekvés előtt. Figyelte, ahogy feltűröm a ruhám ujját. – Nem kellett volna betörnöd az ablakot. A háziúr dühös lesz, és nincs pénzem megfizetni. – Azután, mintha nem győzte volna kivárni, míg magam csinálom, elvette a szappant tőlem, és megmosta a kezem. Amit csinált, annyira lekötötte a figyelmét, hogy csendben maradtam, nem mertem megtörni a varázst. Időnként csettintgetett a nyelvével, vagy felsóhajtott: – Charlie, Charlie, mindig bajt csinálsz. Mikor tanulsz már meg vigyázni magadra? – Huszonöt évet lépett vissza, abba az időbe, amikor én az ő kis Charlie-ja voltam, és kész volt kiharcolni helyemet a világban.

Amikor a vért lemosta, és papírtörülközővel megtörölte a kezem, fölnézett az arcomba, és szeme kerekre nyílt a rémülettől. – Ó, Istenem! – szólt elfulladva, és elhúzódott.

Ismét beszélni kezdtem, halkán, nyomatékosan, hogy meggyőzzem: nincs semmi baj, és nem akarom bántani. De miközben beszéltem, láttam hogy a gondolatai elkalandoznak. Tétován körülnézett, szájához emelte kezét, nyöszörgött, majd megint rám nézett. – A házban akkora a fölfordulás – szólt. – Nem vártam vendéget. Nézd csak azt az ablakot meg a keretet ott fenn...

– Jó az úgy, Mama. Ne izgassa magát ezen.

– Ki kell fényesítenem a padlót. Tisztának kell lennie. – Észrevett néhány ujjnyomot az ajtón, fölvette a mosogatórongyot és ledörzsölte. Amikor fölnézett, és látta, hogy figyelem, összeráncolta homlokát. – A villanyszámla miatt jött?

Mielőtt nemet mondhattam volna, ujját korholóan felemelte. – Elsején küldök majd egy csekket, de a férjem üzleti úton van, nincs a városban. Mindenkinek megmondtam, nem kell izgulni a pénz miatt, mert a lányom ezen a héten kapja a fizetését, és az összes számlákat rendezzük. Felesleges mindig zaklatni engem a pénzért!

– A lánya az egyetlen gyereke? Nincs több gyereke?

Megrezzent, azután a szeme a távolba meredt. – Volt egy fiam. Olyan okos, hogy a többi anyák mind féltékenyek voltak rá. És megverték a szemükkel. I. H.-nak mondták, pedig csak boszorkányság volt. Nagy ember lett volna belőle. Igazán nagyon okos volt, *kivételes*, ahogy mondták. Lángész is lehetett volna.

Fölkapott egy súrolókefét. – Elnézést kérek. Nem készülök el a munkával. A lányomhoz egy fiatalember jön vacsorára, és ki kell takarítanom a lakást. – Térdre ereszkedett, és sikálni kezdte a már fényes padlót. Nem nézett föl többé.

Magában motyogott, én pedig leültem a konyhaasztalhoz. Megvárom, amíg ez elmúlik nála, amíg felismer, és megérti, hogy ki vagyok. Nem mehetek el addig, amíg rá nem jön, hogy én az ő Charlie-ja vagyok. Kell, hogy valaki megértse ezt!

Szomorúan dúdolni kezdett magában, de abbahagyta, a rongya megállt félúton a vödör és a padló között, mintha hirtelen tudatára ébredt volna, hogy ott vagyok mögötte.

Megfordult, az arca fáradt volt, de a szeme csillogott, s fölkapta a fejét. – Hogy lehet ez? Nem értem. Nekem azt mondták, hogy téged sose lehet megváltoztatni.

– Műtétet hajtottak végre rajtam, és az megváltoztatott. Most híres vagyok. Az egész világon tudnak rólam. Most intelligens vagyok, Mama. Tudok írni és olvasni, és tudok...

– Hála Istennek – suttogta. – Az imáim... sok-sok éven át azt hittem, hogy Ő nem hall engem, de Ő egész idő alatt figyelt rám, csak kivárta a neki tetsző időt, hogy véghezvigye az Ő akaratát.

Beletörölte arcát a kötényébe, s amikor átöleltem, felszabadultan zokogott a vállamon. Elmosta mind a fájdalmat, és boldog voltam, hogy eljöttem.

– Mindenkinek el kell mondanom – szólt mosolyogva –, mindegyik tanítónőnek az iskolában. Várj csak, majd meglátod az arcukat, amikor megmondom nekik! És a szomszédok! És Herman bácsi – meg kell mondanom Herman bácsinak. Hogy fog örülni! Várj csak, majd ha az apád hazajön, meg a húgod! Ó, Norma olyan boldog lesz, hogy láthat! El se tudod képzelni.

Magához szorított, izgatottan beszélt, terveket csinált új, közös életünkre. Nem volt szívem emlékeztetni, hogy gyerekkori tanítónőm eltávozott abból az iskolából; hogy a szomszédok régen elköltöztek; hogy Herman bácsi meghalt sok évvel ezelőtt; és hogy apám elhagyta őt. Elég fájdalom volt mindazoknak az éveknél lidércnyomása is.

A mosolyát akartam látni, és tudni azt, hogy én, csakis én tettem boldoggá. Életemben először mosolyra derítettem az arcát.

Aztán egy kis idő múlva eltűnődött, mintha eszébe jutott volna valami. Az volt az érzésem, hogy újra elkalandozik az értelme. – Ne! – kiáltottam, hogy visszarántsam a valóságba. – Várjon, Mama! Van még valami. Valami, amit magának akarok adni, mielőtt elmegyek.

– Elmégy? Nem mehetsz el most!

– El kell mennem, Mama. Dolgom van. De írok majd magának, és pénzt is küldök.

– De mikor jössz vissza?

– Még nem tudom. De mielőtt elmegyek, ezt magának adom.

– Mi ez? Magazin?

– Nem éppen. Ez egy tudományos jelentés, amit én írtam. Nagyon szakszerű. Nézze, az a címe: *Az Algernon–Gordon Effektus*. Valami, amit én fedeztem föl, és részben rólam van elnevezve. Azt akarom, hogy legyen magánál a jelentés egy példánya, hogy megmutathassa az embereknek, hogy a fiáról végül is kiderült, hogy nem ostoba fajankó.

Átvette és megilletődötten nézte. – Ez a... ez a te neved? Tudtam, hogy így lesz majd. Mindig mondtam, hogy egyszer még így lesz. Én mindent megpróbáltam, amit csak tudtam. Nagyon kicsi voltál, nem emlékezhetsz, de én igazán megpróbáltam. Mindenkinék megmondtam, hogy egyetemre fogsz menni, és diplomás lesz belőled, és híres ember leszel. Ők csak nevettek, de én megmondtam nekik!

Könnyein át rám mosolygott, de a következő pillanatban már rám se nézett. Fölvette a rongyot, mosni kezdte a konyhaajtó fáját, és dúdolt – úgy éreztem, boldogabban, mintha álmodna.

A kutya újra ugatni kezdett. A bejárati ajtó kinyílt és becsukódott, és egy hang kiáltott: – Jól van, Nappie. Jól van, én vagyok. – A kutya izgatottan ugrált fel a hálószoa ajtajára.

Elfogott a düh, hogy csapdába kerültem. Nem akartam látni Normát. Nincs mit mondanunk egymásnak, és nem akartam elrontani a látogatásomat. Hátsó kijárat nem volt. Az egyetlen út az lett volna, ha kimászom az ablakon a hátsó udvarba, és meglépek a kerítésen át. De valaki még betörőnek nézhet.

Ahogy meghallottam Norma kulcsának fordulását az ajtóban, nem is tudom, miért, odasúgtam anyámnak: – Norma hazajött. – Megérintettem a karját, de ő nem hallott engem. Elmerülten dúdolgatott magában, miközben az ajtófélfát mosta.

Az ajtó kinyílt. Norma meglátott, és összeráncolta a homlokát. Először nem ismert fel – félhomály volt, még nem gyújtottunk villanyt. Letette a táskáját, és föl kattintotta a villanyt. – Ki maga?... – De mielőtt felelhettem volna, kezét a szájához kapta, és hátratántorodott az ajtónak.

– Charlie! – Ugyanúgy mondta, mint az anyám, elfúló hangon. És olyan volt, mint anyám valaha; sovány, éles vonású, csinos madárarc.

– Charlie! Istenem, micsoda meglepetés! Miért nem értesítettél? Fölvívhattál volna. Nem is tudom, mit mondjak... – Anyámra nézett, aki a földön ült a mosogató mellett.

– Nincs semmi baja? Nem ijesztetted meg, vagy valami...?

– Eszénél volt egy darabig. Kicsit beszélgettünk.

– Örülök. Nem sokra emlékszik vissza mostanában. A korrál jár... szenilis. Dr. Portman azt akarja, hogy tegyem be az aggok menhelyébe, de nem tudom megtenni. Nem bírom elviselni a gondolatot, hogy intézetben legyen. – Kinyitotta a hálószoobaajtót, hogy kiengedje a kutyát, s amikor az ugrándozott és szűkölt örömeiben, fölvette és magához szorította. – Egyszerűen nem tudom megtenni a saját anyámmal. – Aztán bizonytalanul rám mosolygott. – Nohát, micsoda meglepetés! Álmomban sem hittem volna. Hadd nézzelek! Sose ismertelek volna meg. Elmentem volna melletted az utcán. Annyira más vagy. – Sóhajtott. – Örülök, hogy látlak, Charlie.

– Igazán? Azt hittem, sose akarsz látni többé!

– Ó, Charlie! – Megfogta a kezemet. – Ne mondd ezt! Örülök, hogy látlak. Mindig vártalak. Tudtam, hogy egyszer visszajössz. Mindig vártalak, amióta olvastam, hogy megléptél Chicagóban. – Hátrább húzódott, hogy szemügyre vehessen. – Nem is tudod, mennyit gondoltam rád, mennyire szerettem volna tudni, hol vagy és mit csinálsz. Amíg az a professzor ide nem jött... mikor is volt? márciusban, csak hét hónappal ezelőtt?... addig fogalmam sem volt róla, hogy még élsz. A Mama azt mondta, meghaltál a Warrenben. Ezt hittem annyi éven át. Amikor megmondták, hogy élsz, és hogy szükségük van rád a kísérlethez, nem tudtam, mit tegyek. A professzor... – Nemur? Így hívják? – nem engedte, hogy meglátogassalak. Félt felizgatni téged a műtét előtt. De amikor láttam az újságban, hogy sikerült, és *lángész* lettél – ó, Istenem! –, nem is tudod, milyen érzés volt ezt olvasni.

Mindenkinek elmondtam az irodában, és a lányoknak a bridzsklubban. Megmutattam nekik a fényképeket az újságban, és mondtam nekik, hogy egyszer majd hazajössz meglátogatni minket. És eljöttél. Igazán eljöttél! Nem felejtettél el minket!

Újra megölelt. – Ó, Charlie, Charlie... olyan csodálatos egyszerre fölfedezni, hogy van egy bátyám. El sem tudod képzelni. Ül le, csinálok neked valami ennivalót. Mindent el kell mesélned, azt is, hogy mik a terveid. Nem... nem is tudom, mit kérdezzek először. Tudom, hogy nevetségesen hangzik, mint amikor egy lány hirtelen rájön, hogy a fivére hős, vagy filmsztár, vagy ilyesmi...

Zavarban voltam. Nem vártam ilyen fogadtatást Normától. Sohasem gondoltam rá, hogy a Mamával kettesben töltött évek megváltoztathatták. És mégis, ez elkerülhetetlen volt. Nem volt többé az az elkényeztetett kölyök, akire én emlékeztem. Melegszívű, együttérző és gyengéd felnőtt lett belőle.

Beszélgettünk. Ironikus, hogy ott ülünk kettesben a húgoddal, és úgy beszélgetünk anyámról, közvetlen mellette, mintha ott sem volna. Valahányszor Norma közös életüket említette, Rose-ra néztem, hogy vajon figyel-e, de ő mélyen elmerült saját világába, mintha nem értené a nyelvünket, mintha ebből már semmi sem vonatkozna őrá. Nesztelenül járkált a konyhában, mint egy kísértet, tett-vett, rakosgatott, és soha nem volt útban. Ijesztő volt!

Néztem, ahogy Norma enni ad a kutyájának. – Tehát végül megkaptad? Nappie – Napóleon rövidítése, ugye?

Norma főlegyenesedett, és homlokát ráncolta. – Honnan tudod?

Elmeséltem az emlékemet: amikor a vizsgabizonyítványát hozta haza, és azt remélte, hogy megkapja a kutyát; és Matt hogyan tiltotta meg. Ahogy meséltem, a ránc elmélyült a homlokán.

– Sernmire sem emlékszem ebből. Ó, Charlie, ilyen komisz voltam hozzád?

– Van egy emlék, amire kíváncsi vagyok. Nem vagyok benne igazán biztos, vajon emlék-e, vagy álom, vagy csak kitaláltam az egészet. Akkor történt, amikor utoljára játszottunk együtt jó barátságban. Az alagsorban voltunk, lámpaernyőt tettünk a fejünkre, azt játszottuk, hogy kínai kulik vagyunk, és egy öreg matracon ugráltunk. Hét-nyolc éves lehettél, gondolom, én pedig körülbelül tizenhárom. És ahogy emlékszem, te legurultál a matracról, és beverted a fejedet a falba. Nem nagyon erősen, csak odakoppantottad, de Mama és Papa lerohantak, mert sikítottál, és te azt mondtad nekik, hogy meg akartalak ölni... A Mama Mattot okolta, amiért nem vigyázott rám, és kettesben hagyott bennünket, engem pedig addig vert szíjjal, amíg majdnem elvesztettem az eszméletemet. Emlékszel erre? Tényleg így történt?

Normát lenyűgözte az emlék elbeszélése, mintha alvó látomásokat ébresztett volna fel. – Minden olyan homályos... Tudod, én azt hittem, hogy álmodtam ezt. Emlékszem, hogy lámpaernyő volt rajtunk, és ugráltunk a matracon. – Kibámult az ablakon. – Gyűlöltelek, mert mindig olyan nagy hűhót csaptak körülöttem. Sose vertek meg, ha nem csináltad meg a leckédet, vagy ha rossz osztályzatot hoztál haza. Legtöbbször ellógtál az iskolából, és inkább játszottál, nekem meg ott kellett ülnöm a legnehezebb órákon is. Ó, mennyire gyűlöltelek! Az iskolában a többi gyerek képeket firkált a táblára, egy fiút bohócsipkában, és azt írták alája: *Norma bátyja*. És mindenfelét firkáltak a járdára az iskolaudvarban: *A hülye húga meg Gyagyás Gordon család*. És aztán egyszer, amikor nem hívtak meg Emily Raskin születésnapra, tudtam, hogy ez miatt történt. És amikor ott lent az alagsorban játszottunk a lámpaernyővel a fejünkön, egyszerre úgy éreztem, le kell számolnom veled. – Sírva fakadt. – Hazudtam. Azt mondtam, hogy bántottál. Ó, Charlie, milyen buta voltam, micsoda elkényeztetett kölyök. Úgy szégyeltem magam...

– Ne tégy magadnak szemrehányást. Nehéz lehetett szembenézni a többi gyerekkel. Nekem ez a konyha volt a világom... meg ott bent az a szoba. A többi

nem számított, amíg itt biztonságban voltam. A világ többi részével neked kellett szembenézned.

– Miért küldtek el téged, Charlie? Miért nem maradhattál itthon, miért nem élhettél velünk? Mindig ezen törtem a fejem. Valahányszor megkérdeztem a Mamát, mindig azt mondta, hogy ez a te érdekedben történt.

– Bizonyos értelemben igaza volt.

Norma megrázta a fejét. – Miattam küldött el téged, igaz? Ó, Charlié, miért kellett ennek így lennie? Miért történt velünk mindez?

Nem tudtam, mit feleljek neki. Bárcsak azt mondhattam volna, hogy Atreus vagy Cadmus ivadékaihoz hasonlatosan, elődeink bűneiért szenvedünk, vagy egy ősi jóslat teljesedett be rajtunk. De nem volt válasz, sem az ő, sem a magam kérdéseire.

– Ez már a múlté – szóltam. – Örülök, hogy ismét találkoztunk. Ez egy kicsit könnyebbé teszi a dolgot. Hirtelen megragadta a karom. – Charlie, nem tudod, min mentem át vele az utóbbi években. A lakás, ez az utca, az állásom. Mint egy rossz álom. Mindennap hazajönni, aggódva, hogy itt van-e még, hogy nem tett-e kárt magában? És a büntudat, amiért ilyesmikre gondolok...

Fölálltam, ő pedig a vállamra borult és sírt. – Ó, Charlie. Boldog vagyok, hogy visszajöttél. Szükségünk van valakire. Olyan fáradt vagyok...

Régóta álmodtam erről a pillanatról, de most, hogy eljött, mi haszna? Nem mondhattam el neki, hogy hamarosan mi lesz velem. És mégis, elfogadhatom-e a ragaszkodását? Hiszen ez csalás! Minek áltassam magam? Ha még most is a régi, gyengeelméjű, gyámolításra szoruló Charlie volnék, nem beszélne így velem. Tehát most sincs jogom hozzá. Nemsokára lehull rólam az álarc.

– Ne sírj, Norma. Minden jóra fordul. – Hallottam magamat, amint megnyugtató közhelyeket mondok. – Igyekszem mindkettőtökről gondoskodni. Van egy kis megtakarított pénzem, az Alapítványtól is kapok fizetést, úgyhogy módomban áll rendszeresen egy kis pénzt küldeni – legalábbis egy darabig.

– De nem mész el! Velünk kell maradnod, most...

– Még néhány utat kell tennem, egypár kísérletet elvégezném, előadásokat tartanom, de igyekszem majd hazajönni, meglátogatni benneteket. Vigyázz rá. Sok minden ment keresztül. Ameddig módomban lesz, segíteni foglak benneteket.

– Charlie! Ne, ne menj el! – Belém kapaszkodott. – Félek!

A szerep, amelyre mindig vágyódtam – az idősebb testvér szerepe.

Ebben a pillanatban megéreztem, hogy Rose, aki csendesen ült a sarokban, merően néz bennünket. Valami megváltozott az arcán. Szeme tágra nyílt, előrehajolt a székén. Lecsapni készülő sólyomra emlékeztetett.

Eltoltam magamtól Normát, de mielőtt megszólalhattam volna, Rose már talpon volt. Fölvette a konyhakést az asztról, és rám szegezte.

– Mit csinálsz vele? Takarodj onnan! Megmondtam, mit csinállok veled, ha még egyszer rajtakaplak, hogy hozzáérsz a húgodhoz! Mocskos gondolatok! Nem illesz normális emberek közé!

Mind a ketten hátraugrottunk, s én esztelen módon bűnösnek éreztem magam, mintha tetten értek volna; és tudtam, hogy Norma ugyanezt érzi. Olyan volt, mintha anyám vádaskodása igazzá tette volna, hogy csakugyan valami obszcén dolgot művelünk.

Norma rákiáltott: – Mama! Tegye le azt a kést!

A látvány, ahogy Rose ott áll késsel a kezében, földézte annak az éjszakának a képét, amikor arra kényszerítette Mattot, hogy vigyen el engem. Anyám most újra átélte ezt. Nem tudtam szólni, mozdulni. Émelygés fogott el, fojtogató feszültség, fülzúgás, beleim görcsösen vonaglottak, mintha ki akarnának szakadni a testemből.

Kés van a Mamánál, és kés van Alice-nál, és kés van a Papánál, és kés van dr. Straussnál...

Szerencsére Normának volt annyi lélekjelenléte, hogy elvegye tőle a kést, de a félelmet nem tudta kitörölni a szeméből, és Rose felkiáltott: – Dobd ki! Nincs joga illetlen gondolatokkal nézni a húgára!

Rose sikoltozott, és sírva hanyatlott vissza a székbe.

Sem én, sem Norma nem tudtuk mit mondani. Mindketten zavarban voltunk. Norma most megtudta, hogy miért küldtek el engem.

Szerettem volna tudni, vajon tettem-e valaha olyasmit, ami igazolta anyám félelmét. Nem voltak ilyen emlékeim, de hogy lehettem bizonyos abban, hogy nem voltak elnyomott, szörnyű gondolatok elkínzott tudatom torlaszai mögött? A zsákutcák mögött, a zárt folyosókban, amelyekbe sohasem pillanthatok? Valószínűleg sohasem fogom megtudni. Bármi legyen az igazság, nem szabad gyűlölnöm Rose-t azért, mert védelmezi Normát. Meg kell értenem, miképpen látta ő a dolgot. Semmim sem marad, ha nem bocsátok meg neki.

Norma reszketett.

– Nyugodj meg – szoltam. – Nem tudja, mit csinál. A dühe nem nekem szól, hanem a régi Charlie-nak. Attól ijedt meg, amit az tehetett volna veled. Nem hibáztathatom, amiért meg akar védeni téged. De most már nem kell törődnünk ezzel, hiszen az a Charlie örökre eltűnt.

Nem figyelt rám. Álmodozó kifejezés ült az arcán.

– Gyakran szokott ilyen különös élményem lenni, amikor valami történik, és úgy érzem, hogy tudom, hogy meg fog történni – mintha minden egyszer már végbement volna, pontosan ugyanígy, és figyelem, ahogy ismét lejátszódik...

– Ez igen gyakori élmény.

Norma a fejét rázta. – Most egyszerre, amikor megláttam őt azzal a késsel a kezében, olyan volt, mintha egy régi álmomat látnám...

Mi értelmé lett volna elmondani neki, hogy gyermekkorában, azon az éjszakán, kétségtelenül ébren volt, és látta a szobájából az egész dolgot; és ezt az emléket

elnyomta és eltorzította, úgyhogy végül képzelődésnek tartja. Nincs értelme, hogy az igazsággal terheljem. Elég szomorúság vár rá anyámmal az eljövendő időkben. Boldogan levettem volna róla a terhet és a fájdalmat, de nincs értelme elkezdni valamit, amit nem tudok befejezni. Az én életemnek is meglesz a szenvedése. Nincs rá mód, hogy megakadályozzam a tudás homokjának lepergését agyam homokórájában.

– Most mennem kell – szoltam. – Vigyázz magadra és órá. – Megszorítottam a kezét. Kifelé menet Napóleon megugatott.

Türtöztettem magam, amíg csak tudtam, de amikor az utcára értem, nem bírtam tovább. Nehéz ezt leírni, de az emberek megfordultak, és utánam néztek, mert amíg a kocsihoz visszamentem, sírtam, mint egy gyerek. Nem tehettem róla, és nem is törődtem vele.

Közben nevetséges szavak doboltak a fejemben, folyton ismétlődő, ritmikus zümmögéssé erősödve:

*Három kis vak egér,
Ni, hogy fut, ni, hogy fut,
A gazdasszony után futnak,
Konyhakéssel a farkukat
Levágta. Csupa vér
A három kis vak egér.*

Megpróbáltam kirekeszteni a fülemből, de nem tudtam, és amikor még egyszer megfordultam, hogy visszanézzek a házra és a verandára, megpillantottam egy fiú arcát, amint az ablaküveghez tapadva rám mered.

17. Előmeneteli jelentés

Október 3 – A lejtőn. Öngyilkossági gondolatok; mindennek véget vetni most, amikor még ura vagyok tetteimnek, és tudatában vagyok a körülöttem levő világnak. De akkor az ablaknál várakozó Charlie-ra gondolok. Az ő élete, nem az enyém, nem dobhatom el. Csak kölcsönvettem egy időre, és most visszakérik.

Nem szabad elfelejtenem, hogy én vagyok az egyetlen ember, akivel ez valaha megtörtént. Továbbra is rögzítenem kell gondolataimat és érzéseimet, mindaddig, amíg tudom. Ezek az előmeneteli jelentések Charlie Gordon adományai az emberiség számára.

Ideges és ingerlékeny lettem. Nézeteltéréseim vannak a lakókkal, mert késő éjszakáig járatom a zenegépet. Sokszor csinálom ezt, amióta nem zongorázom. Nem helyes a gépet állandóan harsogtatni, de azért teszem, hogy ébren tartsam magam. Tudom, hogy aludnom kellene, de minden percet sajnálok, amikor nem vagyok ébren. Nem csupán a nyomasztó álmok miatt, hanem mert nem akarom elvesztegetni az értékes időt.

Azt mondogatom magamnak, lesz időm aludni később, amikor sötét lesz.

Az alattam lakó Mr. Vernor azelőtt sose panaszkodott, de most mindig veri a csővezetékot vagy a szobája mennyezetét, úgyhogy hallom a dörömbölést a lábam alatt. Eleinte nem vettem tudomást róla, de az éjszaka feljött háziköpenyben. Veszekedtünk, és az orra előtt becsaptam az ajtót. Egy óra múlva visszajött egy rendőrrel, aki közölte velem, hogy nem gramofonozhatok ilyen hantosan hajnali négy órakor. Vernor arcán a mosoly annyira felbőszített, hogy alig bírtam türtőztetni magam, hogy meg ne üssem. Amikor elment, összetörtem az összes lemezt és a gépet. Úgyis csak önámítás volt. Nem is szeretem már igazán ezt a fajta zenét.

Október 4 – Az eddigi legfurcsább terápiás kezelés. Felizgatta Strausst. Erre ő sem számított.

Ami történt – nem merem emléknék nevezni –, pszichikus élmény vagy hallucináció volt. Meg sem kíséreltem megmagyarázni vagy értelmezni, csupán lejegyzem, ami történt.

Ingerlékeny voltam, amikor a rendelőjébe érkeztem, de ő úgy tett, mintha nem venné észre. Rögtön lefeküdtem a díványra, ő pedig szokása szerint leült, oldalt és egy kicsivel mögöttem – éppen csak hogy ne lássam –, és várta, hogy elkezdjem a szertartást, hogy kiöntsem az agyamban felgyülemlt mérgeket.

Szemem sarkából hátrasandítottam rá. Fáradtnak és ernyedtnak látszott, s valahogy Mattra emlékeztetett, ahogy a borbélyszékben ülve vendégekre vár. Megemlítettem Strausznak ezt a képzettársítást, és ő bólintott, és várt.

– Vendégekre vár? – kérdeztem. – Át kellene alakíttatnia ezt a díványt borbélyszékké. Akkor aztán, ha szabad asszociálást akar, kinyújtóztathatja a páciensét, ahogy a borbély teszi a vendégekkel szappanozáskor, és amikor vége az ötven percnak, megint helyrebillentheti a széket, és tükröt adhat neki, hogy láthassa, milyen a külseje, miután megborotválta az egóját.

Nem szólt semmit, s habár szégyelltem magam, amiért gúnyolódok vele, mégsem tudtam abbahagyni. – Aztán, amikor a páciens eljön kezelésre, azt mondja: „Kérem, vegyen le egy kicsit ott fönt a szorongásaimból”, vagy „Ne nyírja a szuperegómat túl rövidre, legyen szíves”, vagy éppenséggel belép, és így szól: „Mosást *énnekem* – úgy értem, *énemnek*.” – Aha! Észrevette ezt a nyelvbötlést, doktor? Jegyezze meg! Azt mondtam, egy mosást *énnekem*, ahelyett, hogy *énemnek*. *Énnekem*... *énemnek*... közel van, ugye? Azt jelenti ez, hogy meg akarok tisztulni a bűneimtől? Újjászületés? Újrakeresztelés? Vagy csak egy hajszálon függ a megmenekülésünk? Lehet egy *idiótának is ideája?*

Vártam valamilyen megnyilatkozást, de ő csak megmozdult a székében.

– Ébren van? – kérdeztem.

– Figyelek, Charlie.

– Csak figyel? Sohase lesz dühös?

– Miért akarja, hogy dühös legyek magára?

Sóhajtottam. – Az egykedvű Strauss, a rendíthetetlen. Mondok magának valamit. Torkig vagyok a kezelésekkal! Most már mi értelme van a terápiának? Éppen olyan jól tudja, mint én, hogy mi fog történni!

– De azt hiszem, nem akarja abbahagyni – mondta. – Folytatni akarja, igaz?

– Ostobaság! Csak pazarlom az időmet, és a magáét is!

Feküdtem ott a félhomályban, és bámultam a mennyezet négyszögmintáit... a hangelnyelő csempéket, ezernyi apró lyukkal, amelyek felszívják minden szót. Élve eltemetett hangok a kis lyukakban a mennyezeten.

Úgy éreztem, szédülök. Az agyam üres lett, és ez szokatlan volt, mert a terápiás kezelésekként mindig rengeteg felszínre hozható és megtárgyalható anyagra bukkantam. Álmodok... emlékek... képzettársítások... problémák... De most magányosnak és üresnek éreztem magam.

Csupán az egykedvű Strauss lélegzetét hallottam.

– Furcsán érzem magam – szóltam.

– Beszélni akar róla?

Ó, milyen kiváló, milyen éleselméjű! És egyáltalában, mi az ördögöt csinálók itt, ahol az asszociációimat kis lyukak nyelik el a mennyezeten és nagy lyukak a kezelőorvosomban?

– Nem tudom, akarok-e beszélni róla – mondtam. – Ma szokatlanul ellenséges vagyok magával szemben. – És akkor elmondtam neki azt, amire gondoltam.

Nem láttam, de tudtam, hogy bólogat.

– Nehéz megmagyarázni – mondtam. – Olyan érzés, mint egyszer-kétszer azelőtt, közvetlenül mielőtt elájultam... Szédülés... minden éles... de a testem hideg és érzéketlen.

– Folytassa. – Hangjában izgalom villant meg. – És még mi?

– Nem érzem többé a testem. Érzéketlen vagyok. Az az érzésem, hogy Charlie itt van mellettem. A szemem nyitva – ebben biztos vagyok –, nyitva van.

– Igen, tágra nyitva.

– És mégis, kékesfehér izzást látok a falakon, a mennyezeten, csillogó golyóba gyűlik össze. Ott lóg a levegőben. Fény... a szemembe fűródik... és az agyamba... A szobában minden izzik... Az az érzésem, hogy lebegek... vagy inkább kiterjedek fölfelé és szélteben... nem nézek le, de mégis tudom, hogy a testem itt van a díványon...

Hallucináció ez?

– Charlie, jól érzi magát?

Vagy olyasmi, amiről a misztikusok beszélnek? Hallom a hangját, de nem akarok felelni neki. Bosszant, hogy itt van. Nem szabi tudomást vennem róla. Passzívnak kell lennem, és engednem, hogy ez – bármi legyen is – fénnel töltsön el, és felszívjon magába.

– Mit lát, Charlie? Mi a baj?

Fölfelé lebegek, mint a falevél a fölfelé áramló meleg levegőben. Kiterjedek. Testem atomjai elszakadnak egymástól. Könnyebb leszek, ritkább és nagyobb... nagyobb... kirobbanok a napba. Terjedő világegyetem vagyok, fölfelé úszom egy csendes tengerben. Előbb kicsi vagyok, aztán körülzárom a testemmel a szobát, a házat, a várost, az országot, mindaddig, amíg meg nem látom, ha lenézek, hogy az árnyékom eltakarja a földet.

Fény és érzéstelenség. Úszás és kiterjedés időn és téren át.

És amikor tudom, hogy mindjárt áttöröm a létezés kérgét, mint a tengerből kiugró repülőhal – érzem a vonzást alulról.

Ez bosszant. Le akarom rázni. A mindenséggel való egyesülés határán suttogást hallok, a tudat hegyláncainak gerincéről. És az az alig érezhető vonzás az alanti, véges és halandó világhoz köt.

Lassan, ahogy a hullámok elülnek, táguló szellemem földi méretekre zsugorodik össze – nem önként, mert jobban szeretném elveszíteni magam, de alulról visszahúz valami önmagamhoz, önmagamba, úgyhogy egyetlen pillanatra megint a díványon vagyok, és tudatom ujjait beleillesztem testem kesztyűjébe. És tudom, hogy megmozdíthatom ezt az ujjat, vagy hunyoríthatok azzal a szemmel – ha akarok. De nem akarok mozdulni. Nem fogok mozdulni!

Várom, és nyitva hagyom magam, passzívan kitárulok ennek az élménynek, bármit is jelent. Charlie nem akarja, hogy áttörjem az értelem felső kárpitját. Charlie nem akarja tudni, mi rejlik mögötte.

Fél, hogy meglátja az Istent?

Vagy hogy semmit se lát?

Amint várakozva fekszem itt, elmúlik a pillanat, amelyben önmagam voltam önmagamban, és ismét elvesztem a testnek vagy az érzékelésnek minden érzetét. Charlie lefelé húz önmagába. Befelé bámulok, nem látó szemem középpontjába, a vörös foltra, amely sokszirmú virággá változik – csillogó, örvénylő, villódzó virággá, amely tudattalanom mélységes mélyén rejlik.

Zsugorodom. Nem abban az értelemben, hogy testem atomjai összébb szorulnak és jobban összetömörülnek, hanem egyesülnek, amint énem atomjai mikrokozmoszá olvadnak össze. Nagy lesz a hőség és elviselhetetlen a fény – pokol a pokolban –, de nem nézek a fénybe, csak a virágra, amely visszaszorzódik és visszaosztódik, sokból eggyé. És egy pillanatra a csillogó virág zsinóron pörgő aranykoronggá változik, aztán örvénylő, szivárványos buborékká, és végül megint a barlangban vagyok, ahol minden csendes és sötét; és úszom a nedves labirintusban, kutatok valaki után, aki rám vár... magához ölel... felszív... önmagába.

Hogy elkezdődhessem.

A mélységes mélyben ismét látom a fényt, egy nyílást a barlangok legsötétebbikén, most parányi és távoli – fordított távcsövön nézve –, ragyogó, vakító, csillogó, és megint a sokszirmú virágot (örvénylő lótusz, amely a tudattalan bejáratának közelében lebeg). Annak a barlangnak a bejáratánál

megtalálom a választ, ha lesz bátorságom visszamenni és keresztülvergődni rajta, a mögötte levő fény barlangjába.

Még nem!

Félek. Nem az élettől, vagy a haláltól, vagy a semmitől, hanem hogy minden veszendőbe megy, mintha sohasem lettem volna. És ahogy elindulok a nyíláson át, érzem a szorítást magam körül, amely vad, hullámszerű mozgással hajt előre a barlang szája felé.

Nagyon szűk! Nem jutok át rajta!

És hirtelen nekivág valami a falnak, újra meg újra, és átkényszerít a nyíláson, ahol a fény szétpattanással fenyegeti a szemem. Ismét tudom, hogy a kérgen át betörök az áldott fénybe. Ezt már nem bírom elviselni. Ismeretlen fájdalom, és hideg, és émelygés, és hatalmas zúgás a fejem fölött, mintha ezer szárny csapkodna. Kinyitom az éles fénytől elvakult szemem. Levegő után kapok; és reszketek; és visítok.

Arra tértem magamhoz, hogy egy kéz kitaróan, erősen ráz. Dr. Strauss volt.

– Hála Istennek – szólt, mikor a szemébe néztem. – Aggódtam maga miatt.

Megráztam a fejem. – Jól vagyok.

– Azt hiszem, ennyi elég lesz mára.

Fölálltam és megtántorodtam, de azután visszanyertem a távlatérzékeimet. A szoba nagyon kicsinek tűnt. – Nemcsak mára – mondtam. – Nem hiszem, hogy szükségem lenne további kezelésre. Nem akarok többet *lát*ni.

Izgatott volt, de nem próbált eltéríteni szándékamtól. Vettem a kalapomat, kabátomat, és távoztam.

És most Platón szavai gúnyolnak az árnyékban, a polcon, a lángok mögött: „...a barlangi ember azt mondaná róla, hogy fölment, és lejött a szeme nélkül...”

Október 5 – Nehéz leülni és legépelni ezt a jelentést, de ha a magnetofon jár, nem tudok gondolkodni. A nap nagy részében egyre halogatom, de tudom, milyen fontos, meg kell tehát csinálnom. Azt mondtam magamnak: addig nincs vacsora, amíg le nem ülsz, és nem írsz valamit – akármit.

Nemur professzor ma reggel megint hívatott. Szüksége van rám a laborban néhány olyan vizsgálat céljából, amiket azelőtt is csináltak velem. Először arra gondoltam, hogy ez már csak azért is jogos, hiszen még mindig fizetést kapok, és egyébként is fontos, hogy a jelentést teljessé tegyék, de amikor bementem a Beekmanbe, és Burttel végigcsináltam az egészet, rájöttem, hogy ez már sok nekem.

Az első a papír- és ceruzaútvesztő volt. Emlékeztem rá, hogy volt azelőtt, amikor megtanultam gyorsan csinálni, és amikor Algernonnal versenyeztem. Megállapítottam, hogy most sokkal tovább tartott a megoldása.

Burt a papírért nyúlt, de én nem adtam oda, hanem összetéptem, és a darabokat a papírkosárba dobtam.

– Nem! Elég az útvesztőből! Zsákutcában vagyok, és kész!

Félt, hogy elrohanok, tehát nyugtatgatott. – Jól van, Charlie. Ne vegye a szívére.

– Hogy érti ezt, hogy ne vegyem a szívemre? Nem is tudja, hogy mit érzek!

– Nem, de el tudom képzelni. Mindnyájan elég elkeseredettek vagyunk emiatt.

– Tartsák meg a részvétüket! És hagyjanak engem békén!

Zavarban volt, s akkor ráeszméltem, hogy nem az ő hibája, és én pocsékul viselkedtem vele. – Sajnálom, hogy elfutott a méreg – szóltam. – Hogy mennek a dolgok? Befejezte már a disszertációját?

Bólintott. – Most gépeltettem le. Februárban kapom meg a filozófiai doktori diplomámat.

– Derék dolog. – Vállára csaptam, hogy megmutassam, nem haragszom rá. – Csak szorgalmasan. A tudás hatalom. Nézze, felejtse el, amit az előbb mondtam. Minden egyebet megteszek, amit akar. Csak több útvesztőt ne – ennyi az egész.

– Hát, Nemur egy Rorschach-tesztet akar.

– Hogy lássa, mi történik odalenn a mélyben? Mire számít?

Valószínűleg izgatottnak látszotam, mert Burt visszakozott. – Nem kötelező. Maga önként van itt. Ha nem akarja...

– Dehogyanisnem. Kezdjük. Ossa ki a kártyákat. De ne mondja meg, amire rájön. Nem is kellett, hogy megmondja.

Eleget tudtam a Rorschachról ahhoz, hogy tudjam, nem az számít, amit az ember a lapokban lát, hanem ahogyan reagál rájuk: mint egészre vagy részekre, mozgó vagy csak mozdulatlan figurákra, különös figyelemmel a színes foltokra, vagy ügyet sem vetve rájuk, egy csomó ötlettel vagy csak néhány sablonos válasszal.

– Nem érvényes! – szóltam. – Tudom, hogy mit keres. Tudom, hogy miféle válaszokat vár tőlem, hogy határozott képet alkosson az agyam állapotáról. Mindössze annyit kell tennem...

Várakozóan nézett föl rám.

– Mindössze annyit kell tennem...

De ekkor úgy vágott belém, mint ökölcsapás a halántékomra, hogy nem emlékszem arra, mit kell tennem. Mintha az egészet tisztán láttam volna agyam tábláján, de amikor odafordultam, hogy elolvassam, egy részét már letörölték, és a maradék értelmetlen volt.

Először nem akartam elhinni. Réműletemben olyan gyorsan mentem végig a kártyákon, hogy elfulladtam a szavaimtól. Szét akartam tépni a tintafoltokat, hogy fölfedjék magukat. Ezekben a tintafoltokban valahol ott vannak azok a válaszok, amelyeket kis idővel ezelőtt még tudtam. Voltaképpen nem is a tintafoltokban, hanem agyamnak abban a részében, amely alakot és értelmet ad nekik, és az én sajátosságaimat vetíti rájuk.

És nem tudtam megtenni. Nem emlékeztem rá, mit kell mondanom. Minden üres.

– Ez egy asszony... – mondtam – ...térdelve mossa a padlót. Vagyis... nem... egy férfi, kést tart. – És ahogy kimondtam, már tudtam, hogy mit mondok, és átkapcsoltam, és más irányba indultam. – Két alak húz valamit... mint egy baba... és mindegyik húzza, úgy tűnik, hogy mindjárt széttépik, és... nem!... szóval, két arc bámul egymásra az ablakon át, és...

Lesöpörtem a kártyákat az asztalról, és fölálltam.

– Nincs több vizsgálat! Elegem volt a vizsgálatokból.

– Jól van, Charlie! Abbahagyjuk mára.

– Nem csak mára! Nem jövök ide többet! Ha maradt még bennem valami, amire szükségük van, megtalálhatják az előmeneteli jelentésekben. Végeztem az útvesztőkkel! Nem vagyok már kísérleti nyúl! Eleget csináltam! Azt akarom, hogy most már hagyjanak békén!

– Rendben van, Charlie. Értem.

– Nem, nem érti, mert nem magával történik, és senki sem értheti meg, csak én. Nem hibáztatom magát. El kell végeznie a munkáját, és meg kell szereznie a doktori diplomát, és – ó, igen, ne is mondja, tudom, hogy maga nagyrészt emberszeretetből csinálja ezt, de mindamellettnél is élnie kell a saját életét, és mi ketten nem állunk azonos szinten. Fölfelé menet elhagytam a maga emeletét; és elhagyom most is, útban lefelé; és nem hiszem, hogy még egyszer beszálok abba a liftbe. Búcsúzzunk hát el egymástól, itt és most!

– Nem gondolja, hogy beszélnie kellene doktor...

– Adja át üdvözlőmet mindenkinek, legyen szíves. Egyikükkel sincs kedvem többet találkozni.

Mielőtt bármit mondhatott vagy megállíthatott volna, kint voltam a laborból, beszálltam a liftbe lefelé, és kiléptem a Beekmanból, utoljára.

Október 7 – Ma reggel Strauss újra keresett, de nem nyitottam ajtót. Azt akarom, hogy most már hagyjanak békén.

Különös érzés fölvenni egy könyvet, amelyet alig néhány hónappal ezelőtt olvasott és élvezett az ember, és fölfedezni, hogy nem emlékszik rá. Milyen csodálatosnak tartottam Milont! Most, amikor kezembe vettem az *Elveszett Paradicsomot*, csak arra emlékeztem, hogy Ádámról és Éváról meg a tudás fájáról szól, de már semmit sem értettem belőle.

Fölálltam, és behunytam a szemem, és láttam Charlie-t – magamat – hat-hét éves korában, amint az ebédlőasztalnál ül egy tankönyvvel; olvasni tanul, a szavakat ismételve anyámmal, aki mellette... – mellettem – ül...

– Próbáld újra.

– Nézd Jacket, nézd! Nézd, Jack fut! Nézd Jacket, nézd!

– Nem! Nem: Nézd Jacket, nézd! Itt az van: *Fuss, Jack, fuss!* – Sikálástól kimart ujjával odamutat:

– Nézd Jacket, nézd! Nézd, Jack fut! Fuss, Jack néz.

– Nem! Nem igyekszel! Csináld újra!

Csináld újra... csináld újra... csináld újra...

– Hagyd békén a fiút. Megijesztetted.

– Meg kell tanulnia. Nagyon lusta, nem figyel.

Fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss...

– Lassúbb, mint a többi gyerek. Majd idővel...

– Normális! Nincs semmi baja. Csak lusta. Beleverem, amíg meg nem tanulja!

Fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss... fuss, Jack, fuss...

És ekkor, ahogy fölnézek az asztalról, úgy tűnik, látom magam a Charlie szemével. *Az Elveszett Paradicsomot* tartom, és rájövök, hogy két kézre fogva el akarom tépni a táblát, mintha ketté akarnám szakítani a könyvet. Eltéptem a könyvet, kiszakítottam egy maréknyi lapot, és odahajítottam a könyvvel együtt a szoba sarkába, a törött lemezek közé. Ott hevert, és tépett, fehér nyelveit nevetve rám öltögette, mert nem tudtam megérteni azt, amit mond.

Meg kell próbálnom megtartani valamennyit abból, amit tanultam. Kérlek, Isten, ne végy el mindent!

Október 10 – Éjszaka rendszerint kimegyek sétálni, bolyongok a városban. Nem tudom, miért. Hogy arcokat lássak, azt hiszem. Az éjjel nem jutott eszembe, hol lakom. Egy rendőr hozott haza. Az a különös érzésem van, hogy régebben már mindez megtörtént velem – hosszú idővel ezelőtt. Nem szívesen írom le, de állandóan emlékeztetem magam arra, hogy én vagyok az egyetlen a világon, aki le tudja írni, mi történik, ha így fordul a dolog.

Járás helyett lebegek a térben, semmi sem tiszta és éles, mindent szürke köd borít. Tudom, hogy mi történik velem, de semmit sem tehetek ellene. Sétálok, vagy csak állok a járdán, és nézem a járókelőket. Van, aki rám néz, s van, aki nem, de senki sem szól hozzám – csak egyik éjszaka lépett hozzám egy ember, és megkérdezte, nem akarok-e egy nőt. Elvitt valahova. Tíz dollárt kért előre, s én odaadtam neki, de többé nem jött vissza.

És akkor eszembe jutott, milyen bolond vagyok.

Október 11 – Amikor ma reggel hazamentem, Alice-t találtam ott, a díványon aludt. A lakás ki volt takarítva, és először azt hittem, hogy eltévesztettem az ajtót, de aztán láttam, hogy nem nyúlt a szoba sarkában heverő törött lemezekhez, sem az összetépett könyvekhez és kottákhoz. A padló nyikorgott, Alice fölébredt, és rám nézett.

– Helló – mondta mosolyogva. – Maga éjjeli bagoly.

– Nem bagoly. Inkább egy dodó-galamb. Egy ütődött dodó-galamb. Hogy jutott be?

– A tűzátjárón, Fay lakásából. Felhívtam, hogy megtudjak magáról valamit, és ő azt mondta, hogy aggódik. Azt mondta, maga furcsán viselkedik, és botrányokat okoz. Úgy döntöttem tehát, itt az ideje, hogy jelentkezzem. Egy kis rendet csináltam. Remélem, nem haragszik érte.

– De haragszom... nagyon is! Nem óhajtom, hogy bárki idejöjjön sajnálkozni!
A tükörhöz lépett, hogy megfésülködjön. – Nem azért vagyok itt, mert magát sajnálom. Azért jöttem, mert magamat sajnálom.

– Mit jelentsen ez?

– Semmit – mondta és vállat vont. – Egyszerűen csak van... mint egy vers. Látni akartam.

– Baj van az állatkerttel?

– Ó, Charlie. Hagyja a mellébeszélést. Eleget vártam, hogy eljöjjön értem. Elhatároztam, hogy én jövök magához.

– Miért?

– Mert még van idő. És azt magával akarom tölteni.

– Ez is egy vers?

– Charlie, ne gúnyolódjon!

– Nem gúnyolódom. De nem engedhetem meg magamnak, hogy az időmet bármivel töltssem – csak annyi van hátra, amennyi magamnak elég.

– Nem tudom elhinni, hogy egészen egyedül akar lenni.

– Pedig úgy van.

– Volt valami közünk egymáshoz, mielőtt elváltak az útjaink. Volt közös témánk, és volt közös tennivalónk. Nem tartott nagyon sokáig, de mégiscsak volt valami. Nézze, tudtuk, hogy ez bekövetkezhet. Nem volt titok. Én nem mentem el, Charlie. Csak vártam. Maga most körülbelül az én szintemen van, igaz?

Körbe-körbe rohangáltam a lakásban. – De ez örültség! Nincs mit várni! Magamnak sem merem megengedni, hogy előregondoljak – csak visszafelé. Néhány hónap, hét, nap múlva – ki az ördög tudja? – visszamegyek a Warrenbe. Oda nem jöhet utánam.

– Nem – ismerte el –, és valószínűleg meg sem látogatom ott. Ha egyszer a Warrenben lesz, mindent megteszek, hogy elfelejtsem magát. Nem is fogom színlelni az ellenkezőjét. De amíg el nem megy, nincs értelme, hogy bármelyikünk egyedül legyen.

Mielőtt szólhattam volna, megcsókolt. Mellettem ült a díványon, fejét a mellemen nyugtatta, és én vártam, de a pánik nem jött. Alice nő volt, de Charlie talán most megérti, hogy Alice nem az anyja, és nem a húga.

A tudás megkönnyebbülésével átestem a krízisen, fellelegeztem, mert nem volt semmi, ami visszatartson. Most nem kell alakoskodni, mert ez így soha, senki mással nem lehetséges. Minden akadály leomlott. Legombolyítottam a fonalat, melyet ő adott, és megtaláltam a labirintusból kivezető utat oda, ahol ő várt. Több volt ez, mint testi szerelem.

Nem áltatom magamat azzal, hogy értem a szerelem misztériumát, de ezúttal több volt ez, mint érzékiség, több, mint egy asszonyi test élvezése.

Felemelkedtem a földről, túl a félelmen és kínlódáson, része lettem valami önmagamnál nagyobbak. Felemelkedtem saját agyam sötétzárkájából, hogy

részévé legyek valaki másnak – pontosan úgy, ahogy ezt akkor, ott a díványon, a kezelés alatt már átéltem.

Első lépés volt ez a mindenségbe – túl a mindenségen –, mert ebben és ezzel egyesültünk, hogy újrateremtsük és örökkévalóvá tegyük az emberi szellemet. Duzzadás és robbanás kifelé, összehúzódás és átalakulás befelé; a lét ritmusa volt – a lélegzése, a szívdobogásé, a nappalé és az éjszakáé –, és testünk ritmusa visszhangot keltett agyamban. Úgy volt, mint akkor, ott, abban a különös vízióban. A szürke köd felemelkedett agyamról, és elmémbe fény hasított (milyen furcsa, hogy a fény vakít!), és testemet a tér hatalmas tengere magába fogadta, és alámerítette egy különös kereszttségben. Testem remegett az adás vágyától, és az ő teste remegett az elfogadás vágyától.

Így szerettük egymást, amíg az éjszaka csendes nappallá változott. És ahogy ott feküdtem vele, tudtam, milyen fontos a testi szerelem, milyen fontos, hogy egymás karjában fekszünk, adunk és elfogadunk. A mindenség szétrobbant, minden parányi részecskéje elvált egymástól, kilódított bennünket a sötét és elhagyatott térbe, örökre elszakítva bennünket egymástól – gyermeket az anyaméhéből, barátot a baráttól, egymástól eltávolodva, mindegyikünk a maga útján, a társtalan halál céldoboza felé.

De ez az ellensúly volt, a kötés és megtartás aktusa. Mint amikor az emberek erősen fogják egymás kezét, hogy a vihar el ne sodorja őket a fedélzetről, hogy ne engedjék magukat elszakítani egymástól, akképpen kovácsolt testünk egy láncszemet az emberi láncba, amely megakadályozza, hogy elsodródjunk a semmibe.

És az elalvás előtti pillanatban eszembe jutott, hogy is volt ez Fay és köztem, és mosolyogtam. Nem meglepő, hogy könnyűnek éreztem. Csak testi kapcsolat volt. Alice-szal – misztérium!

Fölé hajoltam, és megcsókoltam a szemét.

Alice most mindent tud rólam, és tudomásul veszi a tényt, hogy csak rövid ideig maradhatunk együtt. Beleegyezett, hogy elmegy, amikor elküldöm. Fájdalmas erre gondolni, de ami nekünk jutott – úgy képzelem –, több, mint amit más egész életében kapott.

Október 14 – Fölébredek reggel, és nem tudom, hol vagyok, és mit keresek itt, s akkor megpillantom Alice-t magam mellett, és már emlékszem. Megérzi, ha valami történik velem, és csendesesen járkal a lakásban, reggelit készít, kitakarít, vagy elmegy és magamra hagy, és nem kérdez semmit.

Ma este elmentünk egy hangversenyre, de unatkoztam, és otthagytuk a közepén. Úgy látszik, már nem nagyon tudok odafigyelni. Azért mentem el, mert emlékeztem, hogy régebben szerettem Sztravinszkijt, de valahogy most már nem volt türelmem hozzá.

Hogy Alice velem van, abban egyedül az a rossz, hogy most úgy érzem, küzdenem kell ez ellen. Szeretném megállítani az időt, befagyasztani magam ezen a szinten, és el nem engedni őt soha többé.

Október 17 – Miért nem tudok emlékezni? Meg kell próbálnom ellenállni ennek az ernyedtségnek. Alice azt mondja, napokig fekszem az ágyban, és láthatólag nem tudom, ki vagyok, és hol vagyok. Aztán minden visszatér és megismerem őt, és eszembe jut, hogy mi történik. Visszatérő emlékezetkihagyás. A második gyermekkor tünetei – hogy is nevezik? –, szenilitás? Látom, ahogy közeledik.

Az egész olyan kegyetlenül logikus; az agyi folyamatok felgyorsításának eredménye. Olyan sokat tanultam, olyan gyorsan, és elmém most rohamosan hanyatlik. És ha nem engedném? És ha küzdenék ellene? A warrenbeliekre kell gondolnom, a bamba mosolyokra, a kifejezéstelen arcokra, és arra, hogy mindenki kineveti őket.

A kis Charlie Gordon bámul rám az ablakon keresztül, és vár. Istenem, csak ezt ne!

Október 18 – Elfelejttem a nemrégiben tanult dolgokat. Úgy látszik, ez is klasszikus mintára történik, a legkésőbb megtanult dolgok felejtődnek el legelőbb. De csakugyan ez a minta? Jobb lesz, ha újra utánanézek.

Ismét átolvastam az *Algernon–Gordon Effektusról* írt dolgozatomat, s noha tudom, hogy én írtam, egyre úgy érzem, hogy másvalaki írta. A legnagyobb részét meg sem értem.

De miért vagyok ilyen ingerlékeny? Pedig Alice olyan jó hozzám. Rendesen és tisztán tartja a lakást, mindig helyére rakja a dolgaimat, elmossa az edényt, és padlót súrol. Nem kellett volna úgy rákiabálnom ma reggel, mert sírva fakadt, és ezt igazán nem akartam. De hát miért kellett összeszednie a törött lemezeket, a kottát és a könyvet, és mindet rendesen dobozba rakni? Ez feldühített. Nem akarom, hogy bárki hozzányúljon ezekhez a dolgokhoz. Látni akarom, ahogy fölhalmozódnak. Azt akarom, hogy emlékeztessenek arra, amit magam mögött hagyok. Fölrúgtam a dobozt, és szétszórtam a tartalmát a padlón, és megmondtam neki, hogy csak hagyjon mindent ott, ahol van.

Ostobaság! Semmi értelme! Azt hiszem, azért haragudtam, mert tudtam, hogy butaságnak tartja megőrizni ezeket a holmikat, de nem mondja meg, hogy butaságnak tartja. Egyszerűen úgy tesz, mintha ez tökéletesen normális dolog volna. Kedvemben akar járni. És amikor megláttam azt a dobozt, eszembe jutott az a fiú a Warrenben, meg az a vacak lámpa, amit csinált, és az, ahogy mindnyájan becsaptuk őt, amikor úgy tettünk, mintha valami csodálatosat csinált volna, pedig nem is volt igaz.

Ezt teszi Alice is velem, s ezt nem állhatom.

Amikor bementem a hálósobába és sírt, pocsékul éreztem magam miatta, és megmondtam neki, hogy én vagyok a hibás mindenben. Nem érdemlem meg,

hogy olyan jó legyen hozzám. Miért nem tudok uralkodni magamon, csak annyira, hogy tovább szeressem őt? Csak annyira!

Október 19 – A tevékenységi motiváció gyengül. Folyvást botladozom, és mindent elejtek. Először azt hittem, nem én vagyok az oka. Azt gondoltam, Alice változtatja meg a dolgokat körülöttem. A papírkosár útban volt, és a székek is; és azt gondoltam, hogy ő állította máshova őket.

Most már tudom, hogy a koordinációm rossz. Lassan kell mozognom, hogy rendesen csináljak mindent. És egyre nehezebb a gépírás. Miért okolom állandóan Alice-t? És ő miért hagyja? Ez annál inkább bosszant, mert látom a szánakozást az arcán.

Már csak a tévé az egyetlen örömöm. A nap legnagyobb részét azzal töltöm, hogy nézem a vetélkedőket, a régi filmeket, a reklámjeleneteket, sőt a gyermekműsorokat és rajzfilmeket is. De még akkor sem tudom elzárni. Késő este jönnek még a régi filmek, a rémtörténetek, az esti adás, az éjszakai adás, és az a kis búcsúceremónia, mielőtt az állomás éjszakára kikapcsol, a „Csillagos Lobogó” a lengő zászlóval a háttérben, és legvégül az adóállomás monoszópja, amely a kis négyszögletes ablakon át rám néz, soha le nem csukódó szemével...

Miért nézem az életet mindig ablakon át?

És amikor mindez véget ér, undorodom magamtól, mert olyan kevés időm marad az olvasásra, és írásra, és gondolkozásra: és mert több eszem lehetne, minthogy az agyamat mérgezem ezzel a haszontalansággal, ami a bennem élő gyereknek szól. Különösen, mivel ezt az agyat a bennem élő gyerek visszaköveteli magának.

Mindezt jól tudom, de amikor Alice figyelmeztet, hogy nem kellene elpocsékolnom az időmet, mérges leszek, és ráfordulok, hogy hagyjon békén.

Azt hiszem, azért nézem a tévét, mert fontos, hogy ne gondolkozzam, ne emlékezzem a pékségre, anyámra, és apámra, és Normára. Nem akarok többé a múltra emlékezni!

Borzasztó megrázkódtatás ért ma. Kezembe vettem Krüger *Über Psychische Ganzheit* című cikkének egy példányát, amelyet kutatásom során használtam. Kíváncsi voltam, segít-e megértenem a saját dolgozatomat és azt, amiről abban szó van. Először azt hittem, valami baj van a szememmel. Aztán rájöttem, hogy már nem értek németül. Próbát tettem a többi nyelvekkel is. Mindet elfelejtettem.

Október 21 – Alice elment. Nézzük csak, emlékszem-e? Úgy kezdődött, hogy azt mondta, nem élhetünk így tovább, elszaggatott könyvekkel és papírokkal és lemezekkel szanaszét a padlón és ilyen fölfordult lakásban.

– Ne nyúlj semmihez! – figyelmeztettem.

– Miért akarsz így élni?

– Minden ott legyen, ahová tettem! Legyen minden a szemem előtt! Nem tudod, milyen az, amikor valami történik az emberben, amit nem lát, és ami fölött nincs hatalma, és tudja, hogy minden kicsúszik a keze közül.

– Igazad van. Sohasem mondtam, hogy megértem azt, ami benned történik. Sem akkor, amikor számomra túlságosan intelligens voltál, sem most. De egyet mondhatok: a műtét előtt nem voltál ilyen. Nem fetrengtél a saját mocskodban és az önszánalomban. Nem szennyezted be az életedet azzal, hogy éjjel-nappal a tévé előtt ülsz, nem vicsorogtál az emberekre, és nem martál beléjük. Volt benned valami, ami tiszteletet keltett bennük irántad; igen, még akkor is, amikor olyan voltál, amilyen. Volt benned valami, amit azelőtt sohasem láttam csökkent értelmű emberben.

– Nem bántam meg a kísérletet!

– Én sem! De elvesztettél valamit, ami azelőtt megvolt benned. Volt egy mosolyod...

– Egy bamba, üres mosoly!

– Nem! Meleg, igazi mosoly volt, mert azt akartad, hogy szeressenek az emberek.

– Ők pedig bolondot csináltak belőlem, és kinevettek!

– Igen, és te nem tudtad, miért nevetnek, és azt érezted, hogy ha nevetnek rajtad, akkor szeretni is fognak. És akartad is, hogy szeressenek. Úgy viselkedtél, mint egy gyerek, és még ki is nevetted magad, velük együtt.

– E pillanatban semmi kedvem nevetni magamon, ha nincs kifogásod ellene! – Megpróbálta a sírást visszafojtani. Azt hiszem, akartam, hogy sírjon. – Talán ezért volt olyan fontos nekem a tanulás. Azt gondoltam, hogy ezzel megszerettetem magam az emberekkel. Azt gondoltam, lesznek barátaim. Ezen aztán lehet nevetni, igaz?

– Van annál több is, mint magas I. H.-val rendelkezni.

Ez feldühített. Valószínűleg azért, mert tulajdonképpen nem értettem, hova akar kilyukadni. Egyre inkább köntörfalazott, és nem mondta ki, amit gondolt, csak célozgatott. Kerülgette a dolgokat, és azt várta, hogy találjam ki, mire gondol. És én figyeltem, és úgy tettem, mintha érteném, de titokban attól féltem, észreveszi, hogy egyáltalán nem értem a lényegét.

– Azt hiszem, itt az ideje, hogy elmenj.

Elvörösödött. – Még nem, Charlie. Még nincs itt az ideje. Ne küldj el.

– Megnehezítéd nekem a dolgot. Folyton úgy teszel, mintha meg tudnék csinálni és érteni mindenfélét, ami most már magas nekem. Hajszolsz! Éppen úgy, mint az anyám...

– Nem igaz!

– Minden mozdulatod erre vall! Ahogy felszedegetsz mindent, és takarítasz utánam, ahogy széthagyod a könyveket, mert azt hiszed, majd újra kedvet kapok az olvasásra, ahogy a hírekről beszélsz nekem, hogy gondolkozásra késztesz! Azt mondod, ez nem számít, pedig akármit csinálsz, minden elárulja, hogy nagyon is számít! Az örök tanítónő! Nem akarok hangversenyekre meg múzeumokba meg külföldi filmekre járni; nem akarok semmi olyat csinálni, ami arra kényszerít, hogy gondolkozzak az életről vagy magamról.

– Charlie...

– Hagyj békén. Nem vagyok önmagam. Szétesem, és nem akarom, hogy végignézd!

Erre sírva fakadt. Délután összecsomagolt, és elment. A lakás most csendes és üres.

Október 23 – Rohamos a hanyatlás. Föladtam a gépírást. A koordináció már nagyon rossz. Mostantól kezdve kézzel írom a jelentéseket.

Sokat gondolkoztam azon, amit Alice mondott, és akkor rádöbbsentem, hogy meg tudok tartani valamennyit az intelligenciámból, ha tovább olvasok és tanulok, még akkor is, ha közben elfelejtem a régi dolgokat. Egy lefelé haladó mozgólépcsőn vagyok most. Ha mozdulatlan maradok, lesüllyedek a mélybe, ha elkezdek fölfelé szaladni, talán megmaradhatok ugyanezen a helyen. A fontos csak az: egyre fölfelé haladni, bármi történjék.

Elmentem a könyvtárba, és kihoztam egy csomó könyvet. Rengeteget olvasok mostanában. A legtöbb könyv nehéz nekem, de nem törődöm vele. Amíg folytatom az olvasást, addig új dolgokat tanulok, és nem felejték el olvasni. Ez a legfontosabb dolog. Ha folytatom az olvasást, talán tarthatom magam.

Dr. Strauss megjelent az Alice távozása utáni napon, úgy sejtem tehát, hogy Alice beszélt neki rólam. Úgy tett, mintha csak az előmeneteli jelentésekért jönne, de megmondtam neki, hogy majd elküldöm őket. Nem akarom, hogy ide járkáljon. Megmondtam neki, hogy nem kell miattam aggódnia, mert ha majd úgy gondolom, hogy nem tudok már gondoskodni magamról, akkor vonatra ülök, és elmegyek Warrenbe.

Megmondtam neki, hogy szívesebben megyek egyedül, ha eljön az idő.

Próbáltam Fayvel beszélni, de látom, hogy fél tőlem. Úgy sejtem, azt gondolja, hogy megbolondultam. Az éjjel valakivel együtt jött haza – a férfi nagyon fiatalnak látszott.

Ma reggel a háziasszonyom, Mrs. Mooney feljött egy tál forró csirkebecsinálttal és sült csirkével. Azt mondta: eszébe jutott, hogy benéz hozzám, hogy lássa, jól vagyok-e. Mondtam neki, hogy van egy csomó ennivalóm, de ő mindenesetre itt hagyta az ételt, ami jó volt. Úgy tett, mintha magától jutott volna eszébe, de ilyen buta még nem vagyok. Bizonyára Alice vagy Strauss szólt neki, hogy nézzen be hozzám, és győződjön meg arról, hogy jól vagyok-e. Jó, ez rendben van. Mrs. Mooney kedves öreg hölgy, ír kiejtéssel beszél, és szívesen mesél a ház lakóiról. Amikor a piszkot látta a padlón, nem tett rá megjegyzést. Azt hiszem, rendes nő.

November 1 – Egy hét után csak most merek újra írni. Úgy szalad az idő. Mára vasárnap van, tudom, mert látom az ablakon keresztül, hogy az emberek a szemközti templomba mennek. Aszt hiszem, egész éjjel ágyba feküdtem, de emlékszem, hogy Mrs. Mooney egypárszor ennivalót hozott, és kérdezte, nem-e vagyok beteg.

Mit kezdjek magammal? Nem lehet, hogy csak lógok itt egyesegyedül, és kinézek az ablakon. Össze kell szedni magamat. Folyton mondogatom magamban, hogy tennem kell valamit, de asztán elfelejtem, vagy talán csak könnyebb nem megtenni aszt, amiről aszt mondtam, hogy meg fogom tenni.

Még vannak nálam könyvek a könyvtárból, de egy csomó közülük nagyon nehéz nekem. Detektívregényeket olvasok mostanába, meg könyveket a régi idők királyairól meg királynőiről. Olvastam egy könyvet egy emberről, aki lovagnak képzelte magát és útrakelt egy öreg lovon a barátjával. De akármit csinált, mindig az volt a vége, hogy megverték és fájdalmat okoztak neki. Mint amikor azt gondolta, hogy a szélalmok sárkányok. Először úgy gondoltam, hogy ez egy buta könyv, mert nem volt örült, láthatta, hogy a szélalmok nem sárkányok, és varázslók meg elvarázstolt kastélyok meg ilyenek nincsenek, de akkor eszembe jutot, hogy ez az egész valami mást akar jelenteni, amiről a történet nem beszél, csak célzó rá. Mint ahogy még másab dolgokat is akar jelenteni. De nem tudom mit. Ezért nagyon haragszom, mert régebben tudtam. De folytatom az olvasást és új dolgokat tanulok minden nap és tudom, hogy ez segíteni fog rajtam.

Tudom, hogy ez előtt is kellett volna előmeneteli jelentéseket írnom, hogy tudják mi történik velem. De az írás nehezebb. Még az egyszerű szavakat is meg kell most már nézmem a szótárba és ezér haragszom magamra.

November 2 – Elfelejtettem a tegnapi jelentésbe írni a nőről, abban a házban, szembe a kisutcába, egy emelettel lejjebb. A múlt héten a konyhaablakon keresztül láttam meg. Nem tudom a nevét vagy akár azt hogy a legfölső része hogy néz ki de minden este tizenegy óra tájba bemegy a fürdőszobájába fürödni. Sose huzza le a rolót és ha eloltom a villanyt, az ablakomból látom őt nyaktól lefelé amikor kijön a kádból hogy megtörülközőn.

Ez fölízgat de amikor a hölgy eloltja a lámpát becsapotnak és elhagyotnak érzem magam.

Szeretném látni néha hogy néz ki szépe vagy milyen. Tudom hogy nem rendes dolog egy nőt meglesni amikor így van de nem tehetek rola. Dehát mit számít neki ha úgyse tudja hogy meglesem.

Most mingyárt tizenegy ora. Ijenkor fürdik. Megyek és megnézem.

Nov 5 – Mrs Mooney nagyon aggódik miattam. Azt mondja hogy ahogy egész nap fekszem és nem csinálok semmit az emlékezteti a fiára még mielőtt kidobta a házból. Aszonta nem szereti a nap lopokat. Ha beteg vagyok az más de ha nap lopo vagyok az megin más és akor nincs rám szüksége. Megmontam neki aszt hiszem beteg vagyok.

Minden nap próbálok egy kicsit olvasni főleg történeteket de néha ugyan aszt újra és újra el kell olvasnom mer nem tudom mi az értelme. És nehéz írni. Tudom hogy meg kellene nézni minden szot a szótárba de mindig ojan fáradt vagyok.

Akkor jött az az ötletem hogy csak a könnyü szavakat fogom használni a hosszú és nehéz szavak hejett. Ezzel időt takarítok meg. Már elég hideg van odakint de még mindig viszek virágot Algernon sírjára. Mrs Mooney azt gondolja butaság hogy virágot teszek egy egér sírjára de megmontam neki hogy Algernon különleges egér volt.

Átmentem Fayt meglátogatni a szemköszti lakásba. De azt mondta hogy menyek el és ne is jöjjenek vissza. Új zárat tett az ajtajára.

Nov 9 – Megin vasárnap. Nincs semmi amit csinálhatnék hogy elfoglaljam magamat mer a tévé elromolt és mindig elfelejtem meg csinátatni. Azt hiszem elvesztettem az e havi csekemet a főiskolától. Nem emlékszem.

Szörnyü fejfájásaim vannak és az aszpirin nem sokat segít. Mrs Mooney már elhiszi hogy igazán beteg vagyok és nagyon sajnáll engemet. Ő nagyon rendes ha beteg valaki. Már annyira hideg van kinn hogy két kötöt kabátot kel hordanom.

A hölgy szembe az uccába most már lehuzza a rolót az ablakon ugyhogy már nem tudom meglesni ötöt. Rohatt pehem van.

Nov 10 – Mrs Mooney egy idegen doktort hívott hozzám. Attól félt hogy meghalok. Montam a doktornak hogy nem vagyok olyan nagyon beteg és hogy csak elfelejtek néha eszt aszt. Megkérdeszte vannak barátaim vagy rokonaim és azt montam senkim sincs. Montam neki hogy volt egy barátom Algernonak hívták egyszer de ő egy egér volt és mindig versenyesztünk egymással. Furcsán nézet rám mint ha azt gondolná hogy bolond vagyok.

Mosojgot amikor megmontam hogy régebben lángész voltam. Ugy beszét velem mint ha kisgyerek volnék és intet a szemével Mrs Mooneynak. Dűbe jöttem mer gunyt üzött belölem és nevetet rajtam és kikergetem és bezártam az ajtot.

Asziszem tudom már mér van ijen pehem. Mer elvesztetem a nyulábamat és a lopatkomat. Keritenem kell hamar egy másik nyulábat.

Nov 11 – Dr Strauss odajött az ajtomhoz ma és Alice is de nem engettem be őket. Megmontam nekik nem akarok senki látogatot. Azt akarom hogy hagyjanak békén. Később fölött Mrs Mooney ennivaloval és elmonta hogy ők kifizeték a lagbért és hagytak nála pénzt hogy enivalot vásároljon és mindent amire szükségem van. Megmontam neki hogy nem akarom az ők pénzüket használni többet. Ő aszonta pénz az pénz és valakinek fizetni kell külömben ki kell raknom magát. Akkor asztmonta mér nem keresek valami álast ahelyet hogy csak fogok itt.

Nem tudok semmijen munkát csak asztat amit a pékmühejbe csináltam. Nem akarok oda vizsameni mer ők mind ismertek engemet amikor okos voltam és talán kinevetnének. De nem tudom mi mást csinálhatnék hogy pézt szerezek. És mindenér magam akarok fizetni. Erös vagyok és tudok dolgozni. Ha majd nem

tudok magamrol gondoskodni elmegyek a Warrenbe. Nem fogadok el könyöradományt senkitőlse.

Nov 15 – Belenéztem néhány régi előmeneteli jelentésembbe és nagyon furcsa nem tudom elolvasni amit irtam. Több ojan szo van amit eltudok olvasni de nincs értelmük. Aszt hiszem én irtam őket de már nem ojan jól emlékszem. Nagyon hamar elfáradok ha azokat a könyveket próbálom olvasni amiket a trafikba vetem. Legfőjeb azokat amikbe a fényképek vannak szép lányokrol. Szeretem nézni őket de furcsákat álmodok rolluk. Ez nem szép dolog. Nem is veszek ijét többet. Az egyik ijen könyvbe láttam hogy van egy varázs por amitől az ember erős lesz és mindenfélit megtud csinálni. Asziszem talán elküldök majd és vetetek belöle magamnak.

Nov 16 – Alice megint eljött az ajtóhoz de aszontam neki menny el nem akarlak látni. Ösirt énis sirtam de nem engettem be mer nem akartam hogy nevesen rajtam. Montam neki hogy már nem szeretem többet és már okos se akarok leni többet. Ez nem igaz de. Még mindig szeretem őt és még mindig szeretnék okos leni de eszt kellett mondani hogy elmennyen. Mrs Mooney monta nekem hogy Alice még hozott pénz az elátásomra és a lagbérre. Eszt nem akarom. Álást kell szereznem.

Édes Istenem... ne enged hogy elfelejsek olvasni és irni...

Nov 18 – Mr Donner nagyon kedves volt amikor visszajöttem és kértem tőle a régi álásomat a pékműhejbe. Előb nagyon gyanakodos volt de montam neki hogy mi történt velem és akkor nagyon szomorunak láccott és a vállamra tette a kezit és aszonta Charlie te bátor ficko vagy.

Mindenki engemet nézet amikor lejöttem és elkeztem dolgozni a klozetba és kisöpörtem ahogy az elöt csinátam. Aszontam magamnak Charlie ha gunyt üznek veled ne legyél mérgezes mer emlékezelök nem ojan okosak mindahogy te aszt régebben gondotad. És azon kívül ök a barátaid voltak egyszer és ha nevetek is rajtad az nem számítot mer szerettek is téged.

Az egyik ujember aki akkor jött ide dolgozni amikor én elmentem Meyer Klausnak hívják bántot engemet. Oda jött amikor a lisztes zsákokat raktam és aszonta hé Charlie balom hogy nagyon okos ficko vagy valóságos kimittudos. Mongyál valami inteligenct. Roszul esett nekem mer ahogy monta abul tuttam hogy gunyt üz velem. Hát fojtattam a munkámat. De akkor egészen oda jött és megmarkolta a karomat joerössen és rám kiáltott. Job lesz ha idesücc fiju ha hozód beszélek. Vagy eltöröm a karodat neked. Kicsavarta a karomat úgy hogy fáj és féltem hogy el töri ahogy monta. És ő nevetet és csavarta és én nem tuttam mit csinálni. Ugy megijettem hogy aszitem mingyár sirok denem sirtam és akkor ki kellett menem a klozetra valami borzaszton. A hasam csak úgy csikart belül hogy mingyár szétreped ha nem megyek röktön... mer nem tudom vizatartani.

Montam neki kérem engegyen el mer ki kell mennem a klozetra de ő csak nevetet rajtam és én nem tudtam mit csinálni. Hát sirni keztem. Engegyen... Engegyen... És akkor becsináltam. Akkor elengedet és undor volt az arcán és akkor megijett. A nadrágomba ment és bűdös volt és sirtam. Aszonta Azistenit nem akartam semi rosszatt Charlie.

De akkor bejött Joe Carp és megragadta Klaust az ingénél és aszonta hadd békén te mocskos diszno vagy kitöröm a nyakadat. Charlie jofiu és aki kikezde vele anak velem gyülik mega baja. Szégyeltem magamat és kiszalattam a klozetba megmosakodni és átöltözni.

Amikor visszajöttem Frank is ott volt és Joe épen meséte neki és asztán Gimpy is bejött és neki is meséték és ő aszonta megkell szabadulni Klaustol. Megfogják mondani Mr Donnernek hogy dobja ki. Montam neki asziszem nem kéne kidobni hogy új álást keljen neki keresni mer felesége van és gyereke. Meg asztán aszonta hogy sajnája amit velem csinát. És emlékszem mijen szomorú voltam amikor kikelet dobni engemet a pékmühejből és elkellet menem. Aszontam hogy kell adni még egy lehetőséget Klausnak mer most már nem fog nekem semi rosszat tenni többet.

Később odajött Gimpy a rossz lábával bicegve és aszonta Charlie ha valaki piszkáll tégedet vagy az okost akarja jáccani veled szembe csak hívj engem vagy Joet vagy Frankot és mi majd elintézzük. Itt mindenki aszt akarja hogy tuggyad hogy itt barátaid vannak és eszt sose felecsd el. Aszontam köszönöm Gimpy. Ez jolesik nekem.

Jo ha barátai vannak az embernek...

Nov 21 – Butaságot csinátam máma elfelejtettem hogy már nem vagyok a Miss Kinnian osztájába a felnöt közspontba mintahogy régen. Bementem és leültem a régi hejemre a szoba végibe és ő furán nézet rám és aszonta Charlie hol voltál. Erre asztmontam hello Miss Kinnian elkészültem a mai orára csak épen elvesztetem a könyvet amiből tanúntuk.

Sirva fakatt és kiszalatt a szobábot és mindenki nézet engem és láttam hogy egycsomón már nem azok akik azelőtt az én osztájomba voltak.

Akkor eccere eszembe jutot minden félük az operácijorol és hogy okos letem és aszontam szenthabakuk az volt ám az igazi Charlie Gordon féle trük. Elmentem mielőtt ő visszajött a szobába.

Ezér megyek et innen örökre a Warren Othoni iskolába. Nem akarok megint ijesmit csinálni. Nem akarom hogy mis Kinnian sajnájon engemet. Tudom hogy a pékmühejbe is mindenki sajnál engemet és eszt se akarom ezér elmegyek valahova ahol egycsomo ojan ember van mind én és senkise törődik velem hogy Charlie Gordon lágész volt egy szer és most még egy könyvet se tud olvasni vagy írni se tud jól.

El viszek magamat pár könyvet és ha nemis tudom olvasni őket nagyon fogok gyakorolni és talán még egykicsit okosab is leszek mind az operácijó előtt voltam

operációjó nélkül. Van egy ujj nyulábam és egy szerecsne pézem és még egy picike maratt ahol a varázs porból és talán ezek segittének.

Ha eccer olyasa eszt miss Kinnian ne sajnájon engemet. Örülök hogy kaptam még egy lehetőséget az életbe ahogy maga monta hogy okos legyek mer tanutam egycsomo dogot amiről nem is tuttam hogy a világon vannak és ezér hálás vagyok hogy anyi mindet láttam méghacsak kicsike idejig is. És annak is örülök hogy megtettam mindent a családomról és énrolam. Ojan volt mintha sohase let volna családom a mig eszembe nem jutotak és látam őket és most tudom hogy volt családom és én is szeméj vagyok épenugy mind akárki más.

Nem tudom mér vagyok megin buta vagy hogy micsinátam roszul. Talánn azért van mer nem akartam elég erőssen vagy mer vala ki meg vertt a szemivel. De tatónba igyekszek és nagyon erőssen gyakorolok talán egykicsit okosab leszek és majd minden szot fogok tunni. Emlékszek egykicsit mijen jo érzés volt avvala kék könyvel amit olvastam a szakatfedelüvel. És ha be csukom a szememet ara az embere gondolok aki elszakította a könyvet és ő ojan mind én csak másmijen és máshogy beszél de nem hiszem hogy én vagyok mer ojan mintha ablakból látnám ötet.

Akárhogysis van ezér igyekszek fojton okos leni hogy megin érezhesem aszt az érzést. Jodolog mindenfélit tudni és okos leni és bár csak mindent tudhatnák az egész világon és bár csak most mingyár okos lehetnék megin. Ha tudnák leülnék és fojton olvasnák.

Akárhogysis fogadok rá én vagyok az elsü butaember a világon aki kitalát valami fontos dogot a tudományak. Valamit csinátam de nem emlékszek rá mit. Csak asziszem az öszes buta emberekér csinátam akik ojanok mind én a Warrenbe és az egész világon.

Istelvele miss Kinnian és dr Strauss és minden ki.

Ui. kérem mongyák meg Nemur porfnak ne legyen ojan mogorva ha az emberek nevettnék rajta és akor töb barátai lesznek. Könyen lesznek barátai az embernek ha haggya hogy nevesenek rajta. Nekem egycsomo barátom lesz otan ahová megyek.

Ui. kérem ha véletlenül aramennek tegyenek virágot Algernon sirjára a hátsoudvarba.

a kiadásért az árkádia könyvklub igazgatója felel
szedte a nyomdaipari fényszedő üzem (878092/08)
nyomta a zrínyi nyomda
a nyomdai rendelés törzsszáma: 87.1139/10
készült budapesten, 1988-ban

a szöveghűséget ellenőrizte: tóth aladárné
felelős szerkesztő: barkóczy andrás
a fedélterv pintér lászló munkája
műszaki vezető: miklósi imre
készült 14,79 (a/5) ív terjedelemben, times betűvel
isbn 963 307 100 3